ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2009 - 2010

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΓΑΡΟΝ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνικές Μουσικές Γιορτές

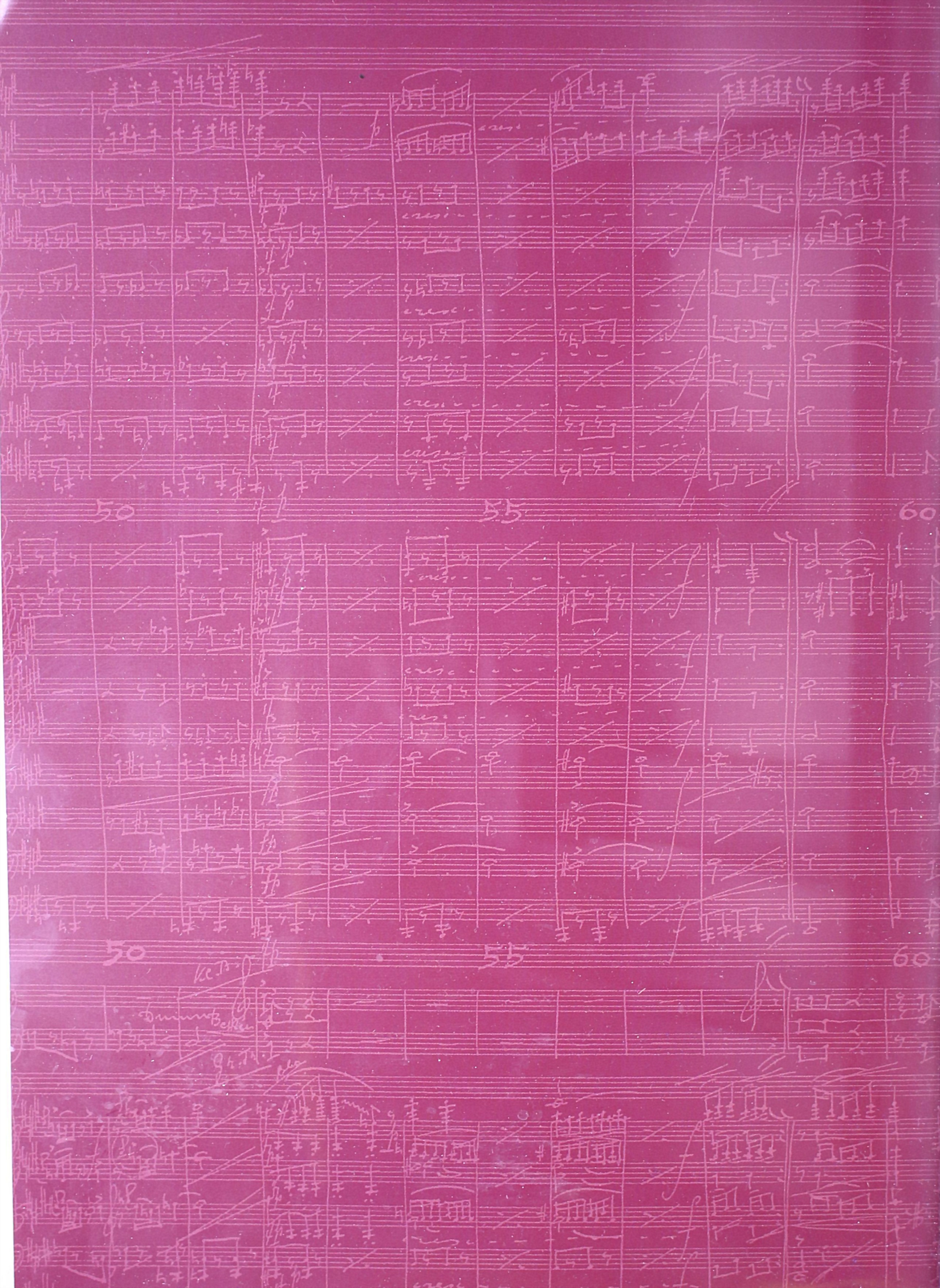
Έκτος Κύκλος

Συναυλίες & Συνέδριο

23 Απριλίου - 30 Απριλίου 2010

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

50
55
60
50
55
60

Εικαστικό εξωφύλλου: Νικ. Γύζης *Η Μούσα* (συλλογή Νικ. Πετσάλη-Διομήδη)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2009 - 2010

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΓΑΡΟΝ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ελληνικές Μουσικές Γιορτές

Έκτος Κύκλος

Συναυλίες & Συνέδριο

23 Απριλίου - 30 Απριλίου 2010

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

Διεθυντής-Αρχιμουσικός
ΒΥΡΩΝ ΦΙΔΕΤΖΗΣ

ΕΙΔΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ

Πρόεδρος
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Αντιπρόεδρος
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΦΑΡΑΝΤΑΤΟΣ

Μέλη
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΝΙΑΚΑ
ΜΑΡΙΝΑ ΚΡΙΛΟΒΙΤΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΡΟΥΠΑΣ

Γραμματεύς
ΑΛΙΚΗ ΦΙΔΕΤΖΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
HELLENIC MINISTRY OF CULTURE

Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών
επιχορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού

Γραφεία Κ.Ο.Α.
Δημ. Σούτσου 14
11521 Αθήνα
τηλ.: 210 72.57.601
fax.: 210 72.57.600
e-mail: koa@otenet.gr
www.koa.gr

«...Μία τουλάχιστο συναυλία το χρόνο
με αποκλειστικό πρόγραμμα
τους παλιούς μας συνθέτες (Μάντζαρο, Καρέρη, Ξύντα)
κι άλλη μία μ' αποκλειστικό τους νεώτερους
για ορχήστρα, χορό ή σόλο θα ωφελούσε σημαντικά
και τους μαθητές του Ωδείου
και την εθνική μας μουσική εν γένει.»

Μανώλης Καλομοίρης
Απόσπασμα από το άρθρο «Για ωδεία και για τ'ωδείο»
που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Νουμάς», 1910 αριθ. 377.

'Εκδοση
Κρατική Ορχήστρα Αθηνών 2010

Συντονισμός έκδοσης - Επιμέλεια ύλης - Συλλογή υλικού
Αλίκη Φιδετζή

Επιμέλεια κειμένων Α΄ μέρους
Τίτος Γουβέλης

Μεταφράσεις λιμπρέτων
Μάιρα Μηλολιδάκη, Γεώργιος Πλάτων

Σύνταξη και επιμέλεια κειμένων Β΄ μέρους
Θωμάς Ταμβάκος

Επιμέλεια εντύπου - Τυπογραφικές διορθώσεις
Τίτος Γουβέλης

Κείμενα
Γεώργιος Σκλάβος
Ιωάννης Τσελίκας
Κώστας Καρδάμης
Γεώργιος Λεωτσάκος
Ιωάννης Φούλιας

Παραγωγή - Εκτύπωση
Βιβλιοσυνεργατική

Οι φωτογραφίες των ελλήνων μουσουργών προέρχονται από τα αρχεία της ΚΟΑ, της ΕΕΜ και το Αρχείο Ελλήνων Μουσουργών Θωμά Ταμβάκου (ΑΕΜΘΤ)

Αποκλειστικός χορηγός φιλοξενίας

AIROTEL CHAIN OF HOTELS
STRATOS VASSILIKOS HOTEL
ALEXANDROS HOTEL

Χορηγοί επικοινωνίας

ΕΡΤ
KOSMOS 93.6
τρίτο 90,9 FM
103,7 ΔΕΥΤΕΡΟ
NET 105
goculture.gr

Περιεχόμενα

Χαιρετισμοί ..... σελ. 8

ΣΥΝΕΔΡΙΟ
23 & 24 Μαρτίου 2009
Συνοπτικό Πρόγραμμα Συνεδρίου ..... σελ. 12

Α΄ ΜΕΡΟΣ
ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ
23 Απριλίου 2010
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ ..... σελ. 17
24 Απριλίου 2010
ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ..... σελ. 18
25 Απριλίου 2010
ΟΠΕΡΑ ΤΟΥ WUPPERTAL ..... σελ. 19
26 Απριλίου 2010
ΡΕΣΙΤΑΛ ΜΕ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ..... σελ. 20
28 Απριλίου 2010
ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ «ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ» ..... σελ. 21
29 Απριλίου 2010
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ..... σελ. 23
30 Απριλίου 2010
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ ..... σελ. 24

Η μουσική στην Επτάνησο ..... σελ. 25

Λίγα λόγια για τους συνθέτες και τα έργα τους ..... σελ. 27

Βιογραφικά συντελεστών ..... σελ. 91

Β΄ ΜΕΡΟΣ
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΗΧΟΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ
των οποίων τα έργα παρουσιάζονται στον Τέταρτο Κύκλο των Ελληνικών Μουσικών Γιορτών από το Αρχείο Ελλήνων Μουσουργών Θωμά Ταμβάκου (ΑΕΜΘΤ) .. σελ. 123
Συνθέτες (με αλφαβητική σειρά) ..... σελ. 128
Βιογραφικό συγγραφέα ..... σελ. 155
Πηγές ..... σελ. 156
Ευχαριστίες ..... σελ. 157

Αντί άλλου χαιρετισμού

Η Επτανησιακή μουσική υπήρξε αναμφίβολα το λίκνο του νεότερου ελληνικού μουσικού πολιτισμού.

Η μουσική ανάπτυξη των Επτανήσων και ιδιαίτερα της Κέρκυρας, ως προέκταση του ιταλικού μουσικού πολιτισμού, ήταν σε μεγάλη άνθιση στις αρχές του 19ου αιώνα. Με σημείο αιχμής την όπερα, σπουδαίοι Έλληνες συνθέτες, αρχιμουσικοί, μουσικοί δάσκαλοι και εκτελεστές, ανέλαβαν τη μύηση των Ελλήνων στην ευρωπαϊκή μουσική, ανταποκρινόμενοι στο γενικότερο αίτημα του ευρωπαϊκού προσανατολισμού του νεοσύστατου ελληνικού κράτους.

Ειδικότερα οι Επτανήσιοι συνθέτες δεν είχαν τίποτε να ζηλέψουν από τους διάσημους Ιταλούς συναδέλφους τους. Οι περισσότεροι είχαν σπουδάσει και διαπρέψει στα μεγάλα μουσικά κέντρα της Ιταλίας. Άλλωστε, ούτε η Κέρκυρα είχε να ζηλέψει τις ιταλικές πόλεις. Το θέατρο Σαν Τζιάκομο φιλοξενούσε όλες τις μεγάλες επιτυχίες, τόσο του ιταλικού μελοδράματος όσο και του επτανησιακού αντίστοιχου – συχνά μάλιστα, σε χρονική απόσταση μόλις δύο-τριών ετών από την ιταλική παγκόσμια πρώτη εκτέλεση.

Η ευφορία της Επτανησιακής και Ιταλικής όπερας σύντομα διαχέεται στον ελλαδικό χώρο και στα τότε μεγάλα μουσικά κέντρα του τόπου μας. Πρώτοι οι Επτανήσιοι συνθέτες συνειδητοποιούν την ανάγκη προσαρμογής των δημιουργιών τους στον τρόπο ζωής και τις παραδόσεις των Ελλήνων. Τα μελοδράματά τους άλλοτε βασίζονται σε ελληνική θεματολογία, άλλοτε εμπνέονται από τους απελευθερωτικούς αγώνες, ενώ ο λυρισμός τους επηρεάζεται από την παραδοσιακή μας μουσική. Έτσι το αστικό ελληνικό κοινό δέχεται μαζικά και αβίαστα -κάποτε μάλιστα και με εθνικοπατριωτικό ενθουσιασμό- το «ξένο» μουσικό είδος.

Ο ρόλος των Επτανησίων μουσικών για τη μουσική μας ενηλικίωση ουδέποτε αμφισβητήθηκε. Αυτό που, ωστόσο, αντιμετωπίστηκε με μεγάλο σκεπτικισμό από την κυρίαρχη μουσική αντίληψη των αρχών του 20ού αιώνα, ήταν αυτή τούτη η αισθητική αξία και η σημασία της επτανησιακής μουσικής.

Τις τελευταίες δεκαετίες, αρκετοί Έλληνες μουσικολόγοι και ερευνητές εστίασαν την προσοχή τους στη νηφάλια μελέτη των έργων της επτανησιακής σχολής. Όλο και περισσότεροι καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η επτανησιακή μουσική είναι κατάφορα αδικημένη. Η κρίση μας συχνά επηρεάζεται από το πολιτικοκοινωνικό διακύβευμα της κάθε εποχής και ενισχύεται από τη γνωστή ροπή μας στη ρήξη και το διχασμό, και όχι στη δημιουργική αναζήτηση της ενότητας των αντιθέσεων. Για παράδειγμα, συνεχίζουμε ακόμη να αντιδικούμε για το αν ανήκουμε στην Ανατολή ή τη Δύση, αντί να παραδεχτούμε την απλή και δημιουργική αλήθεια, ότι δηλαδή ανήκουμε στη Δύση της Ανατολής και στην Ανατολή της Δύσης.

Μ' ένα τέτοιο πλουραλιστικό πολιτιστικό οπλοστάσιο, σε συνδυασμό με ό,τι κληρονομήσαμε από την αρχαιότητα και, κυρίως, τη γλώσσα μας, θεωρητικά θα έπρεπε να είμαστε πανέτοιμοι για ν' αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης.

Είναι αξιέπαινη και εξαιρετικά χρήσιμη για την πολιτιστική αυτογνωσία μας η πρωτοβουλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, που όλοι οι μουσικοί φορείς της χώρας μας επιδοκιμάζουν και στηρίζουν, για την ετήσια διοργάνωση των Ελληνικών Μουσικών Γιορτών.

Αντί άλλου χαιρετισμού για τον 6ο κύκλο του θεσμού, που είναι αφιερωμένος στην Επτανησιακή Όπερα και το Μουσικό Θέατρο έως το 1953, παραθέτω το πασίγνωστο δίστιχο από τον «Λάμπρο» του Διονυσίου Σολωμού, το οποίο, σε συμβολικό επίπεδο, θα μπορούσε εδώ να ταιριάζει στον ιστορικό ρόλο και τη σημασία της επτανησιακής μουσικής για το σύγχρονο μουσικό μας πολιτισμό:

«Καθαρότατον ήλιο επρομηνούσε
της αυγής το δροσάτο ύστερο αστέρι...»

Γιώργος Κουρουπός
Συνθέτης
Ομότιμος καθηγητής του Ιονίου Πανεπιστημίου
Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Ορχήστρας των Χρωμάτων

Η εκπλήρωση ενός χρέους

Ο φετινός έκτος κύκλος των Ελληνικών Μουσικών Γιορτών και το καθιερωμένο πια συνέδριο που τις συνοδεύει είναι αφιερωμένα στον Επτανησιακό μουσικό πολιτισμό, με επίκεντρο το ύψιστο δημιούργημά του, το μελόδραμα.

Η ιδέα για ένα τέτοιο αφιέρωμα προέκυψε από την επανανάγνωση των απομνημονευμάτων του Διονυσίου Λαυράγκα. Το μοναδικό αυτό χρονικό του ελληνικού μουσικού βίου απ' τα τέλη του 19ου ως και το πρώτο τρίτο του 20ου αιώνα ήταν, κοντά 70 χρόνια μετά την πρώτη του έκδοση, ουσιαστικά άγνωστο στους νεότερους. Με την περυσινή τους επανέκδοση, τα απομνημονεύματα αυτά καθώς και τα προ ολίγων ετών εκδοθέντα (σε κριτική έκδοση), ανάλογης σημασίας για την ελληνική μουσική ιστορία, απομνημονεύματα του Ζακυνθινού βάρδου Παύλου Καρρέρ, συνέτειναν στο να ωριμάσει πλέόν τόσο η ανάγκη γνωριμίας μας με κάποια έστω από τα άγνωστα έργα της επτανησιακής σχολής, όσο και η αίσθηση του χρέους που έχουμε ως Έλληνες απέναντι σε αυτούς του πρωτοπόρους ήρωες του μουσικού μας πολιτισμού.

Είναι κοινός τόπος ότι ο πολιτισμός της νέας Ελλάδας χρωστά πολλά στην Επτάνησο· η προσφορά των Ιονίων συνέβαλε αποφασιστικά στην αποτύπωση της νεοελληνικής πνευματικής φυσιογνωμίας, στην ποίηση, την πεζογραφία, τη φιλοσοφία και γενικά σε κάθε τομέα του επιστητού. Και αν η προσφορά υπήρξε παντού μέγιστη, στη μουσική ήταν απόλυτα καθοριστική. Στα κρίσιμα χρόνια από την παλιγγενεσία και μετά, οι Επτανήσιοι μουσικοί πέραν του ότι δίδαξαν τη μουσική της άλλης Ευρώπης στους συμπατριώτες τους, προίκισαν σταδιακά την πατρίδα με κάτι βαθύτερο και πολυτιμότερο: μία συνθετική παράδοση ώριμη αισθητικά και τεχνικά, πάνω στην οποία μπόρεσε να βασιστεί η νεότερη μουσική μας. Και αυτή η παράδοση στήριξε και όσους συντάχθηκαν αισθητικά μαζί της και όσους της αντιτάχθηκαν. Καταλόγισαν, λόγου χάριν, συχνά στο Μανώλη Καλομοίρη, λανθασμένα κατά τη γνώμη μου, ότι υπήρξε αρνητικός εν γένει στην Επτανησιακή Σχολή. Πιστεύω ότι ο Καλομοίρης ήταν αντίθετος στον εύκολο ιταλιανισμό του συρμού, ενώ με τα μέτρα της εποχής του αναγνώριζε την παράδοση που του προσέφεραν, ως δημιουργική αφετηρία του δικού του έργου, οι Επτανήσιοι πρόδρομοι.

Σήμερα, από την ασφαλή απόσταση που μας χαρίζει ο χρόνος, διαπιστώνουμε την μεγάλη μουσική συγγένεια του «Δαχτυλιδιού της Μάνας» του Καλομοίρη με τη «Ρέα» του Σαμάρα ή με τη «Φρόσω» του Λαυράγκα. Αυτή η διαπίστωση θεωρώ ότι μας οδηγεί αβίαστα σε ένα πολύ καθαρό συμπέρασμα: να αντιμετωπίσουμε την ελληνική μουσική ως όλον πέρα απ' τις όποιες κατά καιρούς θεμιτά εκφραζόμενες αισθητικές αντιθέσεις και βαθμηδόν να καλύψουμε τα κενά γνώσης μας σχετικά με αυτήν. Μόνο τότε θα μπορούμε να έχουμε μία ολοκληρωμένη εικόνα της, και ο καθένας θα δύναται κατά τις απόψεις του να εκφράζει τις όποιες αξιολογικές εκτιμήσεις.

Ως ελάχιστη εκπλήρωση του χρέους μας λοιπόν και στο πνεύμα αυτής της ανάγκης αναδίφησης, εκτελούνται στις φετινές Γιορτές, για πρώτη φορά στην Αθήνα, κάποια έργα που αποτελούν, τουλάχιστον, ιστορικούς σταθμούς της μουσικής στην Ελλάδα: Ο Don Crepusculo, η azione comica του γενάρχη της μουσικής μας Ν. Χ. Μάντζαρου, πρώτο ιστορικά έργο της νεοελληνικής μουσικής δημιουργίας (1815), η πρώτη πράξη της τελευταίας και ημιτελούς όπερας του Σπ. Σαμάρα «Tigra» (περίπου 1911) και η τελευταία όπερα του Δ. Λαυράγκα «Φρόσω» (1936), κύκνειο άσμα του Δασκάλου, που αποτυπώνει τη ζωή στη Σμύρνη των αρχών του 20ου αιώνα· τα δύο τελευταία σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση. Μαζί με αυτά θα εκτελεσθούν μικρότερα έργα του Μαντζαρου και του μαθητή του, Δομένικου Παδοβά, καθώς και επτανησιακά τραγούδια.

Ο έκτος κύκλος των Ελληνικών Μουσικών Γιορτών πραγματοποιείται με την πολύτιμη συνεργασία του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών και τη διοργάνωση συνεδρίου με θέμα: «Επτανησιακή Όπερα και Μουσικό Θέατρο έως το 1953» ανέλαβε το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών.

Επιθυμώ να κλείσω αναφέροντας ένα γεγονός που πιστεύω ότι έχει ιδιαίτερη σημασία για το μουσικό μέλλον του τόπου μας.

Το περασμένο καλοκαίρι, όταν ήδη είχε αδρά σχεδιαστεί το πρόγραμμα των Μουσικών Γιορτών, έγινα αποδέκτης ενός μηνύματος από τη Γερμανία. Ο Γενικός Διευθυντής της Όπερας του Wuppertal ζητούσε πληροφορίες για την αριστουργηματική όπερα του Σπ. Σαμάρα «Η Μάρτυς», που έτυχε να γνωρίσει από τη μοναδική ηχογράφηση που υπάρχει, και μου ανέφερε την πρόθεσή του να ανεβάσει το έργο, κατ' αρχήν σε συναυλιακή μορφή, στο Wuppertal τον Απρίλιο του 2010. Του έδωσα όσες πληροφορίες μπορούσα και του ζήτησα την άδεια να συμπεριληφθεί, συμβολικά, η συναυλία αυτή στο φετινό πρόγραμμα των Ελληνικών Μουσικών Γιορτών, αφού και σχετίζονταν άμεσα με τη θεματική τους και συνέπιπτε ημερολογιακά. Η άδεια δόθηκε και το αποτέλεσμα το βλέπετε αποτυπωμένο στο γενικό πρόγραμμα.

Το συμπέρασμα από αυτή τη μικρή ιστορία είναι πολύ απλό και συνάμα σημαντικό: η Ελληνική μουσική, εφόσον της δοθεί η δυνατότητα, διαθέτει τη δική της δυναμική για να κατακτήσει διεθνώς τη θέση που της αξίζει. Αρκεί εμείς να κάνουμε εκείνο που πρέπει και θέλω να πιστεύω ότι ως Κρατική Ορχήστρα Αθηνών αυτό κάνουμε με τις Ελληνικές Μουσικές Γιορτές.

Βύρων Φιδετζής

Διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών

23 & 24 Απριλίου 2010

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών - Αίθουσα Συνεδριακού

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Οργάνωση: Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών
Σε συνεργασία με τους: Μέγαρο Μουσικής Αθηνών
Κρατική Ορχήστρα Αθηνών

Θέμα: **«Επτανησιακή Όπερα και Μουσικό Θέατρο έως το 1953**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Επιστημονική Επιτροπή: Βάλτερ Πούχνερ (Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)- πρόεδρος Πλάτων Μαυρομούστακος (Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών) Χάρης Ξανθουδάκης (Ιόνιο Πανεπιστήμιο) Μηνάς Ι. Αλεξιάδης (Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Οργανωτική επιτροπή: Σπύρος Α. Ευαγγελάτος (Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)- πρόεδρος Βύρων Φιδετζής (Κρατική Ορχήστρα Αθηνών) Νίκος Τσούχλος (Μέγαρο Μουσικής Αθηνών) Στεφανία Μεράκου (Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη»)

Επιμέλεια -συντονισμός συνεδρίου: Μηνάς Ι. Αλεξιάδης

Γραμματειακή υποστήριξη: Λεωνίδας Παπαδόπουλος

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2010

9.00-9.30:**Προσέλευση συνέδρων και εγγραφές**
9.30-10.00: **Έναρξη συνεδρίου.** Χαιρετισμοί από τον Διευθυντή της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών αρχιμουσικό κ. Βύρωνα Φιδετζή, τον Πρόεδρο του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή κ. Νάσο Βαγενά και από τη μουσικολόγο και Διευθύντρια της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη» κα Στεφανία Μεράκου.

10.00-11.50: **Συνεδρία 1η**
Πρόεδρος: Μηνάς Ι. Αλεξιάδης (συνθέτης, μουσικολόγος, επίκουρος καθηγητής Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών)

10.00: **Καίτη Ρωμανού** (μουσικολόγος, αναπληρώτρια καθηγήτρια Τ.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών), *Ο Ιταλικός φιλελληνισμός και η επτανησιακή σκηνική μουσική η εμπνευσμένη από την Ελληνική Επανάσταση.*
10.20: **Αλέξανδρος Χατζηκυριάκος** (μουσικολόγος, μελετητής στο Πανεπιστήμιο "Sapienza" της Ρώμης), Επτανησιακή και Ναπολιτάνικη σχολή. *Η ελληνική όπερα μεταξύ Κέρκυρας και Νάπολης.*
10.40: **Κώστας Καρδάμης** (μουσικολόγος, λέκτωρ Τ.Μ.Σ. Ιονίου Πανεπιστημίου), *Νέες ειδήσεις για τη μελοδραματική δραστηριότητα του θεάτρου Σαν Τζιάκομο μεταξύ 1799 και 1823.*
11.00: **Πλάτων Μαυρομούστακος** (θεατρολόγος, καθηγητής Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών), *Το θέατρο είναι μόνο η αφορμή: αρχιτεκτονικές προτάσεις και κοινωνικές διεργασίες σχετικά με τη σκηνή της Κέρκυρας (18ος-19ος αι.).*
11.20: **Συζήτηση**

11.50-12.20: *Διάλειμμα*

12.20-14.00: **Συνεδρία 2η**
Πρόεδρος: Καίτη Ρωμανού (μουσικολόγος, αναπληρώτρια καθηγήτρια Τ.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών)

12.20: **Νίκος Κ. Κουρκουμέλης** (διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων), *Οι πρόσφυγες στην Κέρκυρα Ιταλοί λόγιοι και το Μουσικό Θέατρο των Επτανησίων.*
12.40: **Νίκιας Λούντζης** (συγγραφέας), *Η κοινωνική μέθεξη στην όπερα, στη Ζάκυνθο, μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20 ου αιώνα.*
13.00: **Διονύσης Ν. Μουσμούτης** (συγγραφέας, διευθυντής του περιοδικού "Ιστορία"), *Η λυρική ζωή του θεάτρου «ΑΠΟΛΛΩΝ», Ζάκυνθος 1836-1870.*
13.20: **Χρυσόθεμις Σταματοπούλου– Βασιλάκου** (θεατρολόγος, καθηγήτρια Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών), *Επτανησιακές κωμωδίες μετ' ασμάτων και κωμειδύλλια: Η συμβολή τους στο επτανησιακό μουσικό θέατρο του 19ου αιώνα.*
13.40-14.00: **Συζήτηση**

Μεσημβρινή παύση εργασιών

17.30-19.20: **Συνεδρία 3η**
Πρόεδρος: Χάρης Ξανθουδάκης (συνθέτης, αντιπρύτανης Ιονίου Πανεπιστημίου)

17.30: **Κατερίνα Διακουμοπούλου** (θεατρολόγος, διδάσκουσα στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας), *Δύο άγνωστοι Κεφαλλονίτες ηθοποιοί του Μουσικού Θεάτρου: Ο Γεράσιμος Κουρούκλης και ο Παναγής Σβορώνος.*
17.50: **Βαρβάρα Γεωργοπούλου** (φιλόλογος, θεατρολόγος, λέκτωρ Τ.Θ.Σ. Σχολής Καλών Τεχνών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου), *Μελοδραματικές παραστάσεις ιταλικών και ελληνικών θιάσων στην Κεφαλονιά (1900-1953).*
18.10: **Γιάννης Τσελίκας** (μουσικολόγος, υποψήφιος διδάκτωρ Πανεπιστημίου Βοστώνης, καθηγητής Hellenic American University), *«Φρόσω», το κύκνειο άσμα το Διονυσίου Λαυράγκα.*
18.30: **Γιώργος Λεωτσάκος** (μουσικολόγος, μουσικοκριτικός, ιστορικός τής Έντεχνης Ελληνικής Μουσικής), *(Ξε)χάσαμε την Αθήνα...στοπ (ερευνώντας τα Επτάνησα)...*
18.50-19.20: Συζήτηση

ΣΑΒΒΑΤΟ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2010

10.00- 11.50: **Συνεδρία 4η**
Πρόεδρος: Πλάτων Μαυρομούστακος (θεατρολόγος, καθηγητής Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών)

10.00: **Μανώλης Σειραγάκης** (θεατρολόγος, λέκτωρ Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης), Ναπολέων Λαμπελέτ, ένας ανέστιος κοσμοπολίτης.
10.20: **Χάρης Ξανθουδάκης** (συνθέτης, αντιπρύτανης Ιονίου Πανεπιστημίου), *Ρεαλισμός και Νατουραλισμός στην επτανησιακή όπερα του 19 ου αιώνα.*
10.40: **Αλέξανδρος Χαρκιολάκης** (μουσικολόγος, Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη»), *Εξετάζοντας μια προσφάτως ανακαλυφθείσα αναγωγή για πιάνο της «Πριγκίπισσας της Σασσώνος» του Σ. Σαμάρα.*
11.00: **Δημοσθένης Κ. Φιστουρής** (τενόρος, μουσικολόγος, υποψήφιος διδάκτωρ Τ.Μ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών), *Η συμβολή του Σπύρου Σαμάρα στο Βεριστικό – Νατουραλιστικό Κίνημα.*
11.20-11.50: **Συζήτηση**

11.50-12.20: *Διάλειμμα*

12.20-14.00: **Συνεδρία 5η**
Πρόεδρος: Βύρων Φιδετζής (αρχιμουσικός, Διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών)

12.20: **Σταματία Γεροθανάση** (μουσικολόγος, υποψήφια διδάκτωρ Τ.Μ.Σ. Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης), *Ο ρόλος του ντουέτου σε όπερες του Σπύρου Σαμάρα και του Παύλου Καρρέρ.*
12.40: **Αύρα Ξεπαπαδάκου** (θεατρολόγος, λέκτωρ Τμήματος Φιλολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης), *Λεπτή κόκκινη γραμμή. Η όπερα «Maria: Antonietta» και η δεύτερη ευρωπαϊκή απόπειρα του Παύλου Καρρέρ.*
13.00: **Θανάσης Τρικούπης** (διδάκτωρ μουσικολογίας, συνθέτης, διδάσκων Τ.Μ.Σ. Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης), *Παύλος Καρρέρ (1829-1896): «Δέσπω» Πρώτον Ελληνικόν τραγικόν Μελόδραμα (1875). Συνθετική πρόθεση και υλοποίηση εθνικής μουσικής.*
13.20: **Μηνάς Ι. Αλεξιάδης** (συνθέτης, μουσικολόγος, επίκουρος καθηγητής Τ.Θ.Σ. Πανεπιστημίου Αθηνών), *Η όπερα «Μαραθών- Σαλαμίς» του Παύλου Καρρέρ στην Εθνική Λυρική Σκηνή (2003/ 2005).*
13.40 – 14.00: **Συζήτηση**

Μεσημβρινή παύση εργασιών

17.30 – 19.00: **Συζήτηση:** παρατηρήσεις, σχολιασμός, συμπεράσματα.

19.00-19.20: **Ολοκλήρωση του Συνεδρίου.** «Σκέψεις για την Επτανησιακή Όπερα», από τον σκηνοθέτη, ακαδημαϊκό και ομότιμο καθηγητή του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Σπύρο Α. Ευαγγελάτο.

Α' Μέρος

Συναυλίες

Παρασκευή 23 Απριλίου 2010

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών - Αίθουσα Χρήστος Λαμπράκης ώρα 21.00

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ:
«Φρόσω», λυρικό μελόδραμα σε τρεις πράξεις πάνω σε κείμενο του συνθέτη
(α' παγκόσμια παρουσίαση σε συναυλιακή μορφή, μουσικολογική αποκατάσταση: Ιωάννης Τσελίκας, Βύρων Φιδετζής)

Μάτα Κατσούλη υψίφωνος,
Μίνα Πολυχρόνου υψίφωνος
Αγγελική Καθαρίου μεσόφωνος
Γιάννης Χριστόπουλος τενόρος
Άρης Προσπαθόπουλος τενόρος
Βασίλης Καβάγιας τενόρος
Δημήτρης Πλατανιάς βαρύτονος
Κώστας Ντότσικας βαθύφωνος

Συμμετέχουν:
Χορωδία της Ε.Ρ.Τ. (Διδασκαλία – διεύθυνση: **Δημήτρης Μπουζάνης**)
Μικτή Δημοτική Χορωδία (Διδασκαλία – διεύθυνση: **Σταύρος Μπερής**)
Ορχήστρα Νυκτών Εγχόρδων «Απόλλων Μουσηγέτης»

Μουσική διεύθυνση: **Βύρων Φιδετζής**

Σάββατο 24 Απριλίου 2010

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών - Αίθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος ώρα 20.30

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ-ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ:
Εισαγωγή αρ.2 (Ενορχήστρωση: John Thornley)

Aria Greca

ΔΟΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΔΟΒΑΣ:
Εισαγωγή από την όπερα «Δίρκη»

Ν. ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ-ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ:
«Si ti credo amato bene», ντουέτο για υψίφωνο και τενόρο

Διάλειμμα

Δ. ΠΑΔΟΒΑΣ:
Εισαγωγή σε Ντο μείζονα αρ.1 (Μουσικολογική αποκατάσταση: Βύρων Φιδετζής)

Ν. ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ-ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ:
Aria cantata «Dall' ombra di Patroclo nel sogno di Achille»

Δ. ΠΑΔΟΒΑΣ:
Εισαγωγή σε Ντο μείζονα αρ.2 (Μουσικολογική αποκατάσταση: Βύρων Φιδετζής)

Μάρθα Αράπη υψίφωνος
Αντώνης Κορωναίος τενόρος

Μουσική διεύθυνση: **Μιχάλης Οικονόμου**

Κυριακή 25 Απριλίου 2010

Λυρική Σκηνή Βούπερταλ, Γερμανία

ΟΠΕΡΑ ΤΟΥ WUPPERTAL

ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ: «Η Μάρτυς» – όπερα (σε συναυλιακή μορφή)

Kay Stiefermann
Σοφία Κυανίδου
Dominik Wortig
Dorothea Brandt
Christian Sturm
Thomas Schobert

Συμμετέχει η Χορωδία της **Όπερας του Wuppertal**

Διεύθυνση ορχήστρας: **Florian Frannek**

Δευτέρα 26 Απριλίου 2010

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών - Αίθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος ώρα 20.30

ΡΕΣΙΤΑΛ ΜΕ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΜΠΕΛΕΤ:
«Άνοιξις» (Ι. Πολέμης)

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΡΡΕΡ:
«Το φεγγάρι» (Α. Μανούσος)

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΛΒΑΝΑΣ:
«Η απάτη»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΙΡΗΣ:
«Ρεμβασμός» (Αρ. Βαλαωρίτης)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ:
«Παράπονο» (Χ. Άννινος)
«Χαράστο το καράβι» (Ι. Πολέμης)

Ν. ΛΑΜΠΕΛΕΤ:
«Τριαντάφυλλα και κυπαρίσσι» (Κ. Παπαδόπουλος)

Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ:
«Γιατί σαν βρίσκομαι κοντά σου» (Ι. Δάμβέργης)

Ν. ΛΑΜΠΕΛΕΤ:
«Το νανούρισμα» (Ι. Πολέμης)
«Άγνωστος» (Ι. Πολέμης)

Διάλειμμα

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΕΛΕΤ:
«Στον κάμπο» (Γ. Λαμπελέτ)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ- ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ:
«Η Αυγούλα»

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΡΟΔΟΘΕΑΤΟΣ:
«Επίκλησις εις την Θεομήτορα της ορφανής»

ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ:
«Sérénade chinoise» (P. Milliet)

Γ. ΛΑΜΠΕΛΕΤ:
«Lacrimae rerum» (Λ. Πορφύρας)
«Προσκύνημα» (Π. Νιρβάνας)

Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ:
«Ο τραγουδιστής» (Ι. Πολέμης)

ΣΠ. ΣΑΜΑΡΑΣ:
«La chanson de l'espadachin» (P. Solanges)

Αντωνία Καλογήρου υψίφωνος
Ζάχος Τερζάκης τενόρος
Απόστολος Παληός πιάνο

Τετάρτη 28 Απριλίου 2010
Φιλολογικός Σύλλογος «Παρνασσός» ώρα 20.30

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ «ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ»

ΕΡΓΑ ΕΠΤΑΝΗΣΙΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ – ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ:
Συμφωνία αρ. 6 σε Σι ύφεση μείζονα (Ενοργάνωση: Κ. Σαμοΐλης)

«Η στιγμή τώρα προβαίνει» (Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ:
«Με τ' όνομά σου σε φωνάζω» (Ποίηση: Γ. Αθάνας, Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

Ιντερμέτζο από το μονόπρακτο παραμύθι «Η Μάγισσα»
(Μεταγραφή: Τ. Καλογερόπουλος)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΕΛΕΤ:
«Κάτω στο γυαλό», μπαλάντα (Ποίηση: Γ. Λαμπελέτ, Ενοργάνωση: Κ. Σαμοΐλης)

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΜΠΕΛΕΤ:
«Όταν γελάς κι όταν μιλής» (Ποίηση: Γ. Δροσίνης, Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

Δύο χοροί (ενοργάνωση: Κ. Σαμοΐλης)
- Μενουέττο
- Γκαβότα

«Αρβανίτισσα» (Ποίηση: Αλ. Πάλλης, Ενοργάνωση: Κ. Σαμοΐλης)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΒΙΣΒΑΡΔΗΣ:
«Ανάμνησις» (Ποίηση: Δ. Σολωμός, Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΞΥΝΔΑΣ:
«Duetto buffo» σε ελληνική γλώσσα
(Ποίηση: Ι. Ρινόπουλος, Πρώτη εκτέλεση, Ενοργάνωση: Κώστας Σαμοΐλης)

Διάλειμμα

ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ:
«Της κοπέλλας το νερό» (Ποίηση: Γ. Δροσίνης, Ενοργάνωση: Κ. Σαμοΐλης)

«Ο όρκος μου» (Ποίηση: Ι. Πολέμης, Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

«Άνοιξις» (Ποίηση: Ι. Πολέμης, Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

«Εξομολόγησις» (Ποίηση: Ι. Πολέμης, Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΡΡΕΡ:
«Το ρόδον της αγάπης» (Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

«Ο Γέρο-Δήμος», άρια από την όπερα *Μάρκος Μπότσαρης*
(Ποίηση: Α. Βαλαωρίτης, Ενοργάνωση: Αλ. Κάτσιος)

«Έξη χοροί» (Ενοργάνωση: Κ. Σαμοΐλης)
- «Η κουτσομπόλα», Polka brillante
- «Η Αλβανίδα», Polka
- «Η ωραία Αρμένισσα Βαλιντέ», έργο 9 αρ.1, Polka salon

- «Η ωραία Αρμένισσα Μελιτζά», έργο 9 αρ.2, Polka salon
- «Αλεξάνδρα», Polka Mazurka
- «Βιασύνη», Brillante gallop

Ελένη Σταμίδου υψίφωνος
Κωστής Ραδισάκις βαρύτονος

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ «ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ»
Παναγιώτης Δράκος φλάουτο
Χρήστος Αργυρόπουλος όμποε
Γιάννης Κούφαλης κλαρινέτο
Ηλίας Κολοβός κλαρινέτο
Κώστας Σαμοΐλης φαγκότο
Στάθης Μαρτζούκος φαγκότο
Βαγγέλης Σκούρας κόρνο
Πέτρος Μιχαήλ κόρνο
Γιάννης Γούναρης κόρνο
Γιάννης Καραμπέτσος τρομπέτα

Για την ιστορία του Συγκροτήματος, τους συνθέτες και τα έργα τους θα μιλήσει ο βιολονίστας και ερευνητής Χρήστος Ηλ. Κολοβός, τον οποίο και ευχαριστούμε για την παραχώρηση των εξής έργων:
Η στιγμή τώρα προβαίνει, Με τ' όνομά σου σε φωνάζω, Άνοιξις, Εξομολόγησις, Το ρόδον της αγάπης, Ο Γέρο-Δήμος.

Ευχαριστούμε επίσης, τον εγγονό του συνθέτη Δ. Βισβάρδη, πιανίστα Φρίξο-Διονύσιο Μόρτζο, για την παραχώρηση του έργου του συνθέτη.

Πέμπτη 29 Απριλίου 2010

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών - Αίθουσα Χρήστος Λαμπράκης ώρα 20.30

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΒΡΑΔΙΑ ΣΠΥΡΟΥ ΣΑΜΑΡΑ

ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ:
Δύο χοροί από την όπερα *Flora Mirabilis*
-«Χορός των Ανθέων»
-«Χορός των Δαιμόνων»

«Ο χορός του γάμου», από την όπερα *Η Ξανθούλα*

Διάλειμμα

Πρώτη πράξη από την όπερα «Tigra»
(Ενορχήστρωση: Βύρων Φιδετζής, α΄ παγκόσμια εκτέλεση)

Λένια Ζαφειροπούλου υψίφωνος
Μαρισία Παπαλεξίου μεσόφωνος
Μαρία Βλαχοπούλου μεσόφωνος
Βαγγέλης Χατζησίμος τενόρος
Διονύσης Σούρμπης βαρύτονος
Δημήτρης Καβράκος βαθύφωνος

Συμμετέχουν:
Χορωδία της Ε.Ρ.Τ. (Διδασκαλία – διεύθυνση: **Δημήτρης Μπουζάνης**)

Μικτή Δημοτική Χορωδία (Διδασκαλία – διεύθυνση: **Σταύρος Μπερής**)

Γυναικεία Χορωδία του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κορινθίων «Opus Femina» (Διδασκαλία – διεύθυνση: **Φάλια Παπαγιαννοπούλου**)

Παιδική Χορωδία του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Κορινθίων
(Διδασκαλία – διεύθυνση: **Φάλια Παπαγιαννοπούλου**)

Μουσική διεύθυνση: **Angelo Cavallaro**

Παρασκευή, 30 Απριλίου 2010

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών - Αίθουσα Χρήστος Λαμπράκης ώρα 20.30

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ – ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ:
«Don Crepuscolo» – azione comica
(α΄ εκτέλεση με την Κ.Ο.Α.)

Διάλειμμα

ΔΟΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΔΟΒΑΣ:
«Il ciarlatano preso per Principe» μονόπρακτο σε ποίηση του Severiano Fogacci
(α΄ εκτέλεση με την Κ.Ο.Α.)

Νίκος Στεφάνου τενόρος
Χάρης Ανδριανός βαρύτονος
Πέτρος Μαγουλάς βαθύφωνος
Χριστόφορος Σταμπόγλης βαθύφωνος

Συμμετέχει η **Ανδρική Χορωδία της Εμπορικής Τράπεζας**
(Διδασκαλία – διεύθυνση: **Σταύρος Μπερής**)

Μουσική διεύθυνση: **Γιώργος Πέτρου**

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΟ

Ὅταν μέ τήν πτῶσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως νύχτα δουλείας ἐσκέπασεν ἀπό ἄκρου σ' ἄκρον τό ἑλληνικόν γένος, δειλά, δειλά ἄρχιζαν νᾷ φωτίζουν τήν ἑλληνική ποίησι καί λογοτεχνία οἱ φάροι τῆς Κρήτης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί τῆς Σμύρνης. Ἀλλά ἑλληνική μουσική, καί μάλιστα κοσμική μουσική, πού οὔτε στό Βυζάντιο δέν εἶχε κατορθώσει ποτέ νᾷ δώσῃ - ἔξω ἀπό τήν ἐκκλησία- σπουδαίους καρπούς, θά εἶχε σβύση ἐντελῶς, ἄν, ὅσῳ ἀφορᾷ τῇ λαική τουλάχιστο μοῦσα, δέν διετηρεῖτο στα ψηλά βουνά τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος, ὅσῳ ἀφορᾷ δέ τήν τεχνική μουσική δέν εὕρισκε ἕνα ἐλεύθερο πεδίο δημιουργίας καί ἀναπτύξεως· καί τό πεδίο αὐτό ἦτο Ἑπτάνησος. ἑλληνική αὐτή γωνία, πού ἔμεινεν ἔξω ἀπό τήν ἐπίδραση του ἀσιάτου κατακτητοῦ καί ἀντιθέτως ηὐτύχησε νᾷ ἀναπνέῃ τήν ἀτμόσφαιρα του δυτικοῦ πολιτισμοῦ, δεν ἄργησε νᾷ διαμορφώση μιᾷ μουσική γλῶσσα πού νᾷ συγγενεύῃ με τῇ γλῶσσα τῆς Δύσεως καί μάλιστα τῆς Βενετίας. Ὅταν στην ἄλλη Ἑλλάδα, εἴτε στους κάμπους, εἴτε στα βουνά, εἴτε στα νησιά, τό δημοτικό ἑλληνικό τραγοῦδι παρέμεινε πάντοτε ὁμόφωνο, μή ἐπιδεχόμενο τό ἁπλοῦν ἁρμονικό ἔνδυμα, πού τό λαϊκό ἔνστικτο ὁδηγεῖ νᾷ βρίσκη κανείς, ἔστω καί με τό αυτί, στα νησιά τοῦ Ἰονίου διεμορφώθη μουσική ἐκείνη γλῶσσα πού κύριο χαρακτηριστικό ἔχει τήν ἁρμονίᾳ, τήν πολυφωνίᾳ καί τήν ὑποταγή στον μείζονα καί στον ἐλασσόνα τρόπο, ἀντί τῆς ἐμμονῆς στις παληές κλίμακες, ἀρχαίες καί ἐκκλησιαστικές. Ἔτσι γεννήθηκε στην Ἑπτάνησο καντάδα, πού εἶναι τό γνήσιο μουσικό ἄνθος τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου καί μάλιστα τῆς Κεφαλληνίας. Ἔτσι δημιουργήθηκε καί ρομάντσα, για τραγοῦδι με πιάνο, πού εἶναι βέβαια ἀπομίμησις του παρεμφεροῦς εἴδους τῆς Δύσεως. Ἀλλά καί αὐτή Ἐκκλησία τῆς Ἑπτανήσου δεν ἔμεινε ξένη πρός τήν ἁρμονική ἐπίδρασι καί ἐκκλησιαστική μουσική τῶν Ἰονίων νήσων εἶναι ἕνα κρᾶμα βυζαντινῆς καί δυτικῆς μουσικῆς, πού εὔκολα δέχεται μιᾷ πολυφωνική ἐπένδυσι.

Ἔτσι μουσικά προετοιμασμένη Ἑπτάνησος, δεν ἄργησε, ὅταν καί ἄλλη Ἑλλάς εἶδε τήν ἐλευθερία τῆς, νᾷ γίνῃ μουσικός καθοδηγητής τῆς, νᾷ μεταλαμπαδεύση τήν τέχνη τῶν ἤχων, ὅπως αὐτή εἶχε διαμορφωθεί στον πολιτισμένο κόσμο. Ἑπτανήσιοι ἦσαν οι πρῶτοι μουσικοί τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος, Ἑπτανήσιοι ἦσαν οἱ πρῶτοι διδάσκαλοι καί οἱ μουσουργοί τῆς. Καί ἄν μέσα στην πλειάδα τῶν οπτανησίων μουσουργῶν, πολλοί ὅπως Λαμπίρης Αλβάνας, δεν βγήκαν ἔξω ἀπ' τά ὅρια του λαϊκού τραγουδιστοῦ, του μουσικοῦ τῶν σαλονιών, εἶναι μεγάλος ἀριθμός τῶν ἄλλων, πού ἐπίδρασι πού ἐξήσκησαν καί ἐξασκοῦν δεν παύει ὡς τά σήμερα νᾷ εἶναι αξιόλογη. Ἕνας ἀπό τούς παλαιότερους εἶναι Κερκυραῖος Νικόλαος Μάντζαρος (1795-1873) πού τόν ξέρουμε ὅλοι ὡς συνθέτῃ του ἐθνικοῦ ὕμνου, ἐνῶ πρόκειται πέρι διδασκάλου μοναδικῆς μορφώσεως. Ἔγραφε βέβαια στο ὕφος τῆς ἐποχῆς του καί τέχνη του εἶναι μᾶλλον ακαδημαική, χωρίς αὐτό νᾷ μειώνη τήν ἀξίαν του. Δεν πρέπει νᾷ ξεχνάμε ὅτι ἐποχή πού ἔδρασαν οἱ περισσότεροι ἑπτανήσιοι μουσουργοί εἶναι ἐποχή τῆς ἀκμής τῆς ὁπερας. Γι' αὐτό βλέπομε τό Ζακύνθιο Παύλο Καρρέρ (1829-1896) νᾷ γράφῃ - στο ὕφος βέβαια του Μπελίνι καί του Δονιζέτι, μελοδράματα, ὅπως «Μᾶρκος Μπότσαρης», «Κυρά Φροσύνη», «Μαραθών- Σαλαμίς» κλπ. Κάποτε ὅμως φθάνει στην ψυχή του ἀντίλαλος τῶν βουνῶν τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος που αντικρύζει και γράφει, σε ὕφος γνησίου δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, τον περίφημο «Γέρο Δήμο». Για τόν Κερκυραίο ἐπίσης Σπυρίδωνα Ξύνδα (1814-1896) πρέπει νᾷ λεχθῇ ὅτι πάνω σε ελληνικό κείμενο κωμική του ὁπερα « ὑποψήφιος βουλευτής» παρά τις ξενικές ἐπιδράσεις, εἶναι ἔργο γεμάτο χάρι καί δροσιά, που ἄρεσε ἐξαιρετικά στο αθηναϊκό κοινό ὅταν πρωτοπαίχτηκε στο θέατρο Μπούκουρα (1888). Ἐπί κεφαλῆς ὅμως τῆς ἑπτανησιακῆς σχολῆς τῶν τελευταίων χρόνων του ΙΘ' αἰῶνος βρίσκουνται δύο εξαιρετικές φυσιογνωμίες: Κερκυραῖος Σπύρος Σαμάρας (1863-1917) καί Κεφαλλήν Διονύσιος Λαυράγκας (1864-1941). πρῶτος ἔδρεψε δάφνες ὡς μελλοδραματικός συνθέτης στα μεγαλύτερα θέατρα τῆς Ἰταλίας καί περιήγαγε τό ἑλληνικό ὄνομα σε πολλά ἀκόμη μέρη, με τις ὁπερές του «Μεδζέ», «Flora Mirabilis», «Μάρτυς», «Ῥέα», «Mlle Belle Isle» κλπ, ἐνῶ δεύτερος ἀφιέρωσε τήν ὑπάρξῃ του στην ἰδέᾳ τῆς δημιουργίας ἑλληνι-

κοῦ μελοδράματος, χωρίς αὐτό νᾷ τόν ἐμποδίσῃ νᾷ γράψῃ όπερες, ὅπως «Διδώ», «Τά Δύο ἀδέλφια», «Λυτρωτής» κλπ συμφωνικά ἔργα ὅπως δύο σουίτες για ὀρχήστρα «Εἰσαγωγή καί Φούγκα», τραγούδια κλπ. Ἀπό τούς δύο Κερκυραίους ἀδελφούς: Ναπολέοντα καί Γεώργιον Λαμπελέτ πρῶτος με τήν τέχνῃ του παρέμεινε γνήσιος Ἑπτανήσιος τῆς παλαιάς ξενικῆς σχολῆς, ἐνῶ δεύτερος εἶναι ἀπ' τούς πρώτους πού προσπάθησαν νᾷ δωσουν στῇ μουσική τούς γνήσια ἑλληνική σφραγῖδα, με τούς χαρακτηριστικούς ῥυθμούς καί τις κλίμακες της δημώδους μας μουσικῆς. Δεῖγμα τῆς τεχνοτροπίας αὐτῆς εἶναι τό συμφωνικό του ἔργο «Γιορτή» ὡς καί πολλά τραγούδια. Κεφαλλήν Γεώργιος Σκλάβος, εἶναι ἀπ' ἐκείνους πού ἐπίστευσαν επίσης-χωρίς αὐτό νᾷ γίνῃ τό μοναδικό κίνητρο τῆς τέχνης του- στην ἑλληνικότητα πού μπορεί νᾷ ἔχῃ μουσική μας, καθώς τό πιστοποιούν τά ἤδη γνωστά του ἔργα: «Κυρά Φροσύνη», «Ἀετός», «Νησιώτικος γάμος», «Ειδύλια Θεοκρίτου» κλπ τά ἀνέκδοτα μελοδράματά του: «Λεστενίτσα», «Κασσιανή», «Κρίνο στ' ακρογιάλι». Τέλος εἰς τήν νεωτέραν μουσικήν γενεάν ἀνήκων Κεφαλλήν ἐπίσης Ἀντίοχος Ευαγγελάτος δίνει στα περισσοτέρᾳ ἔργα του έντονο ἐθνικό χαρακτῆρα, ὅπως τουλάχιστον ἀποκαλύπτεται με τῇ Συμφωνία του εἰς τήν «Εἰσαγωγή σ' ἕνα δράμα», τῇ «Λιγερή κῖ Χάρος» κλπ.

Γεώργιος Σκλάβος

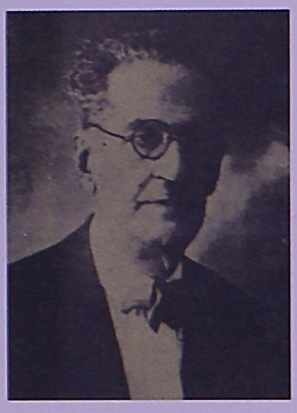
Ιστορική ανατύπωση
από το πρόγραμμα της Κ.Ο.Α.
της 28/05/1945

Θέατρο Σαν Τζιάκομο

Λίγα λόγια για τους συνθέτες και τα έργα τους

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ (1860-1941)
«ΦΡΟΣΩ», ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΥΟ ΕΙΚΟΝΕΣ

Η Σμύρνη των αρχών του περασμένου αιώνα υπήρξε σημαντικό σταυροδρόμι μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Το λιμάνι λειτουργούσε ως διαμετακομιστικό κέντρο για την μεταφορά των αγαθών της Ανατολής προς τα λιμάνια τις Μεσογείου και τις αγορές της Ευρώπης. Ο πληθυσμός της αποτελούνταν από διάφορες εθνότητες, όπως Τούρκους, Αρμένιους, Εβραίους και Ευρωπαίους με σημαντική πλειοψηφία του Ελληνικού στοιχείου. Λίγο πριν τη Μικρασιατική καταστροφή το σύνολο του πληθυσμού ανερχόταν στις 365.000, ενώ οι Έλληνες στους 135.000. Αν και κάθε εθνότητα κατοικούσε σε διαφορετική συνοικία μεταφέροντας τις δικές της παραδόσεις, θρησκευτικές αντιλήψεις και πολιτιστικά χαρακτηριστικά, η συνύπαρξή τους ήταν αρμονική, μιας και στην περιοχή του εμπορικού κέντρου και του λιμανιού οι διαφορετικοί λαοί συνεργάζονταν και διασκέδαζαν μαζί.

Ο πολυεθνικός χαρακτήρας της πόλης είχε άμεσο αντίκτυπο και στη μουσική. Ο επισκέπτης μπορούσε να ακούσει ένα σμυρναίικο συγκρότημα σε δικά του τραγούδια αλλά και σε ελληνικά δημοτικά, τούρκικα, αραβικά, ρουμάνικα, αιγυπτιακά, τις πιο πολλές φορές μεταφρασμένα όχι μόνο στην ελληνική γλώσσα αλλά και στην τούρκικη και στην αρμένικη. Θα μπορούσε να ακούσει από τις λατέρνες του λιμανιού, τις τελευταίες επιτυχίες της γαλλικής οπερέτας ή να παρακολουθήσει μια ιταλική όπερα από έναν περιφερόμενο θίασο στην θέατρο Μπαρμπιέρι ή στο Σπόρτινγκ Κλαμπ. Σε περίπτωση δε που διέθετε γραμμόφωνο θα μπορούσε να προμηθευτεί δίσκους ηχογραφημένους από Έλληνες ή Τούρκους καλλιτέχνες σε ένα ρεπερτόριο που περιλάμβανε από αμανέδες και κλέφτικα τραγούδια μέχρι ιταλικές άριες.

Την πόλη αυτή επέλεξε ο Διονύσιος Λαυράγκας για να τοποθετήσει την πλοκή της όπερας του Φρόσω, σε δικό του ποιητικό κείμενο, η οποία έμελλε να είναι το κύκνειο άσμα του και από την δημιουργία της έως σήμερα να μην έχει ποτέ παρουσιαστεί. Ο Λαυράγκας είχε ιδιαίτερη αγάπη για τη Σμύρνη, την οποία είχε επισκεφθεί αρκετές φορές με το Ελληνικό Μελόδραμα – το συγκρότημα που είχε σχηματίσει στις αρχές του 20ου αιώνα και αποτέλεσε τον πρόδρομο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Το Ελληνικό Μελόδραμα εμφανίστηκε στη Σμύρνη για πρώτη φορά το 1905 χωρίς τον Λαυράγκα. Την επόμενη όμως χρονιά, ο ίδιος ο Λαυράγκας οργάνωσε και οδήγησε εκεί τον θίασο. Εμφανίστηκαν στο Θέατρο Κοκόλη, στην προκυμαία, με αποσπάσματα από τη δική του όπερα Μάγισσα και από την Τόσκα του Πουτσίνι. Ακολούθησε μια επίσκεψη το 1908, για την οποία αναφέρει ο Λαυράγκας στα απομνημονεύματά του: «Σχεδόν δακρυσμένος έσφιξα τα χέρια των παλαιών φίλων, που περίμεναν με την καρδιά ανοιχτή στην προκυμαία, να μας δεχτούν σαν παλιννοστούντες αδελφούς». Δύο χρόνια αργότερα, η επίσκεψη του Μελοδράματος σημαδεύεται από μια «τέλεια καταστροφή»: Λόγω του ότι δεν υπήρχε ελεύθερο θερινό θέατρο, ο θίασος αποφασίζει, παρά τις αντιδράσεις του Λαυράγκα, να ανεγείρει ένα αυτοσχέδιο θέατρο στην προκυμαία. Οι παραστάσεις ξεκινούν χωρίς να έχουν προλάβει να τοποθετηθούν κεραμίδια στην οροφή και την τρίτη βραδιά, μετά από ένα ξαφνικό μπουρίνι, καταστρέφεται τόσο το θέατρο όσο και τα σκηνικά και τα κουστούμια… Η τελευταία φορά που το Ελληνικό Μελόδραμα και ο ίδιος ο Λαυράγκας επισκέπτονται την Σμύρνη είναι στις 14 Αυγούστου 1922. Προφανώς δεν είχαν αντιληφθεί τη δεινότητα της κατάστασης παρά μονάχα όταν αποβιβάστηκαν. Στην μοναδική παράσταση της Αϊντας το θέατρο ήταν μεν κατάμεστο, αλλά δεν υπήρχε ούτε ένας Έλληνας. Ως εκ θαύματος κατάφεραν να θεωρήσουν τα διαβατήρια τους και να βρουν κάποια θέση σε ένα από τα τελευταία καράβια που απέπλευσαν πριν την καταστροφή.

Ο Λαυράγκας συνέθεσε τη Φρόσω το 1936-38. Το ποιητικό κείμενο, από το οποίο έχουν βρεθεί μόνο οι πρώτες σελίδες είναι αχρονολόγητο. Στα απομνημονεύματά του, τα οποία ολοκληρώνονται το 1935, δεν γίνεται λόγος για τη Φρόσω. Έτσι μπο-

ρούμε να τοποθετήσουμε τη σύλληψη του ποιητικού κειμένου μεταξύ 1935 και 1938. Το μουσικό κείμενο με την αναγωγή για φωνές και πιάνο ολοκληρώθηκε τους πρώτους τρεις μήνες του 1938 στην Αθήνα, ενώ το μέρος της ορχήστρας γράφτηκε το φθινόπωρο του ίδιου έτους, στο Αργοστόλι και στην Αθήνα. Δυο χρόνια αργότερα αντιγράφει τα ξεχωριστά μέρη των οργάνων και των φωνών (συναντούμε στο τέλος του μέρους των πρώτων βιολιών «Αργοστόλι, Ραζάτα, 2/11/1940, 5 jour de la guerre Italien»). Η αντιγραφή του τελευταίου μέρους ολοκληρώνεται τον Δεκέμβρη του 1940 – εννέα μήνες πριν τον θάνατό του.

Για τη σημερινή πρώτη εκτέλεση του έργου χρειάστηκε να δημιουργηθεί μια νέα παρτιτούρα και μέρη οργάνων και φωνών. Το εγχείρημα αυτό παρουσίασε ιδιαίτερες δυσκολίες, για το λόγο ότι το χειρόγραφο του εβδομηνταοκτάχρονου συνθέτη ήταν δυσανάγνωστο, ενώ οι διαφορετικές πηγές παρουσίαζαν μεγάλες διαφορές μεταξύ τους και έπρεπε να γίνει επιλογή για το πια εκδοχή είναι καταλληλότερη. Προφανώς, κατά τη διάρκεια των δύο ετών που χώρισαν τη σύνθεση της παρτιτούρας από την αντιγραφή των μερών της ορχήστρας, ο Λαυράγκας να αναθεώρησε πολλές από τις αρχικές του ιδέες χωρίς όμως να κάνει τις αντίστοιχες αλλαγές και στις υπόλοιπες πηγές.

Στη Φρόσω θα συναντήσουμε έντονα «βεριστικά» στοιχεία – στοιχεία δηλαδή που συναντούμε στις όπερες του ιταλικού ρεαλισμού, με αντιπροσωπευτικότερο παράδειγμα την Καβαλερία Ρουστικάνα του Μασκάνι, βασισμένη στο ομώνυμο διήγημα του Τζιοβάνι Βέργκα. Σε αντίθεση με τις ιστορικές και μυθολογικές ρομαντικές όπερες, στο βεριστικό κίνημα επιλέγονται θέματα της σύγχρονης εποχής με ήρωες που προέρχονται κυρίως από λαϊκές και αστικές τάξεις. Η πλοκή της Φρόσως τοποθετείται στις αρχές του εικοστού αιώνα. Ο νεαρός Τάσος, ο οποίος ζει με τα χρήματα του πατέρα του, στοιχηματίζει με τους φίλους του, ότι μπορεί να κατακτήσει την όμορφη Φρόσω – κόρη του μεγαλογιατρού Χατζησταύρου. Κερδίζει το στοίχημα, όμως χάνει όλα τα χρήματά του στα χαρτιά και μέσα στη φτώχια παραμελεί και κακομεταχειρίζεται τη σύντροφό του. Η Φρόσω, μετά από μια έντονη λογομαχία τον εγκαταλείπει, έχοντας στα σπλάχνα της το παιδί τους. Μετά από ένα χρόνο, ο Τάσος μετανοιωμένος την ξαναβρίσκει, αλλά είναι πλέον αργά: η Φρόσω πεθαίνει άρρωστη στην αγκαλιά του, ενώ το παιδί τους βρίσκεται σε ορφανοτροφείο.

Στα «βεριστικά» στοιχεία ανήκει επίσης η πιστή αναπαράσταση του χώρου και του χρόνου στη σκηνή. Ο λόγος των ηρώων είναι απλός και καθημερινός (χωρίς όμως να λείπει το ποιητικό μέτρο), ενώ συχνά χρησιμοποιούνται ιδιωματισμοί και παροιμίες. Ο Λαυράγκας, τόσο στο ποιητικό κείμενο, όσο και στην αναγωγή για πιάνο περιγράφει με πολύ μεγάλη λεπτομέρεια τη σκηνοθεσία και τη σκηνογραφία. Ένα παράδειγμα της επιθυμίας για αληθοφανή αναπαράσταση των γεγονότων είναι η αναφορά στο όνομα του συγκροτήματος που εμφανίζεται στην εξέδρα του υπαιθρίου καφέ-σαντάν στην πρώτη πράξη: Όπως μαθαίνουμε από τα λόγια του Μάρκου πρόκειται για τα Πολιτάκια, τη διάσημη Εστουντιαντίνα, η οποία ιδρύθηκε στη Σμύρνη στα τέλη του 19ου αιώνα.

Στον προσδιορισμό του χώρου συμβάλλει και η ίδια η μουσική με ελληνικά και ανατολίτικα μουσικά στοιχεία να εισχωρούν αρμονικά στη μουσική εξέλιξη. Με το άνοιγμα της αυλαίας ακούμε το συγκρότημα να τραγουδά για τους θαμώνες του καφέ-σαντάν το τραγούδι «Έλα αγάπη μου κατέβα κάτω από το παλάτι σου», φέρνοντας στο νου επτανησιακές καντάδες. Λίγο αργότερα, κατά την είσοδο του πρωταγωνιστή Τάσου, ο ρυθμός της μουσικής αλλάζει σε 7/8- θυμίζοντας τον Καλαματιανό χορό, υποδηλώνοντας τον ζωντανό χαρακτήρα του ήρωα. Το ύφος του επόμενου τραγουδιού, που ερμηνεύει η Φανή μαζί με τα «Πολιτάκια» βρίσκεται πιο κοντά σ' αυτό των αστικών τραγουδιών της Σμύρνης – είναι ενδιαφέρον το ότι στο πρώτο τμήμα του τραγουδιού, ο Λαυράγκας χρησιμοποιεί μια ανατολική μουσική κλίμακα, ενώ στο δεύτερο μια ευρωπαϊκή. Σε ανατολική κλίμακα στηρίζεται και η εσπερινή προσευχή που ακούγεται από τον Μουεζίνη (στα αραβικά) επάνω στον μιναρέ καθώς σκοτεινιάζει και το καφέ-σαντάν αδειάζει . Η πιο έντονη όμως παρουσία ελληνικού στοι-

χείου εμφανίζεται στην αρχή της τρίτης πράξης, όπου ένας διαβάτης τραγουδά τους πρώτους στίχους από το δημοτικό τραγούδι της Πελοποννήσου «Ας παν να ιδούν τα μάτια μου». Η μελωδία του τραγουδιού ακούγεται αυτούσια, ενώ η συνοδεία της ορχήστρας προσδίδει έναν τραγικό χαρακτήρα, αφενός σκιαγραφώντας την ψυχολογική κατάσταση του Τάσου, ο οποίος εδώ και καιρό αναζητά την αγαπημένη του, αφετέρου προετοιμάζοντάς μας για τη δραματική κατάληξη του έργου.

Η δομή του έργου ακολουθεί τα πρότυπα της βεριστικής όπερας του τέλους του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ου. Η μουσική ροή είναι συνεχής σε κάθε πράξη, ωστόσο διαχωρίζονται ευκρινώς τα επιμέρους τμήματα – χορωδιακά, άριες, διάλογοι, με αλλαγές στον ρυθμό, την τονικότητα και την υφή. Ο Λαυράγκας χρησιμοποιεί την τεχνική του υπενθυμητικού μοτίβου για να προσδώσει ενότητα σε όλο το έργο. Χαρακτηριστικό είναι το λυρικό και τρυφερό μοτίβο της Φρόσως, το οποίο ακούγεται όταν η ηρωίδα εμφανίζεται στη σκηνή στην πρώτη πράξη και αποτελεί το κυρίως υλικό για το ιντερμέδιο της τρίτης πράξης και της τελευταίας εικόνας. Αντίθετα, το μοτίβο της Φανής είναι ανάλαφρο, με χορευτικό χαρακτήρα προσδιορίζοντας τον αντίστοιχο χαρακτήρα της ηρωίδας.

Η ορχήστρα δεν περιορίζεται στην συνοδεία των φωνών, αλλά αποκτά πολλές φορές πρωταγωνιστικό ρόλο, ιδιαίτερα στους διαλόγους. Πολύ συχνά η φωνητική μελωδική γραμμή ενώνεται με την ορχηστρική σε ταυτοφωνία, οδηγώντας σε δυνατές κορυφώσεις. Ο συνθέτης χρησιμοποιεί μεγάλη ορχήστρα με μια λαμπερή ενορχήστρωση, στην οποία εναλλάσσεται η δυναμική ομαδική γραφή με ευαίσθητους συνδυασμούς μουσικής δωματίου.

Ο Τ. Καλογερόπουλος αναφέρει στο Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής, ότι τα τελευταία λόγια του Δ. Λαυράγκα ήταν: «Πεθαίνω έχοντας στα αυτιά μου τον ήχο των βιολιών της Φρόσως», μαρτυρώντας το πόσο βαθιά τον είχε απασχολήσει η σύνθεσή της και το παράπονό του να μην δει το τελευταίο δημιούργημά του να εκτελείται. Η επιθυμία του αυτή εκπληρώνεται σήμερα, εβδομήντα περίπου χρόνια μετά.

Γιάννης Τσελίκας

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ
«Φρόσω», λυρικό μελόδραμα σε τρεις πράξεις και δύο εικόνες
Ποιητικό κείμενο του συνθέτη

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ
ΦΡΟΣΩ
Κόρη του πλουσίου ιατρού Χατζησταύρου, υψίφωνος
ΦΑΝΗ
Αοιδός, μεσόφωνος
ΦΙΛΙΩ
Τροφός της Φρόσως, άλτο
ΤΑΣΟΣ, τενόρος
ΜΗΝΑΣ
Φίλος του Τάσου, μπασοβαρύτονος
ΜΑΡΚΟΣ
Φίλος του Τάσου, τενόρος
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Φίλος του Τάσου, βαρύτονος
ΕΝΑΣ ΧΟΤΖΑΣ-ΜΟΥΕΖΙΝΗΣ τενόρος
ΕΝΑΣ ΔΙΑΒΑΤΗΣ τενόρος
Ένας υπηρέτης
Μουσικοί, Αστοί, Αρμένιοι, Έλληνες, Τούρκοι, Ευρωπαίοι κ.ά.

Η πλοκή εν Σμύρνη
Εποχή σύγχρονος

Ενορχήστρωση: 3 φλάουτα (το 3ο επίσης πίκολο), 2 όμποε, αγγλικό κόρνο,
2 κλαρινέτα, κλαρινέτο μπάσο, 2 φαγκότα, κόντρα φαγκότο, 4 κόρνα,
2 τρομπέτες, 3 τρομπόνια, τούμπα, τύμπανα, τρίγωνο, πιάτα,
ταμ-ταμ, γκρανκάσα, τσελέστα, άρπα, έγχορδα

Επί σκηνής: μαντολίνα, κιθάρες

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

Μια πλατεία της Σμύρνης.
Αριστερά κήπος υπαιθρίου καφέ-σαντάν. Εις το βάθος, γωνία τουρκικού τεμένους του οποίου φαίνεται το κάτω μέρος του μιναρέ. Δεξιά, δρόμος που οδηγεί στην προκυμαία και πλαγίως πρόσοψη μεγαλοπρεπούς οικίας εις το επάνω πάτωμα της οποίας μεγάλο μπαλκόνι με γλάστρες και άνθη. Απόγευμα καλοκαιριάτικο. Εντός του κήπου τραπέζια και γύρω θαμώνες του καφενείου. Στο βάθος του κήπου και κοντά στην πόρτα του καφενείου, μικρή εξέδρα επί της οποίας μουσικοί και τραγουδιστές με μαντολίνα και κιθάρες. Γύρω στα τραπέζια εύθυμος κόσμος. Έλληνες, Τούρκοι, Αρμένιοι κλπ. συνομιλούν ακούγοντας τα τραγούδια. Στο πρώτο επίπεδο της σκηνής και προς αριστερά, οι Μάρκος, Μηνάς και Παναγιώτης, ο τελευταίος ούτος σύννους και σοβαρός.

ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΩΝ
(στην εξέδρα)
Έλα αγάπη μου κατέβα
κάτω απ' τα παλάτια σου,
Έλα εδώ στην αγκαλιά μου,
πάψε τα γενάτια σου.
Σ' όλα τ' άστρα θα ζητήσω
κάτω να κατέβουνε,
φόρεμα να σου κεντήσω,
για να σε ζηλεύουνε.
Όσα ακόμη στο λιβάδι
άνθη λουλουδίζουνε,
θα στα φέρνω κάθε βράδυ
για να σε στολίζουνε.

ΛΑΟΣ
(το πλήθος χειροκροτεί)
Μπράβο, μπράβο, μπράβο, μπις…
αξίζουν ό, τι πεις.

ΜΑΡΚΟΣ
(στον Μηνά)
Όμορφα μας τα λένε, πως σου
φαίνονται τα νέα πολιτάκια;

ΜΗΝΑΣ
Κάνουν τις καρδιές να κλαίνε τα γλυκά
τους τραγουδάκια.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(σοβαρός)
Ο Τάσος δεν μας ήλθ' ακόμα, τρεις μέρες
έχει να φανεί.

ΜΗΝΑΣ
Κι' εμείς οι δυο τον χάσαμε από την
συντροφιά μας.

ΜΑΡΚΟΣ
(με πεποίθηση)
Σε λιγάκι, όπου και να 'ναι θα φανεί.
(δείχνει την ώρα στο ρολόι του)
Κοιτάτε, την ώρα αυτή μας ενθυμείται.

ΛΑΟΣ
(προς τους τραγουδιστές)
Μπράβο, μπράβο, μπράβο,
πέστε το ξανά!

ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΩΝ
(στην εξέδρα)
Όσα ακόμη στο λιβάδι
άνθη λουλουδίζουνε,
θα στα φέρνω κάθε βράδυ
για να σε στολίζουνε.
Έλα εδώ στην αγκαλιά μου,
πάψε το γενάτι.

ΜΑΡΚΟΣ
(δείχνοντας στον Μηνά
μιαν δεσποινίδα στο διπλανό
τραπέζι)
Μηνά! Για δες εκείνη την ξανθούλα,
τι χάρη, τι κορμοστασιά!
Γαλανομάτα τσαχπινούλα,
ποιά να 'νε τάχα!
Να 'νε ρωμιά;

ΜΗΝΑΣ
(στον Παναγιώτη κρυφά, δείχνοντας μιαν
άλλη εκεί κοντά)
Μα εκείνη η άλλη η μαυρομάτα
με τ' ανυπόταχτα μαλλιά
και με τα στήθη τα δροσάτα,
μη δεν σου παίρνουν τη μιλιά;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(στεναχωρημένος και με σοβαρότητα)
Αφήστε με, καλέ δεν τις γνωρίζω,
μα ούτε να μάθω επιθυμώ.

ΜΑΡΚΟΣ, ΜΗΝΑΣ
(γελώντας με σαρκασμό)
Χα, χα, χα, χα, φιλόσοφέ μου.
Σιγά, στα κάλλη σεβασμό.
(στον Παναγιώτη κοροϊδευτικά)
Πάει καλώς υποκριτή μου,
γι' αυτό δεν τις καλοκοιτάς!
Την πόζα άσε πλανευτή μου,
με τις ψευτιές δεν μας γελάς.

(οι τραγουδιστές κατεβαίνουν από την
εξέδρα.
Από το βάθος του δρόμου ο Τάσος
εύθυμος και αμέριμνος)

ΜΑΡΚΟΣ
Να τος κι' ο Τάσος.

ΜΗΝΑΣ
(στους άλλους)
Έρχεται στην ώρα του.

ΜΑΡΚΟΣ
(στον Τάσο με ειλικρινή χαρά)
Καλώς μας ήλθες κι' ας μας άργησες!
Κάμαμε να σε ιδούμε μαύρα μάτια!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(πλησιάζοντας)
Τρεις μέρες έχω να σ' ιδώ
και σ' αποζήτησα πολύ.

ΤΑΣΟΣ
(με ευθυμία, χαιρετώντας όλους με
χειραψία)
Γεια σας αδέλφια,
γεια σου Παναγιώτη!

ΜΗΝΑΣ
(δίδοντας κάθισμα)
Κάθισε πια μαζί μας τώρα,
το ξέρεις πως χωρίς εσένα
άνοστη είν' η παρέα μας.

ΜΑΡΚΟΣ
Άνοστη στ' αλήθεια.

ΜΗΝΑΣ
Τόσο καιρό πάντα μαζί,
κάνει κόπο να λείπεις
έστω και μια στιγμή.

ΤΑΣΟΣ
Το ξέρω και σας φχαριστώ,
(με μπρίο και χαρά στους φίλους του)
βάλτε να πιούμε με το καλό.

ΜΑΡΚΟΣ
Εμπρός, με γέλια, με χαρά,
γεμίστε τα ποτήρια με το παλιό κρασί
και στην υγειά μας βρε παιδιά.
(κερνά και σηκώνει το ποτήρι του,
τσουγκρίζουν)

ΜΗΝΑΣ
(σηκώνει το ποτήρι)
Πάντα με πρόσχαρη καρδιά.
(σ' ένα γκαρσόνι που περνά βιαστικά)
Φέρε ακόμα ένα μπουκάλι,
θα ξαναπιούμε πάλι.
(τσουγκρίζουν και ξαναπίνουν)

ΜΑΡΚΟΣ
(δοκιμάζων το κρασί)
Κρασί παλιό, Κουμανταρία.

ΤΑΣΟΣ
(σηκώνει το ποτήρι του γεμάτο.
Το ίδιο ο Μάρκος και ο Μηνάς)
Εβίβα παιδιά!

ΜΗΝΑΣ
Με γεια, με χαρά!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(σοβαρός και χαμηλόφωνα στον Τάσο)
Έχω σπουδαία να σου πω,
που σ' ενδιαφέρουν πολύ,
στάσου ν' ακούσεις.

ΤΑΣΟΣ
(με αφροντισιά)
Καλά!
(στους φίλους του)
Ξέρετε φίλοι, ούτε στιγμή ελεύθερη δεν
έχω, πίσω από κάθε θηλυκό αδιάκοπα
να τρέχω.
Πότε με θέλ' η γαλανή και πότε η
μαυρομάτα, πιστέψτε δεν αντέχω πια
να τα γλεντώ τα νιάτα!
Σαν το γλυκό κρασί είν' η ζωή γλυκιά
και ζήτω η χαρά και ζήτω το κρασάκι!

ΤΑΣΟΣ, ΜΑΡΚΟΣ, ΜΗΝΑΣ
Σαν το γλυκό κρασί είν' η ζωή γλυκιά
και ζήτω η χαρά και ζήτω το κρασί!

(το γκαρσόνι έχει φέρει την μπουκάλα.
Ο Μηνάς ρίχνει στο ποτήρι και δοκιμάζει,
Χύνει με θυμό το κρασί κατά γης)

ΜΗΝΑΣ
Πήγαινε κατά διαβόλου,
τι κρασί μας φέρνεις τώρα;
Φέρε άλλο πιο καλό!

(Η Φανή εμφανίζεται στην εξέδρα να
τραγουδήσει.
Οι μουσικοί κουρδίζουν τα όργανά τους.)

ΜΑΡΚΟΣ
Να κι' η Φανή με τη γλυκιά φωνή.

ΤΑΣΟΣ
(επιπόλαια)
Κοπέλα ωραία και κομμάτι καλό!

ΜΗΝΑΣ
(στον Τάσο)
Για κοίτα μάτι, φρύδι και μαλλιά!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(διακόπτων)
Σωπάτε τώρα, προσοχή ν' ακούσουμε
καλά τι θα μας πει!

ΦΑΝΗ
(στην εξέδρα, συνοδευόμενη από τα
μαντολίνα και τις κιθάρες)
Κάτασπρο καράβι με λευκά πανιά,
είχε καπετάνιο μιαν ομορφονιά.
Γεια σου καραβάκι με τα λευκά πανιά.

Πήγαινε στην Πόλη απ' τον Πειραιά
φορτωμένο ασήμια, μαλαματικά.
Γεια σου καραβάκι με τ' ασημικά.

ΛΑΟΣ
(χειροκροτεί και επιδοκιμάζει θορυβωδώς)
Μπράβο, μπράβο, μπράβο, εύγε!
Μπράβο, μπράβο, μασαλά!

ΦΑΝΗ
Πέρασε φουρτούνες, τρικυμίες θεριά,
μπόρες, τρικυμίες, τι κακοκαιριά!
Γεια σου καραβάκι, γεια σου ομορφονιά.

Νίκησε στο τέλος τη βαρυχειμωνιά,
είχε καπετάνιο την ομορφονιά.
Γεια σου καραβάκι, με τα λευκά πανιά,
γεια σου καραβάκι, γεια σου
ομορφονιά.

ΛΑΟΣ
(το πλήθος επιδοκιμάζει θορυβωδώς, χειροκροτούν)
Μπράβο, μπράβο, μασαλά!
Να μας ζεις Φανή γλυκομάτα.

(η Φανή κατεβαίνει από την εξέδρα και προχωρεί προς το τραπέζι του Τάσου και των φίλων του)

ΜΑΡΚΟΣ
Να την, έρχεται, είναι τρέλα!

ΜΗΝΑΣ
Καλώς όρισες κοπέλα!

ΜΑΡΚΟΣ
Έλα κάθισε μαζί μας, έλα!

ΤΑΣΟΣ
(χαμογελώντας)
Καλώς μας τη Φανή,
μείνε λιγάκι…
(η Φανή αναποφάσιστη, σαν δυσαρεστημένη)
δεν θες; Διστάζεις;

ΜΗΝΑΣ
(στη Φανή, φιλόφρων)
Σαν τι διστάζεις;

ΜΑΡΚΟΣ
(επίσης)
Μπύρα; Σαμπάνια;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(προσφέρων το κάθισμά του)
Εδώ καθίστε.

ΦΑΝΗ
(καθήμενη σαν αναγκαστικώς)
Ευχαριστώ.

ΜΑΡΚΟΣ
(χαϊδεύοντάς την στην πλάτη. Ο Τάσος αφηρημένος δεν προσέχει)
Να κορίτσι μια φορά σαν το κρύο νερό!

ΦΑΝΗ
(κοιτάζοντας τον Τάσο)
Θεέ μου πόση σοβαρότης
και τι πόζα που κρατεί.

ΤΑΣΟΣ
(απότομα)
Μη δεν σ' αρέσει η συντροφιά μας;

ΦΑΝΗ
(ταραγμένη στους άλλους)
Τι τρόπος, τι συμπεριφορά!
Ή μήπως με μισεί,
ή μήπως δεν τ' αρέσω!
και με περιφρονεί;
(σηκώνεται να φύγει)
Θα πηγαίνω...

ΜΑΡΚΟΣ
(κρατώντας την με ενδιαφέρον)
Για στάσου Φανή,
γιατί να φύγεις;

ΦΑΝΗ
(στεναχωρημένη)
Να μείνω ακόμη εδώ μαζί σας;
Όχι, όχι, δεν θα μπορέσω
και φεύγω τούτη τη στιγμή,
μη σας κακοφανεί.

ΜΗΝΑΣ
(κρατώντας την από το χέρι)
Γιατί καλό κορίτσι;
Μη δεν καταδέχεσαι;

ΜΑΡΚΟΣ
(σηκωνόμενος)
Γιατί τόσο γενάτι!

ΦΑΝΗ
(φουρκισμένη)
Δεν βλέπετε τον Τάσο εκεί που
παρασοβαρεύτηκε και μου 'στριψε την
πλάτη;
Μαζί μου θα 'χει κάτι, βέβαια κάτι.

ΤΑΣΟΣ
(με καλοσύνη)
Όχι Φανή μου, όχι, πίστεψε με
ο έρως πλέον δεν με συγκινεί,
δεν συγκινεί, ωιμέ, την πέτρινη καρδιά μου...

ΜΑΡΚΟΣ
Ασ' τ' αστεία

ΦΑΝΗ
Λες αλήθεια; ή περιπαίζεις;
κι' όμως, μα τη ζωή μου,
ποιά είν' σαν κι' εμένα,
ή καλύτερή μου!

Στήθη σαν το κύμα,
μάτια που λιγώνουν
χείλη κοραλλένια
που φιλιά διψάνε.

Μες την αγκαλιά μου
πέφτουν παλληκάρια,
πέφτουν παλληκάρια
και λιγοθυμάνε.

Έλα, φίλησέ με,
τη ζωή να νοιώσεις,
τη ζωή που δίνει
κάθε φίλημά μου.

Σκλάβος μου θα γίνεις
μόλις με γνωρίσεις,
έλα να μεθύσεις
με τα θερμά φιλιά μου.

ΜΑΡΚΟΣ, ΜΗΝΑΣ
(στον Τάσο χαμηλόφωνα)
Άκου βρε Τάσο τι καλά τα λέει,
με τι χάρη, με τι νάζι,
την καρδιά σου σπαράζει.
Γεια σου ωραίο κορίτσι,
καλά τα λες. Γεια σου!

ΤΑΣΟΣ
(με καλοσύνη)
Εύγε σου, Φανή μου,
Τι καλά τα λες!
Όμως σαν κι' εσένα,
πίστεψέ το, γνώρισα πολλές...
Αλλά, σ' όποια κοπέλα έριξα ματιά
έγινε για μένα κομμάτια στη στιγμή.

ΦΑΝΗ
(ελαφρά κοροϊδευτική)
Ψηλά την χτίζεις τη φωλιά
και θα σου σπάσει ο κλώνος.

ΜΑΡΚΟΣ
Ασ' τα βρε Τάσο τα παλιά,
είναι γνωστός ο τόνος.

ΜΗΝΑΣ
Συνηθισμένος ο χαβάς...

(Ανοίγει μια μπαλκονόπορτα του αντικρινού σπιτιού. Βγαίνει η Φρόσω κρατώντας στο χέρι της ένα ποτιστήρι, ποτίζει τις γλάστρες με τ' άνθη που 'ναι στο μπαλκόνι, σιγοτραγουδώντας)

ΦΡΟΣΩ
Αύρα πλανεύτρα τ' Απριλιού,
παρ' της καρδιάς μου τον παλμόν,
αύρα πλανεύτρα τ' Απριλιού.

Και φέρ' τον γοργά να σμίξει
μιαν αγνή ψυχή που με λατρεύει,
με λατρεύει με λαχτάρα μυστικά...

ΜΗΝΑΣ
(Δείχνοντας στον Τάσο την Φρόσω)
Για δες εκεί ψηλά σ' εκείνο το μπαλκόνι
Τάσο!
Τι λες; Κορίτσι μια φορά
που σου παίρνει τα μυαλά.

ΜΑΡΚΟΣ
Όμορφη κι' έχει τον παρά
του Χατζησταύρου η κόρη.

(Η Φρόσω μπαίνει μέσα και κλείνει την μπαλκονόπορτα)

ΤΑΣΟΣ
(με ενθουσιασμό)
Ναι, δεν είδα άλλη σαν κι' αυτή
χαριτωμένη τόσο!

ΦΑΝΗ
(κοροϊδευτικά)
Θαρρώ πως να σε μάγεψε αληθινά η
Νεράιδα.

ΤΑΣΟΣ
Ας τ' αστεία
αλήθεια αγγελική κοπέλα.

ΜΗΝΑΣ
Αγγελική!

ΜΑΡΚΟΣ
Μάτια και φρύδια τρέλα!

ΤΑΣΟΣ
Σαν τέτοια δεν ξανάειδα στη ζωή μου.

ΜΗΝΑΣ
Τι χείλη, τι κορμοστασιά!

ΤΑΣΟΣ
Μάτια, ωιμέ, που μ' άναψαν στα στήθη
αγάπης φλόγα κι' άσβηστο καημό.
(στη Φανή)
Του κάκου την καυχήθηκα Φανή
την πέτρινη καρδιά μου,
νοιώθω πως ακόμα θέλει έρωτα
κι' αυτή η κοπέλα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(διακόπτοντας απότομα)
Τάσο σιγά, για στάσου.
(Με αυστηρόν ονειδισμό)
Δεν είναι όπως το φαντάζεσαι,
το σπίτι αυτό στοχάσου,
εδώ δεν θα περάσουνε,
μη το θαρρείς, τα κατορθώματά σου.

ΤΑΣΟΣ
(με οργή και απειλητικά)
Φθάνει, για πρόσεξε καλά!
Τι είπες Παναγιώτη;

ΜΗΝΑΣ
(κοροϊδευτικά)
Θέλει να πει, πως ότι
συ που γυναίκες ξελογιάζεις,
γι' αυτήν τι λογαριάζεις;

ΜΑΡΚΟΣ
(στον Μηνά, επίσης περιπαιχτικά)
Ο φίλος λέει πως απ' τη μύτη δεν του
περνά πουλί...

ΜΗΝΑΣ
Μα και πουλί λογιέται η κουκουβάγια,
πουλί κι' ο κόρακας τρανό.

ΜΑΡΚΟΣ
Είναι πουλί κι' η κουκουβάγια,
πουλί κι' ο κόρακας τρανό.

ΤΑΣΟΣ
(απότομα και με οργή)
Αρκεί!
Δεν μου αρέσει και πολύ
αυτό το πείραγμα σας.
Αρκεί.
Ναι, σας το λέω, με το καλό,
μ' εμέ τα χωρατά σας, ναι,
καλή δεν κάνουν συντροφιά.
Τον Τάσο, όχι, δεν τον ξέρετε καλά!
(δυνατά και με εκφραστική χειρονομία)
Λοιπόν, ας μάθει ο καθένας σας,
πως ό, τι στο μυαλό μου βάλω
θα κατορθώσω δίχως άλλο!

ΜΑΡΚΟΣ, ΜΗΝΑΣ
(γελώντας)
Χα, χα, χα, χα…

ΤΑΣΟΣ
(φουρκισμένος)
Γελάτε; δεν πιστεύετε;
Λοιπόν εγώ σας προκαλώ
πως πριν περάσουν λίγες μέρες
δική μου αν δεν γενεί η κοπέλα
όσο μου μένει βιος να χάνω
ή σεις να χάνετε διπλάσια!

ΜΑΡΚΟΣ
Τι τρέλα!

ΤΑΣΟΣ
Εμπρός λοιπόν, το δέχεσθε;

ΜΗΝΑΣ
Μάλιστα, κι' ετοιμάσου
να μας πληρώσεις γλήγορα.

ΜΑΡΚΟΣ
Να μας πληρώσεις γλήγορα.

ΤΑΣΟΣ
Ναι, εδώ τα χέρια,
να δεθεί με όρκο η συμφωνία, εδώ

ΤΑΣΟΣ, ΜΑΡΚΟΣ, ΜΗΝΑΣ
Τα χέρια εδώ.

(δίνουν τα χέρια)

ΦΑΝΗ
(σιγά στον Τάσο)
Κουράγιο, μην ανησυχείς.
Εγώ θα σε βοηθήσω.
ΤΑΣΟΣ
(έκπληκτος)
Εσύ;

ΦΑΝΗ
(ήρεμα)
Ναι, εγώ.
Στάσου, σε λίγο θα γυρίσω.
(στους άλλους δυνατά)
Γεια σας, καλές αντάμωσες.
(αποσύρεται στο εσωτερικό του καφενείου)

(οι μουσικοί και οι τραγουδιστές έχουν φύγει, ο κήπος μένει σχεδόν άδειος, οι λίγοι θαμώνες αποσύρονται ένας-ένας. Έχει σκοτεινιάσει. Από τον πλαγινόν μιναρέ ο Χότζας καλεί τους πιστούς στην εσπερινή προσευχή)

ΕΝΑΣ ΧΟΤΖΑΣ
(επάνω στον μιναρέ)
Αλλάχ, ελ Αλλάχ, ελ Αλλάχ
εκμπέρ ρεσούλ Αλλάχ.

ΜΑΡΚΟΣ
Σύμφωνοι πια ας πάμε…

ΜΗΝΑΣ
(ρωτώντας με περιέργεια)
Πάμε σαν που;

ΜΑΡΚΟΣ
Στην προκυμαία, στο Χρυσόν Αητό.
(Όλοι σηκώνονται να φύγουν. Το γκαρσόν έχει φέρει τον λογαριασμό)

(ψάχνοντας τις τσέπες του)
Μα ποιός πληρώνει εδώ;

ΤΑΣΟΣ
Πληρώνω εγώ.
(πληρώνει. Το γκαρσόν φεύγει)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(κρατώντας τον Τάσο)
Μαζί μου μείνε Τάσο,
έχω να σου μιλήσω.
(στους άλλους)
Εσείς τραβάτε πιο μπροστά.

ΤΑΣΟΣ
(επίσης στους άλλους)
Κι' εγώ θα σας προφτάσω.

ΜΑΡΚΟΣ
Στον Χρυσόν Αητό!

ΤΑΣΟΣ
(ήρεμος)
Λέγε σ' ακούω.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(πλησιάζοντας)
Τάσο! Είναι καιρός που δίχως συλλογή
σε γλέντια, στο παιγνίδι σπαταλάς τη
νιότη και τα χρήματά σου
και μες την παραζάλη την τρελή, οϊμένα,
τυφλωμένος την άβυσσο την ανοιχτή
μπροστά σου δεν θωρείς.
Μου γράφει ο θειος μου από την Πόλη,
του πεθαμένου σου πατέρα ο
συνέταιρος, από το βιος που τ' άφησε
για σένανε λίγα απομένουν και στα
στέλνει.
Είν' ό, τι έχεις να λάβεις.
Τα τελευταία χρήματά σου
δεν θα φτουρήσουνε πολύ.
Σκέψου κατόπιν τι θα κάμεις,
η φτώχια δεν θ' αργήσει
στην πόρτα σου να χτυπήσει.
Άφησε πια τα γλέντια, τα μεθύσια,
τις ελαφρές γυναίκες, τα χαρτιά,
σε νέα και τίμια ζωή να μπεις
και άξια για σένα
και για του πατρός σου την ευχή.

ΤΑΣΟΣ
(απότομα)
Τα ίδια πάλι...
Κόψε την κουβέντα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(στον ίδιο τόνο, μη προσέχοντας τη διακοπή του Τάσου)
Προτού σε βρει τέλεια καταστροφή
να εργασθείς και συ σαν τόσοι άλλοι.
Έχει μια θέση εκεί ο θειος μου για σε
και θα σε προστατεύσει.

ΤΑΣΟΣ
(ξεσπώντας απότομα)
Μα πάψ' επί τέλους και σ' εβαρέθηκα,
πάψε!
Ο θειος σου ας σπεύσει σ' άλλους ν'
απλώσει χέρι ευσπλαχνικό,
εδούλεψ'ο πατέρας μου για μένανε, φθάνει.
Κάνεις καλά να φύγεις τώρα
και μη μου ξαναπείς παρόμοια λόγια.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(πλησιάζοντας περίλυπος αλλά με γαλήνη)
Τάσο! Τάσο με διώχνεις;
Δεν φταις εσύ, αλλά η κακή σου μοίρα.
Σ' αφήνω. Χαίρε.
(απομακρύνεται βραδέως προς το βάθος)

ΤΑΣΟΣ
(*ο Τάσος σιωπηλός πέφτει σ' ένα κάθισμα εξαντλημένος. Έπειτα από λίγο σηκώνεται μετανοιωμένος και τρέχει προς το μέρος που διευθύνθηκε ο φίλος του φωνάζοντας απελπιστικά)*
Παναγιώτη! Στάσου, στάσου, που πας; Έλα!
(γυρίζει με απελπισία εδώ κι' εκεί ζητώντας τον Παναγιώτη. Επιστρέφει στο τραπέζι του απελπισμένος. Γέρνει το κεφάλι συλλογισμένος. Κράζει το γκαρσόν.)
Γκαρσόν φέρε ακόμα απ' το γλυκό κρασί σου.
(ξαναβυθίζεται στην απελπισία του μονολογώντας)
Ναι, είπε την αλήθεια:
φταίει η μοίρα μου η κακή
και τώρα αυτή πάλι με σπρώχνει
στην ατιμία στην ντροπή.

Κόρη ωραία κι' ευγενική
σαν πρόβαλες μπροστά μου!
Μου συνεπήρες ξαφνικά
τον νου και την καρδιά μου
και μες το στήθος μου ωιμέ ξανά
το συναπάντημά σου
μ' άναψε φλόγα και καημό
με τη γλυκιά θωριά σου.
Μ' εμάγεψες και πλέον δεν ημπορώ
δίχως εσέ να ζήσω.
Το στοίχημά μου το κρατώ
και θε να το κερδίσω.
Αφού το έχω ορκισθεί δική μου να γενείς.

ΦΑΝΗ
Μη τα παρασκέπτεσαι τ' άνθη και την ποτίστρα.

ΤΑΣΟΣ
(σαν να ξυπνά από όνειρο)
Πως συ Φανή;

ΦΑΝΗ
Μη δεν με θες, να φύγω;

ΤΑΣΟΣ
Ξεμυαλίστρα!

ΦΑΝΗ
(πονηρά)
Τα καημένα τα λουλούδια πότισμα ίσως να θέλουν πάλι,
όμως πια δεν θα προβάλλει η ξανθή να τα ποτίσει.

ΤΑΣΟΣ
Μη με πειράζεις, άσε με,
το νου μου και τη σκέψη
μου πήρε η ξανθή η μάγισσα.

ΦΑΝΗ
(με αμφιβολία)
Και ποιός να το πιστέψει,
τα ίδια για όλες πάντα εσύ λες.

ΤΑΣΟΣ
(λίγο σκεφτικός)
Μα τώρα εστοιχημάτισα πως θα γενεί δική μου
και μ' όρκο τη ζωή μου το στοίχημα βαστώ.

ΦΑΝΗ
Σαν δύσκολο μου φαίνεται.

ΤΑΣΟΣ
(με ενδοιασμό)
Θαρρείς πως θα το χάσω;

ΦΑΝΗ
Όχι, όχι, δεν θα το χάσεις,
σου είπα μην ανησυχείς,
θα σε βοηθήσω εγώ,

ΤΑΣΟΣ
Εσύ;

ΦΑΝΗ
Εγώ, εγώ!

ΤΑΣΟΣ
Πως;

ΦΑΝΗ
Μέσα στο σπίτι της θράφηκα από μικρό
παιδάκι και μπαίνω πάντα ελεύθερα
όταν θέλω να την δω.
Αύριο το κοντόβραδο εδώ μονάχος έλα
απ' τη ξανθή νεράιδα σου νέα πολλά θα
φέρω.

ΤΑΣΟΣ
(χαμογελώντας)
Με κάνεις να γελώ, χα, χα, χα.

ΦΑΝΗ
Γέλα όσο θες!
(κοντεύοντάς τον)
Έχε σ' εμέ πεποίθηση και θα στα
καταφέρω.

ΤΑΣΟΣ
(με απάθεια)
Καλά. Σύμφωνοι, αύριο...

ΜΑΡΚΟΣ, ΜΗΝΑΣ
*(Μηνάς και Μάρκος από τον δρόμο
τραγουδώντας μισομεθυσμένοι)*
Λα, λα, λα, λα…

ΤΑΣΟΣ
Φανή άφησέ με τώρα, έρχονται να με
πάρουν.

ΦΑΝΗ
Θα 'ρθω κι' εγώ.

ΜΑΡΚΟΣ
(καταφθάνων)
Ακόμα εδώ
για πληροφόρησέ μας,
μ' αυτόν τον κλούβιο φίλο σου
συζήτηση σπουδαία!

ΜΗΝΑΣ
Με τες φιλοσοφίες του σου πήρε το
μυαλό και σ' έκαμε κουτό

ΤΑΣΟΣ
(εύθυμα)
Εμένανε; Απατάσαι.
Μένω ο ίδιος πάντα!
Εμπρός στο γλέντι πρώτος
και πρώτος στο πιοτό.
και ζήτω η χαρά και ζήτω το κρασί
και συ Φανή έλα μαζί! Ναι! Ε!

ΜΑΡΚΟΣ, ΜΗΝΑΣ
Γεια σου λεβέντισσα Φανή! Ε!

ΦΑΝΗ
Α!, Ε!
*(φεύγουν πιασμένοι από τα χέρια
τραγουδώντας)*

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΑΞΗ

*Δωμάτιον στο σπίτι του Τάσου απλά
επιπλωμένο. Αριστερά καναπές, δεξιά
μικρή κονσόλα με μάρμαρο. Πάνω στο
μάρμαρο φωτογραφίες και διάφορα
μπιμπλό. Στον τοίχο καθρέπτης με
χρυσωμένη κορνίζα. Στη μέση τραπέζι
στρωμένο για το δείπνο δύο προσώπων.
Στο βάθος θύρα. Αριστερά, η πόρτα
της κρεβατοκάμαρας. Είναι σούρουπο.
Μια λάμπα πετρελαίου φωτίζει γύρω το
δωμάτιο. Ο Παναγιώτης στον σοφά και
κοντά του η Φρόσω, καταβεβλημένη,
αδύνατη, με ένα απλό φόρεμα.*

ΦΡΟΣΩ
*(εξακολουθούσα την αρχινημένη ομιλία
της με τον Παναγιώτη)*
Αδύνατον! μην επιμένεις άλλο
το πόδι μου εκεί μέσα να βάλω.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με ενδιαφέρον στοργικό)
Κι όμως αυτό θα σώσει την τιμή σου.

ΦΡΟΣΩ
(λυπητερά!)
Δεν έχω πια τιμή!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με πειθώ και στοργικό ενδιαφέρον)
Μα συλλογίσου, ο γέρος σου πατέρας
συγκινήθη
και συγχωρεί το λάθος σου
και μες την αγκαλιά του θα σε σφίξει
αγαπημένα.

ΦΡΟΣΩ
(αποφασιστικά)
Ποτέ, ποτέ να πάω μπροστά του!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(παρακλητικά)
Ω, έλα πάμε, πάμε να σ' ιδεί.

ΦΡΟΣΩ
Α! όχι, όχι, ποτέ.
Είναι πλέον αδύνατον την πόρτα του
σπιτιού μου να διαβώ,
για όλους είμαι πεθαμένη!
(ξεσπά σε λυγμούς)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Κι αυτή η ζωή!
Φρόσω δεν σε βαραίνει;

ΦΡΟΣΩ
Ωιμέ! ωιμέ! τι θέλεις;
Τι να σου πω;
Τα βλέπεις… μονάχη, απελπισμένη!
Αυτός μπαίνει χαράματα απ' τα χαρτιά
κι απ' το μεθύσι πέφτει
κοιμάται για να σηκωθεί, αχ…
και πάλι να ξαναγλεντήσει οϊμένα!
Αμίλητος και σκυθρωπός,
αν πει και καμιά λέξη
είναι για να με βρίσει
και μολαταύτα δεν μπορώ να τον
αφήσω,
αυτός είν' η ζωή μου όλη.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Τον αγαπάς ακόμα τόσο πολύ! ωιμέ
(κατ' ιδίαν περίλυπος)
(φτωχή καρδιά της γυναικός!)
(στη Φρόσω ηπίως)
Μα πες μου,
δεν σου μίλησε ποτέ για γάμο;

ΦΡΟΣΩ
(απελπισμένη)
Ούτε το σκέφθηκε ποτέ,
ούτε ν' ακούσει θέλει,
για με πια δεν τον μέλει.
Ω! δείξε μου καλύτερα απόμακρη γωνιά
για να κρυφτώ,
(κλαίουσα)
πριν πάρω κι' άλλο πλάσμα στο λαιμό μου.
(κλαίει με λυγμούς)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(ανήσυχος)
Τι εννοείς;

ΦΡΟΣΩ
Είμαι μητέρα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με έκπληξη)
Μητέρα! ω! άμοιρη!
(αφουγκράζεται. Ακούγονται βήματα στην κρεβατοκάμαρα)
Ακούω πατήματα εκεί μέσα!
Θέλεις να φύγω;

ΦΡΟΣΩ
Όχι, να μείνεις να του μιλήσεις, μείνε!
(αποτραβιέται λιγάκι)
Να τος, έρχεται.

ΤΑΣΟΣ
(εμφανίζεται στο κατώφλι της θύρας)
Α! Παναγιώτη είσαι συ;
Ποιός άνεμος ευνοϊκός σ' έφερ' εδώ;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(σοβαρός)
Ήταν καιρός να σ' ανταμώσω.

ΤΑΣΟΣ
Και γιατί;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Το ξέρω, το ξέρω,
κάθε μου λόγος σε πειράζει,
μα έρχομαι για ύστερη φορά
και άκου με προσεκτικά μ' αγάπη
τα λίγα λόγια που θα πω σ' εσέ.
Την εθυμάσαι τη βραδιά
που στοιχημάτισες να κλέψεις από ένα
σπίτι
την τιμή και να το καταστρέψεις!
Και το κατόρθωσες
και πήρες της ατιμίας την πληρωμή...
Κέρδισες το στοίχημα,
πήρες γενναία αμοιβή.
Ωιμέ! το πλάσμ' αυτό το θλιβερό
που σκύβει στα θελήματά σου
και σε λατρεύει με καημό,
μες την καρδιά τη ματωμένη
κρύβει τον πόνο της βαθειά
και να σηκώσει δεν μπορεί ψηλά
την όψη την ντροπιασμένη.

Κι όμως αν θέλεις εμπορείς
κάθε πληγή της να γιατρέψεις...
Ο γέρο Χατζησταύρος, ο πατέρας της,
ανοίγει τη φιλόστοργη αγκαλιά
την κόρη την αμαρτωλή να κλείσει,
το σπίτι του είν' ανοιχτό για εκείνη,
το μαύρο παρελθόν θα λησμονήσει!
Μα πρέπει πρώτα άγιος δεσμός
το αίσχος να ξεπλύνει
ναι... στο χέρι σου είναι.

ΤΑΣΟΣ
(απότομα)
Αρκεί ως εδώ.
Ποτέ μου δεν εσκέφθηκα τον γάμο
και τη στιγμή αυτή που μου μιλείς
ακόμα πιο λιγότερο το σκέπτομαι.
Τις συμβουλές σου άφησε πια
τις έχω βαρεθεί,
μα να μου πεις καλύτερα
την τύχη μου πώς ν' αλλάξω.
Έχασα Παναγιώτη ό,τι κι αν είχα
στη πασσέδα ψες το βράδυ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Το ξέρω,
τα τελευταία χρήματά σου.

ΦΡΟΣΩ
(με απελπισία)
(Θεέ μου)

ΤΑΣΟΣ
Ασ' τα τώρα, κάθισε να φάμε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Γι' αυτό δεν ήλθα Τάσο!

ΦΡΟΣΩ
(ικετευτικά στον Τάσο)
Ω, άκουσέ τον
κι αν πια δεν μ' αγαπάς
σκέψου το πλάσμα
που θα 'ρθει στον κόσμο!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με καλοσύνη)
Έλα στο νου σου,
απόφαση να λάβεις σοβαρή και τίμια.

ΤΑΣΟΣ
(με οργή)
Α!...
(αυστηρά στον Παναγιώτη)
πάψ' επιτέλους,
δεν αντέχω πια,
τόσον καιρό δεν φάνηκες,
ούτε ρωτούσες τι γίνομαι, πώς είμαι
κι έρχεσαι τώρα ζιζάνια να σπείρεις
μες το σπίτι μου.
Φύγε, να μη σε ξαναϊδώ.
(τον απωθεί)
Συ είσαι βέβαια που έπεισες τον θείο
σου να μη μου ξαναγράψει.
(τον σπρώχνει προς την πόρτα της εξόδου)
Φύγε και μην ξανάλθεις πια.

ΦΡΟΣΩ
(μπαίνει στο μέσον και κρατεί τον Παναγιώτη)
Αχ! αχ! Ω! πάψε τον θυμό!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με γαλήνη και αξιοπρέπεια στον Τάσο, ο Τάσος σιωπά)
Με διώχνεις;
Μα δεν φταις εσύ, μα η κακή σου μοίρα.
Φτωχή μου Φρόσω υπομονή...
(αποσύρεται ήσυχος από την θύραν του βάθους, ο Τάσος πέφτει εξαντλημένος στον καναπέ)

ΤΑΣΟΣ
(έπειτα από μικρή παύση)
Μου το 'πε κι άλλη μια φορά,
μου φταίει η μοίρα μου η κακή
που στον γκρεμνό με σπρώχνει κάθε μέρα
κι εγώ τον έδιωξα σαν φταίστη από
κοντά μου
(στην Φρόσω με τρυφερότητα)
κι εσένα αγγελική ψυχή
στο Γολγοθά σταυρώνω τώρα.

ΦΡΟΣΩ
(συγκινημένη)
Έλα στο νου σου Τάσο μου,
τα λόγια τα πικρά ο Παναγιώτης
λησμονεί, κι εγώ δεν είν' καμιά θυσία
που να μην κάμω για εσέ,
η αγάπη μου είναι τόσο μεγάλη
και προτιμώ αν συ το θες στην αμαρτία
να ζω.

ΤΑΣΟΣ
(τρυφερά και με πόνο)
Ω! Φρόσω όχι, αρκετή για με έκαμες θυσία
και θέλω πια κοντά σ' εμέ να ζήσεις με τιμή.
Θα πάω στον πατέρα σου γονατιστός
να πέσω,
να πάρω τη συγγνώμη του, να τον
παρακαλέσω
την ένωσή μας ο θεός κι αυτός να
ευλογήσει.

ΦΡΟΣΩ
(χαρούμενη)
Τα λόγια σου φεγγοβολούν
μες της ψυχής μου το σκοτάδι
και βλέπω πάλι μιαν αυγή χρυσή
στο μέλλον το γαλάζιο,
αχ ναι, να μου χαμογελά.

ΤΑΣΟΣ
Αχ, ο καιρός θα ξαναλθεί,
ο καιρός της περασμένης μας αγάπης
και βλέπω μιαν αυγή χρυσή
να μου χαμογελά.

ΦΡΟΣΩ, ΤΑΣΟΣ
Με μιαν ατέλειωτη αγάπη
θα ζήσουμ' ευτυχείς,
μες τη ζεστή γωνιά του πατρικού
σπιτιού...
(μένουν αγκαλιασμένοι)

(κτυπούν την πόρτα βαριά)

ΤΑΣΟΣ
(απότομα, με δυσθυμία)
Ποιός είναι;

ΜΑΡΚΟΣ, ΜΗΝΑΣ
(έξωθεν)
Άνοιξε Τάσο, είμαστ' εμείς!

ΦΡΟΣΩ
(απελπιστικά)
Ω, δυστυχία μου, αυτοί!
(ο Τάσος ενδοιάζει, στο τέλος ανοίγει.
Η Φρόσω αποσύρεται σε μια γωνιά.
Μπαίνουν οι Μάρκος και Μηνάς)

ΜΑΡΚΟΣ
(ειρωνικά)
Καλώς τα τρυγονάκια μου,
βλέπω πως ξαναρχίσανε οι παλαιές οι
αγάπες,
μπράβο, μπράβο, με την ευχή μου.

ΜΗΝΑΣ
(ομοίως)
Μπράβο, μπράβο, με την ευχή μου.

ΜΑΡΚΟΣ
Μιαν ώρα καρτερούμε εις τον "Χρυσόν
Αητό."

ΜΗΝΑΣ
Έλα, μας περιμένουνε.

ΤΑΣΟΣ
Αφήστε με, θα μείνω.

ΜΑΡΚΟΣ
(με κακεντρέχεια)
Και πάλι σε ξανάπιασε στα δίχτυα της η
Φρόσω
και την φοβάσαι τόσο;

ΜΗΝΑΣ
Μαζί μας έλα, μην αργείς.

ΤΑΣΟΣ
Για τούτη τη φορά θα σ' αρνηθώ.

ΜΗΝΑΣ
Ξεχνάς πως έμεινες χρεώστης
χθες το βράδυ λίρες πενήντα.

ΤΑΣΟΣ
Δεν το ξεχνώ.

ΜΑΡΚΟΣ
Κι αν δεν φανείς απόψε
θε να σε πούμε κλέφτη!

ΜΗΝΑΣ
Ναι, κλέφτη!

ΤΑΣΟΣ
(αναπηδώντας οργισμένος)
Κλέφτη εμέ;
Μα το σταυρό δεν θα σταθώ,
ούτε στιγμή δεν θα σταθώ
πάμε να ιδούμε ποιός θε να πει τον Τάσο
κλέφτη.

ΦΡΟΣΩ
(προσπαθεί να τον συγκρατήσει)
Στάσου!

ΤΑΣΟΣ
Άσε με Φρόσω!

ΦΡΟΣΩ
(αποφασιστικά)
Δεν θα βγεις,
όχι, δεν θα βγεις.

ΤΑΣΟΣ
(την απωθεί με βία)
Φεύγ' απ' εδώ, τραβήξου!

ΜΑΡΚΟΣ
(με πλαστή ειλικρίνεια και απάθεια)
Αν θέλεις μείνε,
φεύγουμ' εμείς.

ΤΑΣΟΣ
Όχι, όχι, θα πάμε μαζί.

ΦΡΟΣΩ
(τον αγκαλιάζει παράφορα)
Τάσο μην πας,
μην πας μ' αυτούς. Όχι, μη!

ΤΑΣΟΣ
(την αποδιώχνει)
Παράτα με, άφησέ με!

ΦΡΟΣΩ
(ως άνω)
Αν θες να φύγεις
πέρασ' απάνου απ' το κορμί μου.

ΤΑΣΟΣ
(ο Τάσος έξαλλος από θυμόν την σπρώχνει με βία)
Γκρεμίσου, παραμέρισε,
τόπο να διαβώ.

ΦΡΟΣΩ
Αχ....

Ο Τάσος με μια σπρωξιά ξεφεύγει, παίρνει το καπέλο του και ορμά προς την έξοδο, ακολουθούμενος από τους δύο φίλους του. Η Φρόσω καταγής με κλάμα και λυγμούς. Ξαφνικά αναπηδάει σαν νά 'χει πάρει μια ύστερη απόφαση. Μπαίνει στην κρεβατοκάμαρα, ξαναβγαίνει στη σκηνή με το καπέλο της, το παλτό της, κρατώντας στο χέρι ένα δέμα με τα λίγα ρούχα της. Συμμαζεύει με λυγμούς, μερικά αναμνηστικά μπιμπλό, κάτι φωτογραφίες, ρίχνει μια ύστερη ματιά στο δωμάτιο και φεύγει βιαστικά από το βάθος.

ΤΡΙΤΗ ΠΡΑΞΗ

Α' ΕΙΚΟΝΑ

Γωνιά μικρής πλατείας. Νύχτα χειμωνιάτικη. Χιονίζει αραιά. Περνάνε μερικοί διαβάται βιαστικοί. Ο μπεχτσής με το ραβδί του, ο φαναράς του γκαζιού, δυο αστυνομικοί. Από το βάθος ο Τάσος και ο Παναγιώτης, τυλιγμένοι σε βαριά επανωφόρια. Προχωρούν σιγά ερευνώντας με τα μάτια δεξιά και αριστερά σαν να γυρεύουν κάτι. Από ένα στενό περνά ένας διαβάτης τραγουδώντας

ΕΝΑΣ ΔΙΑΒΑΤΗΣ
Ας παν να ιδούν τα μάτια μου
το πως περνά η αγάπη μου.

ΤΑΣΟΣ
(σιγαλά και περίλυπα στον Παναγιώτη)
Πάει κι' αυτή η μέρα!
Περάσαν τώρα τόσοι μήνες που την ζητάμε
και κανείς τα ίχνη της δεν ξέρει.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με καλοσύνη)
Κουράγιο λιγάκι ακόμα...
Είναι μεγάλη η Σμύρνη.
Ας ψάξουμε σ' αυτόν εδώ το μαχαλά.

ΤΑΣΟΣ
(όπως πριν)
Το ίδιο βράδυ που την έχασα,
μετανοιωμένος γύριζα στους δρόμους
με μαύρη απελπισία στην καρδιά.
Σ' εσένα μόνο, πιστέ μου Παναγιώτη,
βρήκα μοναχή παρηγοριά.
Σ' ευγνωμονώ
κι' ακόμη μια φορά συγνώμη σου
γυρεύω.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Συγνώμη μη ζητάς
απ' τον πιστό σου φίλο,
από τον αδελφό σου.
(παρατηρώντας γύρω)
Ενύχτωσε, το κρύο είναι τσουχτερό,
ας πάμε ακόμα να ερευνήσουμε εδώ
κοντά...
εμπρός.

ΤΑΣΟΣ
Ας πάμε.

Προχωρούν αργά προς το βάθος πιασμένοι από τα χέρια. Σε μια γωνιά του δρόμου, κάτω από ένα φανάρι, μια ζητιάνα.

ΦΑΝΗ
Καλοί μου κύριοι λυπηθείτε με,
έχω δυο μέρες νηστική.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(της δίνει ένα νόμισμα)
Καλή γυναίκα πάρε.

ΦΑΝΗ
Ευχαριστώ.

ΤΑΣΟΣ
(με έκπληξη στον Παναγιώτη)
Σαν να την γνωρίζω την φωνή αυτή...
(αφού ιδεί καλά το πρόσωπό της στο φανάρι)
Θεέ, αλήθεια! Είν' εκείνη!
(έκπληξις)

ΦΑΝΗ
Ναι, η Φανή.
Ναι, εγώ η ίδια, η Φανή!
Κοιτάτε πως κατάντησα...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Αγνώριστη σαν λείψανο
και παραμορφωμένη
(με ενδιαφέρον)
μα... πως στο δρόμο;
(με ύφος περίλυπο)
Αχ! Φτωχή Φανή!
που είναι η ομορφιά σου η παλιά;

ΦΑΝΗ
Θα σας την πω την θλιβερή ιστορία:
Τάσο, εφάνηκα μ' εσέ καλή
και σ' έκαμα τη Φρόσω να γνωρίσεις,
όμως εκείνη την κατάστρεψα
και λέρωσα τ' αρχοντικό της.
Πέθαν' ο γέρος ο πατέρας της
και πήρανε τα χρέη τα καλά του.
Μα μ' ετιμώρησ' ο Θεός
πολύ σκληρά, πολύ σκληρά:

Αρρώστησα από ευλογιά...
με πήραν στο νοσοκομείο,
επάλεψα τρεις μήνες με το χάρο.
Εγλύτωσα, μα βγήκα παραμορφωμένη
κι' εβρέθηκα στο δρόμο δίχως κανένα
βοηθό...
(πνίγεται στα δάκρυα)

ΤΑΣΟΣ
Κακούργα...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με συμπόνια)
Άμοιρη Φανή!...

ΤΑΣΟΣ
Γιατί μπροστά μου να σε συναντήσω
αθλία γυναίκα;

ΦΑΝΗ
Ήτανε τέτοιο το ριζικό μου
εμέ, που είχ' ανατραφεί στο σπίτι της,
εμένα εδιάλεξε η μοίρα της να την
προδώσω και άκου...
το έκαμα για εκδίκηση,
γιατί μ' επείρε την τιμή ο αδελφός της,
ναι, την τιμή!
Πάει κι' αυτός,
τον σκότωσαν στην Πόλη!
Τώρα πια που μετάνιωσα
κι' εγώ κι' αυτή δυστυχισμένες!

ΤΑΣΟΣ
Δυστυχισμένες, ναι, πολύ,
αλλά αυτήν την έχασα, οϊμέ!
Τώρα ένα χρόνο την γυρεύω.
Χτυπώ τις πόρτες στα σοκάκια
και τριγυρίζω να την βρω.
Πες μου Φανή μου,
πες, σ' εξορκίζω,
μήπως εσύ γνωρίζεις που να βρίσκεται;

ΦΑΝΗ
Σ' αυτήν τη γειτονιά
μια μέρα την συνάντησα κατάμαυρα
ντυμένη!
το πένθος του πατέρα της,
μα ντράπηκα να της μιλήσω.
Αδύνατη, χλωμή,
μόλις στα πόδια της κρατιόντανε.
Εμπήκε εκεί σ' αυτό το σπίτι,
εκεί θαρρώ η βάγια της να μένει.
Ω! Τι κακό μεγάλο που έκαμα...
(ξεσπά σε λυγμούς)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Φτωχή Φανή,
ο Θεός είναι μεγάλος και θα σε λυπηθεί
(της δίνει ακόμη μερικά νομίσματα)
πάρε ακόμη λίγα χρήματα.
Ο Θεός μαζί σου.
(η Φανή με κλάματα αγκαλιάζει και φιλεί τα χέρια του)

ΤΑΣΟΣ
Ας πάμε Παναγιώτη.
Πάμε να ιδούμ' εκεί
μήπως την βρούμε.
(διευθύνονται προς το σπίτι που έδειξε η Φανή)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Ας πάμε.

Β' ΕΙΚΟΝΑ
Δωμάτιον φτωχικά επιπλωμένον. Ένας παλιός καναπές ξεθωριασμένος, μερικές καρέκλες, ένα σανιδένιο τραπέζι επάνω στο οποίο μπουκαλάκια με φάρμακα. Σε μια γωνιά μεγάλο παλαιό παραβάν. Πίσω από το παραβάν, ξαπλωμένη σ' ένα κρεβάτι, η Φρόσω, χλωμή και αδύνατη από την αρρώστια. Κοντά της η γριά Φιλιώ, η βάγια της, που την κοιτάζει στοργικά και της μιλεί με πόνο.

ΦΙΛΙΩ
Μην απελπίζεσαι παιδί μου
και γλήγορα θα γιάνεις.

ΦΡΟΣΩ
(απελπισμένη)
Αχ ποτέ!...
Θα πεθάνω μέσα στη βδομάδα.

ΦΙΛΙΩ
(τρομαγμένη)
Χριστέ και Παναγία!
Μην τα λες, αυτά τα λόγια!
(την φιλεί στοργικά)

ΦΡΟΣΩ
Ώρα την ώρα η ζωή μου σβήνεται,
ο πυρετός με καίει
κι' όμως ήθελα να ζήσω για το παιδί μου,
που μες τα ξένα χέρια θα μεγαλώσει
κι' ορφανό, δίχως μανούλας χάιδι!
Καλή μου βάγια βοήθα με,
βοήθησέ με συ να γιάνω,

μάνα βοήθησέ με,
συ δεύτερή μου μάνα.
(διακόπτεται από σκληρό βήχα)

ΦΙΛΙΩ
Θεέ ποιός να μου το' λεγε
σ' εμέ να καταντήσει!
(παίρνει ένα μπουκαλάκι, χύνει λίγο από το φάρμακο σ' ένα κουτάλι, το δίνει στη Φρόσω)
Κόρη μου! Πάρε το γιατρικό σου.

ΦΡΟΣΩ
(εξαντλημένη)
Αχ! Θα πεθάνω απόψε!
Ήλθ' η στερνή μου ώρα.
Περνάν οι ώρες βιαστικές
με τα γοργά φτερά,
το έρμο μνήμα ανοίχτηκε
και περιμένει τώρα τ' αραχνιασμένο μου
κορμί στη μαύρη του αγκαλιά.
Μια ελπίδα πια, την άμοιρη,
μια ελπίδα δεν πλανά.
Η νιότη μου μαράθηκε,
με παρατεί η ζωή.
Απ' τα σβησμένα μάτια μου,
σταλιές λαχτάρας πέφτουν
και κλαίω την αγάπη μου,
και κλαίω το παιδί μου.
Μάνα, στο γάλα που μ' εβύζαξες,
μη φανερώσεις σε κανένα
ποιά είμ' εγώ και πως ήλθα σ' εσένα.

ΦΙΛΙΩ
(κάνει τον σταυρό της)
Σ' ορκίζομαι στην Παναγιά
κανείς δεν θα το μάθει.
(την τακτοποιεί στο κρεβάτι της)
Γύρε λιγάκι στο πλευρό
μήπως σε πάρει λίγος ύπνος.
Κοιμήσου...

χτυπούν στην εξώπορτα

ΦΡΟΣΩ
(ξαφνιασμένη)
Σαν να χτυπούν.

ΦΙΛΙΩ
(τρέχει στην πόρτα)
Ποιός είναι τέτοιαν ώρα!
(ανοίγει προσεχτικά. Μπαίνουν ο Τάσος και ο Παναγιώτης)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με ευγένεια)
Καλή γυναίκα συγχωρείτε
αν τέτοιαν ώρα σπίτι σας χτυπάμε.

ΦΙΛΙΩ
Τι ζητείτε;

ΤΑΣΟΣ
Ζητώ την ευτυχία μου τόσον καιρό χαμένη.
Γνωρίζω κάθε γειτονιά.
Είν' ένας χρόνος τώρα,
μα τριγυρνώ ανώφελα
την Φρόσω μου ζητώντας...

ΦΙΛΙΩ
(θορυβημένη)
Τη Φρόσω;

ΤΑΣΟΣ
Την γυναίκα μου ζητώ!
Ω! Πες μου, πες μου,
μήπως κρυμμένη από τον κόσμο
εδώ η Φρόσω βρίσκεται;
Πες μου, πες μου,
πες μου κι' ότι θέλεις πάρε.
(της προσφέρει πουγκί με χρήματα)

ΦΙΛΙΩ
(επιστρέφοντας τα χρήματα)
Τα χρήματά σου κράτησε καλέ μου αφέντη.
Εδώ δεν κάθεται κανείς άλλος από εμένα.

ΤΑΣΟΣ
(με αμφιβολία)
Μήπως αλήθεια δεν μου λες;
Λυπήσου με και πες μου,
που είσαι Φρόσω, Φρόσω!

ΦΡΟΣΩ
Εδώ, στην αγκαλιά σου!
(ορμά με πάθος στην αγκαλιά του Τάσου)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Επιτέλους!

ΦΡΟΣΩ
Ορκίσθηκα στη μάνα μου
να μη σε ξαναϊδώ.
Αλλά η φωνή σου αντήχησε
στα τρίσβαθα μου μέσα.
Τώρα το νοιώθω πόσο σ' αγαπώ
και πόσο σε λατρεύω.

ΤΑΣΟΣ
Όλα πια πάνε,
τ' άφησα τα γλέντια και τους φίλους και
να 'μαι,
έρχομαι σ' εσέ σκυφτός,
μετανοιωμένος
και τη συμπόνια σου ζητώ και τη
συγχώρεσή σου.

ΦΡΟΣΩ, ΤΑΣΟΣ
Συ είσαι το μέλλον μου, συ σκέψη και
ζωή...

ΦΙΛΙΩ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Αχ! Αχ, δεν αντέχω, Ω!, Θεέ....

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Ωιμέ, τι πόνος, πια δεν αντέχω!
(η Φιλιώ και ο Παναγιώτης παραμερίζουν συγκινημένοι)

ΦΙΛΙΩ
Πάμε πιο πέρα να μείνουν μόνοι...

ΦΡΟΣΩ
Τώρα άκου για να μάθεις:
Μέσα εδώ, στη βάγια μου,
άσυλο βρήκα
το βράδυ π' έφυγα απ' το σπίτι μας
μ' εσύντρεξε η φτωχή.
Μα τι τα θες!
Ωιμέ, στέρησες περάσαμε κ' οι δυο,
πολλές φορές και το ψωμί μας έλειπε!
Μα, ότι μπορούσε έκανε
ως με τη στιγμή που είδε το φως
το άμοιρο παιδί μας.

ΤΑΣΟΣ
(ξεφωνώντας)
Το παιδί μας που είναι;
Θέλω να το ιδώ.

ΦΡΟΣΩ
Αχ! Μη μου ζητάς!
Αρρώστησα και πως να το βυζάξω...
με πόνο τ' απεφάσισα,
Τάσο, συγχώρησέ με...

ΤΑΣΟΣ
(ρωτώντας με ανησυχία)
Λοιπόν;

ΦΡΟΣΩ
(θλιβερά και ντροπιασμένη)
Όπου είναι τα ορφανά βρίσκεται κ' εκείνο.

ΤΑΣΟΣ
(κλαίει)
Ω δυστυχία!

ΦΡΟΣΩ
Απάνω στο χρυσό σταυρό
που έβαλα στο λαιμό του,
χάραξα τ' όνομά του: Αλέξης.
(πέφτει εξαντλημένη στην αγκαλιά του Τάσου)

ΤΑΣΟΣ
(τρομαγμένος)
Φρόσω
(κράζοντας απελπιστικά)
τι έχεις;
Εδώ Φιλιώ! Παναγιώτη!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(σπεύδει)
Τι τρέχει;

ΤΑΣΟΣ
Ένα γιατρό!
Όλοι τριγύρω από την Φρόσω με προσπάθεια να την συνεφέρουν. Η Φρόσω βαθμιδόν συνέρχεται.

ΦΡΟΣΩ
(ασθενικά)
Όχι, Σταθείτε, περιττό.
Τέτοια συχνά με βρίσκουν.

ΤΑΣΟΣ
Είσαι καλά;

ΦΡΟΣΩ
Καλά... ναι...
Αλλ' όμως σε περίμενα
μια μέρα πως θα 'ρχόσουν,
ήθελα και δεν ήθελα,
μα τώρα που ήλθες με καλό
κι' εγώ καλά, ναι, θα γίνω.
Πες μου, δεν μ' αποζήτησες
στο σπίτι όταν μπήκες;

ΤΑΣΟΣ
Τι φριχτή βραδιά!
Στους δρόμους τριγυρνούσα σαν τρελός
και από τότε ως τώρα γειτονιά για γειτονιά,
σοκάκι για σοκάκι
τη Σμύρνη όλη γύρισα για να σε ξαναβρώ.

ΦΡΟΣΩ
Αχ! Τάσο ξανάλθε η ευτυχία μου
και θα ζεις τώρα για μένα,
καθώς κ' εγώ για σένα θα ζω.

ΤΑΣΟΣ
Αχ! Ναι, για σένα θα ζήσω τώρα,
για σε καθώς και συ για με.

ΦΡΟΣΩ
Έλα να πάμε σπίτι μας,
να δω την κάμαρά μας,
εκεί που πρώτες πέρασα γλυκές στιγμές
κοντά σου.

ΤΑΣΟΣ
Αχ! Φρόσω μου, γλυκιά μου,
για σε θα ζήσω τώρα,

ΦΡΟΣΩ
Έλα να πάμε γλήγορα μαζί εις το παιδί μας. Αχ!

ΤΑΣΟΣ
ω! Φρόσω μου γλυκιά, γλυκιά. Αχ!

ΦΡΟΣΩ
Φιλιώ, δοσ' μου τα ρούχα μου.
(λυγίζεται στα γόνατά της εξαντλημένη)
Μα, ω! Θεέ μου... απόστασα...
το χέρι... βοήθησέ με!

ΤΑΣΟΣ
Αχ! Μη μιλάς, μη κουράζεσαι.
Έλα να γείρεις λίγο εκεί, ν' αναπαυθείς!
(την αποθέτει ήσυχα στο κρεβάτι και κάθεται κοντά της. Η Φρόσω κλείνει το κεφάλι της μ' ένα ελαφρύ στεναγμό. Τελείωσε.)
Φρόσω, Φρόσω
(με τρόμο)
δεν μου μιλείς;
Αχ! Ελάτ' εδώ!
Η Φρόσω μου πεθαίνει,
την χάνω, ελάτε!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ
(σιγά στη Φιλιώ)
Σβήστηκε...

ΦΙΛΙΩ
(με απελπισία)
Ω, κόρη μου...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
(με συγκίνηση)
Τάσο. Κουράγιο.

ΦΙΛΙΩ
Τι;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Τέλειωσε...

ΤΑΣΟΣ
Αχ!
(πέφτει με λυγμούς στο πτώμα της Φρόσως. Ο Παναγιώτης και η Φιλιώ κάμνουν το σταυρό τους, γονυπετούν μπροστά στο λείψανο.)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ

Ο Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1795 και ήταν γόνος αριστοκρατικής οικογένειας. Η κοινωνική αυτή θέση τού επέτρεψε μεταξύ 1807 και 1813 να λάβει επιμελημένη θεωρητική και πρακτική μουσική μόρφωση από τους πλέον καταρτισμένους μουσικοδιδασκάλους της Κέρκυρας των αρχών του 19ου αιώνα [ανάμεσα σε αυτούς και ο Στέφανος Πογιάγος (1768-1826), συνθέτης της όπερας *Gli amanti confusi ossia Il bruto fortunato* (Κέρκυρα, 1791)]. Το 1815 παρουσίασε για πρώτη φορά έργα του δημόσια στο πλαίσιο ευεργετικών βραδιών Ιταλών τραγουδιστών του κερκυραϊκού θεάτρου San Giacomo. Τα παραπάνω έργα, τα πρωιμότερα του είδους τους στη μουσική παραγωγή της Ελλάδας των νεώτερων χρόνων, έδωσαν στον Μάντζαρο το έναυσμα για τη δημιουργία και άλλων παρόμοιων συνθέσεων στα επόμενα χρόνια. Παράλληλα, ήδη στα 1820 ο Κερκυραίος μουσουργός είχε κάνει δυναμικά αισθητή την παρουσία του και στη σύνθεση φωνητικής μουσικής με συνοδεία πληκτροφόρου, καθώς και πιανιστικών έργων, δημιουργώντας και εδώ τα πρωτόλεια έργα της αντίστοιχης νεοελληνικής μουσικής φιλολογίας. Παρά ταύτα, από το 1819 μέχρι το 1826 επισκεπτόταν τακτικά την Ιταλία για διεύρυνση των γνώσεων και των εμπειριών του, και συνδέθηκε ιδιαίτερα με το περιβάλλον του ωδείου της Νεάπολης. Ο Μάντζαρος ως μέλος της κερκυραϊκής άρχουσας τάξης έλαβε δημόσιες θέσεις [γραμματέας της Εισαγγελίας του Ιονίου Κράτους (1818-1832) και ιδιαίτερος γραμματέας του Προέδρου της Ιονίου Γερουσίας (1833-1856)], από τις οποίες και συνταξιοδοτήθηκε.

Η αριστοκρατική καταγωγή απέτρεψε τον Μάντζαρο από το να θεωρήσει τον εαυτό του επαγγελματία συνθέτη και δάσκαλο. Αυτό εξηγεί εν πολλοίς και τη δημόσια παρουσίαση των έργων του, όχι σε τακτική βάση, αλλά μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις, καθώς και την μετέπειτα άρνησή του να ασχοληθεί συστηματικά με την όπερα. Για τον ίδιο λόγο ο Μάντζαρος αυτοχαρακτηριζόταν ως «ερασιτέχνης» («dilettante»), παρότι οι συνθετικές και παιδαγωγικές δραστηριότητές του είχαν όλα τα ποιοτικά στοιχεία του «επαγγελματισμού» της εποχής. Σε αντιστοιχία με τα παραπάνω βρίσκεται και η απόφαση του μουσουργού να μην αποδεχτεί ποτέ την όποια χρηματική αμοιβή για τη μουσική προσφορά του, θεωρώντας τον «ερασιτεχνισμό» του ως την πρακτική έκφραση ενός «εραστή της τέχνης», αλλά και ενός ανθρώπου που είχε θέσει σκοπό τον διαφωτισμό και την ανύψωση της κοινωνίας του.

Παρά ταύτα, η μουσική αποτελούσε πάντοτε την άμεση προτεραιότητά του. Ήδη στα 1830 ήταν γνωστός και εκτός των Ιονίων ως σημαντικός δάσκαλος αντίστιξης, ενώ του προτάθηκε η ανάληψη της διεύθυνσης των ωδείων της Νάπολης (1835) και του Μιλάνου (1838). Παρέμεινε, όμως, στη γενέτειρά του διδάσκοντας αφιλοκερδώς, γαλουχώντας ολόκληρη σειρά συνθετών της Επτανήσου (ενδεικτικά, Αντώνιος και Ιωσήφ Λιβεράλης, Σπυρίδων Ξύνδας, Δομένικος Παδοβάνης, Διονύσιος Ροδοθεάτος) και στηρίζοντας ηθικά και πρακτικά τις δραστηριότητες της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας, της οποίας υπήρξε καλλιτεχνικός διευθυντής από το 1841 μέχρι τον θάνατό του το 1872. Από τα 1830, όμως, παρατηρείται και μια σαφής και πρωτότυπη διαφοροποίηση στους μουσικοαισθητικούς προσανατολισμούς του Μάντζαρου: η πίστη του στη δημιουργική και παιδαγωγική αξία της αντίστιξης και η πεποίθησή του ότι αυτή μπορούσε να εκφράσει με ένα «μικτό, αλλά νόμιμο ύφος» τα αισθητικά αιτήματα του πολυσχιδούς 19ου αιώνα μακριά από τις «ρομαντικές μουσικές ακρότητες» είναι πλέον σήμερα αποδεδειγμένο ότι αποτελούν κλειδιά για την κατανόηση του ώριμου μαντζαρικού έργου.

Παρά ταύτα, ο Μάντζαρος μέχρι πρόσφατα ήταν αποκλειστικά γνωστός για τις μελοποιήσεις του σολωμικού Ύμνου εις την Ελευθερίαν, ειδικά δε της πρωιμότερης (1829-1830), το αρχικό μέρος της οποίας καθιερώθηκε το καλοκαίρι του 1865 ως ο Ελληνικός Εθνικός Ύμνος. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, όμως η συγκροτημένη επαναπροσέγγιση των δραστηριοτήτων του Κερκυραίου συνθέτη επιτρέπει πλέον την επανατοποθέτησή του στη μουσική πραγματικότητα του 19ου αιώνα και την ανάδειξη της πορείας του ήδη από τα πρώιμα έργα του.

Σε αυτά ανήκουν, μεταξύ άλλων, η μονόπρακτη «azione comica» *Don Crepuscolo* (1815), το ντουέτο *Si, ti credo amato bene* (1818), η *Aria Greca* (1827) και η αχρονολόγητη *Aria cantata dall' ombra di Patroclo nel sogno d'Achille*. Οι παραπάνω συνθέσεις, προορισμένες για τις ανάγκες του κερκυραϊκού θεάτρου, δίνουν μια γλαφυρή εικόνα των δυνατοτήτων των τραγουδιστών και της ορχήστρας του, καθώς και των προτιμήσεων του κοινού. Οι οφειλές στα ακούσματα της όπερας του τέλους του 18ου και των αρχών του 19ου αιώνα είναι εύλογες, όχι μόνο γιατί ο Μάντζαρος γαλουχήθηκε μέσα σε αυτά ή γιατί οι δάσκαλοί του στην Κέρκυρα ήταν σχεδόν όλοι και μουσικοί του θεάτρου San Giacomo, αλλά κυρίως επειδή η μουσική συνθετών, όπως του Cimarosa, του Paer, του Zingarelli ή του Mayr, αποτελούσε σχεδόν πανευρωπαϊκά την μελοδραματική lingua franca της εποχής.
Από ανάλογο περιβάλλον και με αντίστοιχες συνθέσεις, άλλωστε, θα αναδεικνύονταν κατά τη μεταβατική αυτή περίοδο και οι σχεδόν συνομήλικοι του Μάντζαρου, Gioacchino Rossini (του οποίου έργα φαίνεται να πρωτοπαρουσιάστηκαν στην Κέρκυρα το 1818) και Gaetano Donizetti (όπερες του οποίου θα παριστάνονταν στην Κέρκυρα από τη δεκαετία του 1830). Δείκτης της μεταβατικότητας της περιόδου, κατά την οποία ο Μάντζαρος συνέθεσε τα παραπάνω έργα, είναι και η ενορχήστρωσή τους, στην οποία τα συμβατικά ζεύγη των πνευστών διανθίζονται με το ηχόχρωμα σπάνιων στις μέρες μας οργάνων (βλ. τη χρήση του κόρνου ντι μπασέτο στο ντουέτο *Si, ti credo amato bene*), αλλά και με εκείνο του αγγλικού κόρνου (*Don Crepuscolo, Aria cantata dall' ombra di Patroclo nel sogno d'Achille*), το οποίο έμελλε να αποκτήσει σχεδόν εμβληματικό χαρακτήρα στην ορχήστρα του 19ου αιώνα.
Ο Don Crepuscolo ανήκει από άποψης δομής στον χώρο της κωμικής όπερας και αποτελεί το παλαιότερο σωζόμενο έργο του είδους του στην ιστορία της ελληνικής μουσικής. Αποτελείται από διαδοχή αριών και ρετσιτατίβων, στην οποία παρεμβάλλεται λίγο πριν την κορύφωση ένα σύντομο ορχηστρικό ιντερλούδιο. Πρόκειται ουσιαστικά για τον κωμικό λυρικό μονόλογο ενός αρχαιολάτρη, ο οποίος ποικίλεται σκηνικά με συνδρομή παντομίμας. Πρωτοαποδόθηκε το 1815 από τον καταγόμενο από τη Ρώμη βαρύτονο του θεάτρου San Giacomo, Andrea Bartolucci.
Το *Si, ti credo amato bene* είναι από πλευράς μορφολογίας ένα τυπικό οπερατικό ντουέτο της περιόδου (έναρξη με αργό-λυρικό μέρος που ακολουθείται από ένα γρήγορο-ρυθμικό), το οποίο παρουσιάζει τον διάλογο ενός ζεύγους εραστών. Τραγουδήθηκε το 1818 από την σοπράνο και πρωταγωνίστρια των ναπολιτάνικων θεάτρων Anna de Paolis-Peliccia και τον Μπολωνιέζο τενόρο Giuseppe Rizzardi.
Η νεοκλασικής θεματολογίας *Aria cantata dall' ombra di Patroclo nel sogno d'Achille* είναι γραμμένη για τενόρο και αποτελείται από τρία μέρη, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με την αρχετυπική αρμονική σχέση τονικής-δεσπόζουσας-τονικής. Η άμεση αναφορά στην ελληνική αρχαιότητα είναι σαφής, αφού οι στίχοι του έργου αποτελούν ελεύθερη απόδοση του επεισοδίου της ομηρικής Ιλιάδας (Ραψωδία Ψ) που αφηγείται την προφητική εμφάνιση του φαντάσματος του Πάτροκλου στο όνειρο του Αχιλλέα. Το εναρκτήριο μέρος της σύνθεσης είναι ένα σύντομο, αλλά ενορχηστρωτικά μεστό, πρελούδιο, το οποίο ακολουθείται από μια άρια με την τυπική διαδοχή αργού και γρήγορου ρυθμού. Το δεύτερο και αργό ρυθμικά μέρος προοικονομεί με μελανά χρώματα και δραματικές εναλλαγές τον θάνατο του Αχιλλέα, τον οποίο επισφραγίζει και το «μοτίβο του στεναγμού» που αποδίδουν οι βιόλες, τα βιολοντσέλα και τα φαγκότα στο τέλος. Το ίδιο μοτίβο διακόπτει και τη ζωηρή ρυθμική του τρίτου μέρους λειτουργώντας υπενθυμητικά και δημιουργώντας ένταση λίγο πριν την ολοκλήρωση του έργου. Η τελευταία χαρακτηρίζεται από μια χρωματική κοντέτα, ενδεχομένως η πιο ταιριαστή μουσική απεικόνιση της εξαφάνισης μιας σκιάς μέσα σε ένα όνειρο. Καίτοι αχρονολόγητο, τα ενορχηστρωτικά και μορφολογικά στοιχεία του έργου και η δυναμική συμμετοχή της ορχήστρας επιτρέπουν την τοποθέτηση του έργου στην περίοδο λίγο πριν το 1826.
Στον αντίποδα βρίσκεται η *Aria Greca*, η στροφική δομή, η απλότητα και το ύφος της οποίας την διαφοροποιούν από όλες σχεδόν τις «θεατρικές συνθέσεις» του Μάντζα-

ρου. Επιπλέον, όπως μαρτυρά και ο τίτλος της, πρόκειται για ένα έργο σε ελληνική γλώσσα, και μάλιστα για το πρωιμότερο φωνητικό έργο με συνοδεία ορχήστρας σε ελληνικούς στίχους. Πρωτοερμηνεύτηκε στις 27/1/1827 κατά τη διάρκεια της ευεργετικής παράστασης της καταγόμενης από τη Νεάπολη κοντράλτο Elizabetta Pinotti και για τον λόγο αυτό «αποδίδει ευχαριστίας» στο κερκυραϊκό κοινό. Την ίδια βραδιά παρουσιάστηκε και μια νεοκλασικής θεματολογίας (λανθάνουσα ακόμη) θεατρική καντάτα του Μάντζαρου με τίτλο *Minerva nell' isola di Corfù*. Η παρουσία στην Κέρκυρα, λοιπόν, μιας προβεβλημένης λυρικής ερμηνεύτριας έδωσε στον Μάντζαρο (ο οποίος μόλις τον Οκτώβριο του 1826 είχε επιστρέψει από ένα μακρύ ταξίδι στην Ιταλία) το έναυσμα της δημιουργίας των δύο αυτών έργων. Την ίδια περίοδο το αίτημα για τη δημιουργική χρήση της ελληνικής γλώσσας εντός και εκτός του κερκυραϊκού θεάτρου κορυφωνόταν και η μαντζαρική *Aria Greca*, στιχουργημένη από τον Ιταλό λόγιο Vincenzo Nannucci και ερμηνευμένη από την Pinotti ήρθε να δώσει μια αρχική απάντηση στο θέμα της έντεχνης μελοθέτησης της ελληνικής σε ένα κοινό που ήταν έτοιμο να δεχτεί τον συγκεκριμένο νεωτερισμό.

Η έλλειψη ελληνόφωνων μελοδραματικών τραγουδιστών (αποτέλεσμα της μη ύπαρξης αντίστοιχης παραγωγικής σχολής στον ελληνικό χώρο) αποτέλεσε για χρόνια μια από τις κύριες αιτίες που εμπόδισαν τη δημιουργία ενός ελληνόφωνου μελοδραματικού θιάσου εντός και εκτός των Επτανήσων. Το 1827, πάντως, ο Μάντζαρος ξεπέρασε τη δυσκολία αυτή μεταγράφοντας τους ελληνικούς στίχους σε λατινικούς χαρακτήρες, μια πρακτική που δεν ήταν διόλου άγνωστη στη δημόσια διοίκηση των Ιονίων Νήσων. Επιπλέον, οι διακριτικές ομοιότητες της μελωδίας του δεύτερου μέρους της άριας με το βασικό μοτίβο του «Finale ultimo» της Πράξης Α΄ της *Semiramide* του Rossini ενδεχομένως να μην είναι τυχαίες, αφού η συγκεκριμένη όπερα είχε παρουσιαστεί επιτυχώς στην Κέρκυρα μόλις τον Οκτώβριο του 1826 με την Pinotti να υποδύεται βασικό ρόλο. Η πιθανή χρήση τέτοιων ενθυμημάτων θα εξυπηρετούσε, αν μη τι άλλο, και την ερμηνεύτρια (που τραγουδούσε σε μια άγνωστη σε αυτήν γλώσσα), ενώ θα απευθυνόταν και στη μουσική μνήμη του κοινού, το οποίο ήταν και ο τελικός αποδέκτης των ευχαριστιών της Pinotti. Το προηγούμενο της *Aria Greca*, καθώς και τα γλωσσικά αιτήματα της επτανησιακής κοινωνίας, διευκόλυναν τη δημιουργία στα αμέσως επόμενα χρόνια ενός επιβλητικού σώματος έντεχνων ελληνόφωνων μελοποιήσεων από τον Μάντζαρο και τους μαθητές του.

Η *Sinfonia No2* ανήκει στο πιανιστικό έργο του Μάντζαρου και γνώρισε ιδιαίτερη διάδοση μετά τον θάνατο του μουσουργού, αφού ήταν ένα από τα ελάχιστα έργα που κατέστη δυνατό να τυπωθούν μεταξύ 1883 και 1884 από τις ιταλικές εκδόσεις Venturini στο πλαίσιο της ατυχούς απόπειρας μεταθανάτιας έκδοσης των μαντζαρικών απάντων. Αποτέλεσμα της πρωτοβουλίας αυτής είναι και η αρίθμηση του έργου, η οποία είναι συμβατική, αφού δεν προέρχεται από τον συνθέτη, αλλά από τον εκδότη. Ο Μάντζαρος ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τη δημιουργία πιανιστικών εισαγωγών («sinfonie»), από τις οποίες μας σώζονται σήμερα τουλάχιστον δεκαοκτώ. Οι συνθέσεις αυτές ακολουθούν τη μορφολογία της συντετμημένης φόρμας σονάτας κατά τις μελοδραματικές συμβάσεις και αποτελούσαν κατά τον 19ο αιώνα ένα από τα δημοφιλέστερα πιανιστικά μουσικά είδη. Ωστόσο, η ενοργάνωσή τους για σύνολα πνευστών ή συμφωνικών μουσικών σχημάτων ήταν εξίσου συνηθισμένη. Υπήρχε, όμως, και αμφίδρομη σχέση, αφού και οργανικές sinfonie μπορούσαν κάλλιστα να αναχθούν σε πιανιστική μορφή. Αυτό ακριβώς συνέβη, μάλιστα, τουλάχιστον με τις δύο μαντζαρικές πιανιστικές εισαγωγές που τυπώθηκαν στο Μιλάνο περί το 1822.

Κώστας Καρδάμης

Aria Greca

Αποδίδω ευχαριστίας
με πολλήν ταπεινωσύνη,
Κερκυραίοι, στην καλοσυνη,
όπου δείξατε σε με.

Ο ουρανός δέ να σας δώσει
την ειρήνην και ευτυχίαν,
στην εκάστη φαμελίαν
να χαρίζει παν καλόν.

Αυτά ειν' τα αισθήματα
που εντυπωμένα
θα 'ναι σε μένα
όπου ευρεθώ.

Και το φιλάνθρωπον
και το γενναίον
των Κερκυραίων
θα μαρτυρώ.

«Si ti credo amato bene», ντουέτο για υψίφωνο και τενόρο

Soprano: Si ti credo amato bene / Son tranquilla e, in quella fronte veggo espresso il tuo bel cor.
Tenoro: Si mi credi amato bene, d' ogni rischio io vado a fronte, ne tremarmi sento il cor.
Sopr.: Non lasciarmi, o mio tesoro
Ten. : Tutta in pegno hai la mia fe.
Sopr. / Ten.: Ah, sou vengati ch'io moro se il destin T'invola a me.
Sopr.: Compartite il nostro ardore voi bell' alme inamorate.
Ten. : E il poter d'un primo amore rammentatevi qual è.

Σοπράνο: Αν σε πιστέψω αγαπημένε, ησυχάζω και στο πρόσωπό σου αναγνωρίζω την καλοσύνη σου.
Τενόρος: Αν με πιστέψεις αγαπημένη, κάθε κίνδυνο αψηφώ, χωρίς φόβο στην καρδιά.
Σοπρ.: Μην μ' αφήνεις, αγάπη μου.
Τεν. : Αφήνω πίσω την αγάπη μου.
Σοπρ. / Τεν. : Γρήγορα να γυρίσεις, γιατί θα πεθάνω αν η μοίρα σε κλέψει από μένα.
Σοπρ.: Μοιραστείτε τον πόθο μας κι εσείς ερωτευμένες ψυχές.
Τεν.: Θυμηθείτε πόση δύναμη έχει η πρώτη αγάπη.

Aria cantata dall' ombra di Patroclo nel sogno d'Achille

[I]
Divo Achille, a te vicino
ombra mesta ecco mi stó.
Ho compito il mio destino,
Stige in breve io varcheró.
Me felice se il mio fato
l'ira tua farà cessar,
se con Grecia alfin placato,
Troja rea vorrai domar.

[I]
Θεϊκέ Αχιλλέα, κοντά σε σένα
να 'μαι, σκιά θλιμμένη.
Έφερα εις πέρας τη μοίρα μου,
τη Στύγα εγώ σύντομα θα διασχίσω.
Ευτυχής εγώ (θα είμαι) αν το πεπρωμένο μου
βάλει τέλος στην οργή σου,
αν με την Ελλάδα γαληνεύσεις,
θα θελήσεις να εξημερώσεις την ένοχη Τροία.

[II]
Fa ch'io stringa eroe diletto
l'invincibile tua man,
sgrava il duol dal maschio petto
pianti e lai disperdi invan,
sgombra il duol dal maschio petto
pianti e lai disperdi invan.
Nella sabbia in aspra guerra
teco omai non sarà piú, no,
immaturo io vo sotterra,
non si torna di la giú.

[II]
Κάνε με να σφίξω, ήρωα αγαπημένε,
το αήττητό σου χέρι,
βγάλε τη λύπη από το αντρίκειο στήθος
κλάματα και θρήνους μάταια ξοδεύεις,
ελευθέρωσε τη λύπη από το αντρίκειο στήθος
κλάματα και θρήνους μάταια ξοδεύεις.
Στη σκόνη μέσα στον άγριο πόλεμο
με εσένα τώρα πια εγώ δε θα βρίσκομαι, όχι,
πρόωρα εγώ μπαίνω στο χώμα,
δε γυρνάει κανείς από εκεί κάτω.

[III]
Furo un sogno i di beati
sacri a tenera amistà.
Ma quei giorni fortunati
Dite a noi ridonerà.
Que' bei giorni
Dite a noi ridonerà,
che tu pur cadrai di corto
e agli Elisi insieme ognor godrem
cure a diporto
fra bei mirti e verdi allor.
Nè qua su che le nostr' ossa
stien disgiunte, oh! non soffrir.
Sola un' ur-na, una sol fossa
noi rinchiunda al tuo morir.

[III]
Ήταν ένα όνειρο οι μακάριες μέρες
αφιερωμένες σε μια τρυφερή φιλία.
Μα αυτές τις ευτυχισμένες μέρες
ο Άδης σε εμάς θα ξαναχαρίσει.
Εκείνες τις μακάριες μέρες
ο Άδης σε εμάς θα ξαναχαρίσει,
αφού κι εσύ θα πέσεις σε λίγο
και στα Ηλύσια κάθε στιγμή θα χαιρόμαστε,
να ασχολούμαστε με την απόλαυσή μας
ανάμεσα σε ωραίες μυρτιές και πράσινες δάφνες.
Ούτε εδώ πάνω τα κοκάλα μας
να μείνουν ξεχωριστά, ω! να μην ανεχτείς.
Ένας μόνο τάφος, ένας μόνο λάκκος
να μας υποδεχτεί, όταν θα πεθάνεις.

«Don Crepuscolo» - azione comica d'un atto solo

Eseguita dal Sig.:
A. Bartoluzzi
Primo Buffo assoluto nel nobil teatro di S. Giacomo in Corfù

Posta in Musica dal dilettante corcirese
Nicolò G. Manzaro

Aria
Figli del amor mio, Numi d'antichità
Più vi rimiro, oh Dio, mi fate giubilar.
Quest'è quell'astra artica con cui pugnava Armida. Ecco quel medaglione che in petto avea Scipione. Quest' altro è il gran Cimiero che in testa avea Omero. D' Astolfo Paladino il suo bel corno è questo che a tempi di Pipino col naso lo suonò.
La gran parrucca è questa di Seneca tentato, che il barbaro Nasone lo f'è morir svenato. Il vaso di Pandora vedete miei Signori nel quale in primavera solea teneri fiori.
Di Serse quest'è il brando mentre pugnava in Grecia che Aristide e Temistocle gli ruppero in la testa.
Quest'è di Zoroastro la magica bacchetta, del gran Caront'è questa la piccola barchetta. Son tanti quest'intigoli ch'io tengo innazi a voi che stanza degli eroi questa si può chiamar.

Recitativo
O Cari, cari mostri d'antichità, se voi sapeste che smanie, che richieste ho fatto per sposarmi ! la colonna Trajana e face chiasso per l'istessa cagione anche la sepotura di Catone ! Che bella sorte saria stata ad esso se ancor vivesse Lucrezia Romana per farsi sposa a un uom del taglio mio ; studio tutta la notte, dormendo a piedi pari con orribil fatica per trovar

Α' εκτέλεση από τον αξιότιμο κύριο: Α. Μπαρτούτσι
Πρώτο Μπάσο του θεάτρου
Άγιος Ιάκωβος της Κέρκυρας

Τη μουσική συνέθεσε ο υπηρέτης της Τέχνης από την Κέρκυρα
Νικόλαος Χ. Μάντζαρος

Άρια
Πολυαγαπημένα τέκνα, θεοί της Αρχαιότητας.
Εσείς είστε η χαρά των ματιών μου.
Να ο πολικός αστέρας. Με το φως του πολεμούσε η Αρμίντα[1]. Να το μενταγιόν που κρεμόταν στο στήθος του Σκιπίωνα. Δίπλα του, η περικεφαλαία που φορούσε ο Όμηρος.
Εδώ, το όμορφο κέρας που φυσούσε ο Παλατινός Αδόλφος[2] τον καιρό του Πιπίνου.
Αυτή είναι η περούκα που φορούσε ο αυτόχειρας Σενέκας, όταν ο άσπλαχνος Νέρωνας τον διέταξε να κόψει τις φλέβες του.
Δείτε το βάζο της Πανδώρας κύριοί μου, που την άνοιξη ξεχειλίζει από όμορφα άνθη. Αυτό είναι το ξίφος του Ξέρξη τον καιρό που μαχόταν στην Ελλάδα. Ο Αριστείδης και ο Θεμιστοκλής του το έφεραν κατακέφαλα. Αυτό είναι το μαγικό ραβδί του Ζαρατούστρα, αυτή είναι η βαρκούλα του τρανού Χάροντα.
Έχω τόσους άθλους να ξεδιπλώσω μπροστά στα μάτια σας που αυτό το δωμάτιο θα έπρεπε να λέγεται η Αίθουσα των Ηρώων.
Το βάζο της Πανδώρας, το ξίφος του Ξέρξη, το μαγικό ραβδί, η βαρκούλα.. Έχω τόσους άθλους να ξεδιπλώσω μπροστά στα μάτια σας που αυτό το δωμάτιο θα έπρεπε να λέγεται η Αίθουσα των Ηρώων.

Ρετσιτατίβο
Αγαπημένα, λατρεμένα τέρατα της Αρχαιότητας!
Αν ξέρατε με πόση φούρια, με τι παρακάλια προσπάθησα να παντρευτώ, ολόκληρο κατεβατό όμοιο με τη Στήλη του Τραϊανού. Μέχρι την ταφή του Κάτωνα επικαλέστηκα. Τι τύχη θα ήταν για την Ρωμαία Λουκρητία αν ακόμα ζούσε να πάρει έναν άντρα σαν εμένα. Όλη νύχτα σπάω το κεφάλι μου, κοιμάμαι όρθιος από την κούραση αναζητώντας μια σύζυγο από ευγενική

la moglie d'une schiatta antica.
Scritte ho già quattro lettere a un
mio corrispondente acciò trovi
per me un buon partito, ma ancor
non mi ha risposto. Se maritar
mi posso con un antichità, ah
che fortuna ! Mi raccomando a
te buona mia Luna, se tal favor
mi fai dammela vecchia assai,
che abbi almen sette secoli. Oh
quando sarei contento ! Lo star
solo per me è un gran tormento.
Con una moglie antica sempre
parlar vorrei d'antichità ! Conosco
l'istoria, la Fisica e Botanica e tutto
già studiai, ma nell'umanità poi
mi fermai. So che in Roma i ragazzi
piangevano cogli occchi al suon
delle frustate, so che nel fiume
Eufrate si pascano gli agnelli e
so che in Spagna, Ancona ed in
Piperno si fa caldo l'estate e non
l'inverno. Quest'è di gran talento
proprietà ; e chi nol sa, non cura
che si dee studiar bene la natura !

Aria Seconda
Di Palermo e Salamanca per le
scuole trapassai e in Corneto alfin
studiai ex professo umanità.
Della Crusca il dizionario
spolverai anni tre,
E imparai quel si difficile conciosa
cosa chè.
Ebbi il premio in matematiche
nel colleggio de Caldei, e in
grammatica e idrostatica nelle
scuole degli ebrei. So la lingua
turca e greca, Salamaleca,
Nicochirà.. E ambulante biblioteca
mi dovrebbero chiamar.
Una tragedia dal greco trapi
e viddi correre per aria i Sapi.
Stampai sugli abiti di lunga falda
opera, sull'acqua calda feci tre
dediche dentro Albania, esercì
tanto Negromanzia, ebbi la laura
dicendo in piè che tre via undici
fan trenta tre. Fra gli artici e gli
antartici per mio piacer viaggiai,
fra I Turchi e I Cinognai. Un
uomo enciclopedico, un dotto
si profondo, se giran tutto il
mondo, non lo potran trovar.

γενιά. Έχω ήδη γράψει τέσσερις επιστολές
σ' έναν προξενητή για να μου βρει μια καλή
περίπτωση, αλλά δεν μου έχει απαντήσει
ακόμα.
Αν καταφέρω να παντρευτώ
μια ομορφιά αρχαία, τι ευτυχία!
Στα χέρια σου αφήνομαι καλή μου Τύχη.
Αν μου κάνεις τέτοια χάρη, να είναι
γριά, επτά αιώνων τουλάχιστον. Πόσο
χαρούμενος θα ήμουν. Να είμαι μόνος
μου, είναι βάσανο μεγάλο. Με μια γυναίκα
αρχαία θα ήθελα να μιλάω συνέχεια.. για
τ' αρχαία! Ξέρω καλά ιστορία, φυσική,
βοτανική και όλα τα έχω μελετήσει.
Ύστερα σπούδασα τον Άνθρωπο.
Ξέρω ότι στη Ρώμη δάκρυα έτρεχαν
από τα μάτια των παιδιών και μόνο
ακούγοντας το μαστίγιο, ξέρω ότι
στον ποταμό Ευφράτη βόσκουν
τα πρόβατα. Ακόμα ξέρω ότι στην Ισπανία,
στην Ανκόνα και στο Πιπέρνο κάνει ζέστη
το καλοκαίρι κι όχι το χειμώνα.
Αυτό είναι ίδιον μεγάλου ταλέντου, και
μόνο όποιος έχει άγνοια δεν φροντίζει να
μελετήσει σε βάθος τη φύση!

Δεύτερη Άρια
Πέρασα από τα σχολεία του Παλέρμου
και της Σαλαμάνκας, και τέλος στο Κορνέτο
σπούδασα συστηματικά την ανθρωπότητα.
Το λεξικό της Ακαδημίας της Κρούσκα τρία
χρόνια το ξεκοκάλιζα.
Έμαθα ό,τι πιο δύσκολο υπάρχει
στον κόσμο. Πήρα στα μαθηματικά
βραβείο στο κολλέγιο των Χαλδαίων,
στη γραμματική και στην υδροστατική
διακρίθηκα στις σχολές των Εβραίων.
Μιλάω τουρκικά κι ελληνικά. Σαλαμαλέκα,
Νοικοκυρά. Θα έπρεπε να με αποκαλούν
κινητή βιβλιοθήκη. Εμπνεύστηκα στα
ελληνικά ολόκληρη τραγωδία και είδα να
τρέχουν στον αέρα οι Σάτυροι. Κέντησα
πάνω σε μακριά πανωφόρια εργόχειρα.
Πάνω σε ζεστό νερό έκανα τρία τάματα
μέσα στην Αλβανία. Ασκήθηκα για ώρα
πολλή στη νεκρομαντεία.
Ξεροστάλιασα να επαναλαμβάνω όρθιος
τρεις έντεκα τριάντα τρία.
Ταξίδεψα απ' άκρη σ' άκρη του κόσμου
για το κέφι μου, συνάντησα Τούρκους
και Κινέζους.
Ένας παντογνώστης, ένας βαθυστόχαστος
σοφός γυρίζοντας τον κόσμο ολόκληρο δεν
κατάφερε να βρει το ταίρι του.

Recitativo
Ho chiaccherato troppo, bisogno ho di riposo; han picchiato la porta e chi sarà? Pasquin, guarda chi è.. Una lettera!.. Leggiamo: è l'amico che scrive, il mio corrispondente. Ebben, sentiamo :(legge la lettera). Bisongna che lo dica, la fortuna mi vien dietro correndo. Mi chiama il Fato in barbareschi tidi. Si vada :anticaglie pietrelle che qui siete vi lascio alfin, ma per tornare a voi con una gioa di quattrocentro e settanta due anni !Si vada, su, corragio, vò sbrigarmi !Chi non ha cor, non s'apparenti agl'anni !

Recitativo strumentato
Eccomi in campo, adesso m'abbandono alla sorte, non dovrebbe molto tardare il messo. L'elixir mi darà senza dubbio. Io per il naso lo mando nel cervello e poco a poco serro gl'occhi, m'addormento e si può dire che già ci siano i frutti, me ne vado in Arabia e burlo tutti !
Eccolo, s'io non sbaglio (passegiam).. Viene a me [..]bravo: ho capito.. V'è un fagotto.. Che mandola.. Seguiti il suo viaggio … Che grato odore [..]Non lo capisco.. sarà salsapariglia ! Già mi sento mancar, già si sbadiglia, addio piante europee, addio patria, addio nido, mi si chiuono gl'occhi e intanto io rido.
Dove sono? Chi mi desta? Forse la bella è questa.. E lei senz'altro. Quante smorfie mi fa !
Dica Signora: è Lei del gran cacao l'Alta Regina? Miei padroni !Servo di lor Signori ! Non m'amazzino con tanti complimenti !
Oh che occhiai, che denti, che naso elefantino ! La sorella mi par d'un babbuino ! Che ? mi vuol dar il braccio.. Favorisca ! Che grazia..e poveretto me.. sappia ch'io devo tornarmene al paese. Ma piano ! Colle buone ! Signor Don Penpichio.. [..] Come tiran di scherma.

Ρετσιτατίβο
Τόση ώρα φλυαρώ και χρειάζομαι ξεκούραση. Χτυπούν.
Ποιος να' ναι; Πασκίν, δες ποιος είναι..
Ένα γράμμα!... Ας το διαβάσουμε:
Μου γράφει ο φίλος μου
ο προξενητής.
Για να δούμε λοιπόν.
(Διαβάζει το γράμμα)
Η Τύχη μου με θέλει, αυτό να λέγεται.
Με καλεί το πεπρωμένο στη γη
των Βαρβάρων. Εμπρός: Αρχαία μου
τρόπαια, σας αφήνω, αλλά μόνο για να
επιστρέψω κοντά σας με μια ευτυχία
τετρακοσίων εβδομήντα δύο χρόνων.
Εμπρός λοιπόν! Κουράγιο!
Πρέπει να βιαστώ. Όποιος είναι δειλός
δεν συγγενεύει με τους αιώνες.

Ρετσιτατίβο με συνοδεία ορχήστρας
Να 'μαι στο πεδίο της μάχης. Τώρα αφήνομαι στη μοίρα. Ο αγγελιαφόρος δεν θ' αργήσει.. Δίχως άλλο, θα μου δώσει το ελιξίριο, εγώ θα το ρουφήξω από τη μύτη, θα φτάσει στο κεφάλι μου και σιγά σιγά τα μάτια μου θα κλείσουν, θα αποκοιμηθώ. Άρχισα ήδη να γεύομαι τους καρπούς του.. Θα πάω στην Αραβία και θα τους νικήσω όλους. Να 'τος, αν δεν κάνω λάθος (ας προχωρήσουμε). Έρχεται σε μένα. [..] Μπράβο. Κατάλαβα. Ένα δέμα... μια όμορφη μαντόλα[3] ... ακολούθα το ταξίδι της. Τι άρωμα! [..] Ωιμέ, δεν καταλαβαίνω. Θα είναι άνθη μουριάς. Μ' εγκαταλείπουν οι δυνάμεις μου, ήδη χασμουριέμαι.
Φυτά της Ευρώπης, σας αποχαιρετάω.
Αντίο πατρίδα. Αντίο σπίτι μου. Τα μάτια μου κλείνουν.. κι όμως γελάω.
Πού βρίσκομαι; Ποιος με ξυπνά;
Ίσως αυτή να είναι η καλή μου...
Σίγουρα αυτή είναι. Την βλέπω να μου κάνει νοήματα. Πες μου, Δέσποινά μου: εσύ είσαι η ευγενική Βασίλισσα της χώρας του κακάο; ... (στους συνοδούς της)[4]. Κύριοί μου! Δούλος σας! Σας είμαι υπόχρεος!
(Τι μάτια, τι δόντια, τι μύτη σαν του ελέφαντα! Λες κι είναι αδελφή ενός μπαμπουΐνου! Πώς; Μου δίνει το χέρι της; Παρακαλώ.. τι χάρη!
Κι εγώ ο καημένος...)
ξέρετε, πρέπει να γυρίσω πίσω..
Μια στιγμή, με το μαλακό αξιότιμε
Δον Πενπίκιο.. Πώς τραβούν το σπαθί!
Ω, μην θρηνείς και μου σπαράζεις την καρδιά, θησαυρέ μου!

Ah non piangete adorabil mia piaga ! Quest'è figlia senz'altro d'una qualche fartana. lo parto e intanto per certezza d'amare, parto e ti lascio in pegno mio antico core.

Σίγουρα κάποια σκοτεινή
μαγεία γέννησε μια τέτοια γυναίκα!
Φεύγω με τη βεβαιότητα της αγάπης,
φεύγω και αφήνω σε σένα
την αρχαία μου καρδιά.

Rondò finale
Ne' giorni tuoi felici scordati pur di me. Vado a trovar gli amici, poi ti dirò il perchè. Perchè ti puzza il fiato, perchè mi sembri un rospo, e il Diavol m'ha portato farmi venir qua.
Oh Ciel, perchè piangete, occhi di torcia a vento,amabile escremento, voi mi portate a morte. Quel pianto è un acqua forte che mi corrode il cor. Oh caro Caronte, questa è pena da crepar. Il mio ben portando in fronte tornerò, non paventar ! Oh caro Caronte, quest'è pena da crepar!

Ροντό
Στις ευτυχισμένες σου μέρες, ξέχασέ με.
Πάω να βρω τους φίλους, μετά θα σου πω το γιατί. Γιατί μυρίζει η ανάσα σου, γιατί μου μοιάζεις με βατράχι. Ο Διάβολος με έφερε ως εδώ.
Για το θεό, γιατί θρηνείς; Μάτια κόκκινα, που καίτε μέσα στο σκοτάδι, λατρεμένο μου απολειφάδι, εσύ θα με πεθάνεις.
Τα δάκρυά σου είναι το τοξικό δηλητήριο που μου διαβρώνει την καρδιά.
Ω, αγαπημένε Χάροντα, αυτός ο πόνος με διαλύει. Κρατώντας ψηλά το κεφάλι, θα επιστρέψω με την αγαπημένη μου.
Ω, αγαπημένε Χάροντα, αυτός ο πόνος με διαλύει!

1. Αρμίντα: πρόσωπο από το έργο του Τορκουάτο Τάσο *Η Απελευθερωμένη Ιερουσαλήμ*. Μουσουλμάνα Μάγισσα που κρατά με τα μάγια της αιχμάλωτο τον σταυροφόρο Ρινάλντο.
2. Παλατινός Αδόλφος: πρόσωπο από τα έργα του Αριόστο *Ο Ερωτευμένος Ορλάνδος* και *Ο Μαινόμενος Ορλάνδος*. Έπαιζε ένα κέρας που προκαλούσε τρόμο σε όποιον το άκουγε.
3. Μαντόλα: μουσικό όργανο της οικογενείας του μαντολίνου. Το κείμενο στο σημείο αυτό παρουσιάζει κάποια κενά.
4. Στμ.

ΔΟΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΔΟΒΑΝΗΣ (ΠΑΔΟΒΑΣ)

Ο Δομένικος Παδοβάνης (ή Παδοβάς) γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1817, ήταν γιος του λόγιου και συγγραφέα Ιερώνυμου Μάρκου Παδοβάνη και της Μαρίας Ροδόσταμου, και υπήρξε μαθητής του Μάντζαρου. Ο Παδοβάνης είχε πολλά κοινά σημεία με δάσκαλό του. Ήταν και αυτός γόνος εύπορης οικογένειας με αριστοκρατικές καταβολές και μεγάλωσε σε οικογενειακό περιβάλλον, το οποίο ευνόησε την ενασχόλησή του με την τέχνη. Διαφοροποιήθηκε, όμως, από τον Μάντζαρο σε ό,τι αφορά την στάση του απέναντι στη μουσική, αφού ο Παδοβάνης δήλωνε από πολύ νωρίς την επαγγελματική ιδιότητα του μουσικοδιδασκάλου. Ο Παδοβάνης, λοιπόν, ανήκε στην πρώτη εκείνη γενιά Ελλήνων μουσικοπαιδαγωγών, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται προσωπικότητες όπως ο Σπυρίδων Ξύνδας και ο Παύλος Καρρέρ, που, παρά την αστική (συχνά δε αριστοκρατική) καταγωγή τους και τις όποιες αντιδράσεις του κύκλου τους, έσπασαν τα κοινωνικά στεγανά της εποχής και «απενοχοποίησαν» την επαγγελματική ενασχόληση του κοινωνικού χώρου τους με τη μουσική.

Ο Παδοβάνης διδάχθηκε μουσική από τον Μάντζαρο για μια δεκαετία, πιθανόν μεταξύ 1826 και 1836. Επίσης, ο Παδοβάνης φέρεται να σπούδαζε στη Ρώμη ανθρωπιστικές επιστήμες, αλλά και μουσική, ενδεχομένως στην Ακαδημία της Αγίας Καικιλίας. Το αν εκεί συνέχισε τις μουσικές σπουδές του, τις συμπλήρωσε, μετεκπαιδεύτηκε ή φοίτησε παράλληλα με τα μαθήματά του με τον Μάντζαρο δεν είναι ακόμη ξεκάθαρο. Πάντως, μαρτυρείται ότι αργότερα συμπεριελήφθη στους «maestri filarmonici esercenti» του Ωδείου της Αγίας Καικιλίας, δηλαδή στους ενεργούς καθηγητές του.

Το πότε ακριβώς επέστρεψε ο Δομένικος Παδοβάνης στην Κέρκυρα δεν είναι απολύτως εξακριβωμένο. Πάντως, από το 1835 υπηρετούσε ως άμισθος οργανίστας στον καθολικό καθεδρικό ναό της Κέρκυρας, μια θέση που πριν από τον Παδοβάνη κατείχαν σημαντικοί μουσικοδιδάσκαλοι της Κέρκυρας, όπως ο Στέφανος Ποτιάγος και ο Stefano Moretti. Όργανο, άλλωστε, ο Παδοβάνης διδάχτηκε από τον ιερωμένο της καθολικής αρχιεπισκοπής της Κέρκυρας Giovanni Ponzetta και δεν πρέπει να αποκλείεται ο νεαρός συνθέτης όντας καθολικός να προοριζόταν από νωρίς για την ανάληψη της θέσης του οργανίστα. Παράλληλα, ο Παδοβάνης ασχολούταν και με τη σύνθεση σύντομων έργων για το λυρικό θέατρο της πόλης του και ήδη το 1839 τα συγκεκριμένα μουσουργήματά του δεν περνούσαν απαρατήρητα από τον ιταλικό μουσικό τύπο.

Στις 22/4/1841 ο Παδοβάνης, μετά από πρόταση του Μάντζαρου, εκλέχτηκε Θεμελιωτής της νεοϊδρυθείσας Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας (ίδρυση: 12/9/1840) και από τη στιγμή εκείνη συνέδεσε σχεδόν άρρηκτα το όνομά του με την ιστορική πορεία του πρώτου αυτού μουσικοεκπαιδευτικού ιδρύματος του νεώτερου ελληνισμού. Άλλωστε, ο Μάντζαρος φαίνεται ότι θεωρούσε τον μαθητή του ολοκληρωμένο μουσικό πριν από το 1840 και του έτρεφε τέτοια εκτίμηση, ώστε να τον χρίσει ουσιαστικά «εξ απορρήτων» του και να του αφιερώσει μια από τις μελοποιήσεις του σονέτου τοῦ Πετράρχη Levommi il mio pensier. Η εκτίμηση δεν ήταν λιγότερη και από την πλευρά του Παδοβάνη: Στον Μάντζαρο αφιέρωσε το 1857 την όπερά του *Dirce* και το 1872 (λίγες μέρες μετά τον θάνατο του δασκάλου του) δημοσίευσε σε δύο συνέχειες ένα εκτενέστατο άρθρο υπερασπιζόμενος το μαντζαρικό έργο.

Στη Φιλαρμονική ο Παδοβάνης δίδαξε αρμονία, σύνθεση και αντίστιξη, ενώ μετά το θάνατο του Μάντζαρου διορίστηκε καλλιτεχνικός διευθυντής της, θέση που κατείχε μέχρι το τέλος της ζωής του (1892). Το 1885 προήδρευσε, μάλιστα, και στην κριτική επιτροπή του διαγωνισμού σύνθεσης που διοργάνωσε η Εταιρεία, νικητής του οποίου αναδείχθηκε ο Διονύσιος Ροδοθεάτος. Κατά καιρούς ο Παδοβάνης είχε λάβει διάφορες τιμητικές διακρίσεις για τη μουσική προσφορά του με κορυφαία, ίσως, εκείνη του σταυρού του Αγίου Συλβέστρου από τον πάπα Πίο Θ΄,

για την επέτειο της ενθρόνισης του οποίου είχε συνθέσει το 1847 μια Δοξολογία.
Ο Παδοβάνης άφησε ένα διόλου ευκαταφρόνητο έργο στον χώρο τόσο της φωνητικής (κυρίως θρησκευτικής, αλλά και κοσμικής), όσο και της οργανικής μουσικής. Ιδιαίτερη θέση έχουν οι τρεις εισαγωγές σε ένα μέρος για πλήρη ορχήστρα, είδος στο οποίο ο Παδοβάνης είχε δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τουλάχιστον από το 1837. Ο όρος «συμφωνία» (ιταλικά: sinfonia) στην περίπτωση των έργων του Παδοβάνη, καθώς και άλλων συνθετών της Επτανήσου του 19ου αιώνα, δεν συμπίπτει μορφολογικά με εκείνη της συμφωνίας του κλασικισμού, όπως έχει κωδικοποιηθεί με τα αντίστοιχα έργα της κεντροευρωπαϊκής μουσικής παραγωγής. Αντιθέτως, οι «συμφωνίες» του Παδοβάνη σχετίζονται άμεσα με τις μελοδραματικές συμβάσεις και ανάγκες, είναι μονομερείς και βασίζονται μορφολογικά σε μια συντετμημένη εκδοχή της φόρμας σονάτας. Για τους λόγους αυτούς δεν πρέπει να αποκλείεται το ενδεχόμενο η αρχική χρήση των εισαγωγών αυτών να συνδέεται με τις θεατρικές δραστηριότητες του δημιουργού τους. Είναι, όμως, αναμφισβήτητο, ότι οι «sinfonie» αποτελούσαν κατά τον 19ο αιώνα ένα από τα δημοφιλέστερα είδη ορχηστρικής μουσικής, το οποίο δεν άφησε ανεπηρέαστο και το πιανιστικό ρεπερτόριο.
Η «Εισαγωγή στην όπερα Δίρκη» (1857) έχει τα ίδια μορφολογικά χαρακτηριστικά με τα παραπάνω ορχηστρικά έργα του Παδοβάνη, με τη διαφορά ότι η χρήση της ως δομικού μέρους μιας πλήρους μελοδραματικής σύνθεσης είναι σαφής. Δεν ήταν, άλλωστε, η πρώτη φορά που στα Επτάνησα ακούγονταν παρόμοιες συνθέσεις γηγενών συνθετών στην έναρξη φωνητικών έργων: Ήδη το 1820 ο Μάντζαρος είχε συνθέσει μια αντίστοιχης μορφολογίας εισαγωγή για την καντάτα *Ulisse agli Elisi* (πρόκειται για τη μοναδική σωζόμενη ενορχηστρωμένη «sinfonia» του Μάντζαρου, η οποία σύντομα πέρασε και στο πιανιστικό ρεπερτόριο). Ίδιας τεχνοτροπίας πρέπει να ήταν και η εισαγωγή της ακόμη λανθάνουσας καντάτας του Αντώνιου Λιβεράλη *L'orfano di Sulli* (1837) και η επίσης λανθάνουσα «sinfonia» του Μάντζαρου στο θεατρικό έργο του Μεταστάσιου *La clemenza di Tito* (1832).
Η πρώιμη εμπειρία του Παδοβάνη στη δημιουργία σύντομων έργων για τις ανάγκες του θεάτρου San Giacomo θα αποδεικνυόταν χρήσιμη για τη σύνθεση των δύο ολοκληρωμένων οπερατικών έργων του, της τρίπρακτης *Dirce, figlia di Aristodemo [Δίρκη, κόρη του Αριστόδημου]* και της κωμικής μονόπρακτης *Il ciarlatano preso per principe [Ο απατεώνας που τον πήραν για πρίγκιπα]*. Ωστόσο, ο πλέον παραγνωρισμένος παράγοντας της διαμόρφωσης αμφότερων των μελοδραμάτων είναι ο ίδιος ο λιμπρετίστας τους, ο Ανκονετάνος λόγιος και πατριώτης Severiano Fogacci (1803-1885). Ο Fogacci παρέμεινε αυτοεξόριστος στην Κέρκυρα από το 1831 έως το 1846 και εκεί υπήρξε επικεφαλής της πατριωτικής οργάνωσης «Giovine Italia». Παράλληλα, ανέπτυξε μια ιδιαίτερα δυναμική συγγραφική και εκδοτική δραστηριότητα (σε αυτόν οφείλονται ορισμένα από τα σημαντικότερα φιλολογικά περιοδικά των Ιονίων Νήσων).
Από τα γραπτά και τις εκδόσεις του προκύπτει και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του για τη μουσική, ειδικά δε για το μελόδραμα. Μάλιστα, το 1843 με αφορμή την κυκλοφορία μιας αναδρομικής συλλογής με ποιητικά και πεζά έργα του ο Fogacci προσέφερε και μια θεωρητική προσέγγιση των απόψεών του για το μουσικό θέατρο, αφού στα κείμενά του συμπεριλαμβάνεται και ένα σύντομο μανιφέστο για το πώς αντιλαμβανόταν τον ρόλο της μουσικής στην όπερα. Αυτό δεν είναι τίποτε άλλο από το εισαγωγικό κείμενο του τραγικού στιχουργήματός του *Dirce, figlia di Aristodemo,* το οποίο είναι ακριβώς το λιμπρέτο της όπερας που θα παρουσιαζόταν στις 12, 13 και 14/2/1857 στο San Giacomo σε μουσική του Δομένικου Παδοβάνη.
Η υπόθεση της *Dirce* (η οποία σύμφωνα με το κείμενο είχε συγγραφεί το 1835) είναι βασισμένη στην πεντάπρακτη τραγωδία του Vincenzo Monti Aristodemo (1786). Η σύνδεση του έργου με το κλασικό ιδεώδες ξεπερνά, όμως, την απλή, συμβολική αναφορά, αφού ο Fogacci, όντας λάτρης του κλασικού θεάτρου, καθι-

στούσε σαφές, ότι με τη συγγραφή του έργου δεν αποζητούσε τη δόξα, αλλά την προσέγγιση του τρόπου σκέψης των αρχαίων ποιητών λαμβάνοντας αποστάσεις από τα ευκαιριακού χαρακτήρα έργα. Απαριθμώντας τα ειωθότα του μουσικού θεάτρου της εποχής του ο συγγραφέας κατέληγε στο συμπέρασμα, ότι αυτά κατέστρεφαν τη συνοχή του έργου χάριν εντυπωσιασμού και ότι ακριβώς αυτό προσπαθούσε να σταματήσει με την *Dirce*. Στο χώρο του τραγικού μουσικού θεάτρου ο Fogacci παραδεχόταν την ανωτερότητα της ποίησης του Μεταστάσιου, αλλά, από την άλλη, θεωρούσε ότι το συγκεκριμένο μουσικοδραματικό σύστημά δεν εξυπηρετούσε τις ανάγκες της εποχής. Και κατέληγε, ότι «με τη βοήθεια μακρών ρετσιτατίβων και μη σύντομων πράξεων, χωρίς την υποχρέωση να συνθέσει κανείς υποβλητικές εισαγωγές, καβατίνες, ντουέτα, τρίο, μεγάλα φινάλε, άριες με χορωδία, χορωδιακά και ροντό, μπορεί να δημιουργήσει κανονικού χαρακτήρα τραγωδίες, αποτελούμενες εξ ολοκλήρου από ρετσιτατίβα, περιστασιακά διακοπτόμενα από κάποια αριέτα [ή] κάποια καμπαλέτα»

Τις ιδέες αυτές του Fogacci φαίνεται να είχε υπόψη του ο Παδοβάνης όταν συνέθετε αμφότερα τα μελοδράματά του. Ακριβής, όμως, ημερομηνία σύνθεσης και παράστασης του *Il ciarlatano preso per principe* δεν μπορεί να δοθεί με ασφάλεια. Η επισήμανση ότι παρουσιάστηκε μετά το 1857 δεν αντανακλά απαραίτητα την πραγματικότητα, αφού κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει με βεβαιότητα τόσο η *Dirce* όσο και ο *Ciarlatano* να συντέθηκαν νωρίτερα, ίσως κατά τη διάρκεια της διαμονής του Fogacci στην Κέρκυρα, και να παρουσιάστηκαν όταν το επέτρεψαν οι συνθήκες.

Όπως όλα δείχνουν το *Il ciarlatano* συντέθηκε για να παρουσιαστεί από τη σκηνή του θεάτρου San Giacomo. Η έκταση και η θεματολογία του θα ταίριαζαν περισσότερο στις ανάγκες μιας ευεργετικής βραδιάς ή μιας φιλανθρωπικής συναυλίας, όπως αυτές που οργανώνονταν εκεί ήδη από τον 18ο αιώνα κατά την περίοδο των Χριστουγέννων. Σε κάθε περίπτωση, η όπερα του Παδοβάνη δεν θα μπορούσε να παρουσιαστεί αυτόνομη στο πλαίσιο μιας τυπικής οπερατικής βραδιάς, πόσο μάλλον να πραγματώνει την όποια πρόθεση του συνθέτη για δημιουργία μιας όπερας ρεπερτορίου. Έτσι, μπορεί κανείς με αρκετή ασφάλεια να υποθέσει, ότι ο Παδοβάνης έλαβε υπόψη του τα δεδομένα του κερκυραϊκού θεάτρου για τη σύνθεση. Για τον λόγο αυτό δεν πρέπει να προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση η διανομή του *Il ciarlatano*, η οποία απαιτεί αποκλειστικά άνδρες πρωταγωνιστές και ανδρική χορωδία. Η επιλογή αυτή του Παδοβάνη ίσως να οφείλεται στην περίοδο ή στην περίσταση κατά την οποία θα παρουσιαζόταν το έργο.

Η δράση της μονόπρακτης κωμικής όπερας λαμβάνει χώρα σε αστικό περιβάλλον. Στρατιώτες προετοιμάζονται για μια εορταστική υποδοχή ενός πρίγκιπα κάτω από τις παροτρύνσεις του Fusignano, παρότι ο τιμώμενος είναι σε όλους άγνωστος. Χτυπά δέκα η ώρα και τα χρονικά όρια στενεύουν. Ένας παρατηρητής τους πληροφορεί, ότι ο υψηλός επισκέπτης πλησιάζει και οι σάλπιγγες που ακούγονται στο βάθος το επιβεβαιώνουν. Οι στρατιώτες συντάσσονται και παρελαύνουν. Τελικά ο αριστοκράτης εμφανίζεται και ο λοχαγός αποδίδει τις πρέπουσες τιμές. Ο υψηλός επισκέπτης ξεκινά τις φιλοφρονήσεις και τις κολακείες για την μεγαλειώδη υποδοχή. Στο τέλος οι πολίτες του παρουσιάζουν ένα σύνολο αιτημάτων, τα οποία ο επισκέπτης δεν μπορεί να ικανοποιήσει, γιατί απλούστατα δεν είναι, αλλά παριστάνει, τον πρίγκιπα. Την κρίσιμη στιγμή αποκαλύπτει την πραγματική ταυτότητά του: είναι οδοντίατρος και το όνομά του είναι Dentoso. Η αποκάλυψη αυτή αντιστρέφει το κλίμα. Οι πρωταγωνιστές και λαός βρίζουν τον απατεώνα και απαιτούν την φυλάκισή του, την ίδια στιγμή που ο Dentoso ζητά συνεχώς συγνώμη. Τα πνεύματα οξύνονται και το έργο τελειώνει με την επίκληση του Dentoso στον φτερωτό θεό Ερμή να τον σώσει από το αγριεμένο πλήθος.

Ο Fogacci θεματολογικά χρησιμοποιεί διάφορες κωμικές συμβάσεις στην πλοκή. Για παράδειγμα, η μορφή του απατεώνα και το ξεσκέπασμά του αποτελεί κοινότυπη σύμβαση στον χώρο της κωμωδίας, ομοίως δε και η προέλευση των ονομά-

των, των ιδιοτήτων, αλλά και των πράξεων των πρωταγωνιστών. Μορφολογικά, ο Παδοβάνης βασιζόμενος στο ποιητικό κείμενο του Fogacci ακολουθεί την τυπική οπερατική διάρθρωση. Μετά από ένα σύντομο οργανικό μέρος ακολουθεί το εισαγωγικό χορωδιακό. Στη συνέχεια εμφανίζεται ένας πρωταγωνιστής, ο οποίος συνομιλεί με την χορωδία. Ακολουθεί η εμφάνιση ενός δευτεραγωνιστή και ένα ακόμα χορικό. Πριν την είσοδο του Dentoso παρεμβάλλεται ένα ορχηστρικό μέρος, το εμβατηριακό passo doppio, στο οποίο ο Παδοβάνης εκμεταλλεύεται μια άμεση μουσική αναφορά του λιμπρέτου για να δημιουργήσει αντίστοιχη σκηνική μουσική. Με την εμφάνιση του Dentoso στο προσκήνιο έχει ήδη ξεκινήσει η σκηνή του φινάλε, αφού πλέον όλοι οι χαρακτήρες του έργου βρίσκονται στο προσκήνιο και το έργο οδηγείται σταδιακά, συχνά με σημεία που έχουν χαρακτήρα ensemble, στην ολοκλήρωσή του.

Είναι φανερό, ότι ο συνθέτης ακολούθησε μακροδομικά τη μορφολογία ενός τυπικού οπερατικού έργου της εποχής του, στο οποίο, όμως, λόγω της συντομίας του φρόντισε να μειώσει αναλογικά τη διάρκεια των μερών, ώστε να μπορέσει να κρατήσει τους σκηνικούς χρόνους ενός ισορροπημένου μουσικο-θεατρικού έργου. Έτσι, η ορχηστρική έναρξη του *Il ciarlatano* ιδωμένη ως αυτόνομη σύνθεση έχει, στην καλύτερη περίπτωση, το μέγεθος ενός σύντομου πρελούδιου, αλλά αν προσεγγιστεί ως δομικό μέρος μιας μονόπρακτης όπερας, τότε μάλλον δένει αρμονικά με τους συνολικούς σκηνικούς χρόνους του έργου. Μια τέτοια προσέγγιση, όμως, έρχεται ταυτόχρονα σε συμφωνία με την πρόταση του Fogacci για απουσία υποβλητικών οπερατικών εισαγωγών προς όφελος της δραματικής πλοκής.

Ομοίως και στα φωνητικά μέρη παρατηρείται αυτή η αναλογική χρονική σμίκρυνση. Είναι χαρακτηριστική η μη ύπαρξη μακροσκελών σολιστικών φωνητικών μερών που να μπορούν μορφολογικά να ταυτιστούν με μια τυπική άρια ή τη χαρακτηριστική καμπαλέτα. Αντιθέτως, όπως προαναφέρθηκε η όλη υφή της μουσικής εκφοράς του ποιητικού κειμένου μπορεί να περιγραφτεί περισσότερο ως ένα συνεχές ρετσιτατίβο με κάποια μελωδικά στοιχεία, καθώς και επαναλήψεις λέξεων και φράσεων μόνο σε συγκεκριμένα κομβικά σημεία για λόγους έμφασης.

Μήπως, λοιπόν, ο Παδοβάνης προσπάθησε να μεταφέρει τις απόψεις του Fogacci για τη μελοποίηση της σοβαρής όπερας και στον χώρο των κωμικών οπερατικών έργων; Ας μην βιαστεί κανείς να απαντήσει καταφατικά, αφού πιθανότατα η αλήθεια φαίνεται να βρίσκεται κάπου στη μέση. Ο Παδοβάνης ήταν ενήμερος για τα πιστεύω του Fogacci σχετικά με τη μελοποίηση και ανταποκρίθηκε στις προτάσεις του Ιταλού λιμπρετίστα, δημιουργώντας ένα έργο με «μη συμβατικό» χαρακτήρα, όπως συνέβηκε και στην περίπτωση της *Dirce*. Από την άλλη έλαβε υπόψη του και τις φωνητικές ικανότητες των συντελεστών, οι οποίοι κατά πάσα πιθανότητα ήταν στην πλειονότητά τους Κερκυραίοι. Άλλωστε, η απλή μελωδική και διαστηματική κίνηση, η τρίφωνη εναρμόνιση της χορωδίας και η αποτελεσματική χρήση της ορχήστρας μαζί με την σχεδόν συνεχή ροή του λιμπρέτου και τις σποραδικές αναφορές σε συμβατικά οπερατικά στοιχεία έρχονταν να εξυπηρετήσουν και τις αισθητικές προθέσεις του συνθέτη.

Κώστας Καρδάμης

Il Ciarlatano preso per Principe (Ο απατεώνας που τον πήραν για Πρίγκιπα),
μονόπρακτο σε ποίηση του Severiano Fogacci

Coro: Oh! Che giorno madornale sarà questo pel paese fra gli annali to! L'uguale chi vantare omai potra siam chi siamo ed'oggi a spese non sarà frà noi chi badi siam chi siamo all' aria vadi avarizia e povertà. Parleranno le gazette. I Corrieri le staffette della festa strepitosa tutto il mondo parlerà Per virtù di questo giorno privilegi a cento a josa pioveranno a noi d'intorno d' illustrissima Città. Oh! Che giorno madornale

Fusignano: Sono al posto tutti quanti. State in là ch'è tutto in pronto se non falla il nostro conto poco ancora può tardar e un gran Principe sapete un Signor che vale assai.

Coro: Non l'abbiam veduto mai ma non v'è da dubitar.

Fusignano: Neppur io lo vidi ancora, ma il compare ne scrive fatti che farian stordire i matti anche i morti stupefar.

Coro: Che fortuna pel paese che lo vuole festeggiar.

Fusignano: Che farian stordire I matti anche I morti stupefar. Anche I morti stupefar.

Coro: Che fortuna pel Paese che lo vuole festeggiar.

Fusignano: È Splendidissimo.

Coro: Non fate celia.

Fusignano: Eminentissimo di nobiltà.

Coro: È un uomo celebre per noi sarà.

Fusignano: Ma già suonano le diece al tuo posto Mangiacece, voi Pappone e Crostapane state attenti alle campane. Miaio acceso ai mortaletti dico a te meldolosetti giovinotti ohè monelli sulle nuvole i cappelli meco tutti lancerete sulle nuvole i cappelli.

Coro: Noi farem quell che farete

Fusignano: Grandi Evviva.

Coro: Si faran.

Fusignano: Grandi Evviva. Si faran.

Coro: Si faran. Grandi Evviva.

Χορωδία: Τι Γιορτή τι πανήγυρη ειν' αυτό για το χωριό μας. Τέτοια μέρα στον Αιώνα ποιος μπορεί να ξαναδεί, το φιλότιμο μας κάνει πλούσιους αρχόντους και φουκαράδες για τι δόξα του χωριού μας να σκορπούμε τον παρά, θα το γράψουνε τα φύλλα θα μιλούνε ταχυδρόμοι για την μεγάλη γιορτή που θα γίνει, χρόνια ο κόσμος θε να μιλεί. Για χατίρι αυτής της μέρας θα ιδούμε μεγαλεία και παράσημα βραβεία θε να βρέξει ένα σωρό. Δόξα Πλούτη και Τιμές θα χουμε με το τσουβάλι. Που μας παίρνουν το κεφάλι.

Πυλάλας: Εις τη θέση τους ειν' όλοι. Προσοχή, Τώρα ακούστε. Αν δεν κάνω κάνα λάθος όπου νάνε θα φανεί ένας Άρχοντας μεγάλος Ένας Πρίγκιπας στ΄ αλήθεια. Ένας Πρίγκιπας σωστός.

Χορωδία: Δεν τον είδαμε ποτέ μα θα είν' όπως το λες.

Πυλάλας: Μήδ' εγώ τον είδ' ακόμα, μα μου γράφει ένας κουμπάρος πως θα στρίψει το μυαλό μας σαν τον δούμε μοναχά.

Χορωδία: Τι τιμή για το χωριό μας Του αξίζει υποδοχή.

Πυλάλας: Πως θα στρίψει το μυαλό μας σαν τον δούμε μοναχά. Σαν τον δούμε μοναχά.

Χορωδία: Τι τιμή για το χωριό μας του αξίζει υποδοχή.

Πυλάλας: Είν' Εξοχώτατος.

Χορωδία: Μωρ' τι μας λέτε.

Πυλάλας: Ονομαστότατος και Ευγενής.

Χορωδία: Ονομαστότατος και Ευγενής.

Πυλάλας: Μα σημάνανε οι δέκα. Πάρε θέση Κυρ Μπουρέκα και 'σείς άδικες φαγάνες, το μυαλό σας στις καμπάνες. Κυρ Μπομπάρδα στραβοχέρι σε διορίζω κανονιέρη. Κι εσείς όλοι λαμπροί πολίτες, ενδοξότατοι κοπρίτες τα καπέλα στον αέρα σαν εμένανε ιδήτε.

Χορωδία: Πρόθυμοι όπως θα κάνεις.

Πυλάλας: Όλοι ζήτω.

Χορωδία: Όπως λες.

Πυλάλας: Όλοι ζήτω. Μια φωνή όλοι ζήτω να του πούμε. Ζήτω.

Χορωδία: Μια φωνή όλοι ζήτω να τους πούμε. Ζήτω.

Mangiacece: Iò! Mi pare da lontano.
Fusignano: Spunta!
Mangiacece: Proprio.
Fusignano: Capitano.
Mangiacece: Gente in rosso
Coro: Iò. Le trombe.
Mangiacece: È vicino.
Coro: Si presto.
Mangiacece: Bombe, giù campane magistrate pun mortari. A noi soldati.
Coro: A staccargli dal cocchio i cavalli colle corde a tirarli corriamo vegga il mondo che siamo chi siamo si prepare d'invidia crepar. Me cordia tirarlo corriamo vegga il mondo che siamo chi siamo si prepare d'in vidia a crepar. Vegga il mondo che siamo chi siamo si prepare d'invidia a crepar.
Capitano: Alto fronte olà soldati dritte l'armi ben piantati. Egli è presso viene adesso non mi fate scomparir testa in alto squardo fiero, Bieco torbido guerriero.
Coro: Viva, Viva.
Capitano: Presentate arme.
Capitano: Stamburate. Bravi ben coraggio ardir.
Coro: Viva, viva, ben venuto. Viva.
Dentoso: Grazie cari e troppo grazie.
Fusignano: Questo è un tenue tributo.
Dentoso: È un onor che ugual non ha. Son confuso sbalordito viaggiai molto in ogni lito ma un onore paria questo mai non ebbi, e niun l'avrà. Son confuso son confuso e sbalordito.
Capitano: È confuso sbalordito. Viaggiò molto in ogni lito.
Coro: È confuso sbalordito
Dentoso: Ma un onore paria questo mai non ebbi è niun l'avra.
Capitano: È confuso questa è tutta cortesia, tutta sua bontà.
Coro: È confuso questa è tutta cortesia, tutta sua bontà.
Dentoso: Vi protesto in vita mia mai non ebbi è nium l'avrà è la pura verità.
Dentoso: Quanto è lungo largo e tondo dalla cima sino al fondo or contrario ed or secondo

Κυρ Μπουρέκας: Ε! Μου φαίνεται πως φθάνει.
Πυλάλας: Πούντος!
Κυρ Μπουρέκας: Νάτος.
Πυλάλας: Λοχαγέ μου.
Κυρ Μπουρέκας: Κάτι Ξένοι.
Χορωδία: Ω! Οι τρόμπες.
Κυρ Μπουρέκας: Νάτος φθάνει.
Χορωδία: Προσέχτε.
Κυρ Μπουρέκας: Μπόμπες! Τις καμπάνες! Έτοιμοι εις τα κανόνια! Εδώ στρατιώτες!
Χορωδία: Να ξεζέψουμε τώρα το αμάξι, να το σύρουμ' εδώ με τα χέρια. Τι αξίζουμ' ο κόσμος θα μάθει κι από ζήλεια θα σκάσει ευθύς.
Λοχαγός: Δες τε τώρα εδώ στρατιώτες. Μπρος τα στήθη βρε κωθώνια. Αυτός φθάνει για προσέχτε μη με κάμετε να σκάσω απ' την ντροπή. Τα κεφάλια σηκωμένα, βλέμμα άγριο, με μένος, έτσι εύγε σας γενναίοι.
Χορωδία: Ζήτω, Ζήτω.
Λοχαγός: Παρουσιάστε Άρμ.
Λοχαγός: Τα ταμπούρα. Εύγε! Ναι με θάρρος! Λαμπρά!
Χορωδία: Ζήτω, Ζήτω, Καλώς ήρθες, Ζήτω.
Δοντάγρας: Σας ευχαριστώ απείρως.
Πυλάλας: Άυτο είναι το καθήκον.
Δοντάγρας: Δεν μου πρέπει αυτή η τιμή. Εις τα άπειρα ταξίδια όπου έκανα στον κόσμο σας το λέω στην αλήθεια πως δεν είδα τέτοια τιμή. Πα να χάσω το μυάλο μου και μου φαίνετε σαν ψέμα.
Χορωδία: Πα να χάσει το μυαλό του.
Δοντάγρας: Σας το λέω στην αλήθεια ειν' μεγάλη η τιμή.
Λοχαγός: Τι μεγάλη καλοσύνη, τι μεγάλη καρδιά είναι αυτή, πώς μας κάνει κομπλιμέντα, ειν' ευγενικός πολύ.
Χορωδία: Τι μεγάλη καλοσύνη, τι μεγάλη καρδιά είναι αυτή, πώς μας κάνει κομπλιμέντα, ειν' ευγενικός πολύ.
Δοντάγρας: Σας στο λέω στην αλήθεια ειν' μεγάλη η τιμή.
Δοντάγρας: Στρογγυλό, πλατύ και ίσιο, απ' τα ύψη έως τα βάθυ, εναντίως άλλα συμφώνως, ουρανίως και επιγείως . Εις τα πέρατα του κόσμου, ειν' απίστευτο, απίστευτο και όμως, ναι, ο Μικάδος

ho trascorso intero il mondo.
E dovunque nol nascondo
indelebile profondo, nò, nol
nascondo segno impressi e
ognum lo sà della mia celebrità.

Coro: La sappiamo e chi non sà la sua
gran celebrita.

Dentoso: Ma confesso brava gente
che giammai non vidi niente
neppur l'ombra del presente
contrassegno arcie vidente del
talento della mente che natura a
voi consente quell talent che mi
dà sigran prova di bontà che sarà
che mai sarà quando ognum per
esperienza il poter di mia vedrà
sapientissima sapienza aspettate
vel consiglio di provarmi nel
periglio e sia pure madre o figlio
giovin abbia o vecchioil ciglio son
disposto a far gran bene a levar
ognun di pene sia doman frà un
mese, adesso e per me tutto lo
stesso chi si sente affani e voglie
venga innannzi il vuò servir
anche in piazza ascoltae accoglie
filantropico desir.

Coro: È un signor digran core
Fusignan non c'ingannò.

Fusignano: (Gia son sindaco priore il
compare il vernarò).

Dentoso: Dunque avanti tutti quanti
un per uno ascolterò.

Fusignano: Quivi allor poichè il
bramate questa supplica io
primiero fommi ardito perdonate
d'umiliare al vostro piè.

Capitano: Ed anch'io da prò querriero
m'ingionocchio o frendo.

Dentoso: A mè.

Coro: Ed'io pur lo pur.

Dentoso: Qualche diavolo qui c'è.
(legge la petizione)
Gnatte... Ohimè, che imbroglio
è questo. lo perchè non sò ma
presto.

Fusignano: Presto ha detto
scrostapane.

Capitano: Stamburate.

Fusignano: Le campane.

Dentoso: Basta, ohimè
vi prego.

Capitano: Alto.

Fusignano: Fermi.

της Περσίας και ο Σάχης της Ινδίας
Τζιμπεγνί, κι άλλοι τόσοι πιο τρανοί
και μεγάλοι ουτιδανοί. Σ' όσα μέρη κι
αν επήγα, όταν πάτε θα σας πούνε τη
μεγάλη μου αξία, τη μεγάλη αρετή.

Χορωδία: Το γνωρίζουμε
κι εμείς.

Δοντάγράς: Όμως σήμερα
στα αλήθεια ωχριά το παρελθόν μου,
όταν σεις σαν κολοκύθια γονατίζετε
εμπρός μου. Λοιπόν πρέπει να σας πω
πόσα θαύματα μπορώ, ως Σωτήρ
της ανθρωπότης υψιπύκνου και
σαφής, ένεκα φιλανθρωπίας αλχημείας
αβαθής, παύουν πλέον λύπες πόνοι
κι ο καθένας θα γλυτώνει
με το τίποτα σχεδόν δημόσι'
αναφανδόν, με το τίποτα σχεδόν.
Λοιπόν τώρα πάρτε θάρρος γέροι,
νέοι και παιδιά όταν σ' όλους
ενεργήσω θε να δείτε θεραπεία.
Μ' αν αργήσει και δεν έρθει
σ' ένα μήνα σ' ένα χρόνο όταν
θα ξαναγυρίσω χάρισμα
τη συμπληρώνω κι όλ' αυτά γιατί
με σπρώχνει φιλανθρωπική
καρδιά.

Χορωδία: Είν' αλήθεια ευεργέτης
και εφάνη και ευθύς.

Πυλάλας: Είχε δίκιο ο κουμπάρος
δήμαρχος θε να γενώ.

Δοντάγρας: Λοιπόν θάρρος, όλους τώρα
έναν έναν θα δεχθώ.

Πυλάλας: Εγώ παίρνω πρώτος
θάρρος και γονατιστός
εμπρός σας τα αιτήματά
εν πρώτοις υποβάλω ταπεινά.

Λοχαγός: Ανδρείος πολέμαρχος
γονατίζω κ' εγώ.

Δοντάγρας: Σε μέ.

Χορωδια: Και εγώ. Και εγώ.

Δοντάγρας: Διάβολε τι τρέχει εδώ.
(Διαβάζει το αίτημα)
Τόμπολα, οϊμέ, τι μπερδεψιά,
μα γιατί και εγώ
δεν ξέρω.

Πυλάλας: Δεν ηξέρει.

Λοχαγός: Τυμπανίστε.

Πυλάλας: Τις καμπάνες.

Δοντάγρας: Φτάνει οϊμέ,
παρακαλώ.

Λοχαγός: Αλτ.

Πυλάλας: Φθάνει.

Dentoso: Amici buona gente ditai cose non sò niente v'è qui sotto un mezzo errore io non sono quell signore.
Capitano, Mangiacece, Coro: Nò!
Dentoso: Davvero (Ohimè).
Mangiacece: Chi dunque.
Capitano: Dunque chi.
Coro: Dunque chi.
Dentoso: Nè certo indizio vene diede il frontispizio. Sono un figlio d'esculapio per i denti si famoso che mi chiamano il Dentoso, si, un che vendo a chi non l'ha la bramata sanità.
Capitano: Schioppi! Palle! Cannonate!
Coro: Ciarlatano.
Mangiacece: Non celiate.
Dentoso: Non son tal ma presso a poco.
Mangiacece: Fusignano.
Coro: Giù sassate, impostore.
Capitano, Mangiacece, Coro: Vil marrano.
Dentoso: Giù i bastoni i sassi al loco.
Capitano: In prigion.
Dentoso: Mille perdoni.
Coro: Siam traditi.
Dentoso: Ohimè. Padroni non ci ho colpa carita.
Capitano, Mangiacece, Coro: Noi meschini noi ta pini l'universo che dirà fuori fuor malarivato svergognato via di quà.
Dentoso: Vado subito adagio aspetate ubbidisco lasciate mi andar. Gambe mi e per pietà non tremate questo è tempo di corerr volar.
Capitano, Mangiacece, Coro: Ioh! Se avviene che l'altro qui sbucchi come cucchi ci tocca restar.
Dentoso: Mercurio mi salva da questi bestioni deh! L'ali mi poni nell'omero al piè, che occhiate che ceffi che orrendi sberletti milioni di Miglia mi sbalza lontano a volo mi piglia mio nume con te.

Δοντάγρας: Παρακαλώ ακούστε
άνθρωποι, καλοί μου φίλοι,
κάτι λάθος θα συμβαίνει,
πρίγκιπας εγώ δεν είμαι.
Λοχαγός, Μπουρέκας, Χορωδία: Ε!
Δοντάγρας: Δεν είμαι, όχι.
Μπουρέκας: Ποιος είναι;
Λοχαγός: Ποιος, λοιπόν;
Χορωδία: Ποιος λοιπόν;
Δοντάγρας: Ούτε στο μέτωπο μου έχω κάνα στέμμα. Για τα δόντια είμαι ένας φημισμένος ιατρός που με κράζουνε Δοντάγρα, ναι , και σκορπίζω δεξία και σκορπίζω αριστερά την υγεία, την χαρά.
Λοχαγός: Χίλιοι διάβολοι
με παίρνουν.
Χορωδία: Τσαρλατάνε.
Μπουρέκας: Μη μιλείτε.
Δοντάγρας: Είμαι ιατρός
σπουδαίος.
Μπουρέκας: Κύρ Πυλάλα.
Χορωδία: Πάρτε πέτρες. Κατεργάρη.
Λοχαγός, Μπουρέκας, Χορωδία: Α! Κατεργάρη.
Δοντάγρας: Κατεβάστε τα μπαστούνια,
Λοχαγός: Φυλακή.
Δοντάγρας: Με συγχωρείτε.
Χορωδία: Μας προδώσαν.
Δοντάγρας: Αφέντες μου σταθείτε, μα δεν φταίω εγώ.
Λοχαγός, Μπουρέκας, Χορωδία: Εγινήκαμε γελοίοι και ο κόσμος τι θα πει. Εις το διάολο κακούργε, εις το διάολο ευθύς.
Δοντάγρας: Πάω τρέχοντας αμέσως,
μα σταθείτε, μου λυθήκαν
τα πόδια και τρέμω.
Να σαλέψω 'πό 'δώ
δεν μπορώ, να φύγω από εδώ.
Λοχαγός, Μπουρέκας, Χορωδία: Αν ο πρίγκιπας έρθει στ' αλήθεια πως θα γίνει **υποδοχή;**
Δοντάγρας: Ερμή, γλυτωσέ με από τούτα τα χτήνη στα πόδια μου βάλε Όμηρου φτερά. Τι φάτσες που κάνουν σαν άγρια θηρία στην άκρη του κόσμου να πάω να γλυτώσω. Βοήθα με Θέ μου να πάω να κρυφτώ.

Capitano, Mangiacece, Coro: Al diavol marrano va chièder merce.

Λοχαγός, Μπουρέκας, Χορωδία: Βαστάχτε μας τώρα μην γίνει κακό, το αίμα μας βράζει καμίνι σωστό. Μας ντρόπιασες όλους κι' ακόμα μιλείς. Κακούργε γκρεμίσου στο διάολο ευθύς. Χαθήκανε όλα σε μία στιγμή, παράσημα, δόξα και κάθε τιμή. Στο Σάχη σου τώρα να πας να κρυφτείς. Κακούργε γκρεμίσου στο διάολο ευθύς. Τσαρλατάνε στο διάολο ευθύς.

Κατά την απόδοση του Χειρογράφου της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας προερχόμενη ενδεχομένως από τον Συνθέτη και Αρχιμουσικό Γεράσιμο Ρομποτή

ΣΠΥΡΟΥ ΣΑΜΑΡΑ: «ΤΙΓΚΡΑ». ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΟΣ ΗΜΙΤΕΛΟΥΣ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΟΣ.

Ενώ συντάσσω το παρόν, αγνοώ εντελώς την ενορχήστρωση της «Τίγκρα» (1911), ημιτελούς αριστουργήματος του Σπυρίδωνος Φιλίσκου – Σαμάρα (1861 – 1917), από τον αρχιμουσικό Βύρωνα Φιδετζή, ιεραπόστολο του έργου του συνθέτη και όλης της Έντεχνης Ελληνικής Μουσικής, κατ' εξοχήν ενδεδειγμένο για ένα εγχείρημα φύσει ριψοκίνδυνο: θα τη γνωρίσω από την α' εκτέλεση του έργου, μη ξεχνώντας το ότι ο Σαμάρας προσαρμόζει εξ' αρχής το μουσικό του όραμα στο εκάστοτε λιμπρέτο που τον απασχολεί ή ακόμη καλύτερα: ότι το κάθε λιμπρέτο αποτελεί γενεσιουργό αίτιο του οράματος.

Ότι έφθασε ως εμάς από την «Τίγκρα» (μάλλον ότι πρόλαβε να σχεδιάσει, αρκετά λεπτομερώς όπως θα δούμε, ο Σαμάρας από την πρώτη και μοναδική σωζόμενη πράξη ενός ανολοκλήρωτου έργου και ενός εξ' ίσου ανολοκλήρωτου λιμπρέτου) είναι τρία χειρόγραφα, εξ' ών δύο σώζονται στα Ιστορικά Αρχεία του Μουσείου Μπενάκη (Κηφισιά).

Α) Το αχρονολόγητο πρωτότυπο, 190 σελίδες χαρτιού μουσικής, σε 4 ανισομήκεις ενότητες. Με μελάνι μαύρο ή μαυρισμένο από την πολυκαιρία είναι γραμμένο κυριολεκτικά πτερόεντι καλάμω με άφθονες διαγραφές, και κάποιες ασάφειες περί τα σημεία αλλοιώσεως. Ο συνθέτης δεν έχει μεταφέρει σ' αυτό ΚΑΜΜΙΑ από τις σκηνικές ή άλλες οδηγίες του λιμπρέτου.

Β) Το λιμπρέτο : μέσα σε φάκελο χρώματος ώχρας. Άνω αριστερά, σε σφραγίδα – λογότυπο οβάλ: CORRIERE DELLA SERA * MILANO, στο κέντρο DIREZIONE, (= διεύθυνση) και, κάτω από την οβάλ «σφραγίδα»: Il Segretario di Redazione (= ο γραμματέας της συντάξεως). Στο φάκελο με πέννα: Illustre Maestro | Spiro Samara | Hotel Milan | Milano, δηλ. (Στο) διαπρεπή μαέστρο | Σπύρο Σαμάρα | Ξενοδοχείο Milan | Μιλάνο. Κάτω αριστερά τα ψηφία S.M. δηλαδή I.A.X (ιδίαις αυτού χερσίν): πρόχειρα δεμένες με λεπτό χαρτόνι, 26 σελίδες μεγέθους λίγο φαρδύτερου του Α4, γραμμένες με γραφομηχανή παλαιικής μελανοταινίας χρώματος μωβ. Οι σκηνικές και άλλες οδηγίες είναι υπογραμμισμένες με χάρακα και κόκκινο μολύβι (μονή γραμμή), ενώ τα ονόματα των προσώπων, αριστερά, πάντα με κεφαλαία, έχουν υπογραμμιστεί με διπλή κόκκινη γραμμή. Καμία χρονολογία, καμιά υπογραφή.

Γ) Η σχετικά πρόσφατη, αχρονολόγητη καθαρογραφή του (Α) από τον συνθέτη Γεώργιο Πλάτωνα (1910 – 1993) : χωρίς αυτήν η μελέτη της «Τίγκρα» θα ήταν δυσχερέστατη. 192 σελίδες σε χαρτί 16 πενταγράμμων. Στην πρώτη, κάτω από τον τίτλο διαβάζουμε, Καθαρό αντίγραφο από τον Γεώργιο Πλάτωνα από προχειρογραμμένες, ασαφείς (ως επί το πλείστον) και αμφισβητούμενης ορθότητας μουσικές σημειώσεις του μουσουργού Σπύρου Σαμάρα για το μονόπρακτο (!sic!) έργο του «La Tigra». (Φωτοτυπία, Αρχείο Βύρωνα Φιδετζή).

Πρωτότυπο και καθαρογραφή είναι κάτι σαν παρτιτσέλ (ιταλ. Particella), όχι απλό σπαρτίτο για πιάνο σε δύο πεντάγραμμα: το μέρος της ορχήστρας, συχνότατα απλώνεται σε 3 ή και 4 πεντάγραμμα, άρα για την εκτέλεση του απαιτούνται δύο πιάνα. Ο συνθέτης, δίχως τη παραμικρή νύξη για την ενορχήστρωση (εξαίρεση : οι καμπάνες, στη θρησκευτική πομπή) καταγράφει κατευθείαν τις διαστρωματώσεις μιας ενορχηστρώσεως προδήλως πλούσιας σε χρώματα αλλά και εντυπωσιακής διαύγειας. Περισσότερο ίσως και από ολοκληρωμένες παρτιτούρες ορχήστρας του, αυτό το παρτιτσέλ τεκμηριώνει την εντυπωσιακή ευαισθησία της μουσικής ακοής του. Σε κάποια σημεία όπου όλη τη διάρκεια ενός μέτρου καταλαμβάνει μία νότα ή μία συγχορδία, όπου κάποιες παύσεις λείπουν ή κάποιες αλλοιώσεις μας αφήνουν ερωτηματικά, εύλογα υποθέτουμε ότι ο συνθέτης απλώς σημείωσε πρόχειρα σκέψεις φευγαλέες, με σκοπό να επανέλθει.

Πουθενά στις πηγές Α (ιδιόγραφο) και Β (λιμπρέτο πολύ περισσότερο φυσικά στην καθαρογραφή Πλάτωνος!) δεν αναφέρεται το όνομα του λιμπρετίστα Renato Simoni. Το μαθαίνουμε από ελληνικά δημοσιεύματα: Όλα τους (Λάσκαρης, Παραμυθιώτης,

Μοτσενίγος, Ανωγεινάκης, Δούνιας, Ιωσήφ Γκρέκας κ.α) γράφουν … Simone: Ο Ρενάτο Σιμόνι (γ. Βερόνα, 1875 – θ. Μιλάνο, 1952), κριτικός, θεατρικός συγγραφέας και λιπρετίστας, ήταν από το 1903 αρχισυντάκτης της περίφημης μιλανέζικης ημερήσιας εφημερίδας Corriere della sera και θεατρικός κριτικός της από το 1913 ως το θάνατο του. Η βιβλιοθήκη του, γνωστή ως βιβλιοθήκη Livia Simoni, αποτελεί πυρήνα της Βιβλιοθήκης της Σκάλας του Μιλάνου: κοντολογίς ήταν ένα είδος μιλανέζου Αιμίλιου Χουρμούζιου. Υπέγραψε τρία μόνον άλλα λιμπρέτα: μαζί με τον Giuseppe Adami εκείνο της περίφημης Τουραντό του Πουτσίνι («πρώτη»: Σκάλα Μιλάνου, 25.4.1926). Μόνος, πιστώνεται με εκείνα της Κυρίας Δέ–με–Μέλει (Madame Sans – Gene «πρώτη»: Νέα Υόρκη, «Μετροπόλιταν», 25.1.1915) του Ουμπέρτο Τζορντάνο και του θεωρουμένου ως αριστουργήματος του Λοντοβίκο Ρόκκα (Lodovico Rocca, 1895 - 1986) Ο Ντιμπούκ (Il Dibuk, «πρώτη» : Σκάλα Μιλάνου, 23.12.1934). Η Τίγκρα αποδεδείχθηκε εντελώς άγνωστη στο διευθυντή της Βιβλιοθήκης της Σκάλας, κορυφαίο Ιταλό μουσικολόγο Gianpiero Tintori: πληροφορήθηκε την ύπαρξη της από τον υπογράφοντα.
Όλες οι ελληνικές πηγές, σχεδόν ανεξαιρέτως, μιλώντας για την Τίγκρα ή Τιγρη, όπως συνήθως την αποκαλούν ελληνικά[1], την αναφέρουν εύλογα μαζί με τις τρεις τελευταίες οπερέτες του Σαμάρα δημιουργώντας την εντύπωση ότι το έργο τον απασχολούσε από το 1911 περίπου ως το θάνατο του. Οι Τάσος Εμμανουήλ και Μοτσενίγος, (βάσει προφανώς λεγομένων της χήρας Σαμάρα) αναφέρουν μάλιστα ότι παρά τις προσπάθειες του συνθέτου, ο αποκλεισμός (κακή συγκοινωνία, υποβρύχια κλπ.) λόγω Α' Παγκοσμίου Πολέμου, απέτρεψε την αποστολή και των άλλων δύο πράξεων και έτσι το έργο έμεινε ημιτελές. Δυσπιστούμε κάπως σ' αυτούς τους ισχυρισμούς α) επειδή σώζονται δύο επιστολές εξ' Ιταλίας που έλαβε ο Σαμάρας το 1913 και το 1915 και β) επειδή εν τω μεταξύ τον Σιμόνι, απασχολούσε η *Κυρία Δε–Με–Μέλει* του Τζορντάνο.
Πλησιέστερος στην πραγματικότητα, ο Τάσος Εμμανουήλ αναφέρει ότι όταν ο Σαμάρας επέστρεψε στην Ελλάδα το 1911 είχε μαζί του την πρώτη πράξη ενός λιμπρέτου του … Σιμόνε (!) με τίτλο «Τίγρις» (!) Τα πράγματα αποσαφηνίζει εντελώς η μουσικοκριτικός Σοφία Σπανούδη (εφ. Πρόοδος Κωνσταντινουπόλεως, 8.5.1911) : « Με ήλθεν εις τον νουν μου όταν τον συνάντησα προχθές (Σ.Σ: άρα 6 Μαΐου;) κάτω από τα φρίσσοντα φυλλώματα των ακακιών που εγέμιζαν τον κήπον των Μνηματακίων. Ήτο και τότε άνοιξις (…) ο Σαμάρας έφευγε τότε με την υπόσχεσιν της 'Ρέας' του (…) όπως σχεδιάζει τώρα το νέον του έργον, την Τίγκρα και ομιλεί δι αυτήν με τόση στοργήν και δημιουργικό ενθουσιασμόν».

Το έργο εκτυλίσσεται στη Βενετία του 1300. Ο ήρωας Πιέτρο Αντοάλντο: (τενόρος) που επιστρέφει από τόπους εξωτικούς με την ερωμένη του βασίλισσα Τίγκρα (δραματική σοπράνο), θυμίζει κάπως Μάρκο Πόλο. Καίτοι πουθενά δεν υπάρχει σχετική νύξη, λιμπρέτο και μουσική χωρίζονται σε 4 σκηνές:
Σκηνή 1η, σσ. 1 – 7 (λιμπρέτου): Η βενετσιάνα αρχόντισσα Ντόνα Πάλμα, η Μαρία, κόρη της, τρεις γριές βενετσιάνες και ένας γέρο – ναυτικός που δεν κρύβουν το μίσος τους για τον Πιέτρο και την Τίγκρα, την εξωτική του ερωμένη, κατόπιν ο Πιέτρο, η Τίγκρα και οι θεραπανίδες της. Κορύφωμα η αντιπαράθεση του επιθετικού γέρο νάυτη με την Τίγκρα και τον Πιέτρο που κρατά ισορροπίες ανάμεσα στο συντοπίτη και την ξένη.
Σκηνή 2η, σσ. 7 – 12: Τίγκρα και θεραπανίδες νοσταλγούν τον χαμένο τροπικό παράδεισο. Αντιπαράθεση του Πιέτρο και του πιστού της σωματοφύλακα Μπράνα, κρυφά ερωτευμένου με την Τίγκρα. Σειρά της Τίγκρα να κρατήσει ισορροπίες, θυμίζοντας στο Μπράνα πως αγαπά τον Πιέτρο.
Σκηνή 3η, σσ. 12 – 17: Αγριότατο δραματικό κορύφωμα της πράξεως με την θρησκευτική πομπή της Παναγίας: η Τίγκρα, σαν βασίλισσα, αρνιέται να γονατίσει όταν περνά η πομπή, προκαλώντας την οργή του θρησκόληπτου όχλου, κι ο Πιέτρο την αναγκάζει να το κάμει «όχι επειδή σε πρόσταξαν, αλλ' από δική σου θέληση». Η Τίγκρα δε θα του το συγχωρέσει.

Σκηνή 4η, σσ. 17 – 26: Μεθεόρτια, Ντόνα Πάλμα, κατόπιν Μαρία, μόνη : είναι η παιδική αγαπημένη του Πιέτρο Αντοάλτντο που έχει κουραστεί από τον αισθησιακό έρωτα της Τίγκρα. Κατακλείδα της πράξεως η μεγάλη ερωτική σκηνή Πιέτρο και Μαρίας.
Κατόπιν όλων αυτών εκπλήσσουν α) ο ισχυρισμός του Γεωργίου Λαμπελέτ, στενού φίλου του Σαμάρα, ότι η Τίγκρα είναι ... «τρίπρακτον μελόδραμα, μεσαιωνικής ελληνικής υποθέσεως» στο ιδιόγραφο και στο λιμπρέτο δεν υπάρχει η παραμικρή αναφορά στην Ελλάδα. β) οι ανευθυνολογίες των Νικ. Λάσκαρη, Γ. Λαμπελέτ, και Θεοδ. Συνοδινού περί το Χριστός ανέστη, που δημιούργησαν την εντύπωση ολοκληρωμένης συνθέσεως (άρα ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΩΣ του εκκλησιαστικού μέλους ή … νέας μελοποιήσεως του κειμένου) την οποία ο Σαμάρας μετέφερε από την Τίγκρα στην αρχή της οπερέτας Κρητικοπούλας. Όλα αυτά ενίσχυσαν, έμμεσα την ανακρίβεια περί μεσαιωνικής ελληνικής υποθέσεως.
Στην καθαρογραφή Πλάτωνος, το Χριστός ανέστη, 8 μέτρα, ακούγεται στην ΟΡΧΗΣΤΡΑ αμέσως μετά τα λόγια του Πιέτρο στην Τίγκρα: Τώρα γονάτισε, όχι γιατί σε πρόσταξαν μά από δική σου θέληση. Εδώ είναι ολοφάνερο πως η σύνθεση δεν έχει ολοκληρωθεί, ως προς τις ΦΩΝΕΣ: λείπουν οι αντιφωνήσεις μεταξύ πομπής και πλήθους (Ave stella del mare, Ave Maria, ora pro nobis κ.λ.π) και κυρίως η απάντηση της ταπεινωμένης Τίγκρα. Φωνές εμφανίζονται ξανά στην αρχή της επόμενης σκηνής - σχόλιο της Ντόνα Πάλμα για την εορτή. Μεταξύ των αποστροφών του Πιέτρο και της Ντόνα Πάλμα μεσολαβούν ακριβώς 60 μέτρα ορχηστρικού σχολίου και το Χριστός ανέστη, σαν παράδοξη υπόμνηση, ακούγεται ολόκληρο μόνον στα μέτρα 1 – 8, στον τρόπο της σι υφ. και, κατά το ήμισυ, στον τρόπο της σολ μείζ. Στα μέτρα 18 – 21. Προσδοκώμενα ευαίσθητη, η εναρμόνιση δε απότελεί πάντως έκλαμψη ιδιοφυίας του Σαμάρα. Δυσερμήνευτη επιλογή για μια σκηνή, όπου ο Χριστιανισμός «θριαμβεύει» βίαια και άναντρα πάνω σε μιάν εξωτικήν αλλόδοξη, μόνη σχεδόν στον ξένο τόπο που τη μισεί με λύσσα τυφλή, δίχως να χάνει στο ελάχιστο το μεγαλείο της πίστης και της ταυτότητας της. Όμως οι αρετές της Τίγκρα είναι πολύ περισσότερες από τον οικείο στους Έλληνες εκκλησιαστικό ύμνο.

Θεωρούμε ανενδοίαστα το λιμπρέτο της Τίγκρα ως το ωραιότερο από όσα γνωστά μας απασχόλησαν το Σαμάρα. Οι ήρωες αντιπροσωπεύουν πειστικότατες ενσαρκώσεις μιας δισχιλιετιούς ψυχοκοινωνικής πραγματικότητας που σφράγισε με πύρινη σφραγίδα τα ανθρώπινα πεπρωμένα: εννοούμε το μέγα και ανεπούλωτο ΘΡΗΣΚΕΙΟΓΕΝΕΣ τραύμα του λεγόμενου Δυτικού πολιτισμού, το διχασμό μεταξύ «ψυχής» ή «πνεύματος» (=«Θεού») και «σάρκας» (=«Διαβόλου»). Εδώ βέβαια, «Θεός», «ψυχή», «πνεύμα» ταυτίζονται και με την πρωτοαποικιοκρατική Δύση την επαύριο των Σταυροφοριών ενώ «σάρκα», «Διάβολος» κ.λπ. με την αιώνιαν Ανατολή, που η Δύση, ανίκανη, λόγω του τραύματός της, να καταλάβει, μέσω της Βενετίας θέλει να κατακτήσει και να υποδουλώσει: ο Πιέτρο αναγκάζει την Τίγκρα να γονατίσει («με τη θέληση της»!) στο πέρασμα της θρησκευτικής πομπής. (Δύο αιώνες αργότερα, Ισπανοί «ιεραπόστολοι» στο Μεξικό εξόντωναν Αζτέκους, ως «δαιμονισμένους» επειδή… τινάζονταν από πόνο, όταν τους έβαζαν να προσκυνήσουν σιδερένιους σταυρούς, πυρωμένους στη φωτιά!). Όμως ως αρχέτυπα ηρώων με απαράγραπτο συμβολικό κύρος, Πιέτρο και Τίγκρα ίσως έχουν και ρίζες προχριστιανικές: θυμόμαστε τον επίσης «αποικιοκράτη» Ιάσονα και την πριγκιποπούλα της Κολχίδας, τη Μήδεια – καίτοι εδώ δεν υπάρχουν παιδιά. Όσο για τη Μαρία, γυναίκα-πρότυπο της κοινωνίας που ανέδειξε τον Πιέτρο, άσχετη φυσικά με τη Γλαύκη της ευριπίδειας τραγωδίας, θυμίζει αναμφίλεκτα την Παρθένο Μαρία, εξωπραγματική και απλησίαστη «κυρά των λογισμών» του ιπποτικού amour courtois. Και ο Πιέτρο, αρχετυπικός Χριστιανός «κονκισταδόρ», σπαράζεται από ενοχές για την ερωτική έκσταση που γνώρισε με την Τίγκρα…
Μη παραβλέποντας κάποιες αναλογίες μεταξύ των δύο ηρωίδων της Κάρμεν, Κάρμεν – Τίγκρα, Μικαέλα – Μαρία: (καίτοι η Μικαέλα του Μπιζέ, είναι πρόσωπο σχετικά δευτερεύον), το πλησιέστερο πρότυπο του Σιμόνι ανακαλύψαμε στην ίδια του

την πόλη - το Μιλάνο : είναι η δεύτερη όπερα του Πουτσίνι, Εντγκαρ, αρχικά σε 4, κατόπιν σε 3 πράξεις, κείμενο Φερντινάντο Φοντάνα, κατά το δραματικό ποίημα του Αλφρέντ ντε Μυσσέ La coype et les levres [Ο κύλιξ και τα χείλη], «πρώτη» : Μιλάνο, Σκάλα, 21 Απρ, 1889. Η επώνυμη ηρωίδα των Σιμόνι – Σαμάρα, η «ασιάτισσα» Τίγκρα έχει σχεδόν ΤΟ ΙΔΙΟ ΟΝΟΜΑ και την ίδια ψυχολογία, με τη «μαυριτανή» Τιγκράνα στην όπερα Φοντάνα – Πουτσίνι! Το ομόλογο της κατά Σιμόνι Μαρίας, λέγεται εδώ χαρακτηριστικά Φιντέλια. Εποχή, περίπου η αυτή, διαφέρει ο τόπος: Βενετία περί το 1300 (Σιμόνι), Φλάνδρα, 1302 (Φοντάνα). Υπάρχουν όμως και διαφορές, αυτή τη φορά υπέρ του Σιμόνι. Το λιμπρέτο του Φοντάνα αδικείται από πλήθος μυθιστορηματικών στοιχείων μανδύου και ξίφους. Την Τιγκράνα διεκδικεί (με την ίδια ενοχή που νιώθει και ο Έντγκαρ για τη σαρκική ολοκλήρωση…) και ο Φράνκ, αδελφός της Φιντέλια – η 1η πράξη τελειώνει με τη μονομαχία Έντγκαρ και Φρανκ όπου ο δεύτερος πληγώνεται. Στη 3η πράξη, ο Έντγκαρ παριστάνοντας τον πεσόντα υπέρ πίστεως και πατρίδος, ακολουθεί μεταμφιεσμένος σε μοναχό την ίδια τη νεκρική του πομπή με το φέρετρο που περιέχει μόνο τη πανοπλία του. Η πομπή καταλήγει στην εκκλησία. Τον Έντγκαρ θρηνούν εξ' ίσου η Φιντέλια και η Τιγκράνα. Όλα όμως αποκαλύπτονται, ο ήρως δηλοί «ξαναγεννημένος» και πιστός στη Φιντέλια αλλά δευτερόλεπτα πριν από το happy end, η Τιγκράνα σκοτώνει αστραπιαία τη νέα.
Αντίθετα με το λιμπρέτο του Έντγκαρ, εδώ έχουμε ένα δομημένο άψογα ως τη τελευταία λεπτομέρεια δραματικό αρχιτεκτόνημα σε ρωμαλέο και θεατρικά λειτουργικότατο ποιητικό λόγο (κάθε λέξη κουβαλά καλοζυγισμένες προεκτάσεις, μια πολυφωνία αλληλοσυγκρουόμενων παθών, το ίδιο ανησυχητικά πρωτόγονων ένθεν κακείθεν. Οι λυρικές αποστροφές λες και βυθομετρούν τις αβύσσους από τις οποίες εκπορεύονται τα πάθη αυτά. Τελειώνοντας την ανάγνωση αυτής της μιας και μοναδικής πράξεως, έχουμε την αίσθηση ενός οικοδομήματος υπονομευμένου με εκρηκτικές ύλες από μέγιστο πυροτεχνουργό. Το αίμα μπορεί να χυθεί και από τις δύο πλευρές – τη Βενετία (Πιέτρο που έχει απορρίψει τη σάρκα και την Τίγκρα, γέρο ναυτικός, φανατισμένος βενετσιάνικος όχλος) αλλά και την Ανατολή (Τίγκρα, Μπράνα). Ποιο θα ήταν το εξιλαστήριο θύμα, πριν από την ίδια την Τίγκρα, ούτως ή άλλως χαμένη, αφού είναι σχεδόν βέβαιο ότι κανένας από μηχανής θεός δε θα εμφανιζόταν για να την οδηγήσει πίσω στον τροπικό της παράδεισο; Ο Πιέτρο, η Μαρία; Το ότι εξωθούμεθα σε τέτοιες υποθέσεις είναι ένα ακόμη τεκμήριο αξίας ημιτελούς αριστουργήματος.

Η μουσική γραφή του έργου τεκμηριώνει ξανά το πόσο ο Σαμάρας ανανέωνε άρδην το μουσικοδραματικό του όραμα με έναυσμα το εκάστοτε λιμπρέτο. Μια ρέουσα, ζοφερά ιμπρεσιονιστική μουσική, είναι γεμάτη από την ηλεκτρισμένη ηρεμία πριν το ξέσπασμα κυκλώνα. Εδώ ο συνθέτης έχει τελείως εγκαταλείψει το χωρισμό σε αυτόνομες ενότητες, πράγμα που δυσχεραίνει την απομόνωση μορφικώς ολοκληρωμένων αποσπασμάτων. Συγκρατούμε μόνο δύο χαρακτηριστικά μελωδήματα: το τραγούδι της Μαρίας, που τραγουδούσε με τον Πιέτρο σαν ήσαν παιδιά (Il bimbo e la bimba [Το αγοράκι και το κοριτσάκι]) και εκείνο της Τίγκρα, διαμαντάκι 12 μέτρων (Occhio nero del mio amante, scintillante, fiameggiante [Του εραστή μου μαύρο μάτι που αστράφτει φλογερό]): ξεχωρίζουν πάνω στη σχεδόν αδιάλειπτη ροή μιας μουσικής όπου τα εξαγγελτικά μοτίβα θα έπαιζαν αποφασιστικό ρόλο. Ιδού μια πρώτη καταγραφή τους:
1. Προφανώς το θεματικό «μόττο» του έργου (ή της πράξεως), θυμίζει το αντίστοιχο της ιστορίας αγάπης (1903). Η ανιούσα κλίμακα σε διαδοχή 32ων, είναι σχεδόν «δακτυλικό αποτύπωμα» της γραφής Σαμάρα. Ικανός αριθμός επαναλήψεων, παραλλαγμάτων ή συμπτυγμάτων του σπονδυλώνει την α' σκηνή: ΚΠ (καθαρογραφή Πλάτωνος) σελ. 3, μέτρα 1-2.
2. (ΕΜ = εξαγγελτικό μοτίβο), φανερά του Πιέτρο Αντοάλντο: Ακούγεται πολλές φορές στη διάρκεια της πράξεως, σε ποικιλία παραλλαγμάτων. Ότι χρειάζεται για να χαρακτηρίσει ένα πολεμιστή ή κονκισταδόρ, παρουσιάζει αρκετές αναλογίες με το

θέμα του Βάλδου στη Φλόρα Μιράμπιλις. ΚΠ σελ 3, μέτρα 4 – 6. Επίσης σ. 38, μέτρα 1-2.
3. (Ε.Μ.) προφανώς του γέρο ναυτικού: εμφανίζεται δύο φορές, στην αρχή τας αποστροφής του Pace ai morti in fondo al mare [Ειρήνη στους νεκρούς των θαλασσινών βυθών], και αργότερα πριν από τα λόγια του Il vizio ravisa la virtue [Η αμαρτία κάνει την αρετή να ξεχωρίζει]. Αρχική συγχορδία ένατης (με την 5η βαθμίδα ελαττωμένη), σε συνδυασμό με παράλληλες τρίτες μεγάλες σε αντίθετη κίνηση, υπαινιγμό της ιμπρεσιονιστικής κλίμακας κατά τόνους. ΚΠ, σ. 20. Μέτρα 2 – 3.
4. (Ε.Μ.), της Τίγκρα. Ακούγεται πριν από την εμφάνιση της και αμέσως μετά στο Ε.Μ αρ. 2 του Πιέτρο πάνω στα λόγια του γέρο ναυτικού la maga lussuriosa [η ακόλαστη μάγισσα], σ. 22. Δεν πρόκειται για απλό Ε.Μ. αλλά για εκτεταμένο μοτίβο – καντιλένα. Προσδοκώμενα ανατολίτικου χαρακτήρα του, με τριημιτόνιο, θυμίζει εκείνο της Βαζάντας στη νεανική όπερα του Σαμάρα Μετζέ. ΚΠ. σ, 22 (ως άνω), μέτρα 7 – 6, σ. 23, μέτρο 1.
5. Ε.Μ.;), του Μπράνα. Ακούγεται μόνο στη πρώτη του αποστροφή και κατόπιν σε ρυθμικά παραλλάγματα : ΚΠ, σ. 63 (ως άνω), μέτρα 3 – 5.
6. Ένα θεαματικό στοιχείο ιδιαίτερα αδρό για να περάσει απαρατήρητο επισημάνθηκε 2 φορές, σ. 38 σε περιπτώσεις όπου ο Πιέτρο μιλά περιφρονητικά, πρώτα στο γέρο ναυτικό και μετά στο Μπράνα. Καίτοι κάθε τι υπαινίσσεται Ε.Μ., διστάζουμε να το χαρακτηρίσουμε. ΚΠ, σ.67 (ως άνω), μέτρα 2 – 3.
7. (Ε.Μ.;), της μάνας (Ντόνα Πάλμα), μόνο στη τελευταία σκηνή. Ακούγεται (ορχήστρα, σόλο κάποιου ξυλίνου, πιθανότατα όμποε) τρεις φορές: σαν επιστρέφει από τη γιορτή με τη Μαρία: και. Αργότερα, σαν τη φωνάζει δυο φορές να μπει μέσα για ύπνο. ΚΠ, σ. 130 (ως άνω). Μέτρα 3 – 5.
Μόνο η Μαρία: δε φαίνεται να χαρακτηρίζεται από εξαγγελτικό μοτίβο, αλλά συχνά από ένα τονικό πεδίο, τη σολ μειζ. Γενικά, η παρουσία και οι αποστροφές της σημαίνονται με ήρεμες, cantabile, διατονικές μελωδίες, κυρίως συνεχών διαστημάτων.
Σχετικά πιο ολοκληρωμένη σκηνή, η τελευταία, ερωτικό ντουέτο Πιέτρο – Μαρία: Δύο αποσπάσματα του ακούστηκαν σε α' παγκόσμια εκτέλεση (Συνεδριακό Κέντρο ΜΜΑ, 29.3.2005, κατά τη διάλεξη του Γιώργου Λεωτσάκου. Η πρώτη και η τελευταία όπερα του Σπύρου Σαμάρα: Ερμηνευτές : Γιάννης Χριστόπουλος, τενόρος (Πιέτρο), Αντωνία Καλογήρου, σοπράνο (Μαρία), Δημήτρης Γιάκας (πιάνο).

Υ.Γ : Εν όψει της προσεχούς κυκλοφορίας του ογκώδους μελετήματος του συγγραφέως Σπύρος Σαμάρας (1861 – 1917): Ο Μεγάλος Αδικημένος της Ελληνικής Μουσικής, από τις αναφερόμενες πηγές παραλείπονται τα έντυπα όπου απαντούν, οι ημεροχρονολογίες εκδόσεως τους και ο αριθμός/οι σελίδος/ων όπου οι πληροφορίες.

Γιώργος Λεωτσάκος

1. Ιταλικά το αιλουροειδές τίγρη λέγεται la tigre, όχι Tigra: όπως ονομάζεται η ηρωίδα του έργου. Πάντως ηχητικά τα ονόματα Τίγκρα και, στον Εντγκάρ του Πουτσίνι (βλ. πιο κάτω) Τιγκράνα, θυμίζουν τουλάχιστον και δύο γεωγραφικές ονομασίες: α) τον μεγάλο ποταμό Τίγρη (Μεσοποταμία) β) την Τιγκρέ, περιοχή της Βόρειας Αιθιοπίας με έκταση 160.000 τ. χλμ. Άλλοτε ανεξάρτητο βασίλειο.

«Tigra»

ATTO PRIMO

La scena rappresenta una piazza di Venezia intorno al 300. Da una parte il palazzo dove abita Pietro Adoalto con Tigra; dalla parte opposta la casetta di Maria: con piccola porta in mezzo, balconcini bassi. Lungo il muro di questa casa corre una panchina di pietra, salendo sulla quale si arriva all'altezza dei balconi. Verso sera alcune vecchiette e un vecchio marinaio si accostano alla porta della casa di Maria, picchiano e chiamano.

I Vecchia: Donna Palma.
II Vecchia: Donna Palma.
III Vecchia: Si fa tardi
II Vecchia: La figliola s'è vestita?
Donna Palma: (affacciandosi alla finestra)
Buonasera, Donne care la vedrete con la sua vestina bianca pare un giglio.
I Vecchia: Donna Palma: , Ah che madre fortunate!
II Vecchio: Nel sestier non c'è fanciulla così bella così pura.
II Vecchia: Quelle dita sulla beta fan con l'ago gran prodigi, rose d'oro,
fiordiligi.
II Vecchio: Ella pinge sulla seta come un maestro dipintore.
I Vecchia: Brava
II Vecchia: Buona
II Vecchio: Bella
III Vecchia: Un fiore ride e canta e sta al travaglio mane e sera e mane
II Vecchio: Così fosser tutte quante le fanciulle veneziane!
Donna Palma: Ma non sono!
I Vecchia: Tempi!
II Vecchia: Vizi!

(Donna Palma: si ritira dalla finestra ed entra in casa.)

III Vecchia: Lussi
II Vecchia: Amori

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

Η σκηνή παριστάνει μια πλατεία της Βενετίας γύρω στα 300. Στη μια πλευρά το μέγαρο που κατοικεί ο Πέτρο Αντοάλντο: με την Τίγκρα. Στην απέναντι πλευρά το μικρό σπίτι της Μαρίας με μια μικρή πόρτα στο μέσο, χαμηλά μπαλκόνια. Κατά μήκος του τοίχου του σπιτιού αυτού είναι ένα πέτρινο κάθισμα που ανεβαίνοντας φτάνει στο ύψος των μπαλκονιών. Προς το βράδυ μερικές γριές και ένας γέρος ναυτικός πλησιάζουν την πόρτα του σπιτιού της Μαρίας, χτυπούν και φωνάζουν.

1η γριά: Ντόννα (δηλ. κυρία) Πάλμα.
2η γριά: Ντόννα Πάλμα.
3η γριά: Νύχτωσε.
2η γριά: Η κορούλα ντύθηκε;
Ντόννα Πάλμα: (εμφανιζόμενη στο παράθυρο)
Καλησπέρα αγαπητές κυρίες. Θα την δείτε με το άσπρο της φόρεμα. Μοιάζει με ένα κρίνο.
1η γριά: Ντόννα Πάλμα: Α! τη ευτυχισμένη μάνα!
Ο γέρος: Στο μέρος μας δεν υπάρχει άλλη κοπέλα τόσο όμορφη κα αγνή.
2η γριά: Τα δάχτυλά της κάνουν με τη βελόνα θαύματα απάνω στο μετάξι. Ρόδινα, χρυσαφένια και κρινένια.
Ο γέρος: Εκείνη ζωγραφίζει πάνω στο μετάξι σαν ένας περήφανος ζωγράφος.
1η γριά: Θαυμάσια!
2η γριά: Καλόκαρδη.
Ο γέρος: Όμορφη.
3η γριά: Ένα λουλούδι! Γελάει και τραγουδάει και είναι στη δουλειά από το πρωί ως το βράδυ.
Ο γέρος: Να ' ταν έτσι όλες οι βενετσιάνες κοπέλες!
Ντόννα Πάλμα: Μα δεν είναι!
1η γριά: Καιροί!
2η γριά: Έθιμα!

(η Ντόννα Πάλμα αποσύρεται από το παράθυρο και μπαίνει στο σπίτι).

3η γριά: Λούσα!
2η γριά: Έρωτες!

Il Vecchio: Precipizi!
Tutti insieme: Donna Palma!

(Si affacciano alla porta Donna Palma: con Maria. Maria: è vestita di bianco per La Processione: delle Marie che avrà luogo poco dopo).

Donna Palma: Guardate donne, è mia e parè una regina.
Maria: Guardate Donne, è mia questa cara vecchina.
Donna Palma: Figlia, figlia,
se dico il tuo nome ho in cor
la primavera.
Maria: Madre, madre, se dico
il tuo nome sento un sapor di
preghiera.
Tutte Le Vecchie insieme: Tra le Marie
della sacra Festa sarai la più bella
sembri quella che disse; Signore è qui
la tua ancella.
Una Delle Vecchie: *(porgendo un velo che ha portato a Maria)*
Questo velo custodito Fu nel fondo
dell'arcella Anni ed anni.
Il Vecchia: *(offrendo una ghirlanda e acconciando con essa da testa di Maria)*. Questa bella Ghirlandetta la
portai Quando e nozze me ne già.
Maria: *(tutta commossa e contenta, mirando gli oggetti che le hanno dati)*. Guarda guarda mamma
mia!
III Vecchia: *(porgendo un anello)*
Questo anello d'oltremare
il mio uomo mi mandò
Quando andò e non tornò.
Il Vecchio: Pace ai morti in fondo
al mare mala sorte ai
barbareschi!
Il malanno che li inveschi.
E più dura sorte dia
A chi come Pietro Adoaldo:
Nato alla Gloria s'insozza
Con la maga lussuriosa
Che ha tratto dall' Asia
prigione
Ed ora lo tien fra I suoi lacci.
Il Vecchio: (additando corrucciato il palazzo di Tigra)
Là dentro è il covo dei loro
Nefandi peccati! San Marco
Lo perda, il giovine imbelle!

Ο γέρος: Κατάπτωση!
Όλοι μαζί: Ντόννα Πάλμα!

(Προβάλλουν στην πόρτα η Ντόννα Πάλμα με τη Μαρία: Η Μαρία: είναι ντυμένη στα άσπρα για τη λιτανεία με τις Μαρίες που θα γίνει λίγο αργότερα).

Ντόννα Πάλμα: Κοιτάξτε κυρίες, είναι κόρη μου και μοιάζει σαν βασίλισσα!
Μαρία: Κοιτάτε κυρίες, είναι δικιά μου αυτή η αγαπημένη μου γριούλα.
Ντόννα Πάλμα: Κορούλα μου όταν προφέρω το όνομά σου νιώθω στην καρδιά την άνοιξη.
Μαρία: Μανούλα, όταν προφέρω το όνομά σου νιώθω ένα συναίσθημα προσευχής.
Όλες οι γριές μαζί: Ανάμεσα στις Μαρίες της ιερής γιορτής θα είσαι η πιο όμορφη.
Μια από τις γριές: *(Δίνοντας στη Μαρία: ένα μεταξωτό μαντίλι κεφαλής)*. Αυτό το είχα φυλαγμένο χρόνια και χρόνια.
2η γριά: *(Προσφέροντας ένα στεφάνι και στολίζοντας με αυτό το κεφάλι της Μαρίας)*. Αυτό το μικρό στεφάνι το είχα φορέσει στους γάμους μου.
Μαρία: *(Κατασυγκινημένη και ευχαριστημένη, θαυμάζοντας τα πράγματα που έλαβε)*. Για κοίτα, κοίτα μανούλα μου!
3η γριά: *(Προσφέροντας ένα δαχτυλίδι)*. Αυτό το δαχτυλίδι με τη θαλασσιά πέτρα μου το έστειλε ο άντρας μου όταν έφυγε και δε γύρισε.
Ο γέρος: Ας δώσει ο Άγιος Μάρκος ειρήνη στους νεκρούς της θάλασσας και κακή τύχη και δυστυχία να πέσει στους βαρβάρους! Και πιο κακοτυχία ας δώσει σ' αυτόν, σαν τον Πέτρο Αντοάλντο, που γεννημένος στη δόξα, δυσφημίζεται *(ατιμάζεται)* από μια ακόλαστη μάγισσα, που την έχει μαζέψει *(φιλέψει)* αιχμάλωτη απ' την Ασία, ενώ αυτή τον κρατά στα δεσμά της.
Ο γέρος: *(Δείχνοντας οργισμένος το παλάτι της Tigra)*. Εκεί μέσα είναι η φωλιά των αισχρών αμαρτιών τους! Ο Άγιος Μάρκος ας καταστρέψει τον άνανδρο νεανία!

Maria: Io pregherò per lui
Il Vecchio: No non pregare
Egli è un tristo, e si perda. Prega, o Pia
I Vecchia: Per mio figlio lontano
e ch'egli torni.
Il Vecchia: Prega che il pan
ci cresca.
Il Vecchio: Del naviglio del nostro sir San Marco.
Donna Palma: Messer Pietro Adoaldo, ai giorni lieti.
Dell'infanzia picchiava alla
mia porta.
E giuocava con lei (indicando la figlia). Passa ora cupo
E di quei giorni ogni memoria è morta.
Maria: *(con tristezza)*
Non mi conosce più!
Il Vecchio: Il vizio ravvisa la virtù!
I padre in rozza cocolla
Uscivan per mare scagliando
Lo sprone della galia.
Verso la sorte. Ora il figlio
Con vesti francesche il
suo nome!
O casa Adoalda il tuo Pietro
Diserta le navi, e la donna
Dal piede arcuato lo tiene
L'asiatica molle!
Maria: *(come rievocando il passato)*
Il bimbo e la bimba cantavano al sole
Tenendosi strette
le piccolo mani;
Fiorivan fra il giuoco le dolci parole
Volavano i canti lontani lontani
Il bimbo e la bimba cantavano al sole.
La bimba ora ascolta nel dì che scolora
Se l' eco risuona dei giuochi d' allora.

(Si sentono dentro delle risate, delle voci allegre; è Tigra: che torna al palazzo, accompagnata da Pietro Adoaldo: sulle spalle del quale posa la mano. La seguono le ancelle)

Il Vecchio: *(a Maria)* Di queste grida or l' eco ti risuona
Donna Palma: È lui con la sua donna.
(Entra il gruppo di Tigra: e di Pietro.

Μαρία: Εγώ θα προσεύχομαι γι' αυτόν.
Ο γέρος: Να μην προσεύχεσαι. Είναι ένας φουκαράς και πάει χαμένος.
1η γριά: Παρακάλεσε, αγνή μου, για τον γιο μου, που βρίσκεται μακριά μου, να ξαναγυρίσει.
2η γριά: Παρακάλα, να 'χουμε περισσότερο ψωμί.
Ο γέρος: Και ας... η θάλασσα του πλοίου του κυρίου μας και Αγίου Μάρκου.
Ντόννα Πάλμα: Ο αφέντης Πέτρο Αντοάλντο: στις χαρούμενες μέρες της νιότης χτυπούσε την πόρτα μου. Και έπαιζε μαζί με την κόρη μου. *(δείχνοντας την)* Τώρα περνάει σκυθρωπός και έχει σβήσει πια κάθε ανάμνηση των ημερών αυτών .
Μαρία: Δεν με αναγνωρίζει πια!
Ο γέρος: Το ελάττωμα αναγνωρίζει την αρετή! Οι πατέρες με ακαλαίσθητα ράσα σε στιγμές τρικυμισμένης θάλασσας βγάζανε τα έμβολα της γαλέρας *(η φράση αμφισβητούμενου νοήματος)*. Οι περιστάσεις άλλαξαν. Τώρα ο γιος με γαλλικά ενδύματα και μακριά μαλλιά έχει μολύνει το όνομά του. Ω! σπίτι των Αντουάλντο, ο Πέτρος σου λεηλατεί τα καράβια και η Ασιάτισσα γυναίκα με τα καμπυλωτά πόδια τον έχει του χεριού της[1]
Μαρία: *(Σαν να αναπολεί τα περασμένα)*. Το παιδί και η παιδούλα τραγουδούσαν κάτω από τον ήλιο κρατώντας σφιχτά τα χέρια ο ένας του άλλου. Ανάμεσα στα παιχνίδια ανθούσαν τα γλυκόλογα, τα τραγούδια πετούσαν μακριά, μακριά. Ο νεαρός και η παιδούλα τραγουδούσανε στον ήλιο. Τώρα η νεαρή, καθώς η μέρα ξεθωριάζει, ακούει προσεχτικά μήπως ξανάρθει η ηχώ των παιχνιδιών των περασμένων χρόνων.

(Ακούγονται από μέσα γέλια και έντονες φωνές. Είναι η Tigra: που γυρίζει στο παλάτι ακολουθούμενη από τον Πέτρο Αντοάλντο, στους ώμους του οποίου βάζει τα χέρια της. Την ακολουθούν οι θεραπαινίδες).

Ο γέρος: *(Στη Μαρία)*. Τώρα αντηχεί η φωνή αυτηνής.
Ντόννα Πάλμα: Είναι αυτός με τη γυναίκα του.

Maria: guarda intensamente Pietro che sente lo sguardo di lei e la fissa. Allora Maria: lo saluta.Pietro saluta con l' aria di chi non riconosce la persona salutata. Maria: si Allontana lentamente con la madre e vanno insieme a raggiungere La Processione: che passerà più tardi)

Il Vecchio: *(Guardandoli iroso)*
Mi gorgoglia un grido
Nella strozza. Conviene ch'io lo morda.

(Fermandosi a una certa distanza da Pietro gli dice con aria di scherno e di finto rispetto).

Il Vecchio: Messer Pietro Adoaldo, il Ciel vi dia
La buona notte, la notte stellare
Come quando sulla galia
Si svegliava scrutando nel mare
E la nave portava, immane e bruna,
La veneta fortuna.
Adoaldo: *(Guardando con sdegno il vecchio)*
Vecchio, a quei tempi nella bocca amara Ti stagnava il silenzio. Ora sciolto il groppo
Della prudenza, pali stolto e troppo!
Ricorda e impara.
Tigra: *(a Pietro indicando con gesto di disprezzo Il Vecchio: marinaio)*
Fa scacciare dai servi il mendicante!
Il Vecchio: *(con dignità e con forza, a Tigra).* Donna dell' oltremar, quattro ferite M' ho qui nel petto, e niuna fu cocente
Coma la tua parola.
Le Ancelle: -Il Vecchio: sbuffa
-Il Vecchio: strilla
-Il Vecchio: arruffa.
Il Vecchio: *(sdegnato per lo scherno delle ancelle).* Per la croce del Dio che s' è incarnato!
Adoaldo: *(volgendosi alLe Ancelle: con occhio pieno d' ira)*
Giù la voce! Egli è veneto e soldato. *(Al vecchio, minaccioso).*
E tu vanne e sii saggio. Io ti per dono.

(Μπαίνει η ομάδα της Tigra: και του Πέτρου. Η Μαρία: παρατηρεί έντομα τον Πέτρο που καταλαβαίνει το βλέμμα της και την βλέπει προσηλωμένα. Τότε η Μαρία: τον χαιρετά. Ο Πέτρος χαιρετά με ύφος ανθρώπου που δεν γνωρίζει το χαιρετόμενο πρόσωπο. Η Μαρία: και η μάνα της αποσύρονται σιγά σιγά και πάνε μαζί για να προλάβουν τη λιτανεία που θα περάσει αργότερα).

Ο γέρος: *(Παρατηρώντας τους θυμωμένος).* Πρέπει να δαμάσω μια φωνή που με γαργαλάει στο λαρύγγι.

(Σταματώντας σε κάποια απόσταση από τον Πέτρο του λέει με ύφος χλευασμού και προσποιημένου σεβασμού).

Ο γέρος: Αφέντη Πέτρο Αντοάλντο, ας σε καλησπερίσει ο ουρανός και η σεληνόφωτη νύχτα όπως όταν αγρυπνούσες ερευνώντας τη θάλασσα, τη μανιασμένη και σκοτεινή, που μετέφερε το καράβι με τον βενέτικο θησαυρό.
Αντοάλντο: *(Παρατηρώντας το γέρο περιφρονητικά)* Γέρο, τα χρόνια αυτά στο πικρό σου στόμα δέσποζε η σιωπή. Τώρα που διαλύθηκε η φρονιμάδα σου, μιλάς υπερβολικά και ηλίθια! Να θυμάσαι και να μαθαίνεις.
Tigra: *(Δείχνοντας στον Πέτρο τον γέρο ναυτικό με χειρονομία υπεροψίας).* Πες στους υπηρέτες να διώξουν τον ζητιάνο!
Ο γέρος: *(Με θάρρος και αξιοσύνη στην Tigra).* Γυναίκα των πέρα θαλασσών, έχω τέσσερα τραύματα στο στήθος, και κανένα δεν ήταν τόσο τσουχτερό όπως τα λόγια σου αυτά.
Οι θεραπαινίδες: Ο γέρος ξεφυσάει!
-Ο γέρος ξεφωνίζει!
-Ο γέρος αναμαλλιάζεται.
Ο γέρος: *(περιφρονώντας την κοροϊδία των γυναικών).* Για τον σταυρό του θεού που έχει ενανθρωπιστεί.
Αντοάλντο. *(Απευθυνόμενος στις θεραπαινίδες με οργισμένη ματιά).* Χαμηλώστε τη φωνή σας! Αυτός είναι βενετσιάνος και στρατιώτης. *(Στον γέρο απειλητικά).* Και συ, δρόμο, και φρονίμεψε. Εγώ σε συγχωρώ.

Il Vecchio: *(si allontana seguito dalle tre vecchie)*

Tigra: Avea negli occhi un foco
D' odio per me! Lieto gioco
Soffiar su quest' ira, e su a mille
Farne balzare ruggenti faville.
(ad Adoaldo) Ma dai tuoi occhi o Pietro
Traluce un lume tetro
En lume strano e muto
Che interrogo e che scruto!
Occhio nero, occhio nero
Scintillante fiammeggiante
Occhio nero del mio amante
Dove vaga il suo pensiero?
Verso qual remoto sol
Spiega l' ali e tenta il vol?

Adoaldo: Non vola? Stagna nella pigra mente
Torbido giace nella sua tristezza!
O mia sterile e vana giovinezza
Altra sorte ho sperato un di per te!
Donna m' hai dato la divina ebbrezza
Ma nei tuoi baci il sogno è morto, ahimè!

Tigra: La città morta sul palude livido
Annebbia la tua amara gioventù!
Lascia l'isole aride! Con me Vieni.
Ai regni del sole volgi la prora Ivi è di perla il mar, di rosa il cielo, Venti canori scorrono nei boschi. E a notte un scintillar chiaro di stelle. Sul nostro amore argenteo pioverà Laggiù dopo il mare verdastro di là dai tuoi grigi orizzonti. S'accendono aurore di rose, s'infiammari dorati tramonti. Discendono candidi cigni su fiumi di puro zaffiro. Esalano i fiori più strani un molle odorante respro. Occhieggia il pavone tra i rami. Effondesi il grido suo roco. Sul vasto silenzio sul vasto. splendore del regno del foco.
(Volgendosi alle ancelle) O voi fanciulle portate. Sull' errabondo naviglio. In questo squallido esilio Parlate fanciulle parlate, Voi lo vedeste brillare Laggiù laggiù.
Il nostro fulgido mare Laggiù laggiù.

Ο γέρος: *(Απομακρύνεται ακολουθούμενος από τις τρεις γριές).*

Tigra: Πολύ χαριτωμένο να ξεφυσάει πάνω στο θυμό του. Αυτός είχε στα μάτια του μια φλόγα μίσους για μέ και αναπηδά βρυχώμενος και βγάζοντας σπίθες σαν μουρλός!
(Στον Αντοάλντο). Μα, για κοίταξέ με, ω Πέτρο. Στο βλέμμα σου υπάρχει ένα φως σκοτεινό, παράξενο και άφωνο που είναι ερευνητικό και δημιουργεί ερωτηματικά! Μαύρη ματιά, σπινθηροβόλα, όλο φλόγα, πού πλανιέται η σκέψη του αγαπημένου μου; Για ποια μακρινή γη ξεδιπλώνονται τα φτερά σε μια προσπάθεια πετάγματος;

Αντοάλντο: Τίποτα απ' αυτά. Το πνεύμα νωθρό και συγχυσμένο παραμένει στάσιμο στα λιμνάζοντα νερά της μελαγχολίας του. Ω! άγονη και μάταιη νεότητά μου, άλλη τύχη κάποτε είχα ελπίσει για σε! Ω! γυναίκα, μου χεις χαρίσει ένα γλυκό μεθύσει ηδονής. Μα μέσα στα φιλιά σου πέθαναν και τα όνειρα, Ωιμέ!

Tigra: Η νεκρή πόλη με τα κιτρινιασμένα τέλματα έχεις σκιάσει την πικρή σου νιότη! Άφησε τη σκληρή μοναξιά! Έλα μαζί μου.
(απευθυνόμενη στις κοπέλες)
Ω! σεις κορίτσια μιλήστε, από το περιπλανώμενο καράβι σ' αυτή τη φοβερή εξορία, μιλήστε κορίτσια, σεις βλέπετε εκεί κάτω να λάμπει η φωτεινή μας θάλασσα, πέρα εκεί, πέρα εκεί!

Le Ancelle: Nel mare fulgido si schiudon cerule
Fiammule e primule! Rapide piroghe
Con vele candide sull'onda labile
Come colombe passano a vol.
Tigra: Dite il colore del cielo
Quando il mattino lo pinge
Dite il suo morbido velo
Quando la notte lo stinge.
Dite la porpora ardente
Laggiù laggiù, Del nostro Ciel d'
Oriente Laggiù laggiù.
Le Ancelle: Par che nell'aria rorida e tenera
Si effonda l'ilare fiato dei superi,
Purpuree nuvole navigan l'etere,
Rose cadute da un serto in Ciel.
Tigra: Dite nell'ombra odorosa
Come l'amor più trabocca
Come più accesa si sposa
La bocca alla timida bocca.
Le notti son piene d'amore
Laggiù laggiù.
Di gioia perversa si muore
Laggiù laggiù.
Le Ancelle: Presi nel vortice di folli musiche Gli amanti pallidi le rose premono. Fremiti e gemiti scorron le tenebre Misti al lamento dell'usignol.
Tutte insieme: Vieni alle rive remote e fulgide
Torbido amante mesto guerrier,
Scalda a quel sole l'anima languida
E prendi e dona tutto il piacer!
Vieni, la vela apri al gran vol
Vieni al mio splendido regno del sol.

(sul finire di questo coro si affaccia sull' alto della Gradinata Brana: che scende lentamente e si accosta a Tigra)

Tigra: Brana, ruvido sire,
Ispido lupo ti trovo
Fedel sulla soglia del covo Dorato,
ove Tigra: s'annida.
Ma gli occhi hai lucenti, perché?
Brana: Nel crepuscolo grigio La tua voce serena Evocava il prodigio
Della patria lontana. E l'eterna mia pena E la pena mia vana Su dal cor si levò.

Οι κοπέλες: Στη λαμπερή θάλασσα ανοίγονται γαλάζια ηράνδεμα!
Γρήγορα μονόξυλα με άσπρα πανιά διαβαίνουν πετώντας σαν περιστέρια πάνω από το απαλό κύμα.
Tigra: Πέστε για το χρώμα του ουρανού, όταν τον ζωγραφίζει το πρωινό.
Πέστε για το απαλό του σκέπασμα, όταν η νύχτα τον αποχρωματίζει.
Πέστε για το πορφυρό ζωηρό *(έντονο)* χρώμα εκεί κάτω. Εκεί κάτω, του ουρανού μας της ανατολής!
Οι θεραπαινίδες: Από όπου ανάμεσα στον απαλό και δροσερό αέρα, σκορπίζονται οι εύθυμες πνοές των... πορφυρένια σύννεφα διαπερνούν τους αιθέρες, ενώ ρόδα πέφτουν σαν από ένα στεφάνι του ουρανού.
Tigra: Πέστε για τους ίσκιους τους ευωδιαστούς,
για τους έρωτες που ξεχειλίζουν και
για το πόσο θερμά κολλάει το ένα στόμα στο άλλο δειλό στόμα.
Οι νύχτες , εκεί κάτω,
είναι γεμάτες έρωτα!
Οι θεραπαινίδες: Ανάμεσα σε τριαντάφυλλά και στη δίνη τρελής μουσικής οι ωχροί εραστές αγκαλιάζονται.
Όλες μαζί. Έλα στις απόμακρες και φωτεινές ακροθαλασσιές κακόκεφε εραστή, μελαγχολικέ πολεμιστή.
Ζέστανε σε αυτόν τον ήλιο την άτονη ψυχή και πάρε και δώσε όλη σου την ψυχική χαρά. Έλα, άνοιξε τα φτερά για το μεγάλο πέταγμα! Έλα στο λαμπρό βασίλειο του ήλιου.

(Με το τέλος αυτού του κόρου, εμφανίζεται από το πάνω κιγκλίδωμα ο Brana, που κατεβαίνει αργά και πλησιάζει την Tigra).

Tigra: Brana, σκληρέ άρχοντα, δασύτριχε λύκε, σε βρίσκω πιστό στο κατώφλι της πλούσια σπηλιάς όπου φωλιάζει η Tigra: Μα έχεις τα μάτια λαμπερά, γιατί;
Brana: Η γαλήνια φωνή στο γκρίζο σούρουπο θύμιζε το θαύμα της μακρινής πατρίδας και η ατέλειωτη και μάταιη θλίψη μου πλημμύρισε την καρδιά μου.

Adoaldo: *(a Brana: con disprezzo)*
Parti dunque! Alla tua terra
Va ritorna! E il mio consiglio!
Salperà presto il naviglio
Nei tuoi porti a recar guerra.
Brana: Pronti ad ogni acerba guerra
Sulle torri e sui navigli
Saldi e invitti stanno i figli Della
nobile mia terra. Fu già il mar di
salme carco Dei guerrieri di San
Marco.
Adoaldo: Dei tuoi padri sulla fronte
Noi calcammo il piè possente Torna,
torna in Oriente
Tra le selve del tuo monto!
Torna torna negro lupo
Al tuo squallido dirupo!
Niun t' arresta, Neppur questa
Vaga donna belluina
Per la qual sospiri e fremi
Piangi e gemi O selvatico amatore
Mentre posa sul mio cuore.

(Brana: sfavilla d' ira e posa già la mano sul pugnale. Sta per avventarsi).

Tigra-Brana: taci per l' amore
Che mi porti, taci il voglio!
Vinci il tuo feroce orgoglio
Sai che l' amo, sai che l' amo!

(Brana: si copre la faccia disperatamente con la mano)

La Processione: *(da lontano)* Madre
serena e fulgida Dolce madre Maria
Volgi benigna e pia Su noi lo
sguardo!

(misto ai canti delLa Processione: si ode un suono di preghiere che si avvicina e i primi squilli delle campane che si intensificano man mano. La scena si riempie di popolani che si affollano sul percorso della processione. I popolani parlano concitati).

Popolani - La Processione: si accosta!
Si accosta!
-Largo ch' io veda
-In ginocchio dov' é
-È ancora lontana.
-Ma s' odono i canti.

Αντοάλντο: *(Στον Brana: με περιφρόνηση)*
Πήγαινε λοιπόν! Ξαναγύρνα στον
τόπο σου! Αυτή είναι η συμβουλή μου!
Γρήγορα θα σαλπάρει το καράβι στα
λιμάνια σου για να φέρει πόλεμο.
Brana: Σταθερά και ανίκητα στέκουν
έτοιμα σε περίπτωση πολέμου τα
παιδιά της ευγενικιάς μου γης. Η
θάλασσα έχει δεχτεί τα λείψανα των
αιχμαλώτων πολεμιστών του Αγίου
Μάρκου.
Αντοάλντο: Στο μέτωπο των πατέρων
σου πατάμε το δυνατό μας πόδι.
Γύρνα στην ανατολή, γύρνα στα
δάση των βουνών σου. Μαύρε
λύκε, γύρνα στο σκοτεινό σου
βάραθρο! Κανείς δε σε κρατά, ούτε
και αυτή η αδάμαστη θελκτική
γυναίκα, για την οποία τρέμεις,
στενάζεις και κλαις, ενώ στον ίδιο
χρόνο αυτή ξεκουράζεται απάνω
μου.

(Ο Brana: ανάβει από την οργή και πιάνει το μαχαίρι έτοιμος να του ριχτεί).

Tigra: Brana: αν αγαπάς ησύχασε,
στο ζητώ! Δάμασε τη σκληρή σου
περηφάνια. Ξέρεις πως τον αγαπώ,
το ξέρεις!

(Ο Brana: σκεπάζει με το χέρι του το πρόσωπο απελπισμένα).

Η λιτανεία: Γλυκιά και γαλήνια
γυναίκα Μαρία: Στρέψε
ευλογημένη και σεπτή το βλέμμα
στο σε εμάς.

(Ανάμικτος με τους ύμνους της λιτανείας ακούγεται ένας ήχος προσευχών που όσο πάει δυναμώνει πλησιάζοντας, ενώ η πρώτοι ήχοι κωδωνοκρουσίας γίνονται όλο και εντονότεροι. Η σκηνή γεμίζει από ανθρώπους του λαού που συνωστίζονται κατά το διάβα της λιτανείας και μιλούν συγκλονισμένοι από συγκίνηση).

Ο κόσμος: *(Πολίτες)*. Η λιτανεία
πλησιάζει, έρχεται!
-Τόπο για να βλέπω!
-Να γονυπετήσουν στο διάβα της πομπής.
-Είναι ακόμα μακριά.
-Μα ακούγονται οι ψαλμοί.

-Che aroma d'incenso
-Vicine e lontane
Stornellano a gloria le nostre campane!
Tutti insieme: Venezia ha un sol grido;
Maria: Madre Pia!
Lo lanciano i bimbi, i vecchi, i signori!
La gondola bruna nell'agile scia
Ripete Maria, San Marco e Maria!

(La Processione: si avvicina un po' di più)

La Processione: Dolce Madre Maria
Volgi benigna e pia
Su noi lo sguardo.

(tutta La Folla: si inginocchia. Il Vecchio: vede che Tigra: non s'Inginocchia. Egli grida)

Il Vecchio: In ginocchio che passa l'Ostia Santa!
Adoaldo: *(vivamente a Tigra)* Piega il ginocchio
Tigra: Nacqui
Regina: L'alta mia fronte mai non chinai
Altri nel fango si getti. Io sfido
L'ira del mondo. Non piego e rido!
Il Popolo: *(concitatamente e rottamente)* – In ginocchio
- Oh l'asiatica
-L'eretica
-Sacrilega
-La donna di messer Pietro
-In ginocchio
-In ginocchio
-Ha l'insulto su l'arida bocca
-Ha lo scherno e la sfida nell'occhio
-In ginocchio
-In ginocchio.
(Tutte le voci con fragore di minaccia)
-In ginocchio.

*(Alouni si alzano minacciosi. Pietro si alza anch'esso di scatto.
Il Vecchio: vedendo che Pietro si alza gli grida).*

Il Vecchio: Oh, messer Pietro riscuotiti
Esci dalla vergogna! Afferrala alle chiome!

-Α! Τι άρωμα λιβανιού…!
- Και οι κοντινές και οι μακρινές καμπάνες σημαίνουν δοξαστικά!
Όλοι μαζί: Όλη η Βενετία είναι μία φωνή, Μαρία, σεβαστή Μητέρα! Το φωνάζουν μικροί, μεγάλοι και γέροι! Και οι σκούρα και ευκίνητη γόνδολα επαναλαμβάνει «Ω! Μαρία, Άγιε Μάρκο και Μαρία»!

(Η λιτανεία όσο πάει και πλησιάζει).

Η λιτανεία: Γλυκιά Μητέρα Μαρία, σεβαστή και ευλογημένη, στρέψε το βλέμμα σου απάνω μας.

(Το πλήθος ολόκληρο γονυπετεί. Αυτός φωνάζει)

Ο γέρος: Γονατίστε να περάσει η Αγία Μαρία:
Αντοάλντο: *(Εντονα στην Tigra).* Γονάτισε και συ.
Tigra: Γεννήθηκα βασίλισσα. Ποτέ δεν χαμήλωσα το υψηλό μου μέτωπο. Άλλοι πέφτουν στην λάσπη. Προκαλώ την οργή του κόσμου. Δεν κάμπτομαι όμως, αλλά γελώ!
Ο λαός: *(Θορυβημένος και ερεθισμένος).*
-Να γονυκλιθη
-Α! Η Ασιάτισσα!
-Η αιρετικιά!
-Η ιερόσυλη!
-Η γυναίκα του αφέντη Πέτρου!
-Να γονατίσει!
-Να γονατίσει!
-Προσβάλλει με τη σκληρή της μιλιά.
-Το βλέμμα της είναι όλο πρόκληση και εμπαιγμό!
-Να γονατίσει, να γονατίσει.
(όλοι φωνάζουν θορυβώντας απειλητικά)
-Να γονατίσει

(Μερικοί σηκώνονται απειλητικοί. Ο Πέτρος και αυτός σηκώνεται απότομα. Ο γέρος, βλέποντας τον Πέτρο να σηκώνεται του φωνάζει).

Ο γέρος: Ω! Αφέντη Πέτρο, λευτερώσου και βγες από την ντροπή! Πιάσ'την απ'τα μαλλιά

La scaglia per terra! La stendi nella polvere!
Offende il Cristo.

Popolani: Offende la terra

Tutti insieme: Sacrilega! Sacrilega!

Tigra: *(sta muta, impavida, chiusa nel suo Feroce disdegno)*

La Processione: *(sempre più avvicinandosi)* Madre benigna e pia
Santa Madre Maria
(sempre più largo e sonoro si fa il canto delle campane. Tutta La Folla: in piedi si avventa contro Tigra: gridando:
-In mare la strega, in mare l'eretica
-Viva Maria, viva il Cristo santo
-Sia lapidata qui presso la casa
Del peccato! La donna turpe
A morte, a morte, a morte!

(Le grida d'ira si confondono al suono delle campane e con i canti liturgici che si avvicinano sempre più).

Brana: *(balze davanti alLa Folla: col pugnala ricurvo sguainato)*
Chi la tocca saprà che
il mio pugnale
Morde e taglia

Adoaldo: (respingendo Brana)
Tu cane Indietro!
Basto io solo

Il Vecchio: Non la difendere
Pietro

Adoaldo: Per la tua fede! Schiacciala sotto il tuo piede!

La Processione: *(In lontananza)* Ave Maria, Ave Maria

La Folla: E dannato, è dannato! Morte, morte!

Adoaldo: (incrociando le braccia, alla folla)
Ecco son qui e sono senz'armi
Non vi temo! Chi osa toccarmi?
Chi osa levare la mano?
Indietro tutti progenie di servi.

(La Folla: arretra in silenzio)

Adoaldo: Or tutti tacete? (*a Tigra*) Sei paga?
Or t' inginocchia non più per comando Ma per tua volontà.

και ριξ'την χάμω! Ξάπλωσέ την στο δρόμο! Προσβάλλει *(βρίζει)* το Χριστό.

Ο λαός: Βρίζει την οικουμένη!

Όλοι μαζί: Ιερόσυλη! Ιερόσυλη!

Tigra: *(Στέκει βουβή, άφοβη, κλεισμένη στην άγρια υπεροψία της).*

Η λιτανεία: *(Πάντα και πλησιάζοντας πιο πολύ).* Ευλογημένη, σεβαστή Μητέρα Αγία Μαρία: (Όλο και πιο γεμάτος και ηχηρός γίνεται ο ήχος από τις καμπάνες. Σύσσωμο το πλήθος γονατισμένο ξεσπά εναντίον της Tigra: φωνάζοντας:
- Στη θάλασσα η στρίγγλα.
Στη θάλασσα η αιρετικιά! Να λιθοβοληθεί η αμαρτωλή! Να θανατωθεί, να θανατωθεί η ποταπή γυναίκα!

(Οι οργισμένες φωνές ανακατεύονται με τους ήχους απ' τις καμπάνες και με τους λειτουργικούς ψαλμούς που, όσο πάει, και πλησιάζουν περισσότερο).

Brana: *(Πηδά μπρος στο πλήθος με το καμπύλο μαχαίρι που έβγαλε απ' τη θήκη του).* Όποιος την αγγίξει θα μάθει ότι το μαχαίρι μου και κόβει και δαγκώνει!

Αντοάλντο: *(αποκρούοντας τον Brana).* Συ σκύλε, μπες μέσα! Είμαι αρκετός εγώ.

Ο γέρος: Μην την υπερασπίζεσαι Πέτρο.

Αντοάλντο: Σε ό,τι έχεις ιερό, να τη συντρίψεις κάτω απ' τα πόδια σου.

Η λιτανεία: *(Όσο απομακρύνεται).* Χαίρε Μαρία, χαίρε Μαρία!

Το πλήθος: Είναι κολασμένος. Θάνατος, θάνατος!

Αντοάλντο: *(Σταυρώνοντας τα χέρια, μπρος το κοινό)* Ιδού, εγώ, άοπλος, δεν σας φοβάμαι! Ποιος τολμά να με αγγίξει; Ποιος τολμά να σηκώσει χέρι απάνω μου; Πίσω όλοι οι απόγονοι δούλων.

(Το πλήθος υποχωρεί σιωπηλό)

Αντοάλντο: Βουβαθήκατε όλοι λοιπόν; *(Στην Tigra)* Είσαι ευχαριστημένη; Λοιπόν πέσε στα γόνατα, όχι κατόπιν διαταγής, αλλά με τη θέλησή σου.

(L' afferra per un braccio con una mano e preme con l' altra sulla spalla e la costringe con forza a inginocchiarsi). (Tigra: cade in ginocchio e torbida d' ira lancia sguardi pieni di fuoco).

La Processione: *(si avvicina. Entra in scena magnifica, pomposa, tra incensi e canti).*
Ave stella del mare Torre d' avorio
Mistico ciborio.
La Folla: Ave Maria: Ora pro nobis
La Processione: Vaso d' elezione
Giglio del prato Tutto il Ciel stellato
Brilla per te.

(Dietro i grandi dignitari della Chiesa e dello Stato vengono le Marie Vestite di bianco. Prima di esse è la più bella di tutte, Maria. La Processione: passa e si allontana tra i canti e le preghiere).

La Processione: Rosa di speranza
Rosa d' allegrezza
Mistica carezza Prega per me.
La Folla: Ave Maria: ora pro nobis

(Il borbottio delle preghiere si fa sempre più affannoso e sale sempre più come una supplica al Cielo mentre su di esso si spande gaudioso il ritmo di tutte le campane della città. Un po' alla volta La Processione: di allontana seguita dalla folla. Nella piazzetta non restano che Tigra, Brana, Adoaldo: e le ancelle).

Tigra: Pietro tu m' hai costretta
A un' onta che mi morde
Dentro nel cuor come un angue!
Pietro quest' onta dovria
Esser lavata nel sangue.
(con rabbia) Ma t' amo e nell' ira l' amore Si fa più tremendo.

(corre su per le scale del suo palazzo seguita dalLe Ancelle: e da Brana: Pietro resta ai piedi della scala. La notte intanto è scesa. Gli ultimi cabti si sono già sperduti in lontananza. Pietro resta un po' meditabondo e triste. Intanto si sente uno scalpiccio di passi. E Donna Palma: che torna con Maria).

(Την αρπάζει με το ένα χέρι από το μπράτσο και την πιέζει με το άλλο στον ώμο, υποχρεώνοντας την με τη δύναμή του να πέσει στα γόνατα. Η Tigra: γονυπετεί ρίχνοντας βλέμματα γεμάτα οργή και φωτιά).

Η λιτανεία: *(Πλησιάζει μέσα σε μαγική σκηνή, πομπώδη, μέσα σε λιβάνια και ψαλμούς).* Χαίρε άστρο της θάλασσας, φιλντισένιε πύργε, αρτοφόρο μυστήριο!
Ο λαός: Ave Maria, ora pro nobis.
Η λιτανεία: Εκλεκτή ύπαρξη, κρίνο του λιβαδιού, όλος ο έναστρος ουρανός λάμπει για σέ.

(Πίσω από τους μεγάλους αξιωματούχους της εκκλησίας και της πολιτείας έρχονται οι Μαρίες ντυμένες κάτασπρα. Πρώτη απ' αυτές είναι η πιο όμορφη απ' όλες, η Μαρία: Η πομπή διαβαίνει και απομακρύνεται ανάμεσα σε ύμνους και προσευχές).

Η λιτανεία: Ρόδο της ελπίδας, χαρωπό ρόδο, πνευματικό χάδι, προσευχήσου για με.
Ο λαός: Ave Maria, ora pro nobis.

(Το μουρμούρισμα των προσευχών γίνεται όλο και πιο θλιμμένο και κατανυχτικό σαν μια ικεσία στον ουρανό ενώ συγχρόνως ο χαρούμενος ρυθμός των ήχων απ' όλες τις καμπάνες της πόλης σκορπίζεται παντού. Σιγά σιγά η πομπή απομακρύνεται ακολουθούμενη από Το πλήθος: Στη μικρή πλατειούλα δε μένουν παρά η Tigra, ο Brana, ο Αντοάλντο: και οι θεραπαινίδες.

Tigra: Πέτρο, με έχεις παρασύρει *(εξαναγκάσει)* σε μια πράξη ντροπής, που μου δαγκάνει τα σωθικά σαν ένα φίδι! Αυτό το αίσχος πρέπει να ξεπλυθεί στο αίμα. *(Με παραφορά)* Μα σ' αγαπώ και η αγάπη πάνω στην οργή γίνεται πιο τρομερή *(φοβερή)!*

(Τρέχει απάνω στις σκάλες του παλατιού ακολουθούμενη από τις θεραπαινίδες και τον Brana. Ο Πέτρο μένει στο πρώτο σκαλοπάτι. Ωστόσο έχει αρχίσει να νυχτώνει. Οι τελευταίοι θόρυβοι μόλις ακούγονται μακριά. Ο Πέτρος φαίνεται λίγο σκεπτικός και λυπημένος. Σε λίγο ακούγεται ήχος βημάτων. Είναι η Ντόννα Πάλμα που γυρίζει με τη Μαρία).

Donna Palma: Bella festa e dolce! a me
Pare d'esser benedetta.
Vien Maria! Già l'ora è bruna!
Dormi i tuoi sonni innocenti
Sogna i tuoi sogni dorati
E il respiro del tuo sonno
Segni il ritmo al mio riposo.

(Maria: vede Pietro nel buio, lo guarda con intensità e poi dice alla Madre)

Maria: La notte è si pura!
Lascia ch'io indugi un poco
Grato è l'odor dei garofani
Misto a l'aroma
del mare.

(La madre accarezza Maria: e rientra in casa. Maria: resta sulla porta a guardare Pietro. Pietro un po' alla volta sente questo sguardo e si volge verso la fanciulla che è dal capo opposto della scena. Risponde con lo sguardo allo sguardo e dopo un po' di fissità quasi estatica, egli domanda).

Adoaldo: Chi sei tu che mi guardi?
Maria: Io son Maria
Adoaldo: Maria! Il nome è soave.
Si chiamavan così Due grandi occhi turchini Due grandi occhi bambini.
Maria: Quei grand'occhi, signore
Molte volte nell'ombra Nel vedervi passare V'han mandato un saluto
Del colore del mare. Ma voi torbido e muto Non l'avete veduto.
Adoaldo: *(correndo verso Maria)*
Chioma d'oro sei tu? Alza il tenero viso Ch'io ti guardi o Maria!
O Maria: ti ravviso Ti sei fatta più bella Hai più pallido il volto.
(Le prende le mani e le guarda).
Ma le piccole mani
Sono quelle d'allora.
Nella mia che le sfiora.
Perché treman così?
Maria: *(con grande grazia e con grande castità)*
Perché il bimbo è mutato
Ora è grande signore
Adoaldo: Dalla bimba è sbocciato
Questo timido fiore!

Ντόννα Πάλμα: Όμορφη. Γλυκιά γιορτή! Μου φαίνεται ευλογημένη. Έλα Μαρία! Έχει πια σκοτεινιάσει. Κοιμήσου τους αθώους σου ύπνους, και η αναπνοή του ύπνου σου ας δώσει το ρυθμό για την ανάπαυσή μου.

(Η Μαρία: βλέπει τον Πέτρο στο σκοτάδι, τον παρατηρεί επίμονα και ύστερα λέει στη μητέρα της).

Μαρία: Η νύχτα είναι τόσο καθαρή! Άφησε να καθίσω λίγο ακόμη. Είναι ευχάριστη η μυρωδιά των γαρύφαλλων που είναι ανακατεμένη με το άρωμα της θάλασσας.

(Η μητέρα χαϊδεύει τη Μαρία: και μπαίνει στο σπίτι. Η Μαρία: μένει στην εξώπορτα και βλέπει τον Πέτρο. Ο Πέτρος λίγο παραπέρα καταλαβαίνει το βλέμμα της και στρέφεται προς την κοπέλα που στέκει στο απέναντι άκρο της σκηνής. Απαντά με το κοίταγμα στο κοίταγμά της και μετά από κάποια προσήλωση σ' αυτή, σαν εκστατική, τη ρωτά).

Αντοάλντο: Ποια είσαι και με κοιτάς;
Μαρία: Είμαι η Μαρία.
Αντοάλντο: Μαρία! Τι γλυκό όνομα! Έτσι λέγονταν δυο μεγάλα γαλάζια μάτια, δυο μεγάλα παιδικά μάτια.
Μαρία: Αυτά τα μεγάλα μάτια, κύριε, πολλές φορές μέσα στη σκιά, σας έστειλαν χαιρετισμό βλέποντάς σας να διαβαίνετε, μα εσείς άφωνος και κατηφής δεν τα προσέξατε.
Αντοάλντο: *(τρέχοντας προς τη Μαρία).* Είσαι εσύ με τα χρυσαφένια μαλλιά; Σήκωσε το τρυφερό στο βλέμμα να σε καμαρώσω Μαρία! Ω Μαρία, σε αναγνωρίζω. Έγινες πιο όμορφη, έχεις την όψη πιο ωχρή. *(Της πιάνει τα χέρια και τα κοιτά)* Μα τα μικρά χέρια είναι τα ίδια, όπως τότε! Γιατί να τρέμουν τόσο ανάμεσα στα δικά μου που τα αγγίζουν;
Μαρία: *(Με μεγάλη χάρη και αγνότητα)*
Γιατί ο νεαρούλης έχει αλλάξει.
Τώρα είναι μεγάλος κύριος.
Αντοάλντο: Αχ τη μικρούλα έχει ξανοίξει αυτό το δειλό λουλούδι!

Maria: *(abbassando la testa con tristezza)* Molto tempo è passato!
Adoaldo: Molto tempo è passato!
Aprii le vele verso l' oltremare
Chiesi al volo dei remi e gloria e gioia Cantando, m' avventai nella tempesta. Ma per l' anima mesta
Non raccolsi che noia.
Or mentre navigavo
Che facevi Maria?
Maria: Nella stanzetta mia
Io ricordavo!
Adoaldo: Su fantastiche prode
Tra le palme leggere
Tra bizzarre pagode
Ho cercato il piacere
Ma non bevvi che assenzio.
E tu intanto o Maria?
Maria: Nella stanzetta mia
Aspettavo in silenzio.
Adoaldo: Verso il nativo porto
Volsi la snella prora
Ma qui non si ristora
La mia indomabil pena.
Un' infame catena
Neghittoso or sopporto!
E tu si bianca e pura
Come vivi Maria?
Maria: Nella stanzetta mia
Prego e aspetto sicura.
Perché sono colei che non oblia
E non perde speranze per vicende
E sa che il marzo tenero le rende
Le rondini che il gelo porta via!
Tornan dall' oltremare e con un grido
Risalutano il tetto, e il dolce nido!
Adoaldo: *(tenendo per mano Maria, verso la casa di lei)*
O dolce tetto placido nell' ombra,
Io torno dall' assenza tempestosa
E m' assale un disio molle di posa
Mentre ti guardo con la fronte sgombra!
La gioia ch' io cercai lungi sul mare
Presso alla soglia tua bimba m' appare.

(I due si guardano rapiti.
La voce della madre
dall' interno)

Donna Palma: Maria, vieni Maria!
Maria: Oh, la mamma mi vuole!

Μαρία: *(χαμηλώνοντας το κεφάλι με στενοχώρια)* Πέρασε πολύς καιρός!
Αντοάλντο: Πραγματικά πολύς καιρός!
Άνοιξα πανιά προς τα πέλαγα, ζήτησα ταξιδεύοντας δόξα και χαρά, τραγουδώντας ρίχτηκα ανάμεσα σε θύελλες. Μα η ταλαιπωρημένη Μου ψυχή δεν κέρδισε παρά μόνο θλίψη και ανία. Όσο χρόνο όμως Ταξίδευα, τί έκανες εσύ Μαρία;
Μαρία: Μες στο δωμάτιό μου ζούσα με τις αναμνήσεις!
Αντοάλντο: Σε φαντάστηκα ακρογιάλια, ανάμεσα σε απαλάφοινικόδεντρα και γραφικές παγόδες ζήτησα τη χαρά, αλλά δοκίμασα μόνο πικρία. Και συ στο χρόνο αυτό Μαρία;
Μαρία: Περίμενα στην καμαρούλα μου και μέσα στη σιωπή
Αντοάλντο: Τη λεπτή πρώρα του καραβιού μου έστρεψα μέχρι το πατρικό μου λιμάνι, μα η ανυποχώρητη θλίψη μου δε βρήκε γιατρειά. Τώρα ψυχικά τσακισμένος υποφέρω μια επονείδιστη σκλαβιά! Και συ, η τόσο λευκή και αγνή, πώς έζησες Μαρία;
Μαρία: Στο δωματιάκι μου προσεύχομαι και περιμένω με σιγουριά. Γιατί δεν ξεχνώ και δεν χάνω την ελπίδα για αλλαγές και ξέρω πως ο τρυφερός Μάρτης θα ξαναφέρει τα χελιδόνια που τα είχε διώξει ο χιονιάς. Ξανάρχονται από τα μακρινά πέλαγα και με μια φωνή ξαναχαιρετούν τη στέγη και τη γλυκιά φωλιά!
Αντοάλντο: *(Κρατώντας απ' το χέρι τη Μαρία: προς τη διεύθυνση του σπιτιού της)* Ω γαλήνιο μεσ' στη σκιά σπίτι, γυρνώ ύστερα από απουσία γεμάτη θύελλες και με κυριεύει η επιθυμία γλυκιάς ξεκούρασης ατενίζοντας σε μέτωπο καθαρό! Η χαρά που τόσα χρόνια ζήτησα στη θαλασσινή μου ζωή μου γεννιέται τώρα δίπλα στο σπιτάκι σου.

(Οι δυο ανταλλάσουν γρήγορα βλέμματα. Η φωνή της μητέρας απ' το εσωτερικό του σπιτιού).

Ντόννα Πάλμα: Μαρία, έλα Μαρία!
Μαρία: Ω! Η μαμά με θέλει!

Adoaldo: Come allora!
Non senti!
Maria: Son le stesse parole
Adoaldo: S'indugiava dolenti
Ché l'estrema carezza Ogni sera era triste. *(la voce della mamma)* Maria, vieni Maria!
Maria: È la mamma che insiste.
Adoaldo: Sono le stesse parole!
È la stessa tristezza!
Maria: Addio signor
Adoaldo: Non ti scordar Maria
Maria: No perch'io sono colei che non oblia!

(Maria: entra rapidamente in casa. Pietro resta solo)

Adoaldo: Arida bocca curva nello scherno
Triste bocca d'inferno,
Arsa dall'ira e intrisa d'aspro pianto!
Or fatti mite riverente e pia
Per pronunziare questo nome santo
Maria! Maria, nome di luce e di preghiera, O parola leggera
Come un'ala che passa o un fior che langue!
Io ti grido alla notte azzurra e pia
Piccolo nome trepido ed esangue
Maria!
Maria: *(si è affacciata ad una finestra tutta imbiancata dalla luna)*
Non vede Adoaldo: e dice)
Notte notte!
Ho un segreto e dirlo bramo!
Amo.
Deh l'accogli o notte bella!
Per gli spazi vasti e bui
Lo confida a qualche stella;
Ma non dirlo a lui.
Adoaldo: *(avvicinandosi alla finestra, forte)* Ma la notte che mi sa
Trieste solo ed infelice
Ha pietà
E me'l dicembre
Maria: O signor! Qual rossore!
Adoaldo: Non arrossir! T'è nata la parola Soave e santa Come nasce la timida viola Sulla sua pianta
Maria: Tacete! Fu una follia
Un brivido che svanì
Una estasi, una malia
Che finì che finì!

Αντοάλντο: Όπως άλλες φορές!
Δεν ακούς;
Μαρία: Είναι τα ίδια λόγια.
Αντοάλντο: ; ; ; ότι το τελευταίο χάδι κάθε βράδυ ήτανε με λύπη.
Η φωνή της μητέρας) Μαρία, έλα Μαρία!
Μαρία: Είναι η μητέρα που επιμένει.
Αντοάλντο: Είναι τα ίδια λόγια! Είναι η ίδια λύπη!
Μαρία: Αντίο κύριε.
Αντοάλντο: Δεν σε ξεχνά Μαρία:
Μαρία: Όχι γιατί είμαι μαζί της και δεν με ξεχνά.

(Η Μαρία: μπαίνει γρήγορα στο σπίτι. Ο Πέτρος μένει μόνος)

Αντοάλντο: Σκληρό στόμα με σχήμα καμπύλο στον εμπαιγμό, ελεεινό στόμα του Άδη, που φλέγεται στην οργή και αλλάζει μορφή στο κλάμα! Τώρα ήρεμα και ευλαβικά γεγονότα που διατρανώνουν αυτό το άγιο όνομα «Μαρία»! Μαρία, όνομα του φωτός και της προσευχής, ω! ευγενικά λόγια σαν ένα φτερό που διαβαίνει ή ένα λουλούδι που μαραίνεται! Σε καλώ στην κυανή και ευλαβικιά νύχτα, μικρό όνομα φοβερό και αναιμικό, Μαρία!
Μαρία: *(Προβάλλει σε ένα παράθυρο κατάλευκη ανάμεσα στο φως του φεγγαριού. Δεν βλέπει τον Αντοάλντο: και λέει)*. Νύχτα! Νύχτα! Έχω ένα μυστικό και νιώθω ασυγκράτητη επιθυμία να το πω. Αγαπώ! Ω! Δέξου το γλυκιά νύχτα! Εμπιστεύσου το σε μερικά αστέρια ανάμεσα στον απέραντο χώρο και τα σκοτάδια, αλλά μην το πεις σε κείνον.
Αντοάλντο: *(Πλησιάζοντας το παράθυρο, με δυνατή φωνή)* Μα η νύχτα που ξέρει τη στεναχώρια και τη δυστυχία μου με λυπάται και μου το λέει.
Μαρία: Ω κύριε! Τι ντροπή!
Αντοάλντο: Μη ντρέπεσαι! Ωραία και αγνά είναι τα λόγια σου σαν τους δειλούς και τρυφερούς μενεξέδες.
Μαρία: Πάψτε! Ήταν μια τρέλα, μια περιπέτεια! Μια ανατριχίλα που έσβησε, μια έκσταση, μια μαγεία που τέλειωσε, τέλειωσε! Τα μάταια

La vana, l'ardita parola Nell'aria
cieca mori S'è schiusa la timida viola
Ma tosto appassi.

Adoaldo: Ho un segreto e dirlo bramo
Amo.
Dolce notte, notte pia
Deh, ripetilo a Maria!

Maria: Messer Adoaldo, tacete
tacete

Adoaldo: Tacerò ma l'occhio ardente
Ti dirà soavemente
T'amo. Tacerò ma sul mio viso
Sarà scritto sarà inciso:
T'amo.

Maria: Tremo.

Adoaldo: La voce. Ti si fa lieve
Ti si fa breve Pare un sospiro!

Maria: Febbre e martirio!
Muoio d'angoscia!

Adoaldo: Muoio d'ebbrezza!

Maria: Il cor si spezza
Pietà! Pietà!

Adoaldo: M'ami?

Maria: Tacete

Adoaldo: M'ami?

Maria: O signore!

Adoaldo: *(Balza sulla panca che corre lungo il muro della casa e posa le sue Mani sul balcone)*
Ti tocco quasi! Ti son vicino!
O Maria: vedi? Son qui!
M'ami?

*(Maria: sente la voce vicina
è presa da un subito languore Risponde fievole)*

Maria: Si

Adoaldo: Con tutta l'anima?

Maria: *(sempre più smarrita)* Si

Adoaldo: Fino alla morte?

Maria: *(con un sospiro)* Si

Adoaldo: *(esaltato)*
Baciami Maria

Maria: Oh signore, oh signore!
(arretrando spaventata)
Lasciatemi! Non si deve.

Adoaldo: *(con ardore)* La tua bocca odorosa!
Dammi la tua bocca!

Maria: No! Il sol bacio ch'io darò
Sarà un bacio di sposa!

Adoaldo: Bruceran dunque le mie labbra invano!

και τυφλά λόγια πέθαναν μέσα
στο τυφλό αγέρι. Άνοιξε ο δειλός
μενεξές μα γρήγορα ξεράθηκε.

Αντοάλντο: Έχω ένα μυστικό και επιθυμώ τρομερά να το πω. Αγαπώ! Γλυκιά νύχτα, νύχτα ευλαβική, ω! Επανέλαβε το στη Μαρία!

Μαρία: Κύριε Αντοάλντο, σωπάστε, σωπάστε!

Αντοάλντο: Θα σωπάσω, μα τα μάτια που καίνε θα σου πούνε όμορφα: Σ' αγαπώ! Θα σωπάσω, μα πάνω στο βλέμμα μου, θα ναι γραμμένο, θα ναι χαραγμένο: Σ' αγαπώ!

Μαρία: Τρέμω

Αντοάλντο: Ο λόγος σου ειλικρινής και σύντομος, μοιάζει με αναστεναγμό.

Μαρία: Έξαψη και μαρτύριο.
Πεθαίνω από αγωνία!

Αντοάλντο: Πεθαίνω από μεθύσι!

Μαρία: Η καρδιά μου πάει να σπάσει.
Λυπήσου! Λυπήσου!

Αντοάλντο: Μ' αγαπάς;

Μαρία: Σωπάτε!

Αντοάλντο: Μ' αγαπάς;

Μαρία: Ω, κύριε!

Αντοάλντο: *(Πηδά στα κάθισμα που εκτείνεται κατά μήκος του τοίχου του σπιτιού και βάζει τα χέρια του στο μπαλκόνι).* Σά να σε αγγίζω! Είμαι κοντά σου! Ω Μαρία, βλέπεις; Είμαι εδώ! Μ' αγαπάς;

(Η Μαρία: νιώθει τη φωνή δίπλα της και κυριευμένη από μια ξαφνική αδυναμία αποκρίνεται με φωνή ασθενικιά)

Μαρία: Ναι

Αντοάλντο: Με όλη σου την ψυχή;

Μαρία: *(Ολο και πιο ταραγμένη)* Ναι

Αντοάλντο: Μέχρι θανάτου; *(Για πάντα;)*

Μαρία: *(Με αναστεναγμό)* Ναι

Αντοάλντο: *(Ενθουσιασμένος)*
Φίλα με Μαρία.

Μαρία: *(Υποχωρώντας φοβισμένη)*
Ω κύριε! Αφήστε με,
δεν πρέπει.

Αντοάλντο: *(Με θέρμη)*
Το μυρωδάτο σου στόμα! Δώσ' μου το στόμα σου!

Μαρία: Όχι! Το μόνο φιλί που θα δώσω θα είναι το φιλί της συζύγου!

Αντοάλντο: Μάτια λοιπόν άναψαν τα δικά μου χείλη!

O Maria: dammi almeno la tua mano!

(Maria: allunga la mano fuori dal balcone. Pietro l' afferra vi posa Sopra le labbra in un bacio lunghissimo)

Adoaldo: Sia benedetta qualla man si bianca
Che fa bonaccia in mar quad' è fortuna!
Un raggio pare nella notte bruna,
Un raggio pare questa man si bianca; Un casto raggio della bianca luna! Dice la luna: "assai di me è più bianca
E fa bonaccia in mar quand' è fortuna"
Sia benedetta quella man si bianca
Maria: *(divincolandosi)* Oh, la mamma mi chiama
Adoaldo: Oh, Maria: resta ancora
Maria: No, signor
Adoaldo: Oh, Maria
Mia! Sei mia! Sei mia!
Maria: *(smarrita, angosciata, in una dolce e insieme tormentosa estasi)*
Oh signore, che dite!
Oh signore, mi fate morire...
Adoaldo: Una morte che val mille vite!
Maria: Pietro! Pietro!
Adoaldo: Testimone M' è la notte odorosa M' è la notte profonda
M' è il sospiro dell' onda,
Che tu dei la mia sposa!

(Maria: si allontana dolcemente e chiude le finestre, e Pietro resta ancora diritto sulla panchina a baciare il muro dove ella ha posatola mano).

Cala lentamente la tela.

Ω Μαρία, δώσ' μου τουλάχιστον τα χέρια σου!

(Η Μαρία: προτείνει τα χέρια της έξω από το μπαλκόνι. Ο Πέτρος τα αρπάζει και κολλάει απάνω τους τα χείλια του σε ένα φιλί ατέλειωτο).

Αντοάλντο: Ας είναι ευλογημένα τα κάτασπρα αυτά χεράκια που γαληνεύουν τη θάλασσα όταν είναι φορτουνιασμένη! Είναι φως στη σκοτεινή νυχτιά, λάμψη του ασημένιου φεγγαριού αυτά τα άσπρα χεράκια. Το φεγγάρι λέει: «Αυτά τα τόσο άσπρα χέρια είναι αρκετά πιο λευκά από μέ και γαληνεύουν τη θάλασσα όταν είναι τρικυμισμένη». Ας είναι ευλογημένα αυτά τα χέρια.
Μαρία: *(Γυρνώντας)* Ω, η μαμά με φωνάζει.
Αντοάλντο: Ω Μαρία, μείνε ακόμα.
Μαρία: Όχι, κύριε.
Αντοάλντο: Ω! Μαρία! Είσαι δική μου! Ναι, δική μου!
Μαρία: *(Γεμάτη ταραχή, αγωνία, σε μια γλυκιά, αλλά και βασανιστική έκσταση).* Ω, κύριε! Τί λέτε! Ω κύριε με κάνετε να πεθαίνω....
Αντοάλντο: Ένα θάνατο που αξίζει χίλιες ζωές!
Μαρία: Πέτρο! Πέτρο!
Αντοάλντο: Μάρτυράς μου είναι η μυρωδάτη νυχτιά, η βαθειά νυχτιά, ο αναστεναγμός των κυμάτων, ότι εσύ είσαι η γυναίκα μου!

(Η Μαρία: απομακρύνεται ήσυχα και κλείνει το παράθυρο, ενώ ο Πέτρος παραμένει ορθός στο πέτρινο κάθισμα φιλώντας το μέρος του τοίχου απ' όπου έβγαλε το χέρι της η Μαρία)

(Η αυλαία πέφτει σιγά σιγά)

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΓΙΑ ΦΩΝΗ ΚΑΙ ΠΙΑΝΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΤΕΧΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΩΣ ΤΗΝ ΑΥΓΗ ΤΟΥ 20ΟΥ ΑΙΩΝΑ

Ν. Χ. Μάντζαρος

Το είδος του τραγουδιού για μία ή περισσότερες φωνές με συνοδεία πιάνου καλλιεργήθηκε στην Ευρώπη από τα μέσα του 18ου αιώνα, αλλά γνώρισε ιδιαίτερη "άνθηση" κατά τον ρομαντικό 19ο αιώνα και, αργότερα, στο περιβάλλον των εθνικών μουσικών σχολών. Το τραγούδι σε αυτήν την μορφή εξυπηρέτησε πρωτίστως τις ανάγκες ψυχαγωγίας των εκπροσώπων της αστικής τάξεως, γι' αυτό και πάρα πολλά δείγματα του είδους χαρακτηρίζονται από ανεπιτήδευτη μελωδικότητα και απέριττη πιανιστική συνοδεία, από τεχνικές προδιαγραφές, δηλαδή, οι οποίες ανταποκρίνονταν στις περιορισμένες δεξιότητες των φιλόμουσων ερασιτεχνών που τα ερμήνευαν κατ' οίκον, προς τέρψιν των ιδίων ή ενός "στενού" οικογενειακού είτε φιλικού κύκλου ακροατών. Τα κατά τόπους λαϊκά και θρησκευτικά τραγούδια απετέλεσαν πρότυπο για τη διαμόρφωση διακριτών τραγουδιστικών "σχολών", κυρίως στη Γερμανία, την Αυστρία, την Ιταλία και τη Γαλλία, ενώ από ένα σημείο και έπειτα το είδος αλληλεπιδρά γόνιμα και με τον μελοδραματικό χώρο και δη τους διάφορους τύπους ελαφράς όπερας και οπερέτας. Βέβαια, μεταξύ των μειζόνων δημιουργών, αρχής γενομένης από τους Ludwig van Beethoven και Franz Schubert, το τραγούδι για φωνή και πιάνο προσλαμβάνει πλέον μεγαλύτερη αίγλη και μετεξελίσσεται σε ένα φωνητικό "κομμάτι χαρακτήρα", το οποίο επιχειρεί να αποδώσει με άρτια μουσικά μέσα το υψηλό περιεχόμενο των – ολοένα και αυστηρότερα επιλεγμένων από τους συνθέτες – ποιητικών κειμένων.

Όπως και κάθε άλλο είδος έντεχνης μουσικής ευρωπαϊκού τύπου, έτσι και το τραγούδι με συνοδεία πιάνου διοχετεύθηκε στον ελλαδικό χώρο κατ' αρχάς από Έλληνες που στις αρχές του 19ου αιώνα ζούσαν ή διατηρούσαν δεσμούς με σημαντικά μουσικά κέντρα του τότε δυτικού κόσμου. Ευάριθμες γαλλικές ρομάντσες για φωνή και πιάνο του Κωνσταντίνου Αγαθόφρονος Νικολόπουλου (1786-1841), διαπρεπούς λογίου, αρχαιολόγου και ερασιτέχνη συνθέτη που είχε εγκατασταθεί στο Παρίσι, συνιστούν ίσως τα πρώτα σχετικά δείγματα γραφής από έλληνα δημιουργό. Ουσιαστική αφετηρία, ωστόσο, της καλλιέργειας του τραγουδιού για φωνή και πιάνο στην Ελλάδα αποτελεί το έργο του Νικολάου Χαλικιόπουλου Μαντζάρου (1795-1872), του "γενάρχη" της Επτανησιακής Μουσικής Σχολής. Όπως ο Διονύσιος Σολωμός έγραψε πρώτα στίχους ιταλικούς και έπειτα ελληνικούς, έτσι και ο νεαρός Μάντζαρος ήταν μάλλον αναμενόμενο να ξεκινήσει την σταδιοδρομία του μελοποιώντας ιταλικά κείμενα, προτού αποπειραθεί να τονίσει και ελληνικά ποιητικά κείμενα από το 1827 και εξής. Τα σωζόμενα τραγούδια του για μία ή περισσότερες φωνές και πιάνο συγκροτούν ένα ανομοιογενές σύνολο: αρκετά εντάσσονται στην παράδοση της ανάλαφρης ιταλικής αριέτας, κάποια άλλα στοιχειοθετούν περίτεχνες αντιστικτικές "σπουδές" σε μορφή φωνητικού κανόνα ή φούγκας, άλλα πάλι απηχούν το απλό ομοφωνικό ύφος της λαϊκής επτανησιακής καντάδας, ενώ δεν απουσιάζουν και μεμονωμένα δείγματα γραφής που παραπέμπουν στο περισσότερο εσωτερικευμένο ύφος του στροφικού γερμανικού Lied της ρομαντικής περιόδου. Άξια ιδιαίτερης μνείας είναι η συλλογή του 16 Arie Greche (1830), η οποία περιλαμβάνει στην πραγματικότητα 18 μελοποιήσεις ελληνικών κειμένων, μεταξύ των οποίων του Θούριου του Ρήγα Βελεστινλή (Φεραίου) αλλά και ποιημάτων του Σολωμού, καθώς και ο (αχρονολόγητος) πρώτος κύκλος ελληνικών τραγουδιών που υπό τον γενικό τίτλο Οι παλμοί της καρδίας μου εμπεριέχει έξι τραγούδια σε ποίηση Γεωργίου Κανδιάνου Ρώμα. Πέραν των συγγραφέων που έχουν ήδη αναφερθεί, ο Μάντζαρος μελοποιεί επίσης έργα ιταλών ποιητών (ιδίως του Francesco Petrarca) αλλά και δικούς του στίχους.

Στο σημείο αυτό και με αφορμή την παραπάνω συνοπτική αναφορά στα τραγούδια του Μαντζάρου, κρίνονται απαραίτητες ορισμένες ακόμη επισημάνσεις ως προς το ευρύτερο πλαίσιο της δημιουργίας τους και την τοποθέτησή τους σε αυτό. Κατ' αρχάς, στο εν λόγω ρεπερτόριο δεν περιλαμβάνονται πολλές άλλες φωνητικές

συνθέσεις για (μικρά) χορωδιακά σύνολα και συνοδεία πιάνου ή άλλου ενόργανου συνόλου (συχνά μιας μπάντας πνευστών), όπως, φερ' ειπείν, οι διάφορες μελοποιήσεις του σολωμικού «Ὕμνου εις την Ελευθερίαν». Πρόκειται για δύο διαφορετικά είδη φωνητικής μουσικής, τα οποία επιτελούσαν το καθένα την δική του διακριτή λειτουργία στην επτανησιακή κοινωνία της εποχής εκείνης. Το τραγούδι με συνοδεία πιάνου ήταν κατ' ουσίαν ένα "εισαγόμενο είδος" που προοριζόταν για τους αριστοκράτες και τους λίγους μεγαλοαστούς, στους οίκους των οποίων μπορούσε κανείς να βρει τα ολιγάριθμα ακόμη πιάνα που ήταν διαθέσιμα – τουλάχιστον μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα – στον ελλαδικό χώρο και φυσικά να ακούσει τέτοιες μελωδίες να εκτελούνται σε ιδιωτικές μουσικές εκδηλώσεις. Αντιθέτως, το χορωδιακό τραγούδι απέρρεε από την ντόπια αστική λαϊκή παράδοση των Επτανήσων και ως εκ τούτου απευθυνόταν πρωτίστως στα ευρύτερα λαϊκά στρώματα του τότε κοινωνικού ιστού, τα οποία ενίοτε συνόδευαν το τραγούδι τους με οποιαδήποτε μουσικά όργανα τύχαινε να βρίσκονται στην διάθεσή τους· γι' αυτό, άλλωστε, πολλές παρτιτούρες επτανησίων μουσικών καταγράφονταν σε δύο πεντάγραμμα, όχι για να παιχθούν απαραίτητα σε πιάνο, αλλά για να μπορούν να μεταγραφούν εύκολα ή να εκτελεσθούν απ' ευθείας από άλλα όργανα, αναλόγως δηλαδή των εκάστοτε (συνεχώς μεταβαλλόμενων) πρακτικών δυνατοτήτων και περιστάσεων.

Ένας ακόμη λόγος που δεν ευνοούσε ιδιαίτερα την αθρόα παραγωγή αυτόνομων τραγουδιών για φωνή και πιάνο στις περιοχές που τελούσαν υπό ιταλική πολιτισμική ηγεμονία, όπως τα Επτάνησα κατά τον 19ο αιώνα (ακόμη και μετά την ένωσή τους με το τότε Βασίλειον της Ελλάδος), ήταν ασφαλώς και το ότι την λειτουργία τους σφετερίζονταν πολύ συχνά δημοφιλείς άριες και "σκηνές" από όπερες της εποχής, οι οποίες παρουσιάζονταν ως ανεξάρτητα φωνητικά κομμάτια, επισκιάζοντας κάθε άλλο μουσικό είδος. Όσο και αν φαίνεται περίεργο με βάση τα σημερινά δεδομένα, προσέτι, την περίοδο εκείνη το τραγούδι κάλυπτε πλήρως στον ιταλικό χώρο τον τομέα της μουσικής δωματίου, ελλείψει των αμιγώς ενόργανων συνθέσεων για μικρά σύνολα που την ίδια στιγμή ευδοκιμούσαν στη Γερμανία, την Αυστρία, τη Γαλλία, την Αγγλία και αλλού· σε αυτά τα συμφραζόμενα, επομένως, το τραγούδι ήταν αδύνατο να ανταγωνισθεί το αδιαφιλονίκητα κυρίαρχο σε όλα τα κοινωνικά στρώματα μουσικό είδος της όπερας και συνιστούσε απλά ένα "φτωχό συγγενή" του.

Δεν είναι λοιπόν διόλου παράδοξο το γεγονός ότι όλοι σχεδόν οι εκπρόσωποι της σχολής που άφησε πίσω του ο Μάντζαρος έγραψαν τραγούδια για φωνή και πιάνο, τα οποία όμως παρέμεναν σχεδόν πάντοτε στην σκιά των μελοδραματικών τους δημιουργιών και συνήθως αντιμετωπίζονταν ακόμη και από τους ίδιους ως "πάρεργα" σε ύφος λαϊκής καντάδας ή ιταλικής όπερας. Επιπροσθέτως, ο μάλλον εφήμερος χαρακτήρας του είδους του τραγουδιού καθιστά σήμερα εξαιρετικά δυσχερή κάθε προσπάθεια αποτίμησης της προσφοράς συνθετών, όπως οι Φραγκίσκος-Λαμπρινός Δομενεγίνης (1807 ή 1809-1874), Αντώνιος Καπνίσης (1813-1885), Αντώνιος Λιβεράλης (1814-1842), Δομένικος Παδοβάνης ή Παδοβάς (1817-1892), Ιωσήφ Λιβεράλης (1820-1899), Εδουάρδος Λαμπελέτ (1820-1903), Πέτρος Σκαρλάτος (1820-1904), Νικόλαος Τζαννής Μεταξάς (1825-1907) και Διονύσιος Ροδοθεάτος (1849-1892), των οποίων λιγοστά έργα έχουν δυστυχώς διασωθεί. Καλύτερη μοίρα, αντιθέτως, είχαν αρκετές μελωδίες του Σπυρίδωνος Ξύνδα (1810-1896) και του Παύλου Καρρέρ ή Καρρέρη (1829-1896), στις οποίες κατά κανόνα συνδυάζονται με εκλεπτυσμένο τρόπο οι τυπικές υφολογικές επιρροές από την ιταλική όπερα και την λαϊκή επτανησιακή καντάδα, ενώ κατ' εξαίρεσιν (όπως στο «Νάνι-νάνι» του Ξύνδα αλλά και στον πασίγνωστο «Γέρο Δήμο» του Καρρέρ) έρχονται στο προσκήνιο ακόμη και "φολκλορικές" αναφορές στο ελληνικό δημοτικό τραγούδι. Δύο άλλοι επτανήσιοι συνθέτες που επίσης διέπρεψαν με τα τραγούδια τους ήταν ο Λεωνίδας Αλβάνας ή Αλμπάνας (1823-1881), οι μελωδίες του οποίου – διαπνεόμενες από ρομαντική διάθεση και χαρακτηριστική λιτότητα μέσων – διατηρούσαν την υψηλή τους δημοτικότητα σε πολλά μέρη της

Δ. Ροδοθεάτος

Ν. Λαμπελέτ

Π. Καρρέρ

Σπ. Ξύνδας

Ελλάδας ακόμη και αρκετές δεκαετίες μετά τον θάνατό του, καθώς και ο Γεώργιος Λαμπίρης (1833-1889) που έγραψε πολλά τραγούδια σε στίχους διαφόρων ελλήνων ποιητών (τόσο της επτανησιακής, όσο και της "πρώτης αθηναϊκής" σχολής), τα οποία διακρίθηκαν και αγαπήθηκαν όσο λίγα από το αθηναϊκό κοινό της εποχής του, έστω και αν η επιτυχία τους αποδείχθηκε εκ των υστέρων μάλλον βραχύβια. Παρόμοια χαρακτηριστικά αλλά και "τύχη", τέλος, είχαν οι αναρίθμητες μελωδίες των μεταγενεστέρων Ιωσήφ Καίσαρη (1845-1923), Σπυρίδωνος Δ. Μπεκατώρου (περί το 1860-1938), Τιμόθεου Ξανθόπουλου (1864;-1942), Χρήστου Στρουμπούλη (1865-1903) και πρωτίστως του Νικολάου Κόκκινου (1861-1920) και του Δημητρίου Ρόδιου (1862-1958), που άφησαν εποχή στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα.

Παράλληλα, μια πλειάδα (σχεδόν αποκλειστικά) επτανησίων μουσουργών σταδιοδρομεί πλέον στην Αθήνα αλλά και στο εξωτερικό, γεφυρώνοντας με το έργο της το παλαιότερο επτανησιακό μουσικό ιδίωμα και τις μετέπειτα εξελίξεις που έλαβαν χώραν στο πλαίσιο της Ελληνικής Εθνικής Μουσικής Σχολής. Τα τραγούδια του διαπρεπέστερου έλληνα συνθέτη αυτής της περιόδου, του Σπυρίδωνος Φιλίσκου Σαμάρα (1861-1917) είναι δυστυχώς ολιγάριθμα, όμως ορισμένα από αυτά, γραμμένα ιδίως κατά τα τελευταία χρόνια της ζωής του στην Αθήνα, συγκαταλέγονται ασφαλώς στα διαχρονικά αριστουργήματα του σχετικού ρεπερτορίου: η έντονα δραματοποιημένη μελοποίηση του ποιήματος «Μάνα και γιος» του Γεωργίου Δροσίνη, οι πάμπολλες περιγραφικές λεπτομέρειες που εμπλουτίζουν την αφηγηματική εξύφανση του ποιήματος «Της κοπέλας το νερό» του ιδίου ή η βαθιά εκφραστική και ρεαλιστική απόδοση της διαλογικής «Εξομολογήσεως» του Ιωάννη Πολέμη συνιστούν όψεις της ωριμότητας και της αποτελεσματικότητας με τις οποίες ο συνθέτης μεταλαμπάδευσε το βεριστικό ύφος των οπερών του σε μια σειρά από εμπνευσμένες μουσικές "μικρογραφίες", οι οποίες μάλιστα λίγα μόλις χρόνια μετά τον θάνατό του γνώρισαν τεράστια διάδοση μέσω της δισκογραφίας. Ένας άλλος ακαταπόνητος έλληνας δημιουργός, ο Διονύσιος Λαυράγκας (1860-1941), συνέθεσε επίσης μερικές δεκάδες τραγουδιών, στα οποία εκμεταλλεύεται ποικιλοτρόπως την πλούσια εμπειρία του από τον χώρο του λυρικού θεάτρου (τόσο του ιταλικού, όσο και του γαλλικού) αλλά και υφολογικά στοιχεία που παραπέμπουν άλλοτε στην καντάδα της πατρίδας του και άλλοτε πάλι στο δημοτικό τραγούδι της ηπειρωτικής Ελλάδας. Αντιθέτως, τα ευάριθμα τραγούδια που γνωρίζουμε από την ισχνή συνθετική παραγωγή του Λαυρέντιου Καμηλιέρη (1874-1956 ή μετά το 1958) ξεχωρίζουν για την εσωτερικευμένη και λεπταίσθητη εκφραστική τους ποιότητα καθώς και για την στενή διασύνδεση λόγου και μουσικής που επιτυγχάνουν, κατά τα πρότυπα γερμανικών, κυρίως, αλλά και γαλλικών τραγουδιών της ύστερης ρομαντικής περιόδου. Ενδιαφέρον, εξ άλλου, παρουσιάζουν για τον λυρισμό της μελωδικής τους γραμμής και τον αρμονικό πλούτο της πιανιστικής τους συνοδείας και τα περιορισμένα σε ποσότητα – παντελώς άγνωστα δε στο ευρύ κοινό – τραγούδια του Γεωργίου Αξιώτη (1875-1924) σε ελληνικούς (κυρίως του Μιλτιάδη Μαλακάση), ιταλικούς αλλά και γαλλικούς στίχους.

Στο έργο του Γεωργίου Λαμπελέτ (1875-1945), ενός από τους σημαντικότερους θεμελιωτές της Ελληνικής Εθνικής Μουσικής Σχολής, περιλαμβάνονται αρκετά τραγούδια για φωνή και πιάνο, τα οποία είναι ιδιαίτερα γοητευτικά και ενίοτε βαθύτατα εκφραστικά, ενώ συχνά χαρακτηρίζονται και από έντονα λαϊκότροπες τάσεις, στην προσπάθεια του συνθέτη να εφαρμόσει στην πράξη τα θεωρητικά του ιδεώδη. Πολύ περισσότερα σε αριθμό είναι τα τραγούδια του μεγαλύτερου αδελφού του Γεωργίου, Ναπολέοντος Λαμπελέτ (1864-1932), ο οποίος σταδιοδρόμησε με επιτυχία κυρίως στο Λονδίνο και έτσι μελοποίησε όχι μόνον ελληνικά αλλά και πολλά αγγλικά και γαλλικά ποιητικά κείμενα· ως άνθρωπος του μουσικού θεάτρου και της οπερέτας, μεταδίδει σε πολλά τραγούδια του το ανάλαφρο πνεύμα της γαλλικής φωνητικής τέχνης της "belle époque", όμως με την ίδια ευχέρεια προσδίδει κατά περίπτωση λυρικό, στομφώδη ή λαϊκότροπο χαρακτήρα στις

μελωδίες του και σκιαγραφεί αδρομερώς ή λεπτομερώς το μέρος της πιανιστικής συνοδείας. Τέλος, δύο ακόμη έλληνες δημιουργοί που ζουν για πολλά χρόνια στο εξωτερικό και αφομοιώνουν διαφορετικές ευρωπαϊκές τεχνοτροπίες στα τραγούδια τους είναι οι λιγότερο γνωστοί Δημήτριος Λιάλιος (1869-1940) και Θεόδωρος Σπάθης (1883 ή 1884-1943): ο πρώτος, με καταγωγή από την Πάτρα, σπούδασε και αργότερα εγκαταστάθηκε επί σειρά ετών στο Μόναχο, όπου εξοικειώθηκε, μεταξύ άλλων, και με την υψηλή τέχνη του γερμανικού Lied του ύστερου 19ου αιώνα, όπως μαρτυρούν οι ιδιαίτερα προσεγμένες και καλαίσθητες μελοποιήσεις δεκάδων γερμανικών, ελληνικών, ιταλικών και αγγλικών ποιημάτων, στις οποίες εντυπωσιάζει πρωτίστως η απόλυτα ισορροπημένη σχέση της φωνητικής γραμμής προς τη μεστή πιανιστική συνοδεία· από την πλευρά του, ο επτανησιακής καταγωγής Θεόδωρος Σπάθης συνέθεσε κυρίως στο Παρίσι πολλά τραγούδια βασισμένα σε ελληνικά και γαλλικά κείμενα, τα οποία διακρίνονται για την χάρη και την κομψότητα της μελωδίας τους, την ενίοτε "ιμπρεσιονιστική" τους ύφανση καθώς και την αξιοπρόσεκτη αρμονική τους εκλέπτυνση.

Ιωάννης Φούλιας

Βιογραφικά συντελεστών

ΜΑΤΑ ΚΑΤΣΟΥΛΗ

Σπούδασε κλασικό τραγούδι στο Ωδείο Αθηνών με την Κική Μορφονιού. Πήρε το δίπλωμά της το 1994, με πολλές τιμητικές διακρίσεις για τις εξαιρετικές φωνητικές και μουσικές της ικανότητες. Συνέχισε τις σπουδές της στην Ιταλία με την Γκαμπριέλλα Ραβάτσι, ως υπότροφος του Ιδρύματος Μαρία Κάλλας. Από το 1993 συμμετέχει σε παραγωγές της Εθνικής Λυρικής Σκηνής ερμηνεύοντας, μεταξύ άλλων την Αντίνα (*Το Ελιξίριο του έρωτα*, Donizetti), την Αντέλε (*Η Νυχτερίδα,* Strauss), τη Μιμί (*Μποέμ,* Puccini), την Καρολίνα (*Ο Μυστικός Γάμος,* Cimarosa), την Ολυμπία (*Τα Παραμύθια του Χόφμαν,* Offenbach), καθώς και σε παραγωγές του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, στους ρόλους της Σουζάννας (*Οι Γάμοι του Φίγκαρο,* Mozart), της Ντεσπίνας (*Έτσι κάνουν όλες,* Mozart), της Ελένης της Αιγύπτου (*Η Επιστροφή της Ελένης,* Θ. Μικρούτσικου) και της Μυρρίνης (*Λυσιστράτη,* Μ. Θεοδωράκη).

Έχει συμπράξει ως σολίστ σε συναυλίες με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., την «Καμεράτα» – Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής και την Ορχήστρα των Χρωμάτων. Από το 2000 είναι μέλος της Όπερας του Ντύσσελντορφ, όπου έχει ερμηνεύσει Μιμί και Μουζέττα (*Μποέμ*), Παμίνα (*Ο Μαγικός Αυλός,* Mozart), Φιορντιλίτζι (*Έτσι κάνουν όλες,* Mozart) και Τζίλντα (*Ριγκολέττο,* Verdi). Στη δισκογραφία της περιλαμβάνεται η πρώτη παγκόσμια ηχογράφηση της όπερας *Ορέστης* του Handel, η οποία απέσπασε τα θερμότερα σχόλια του διεθνούς τύπου, με την Καμεράτα της Στουτγάρδης υπό τη διεύθυνση του Γ. Πέτρου (γερμανική εταιρία MDG), καθώς και η ηχογράφηση της όπερας *Η Αριάδνη στην Κρήτη* του Handel (MDG), που τιμήθηκε με το βραβείο Choc από το περιοδικό Monde de la Musique, με την Ορχήστρα των Πατρών υπό τη διεύθυνση του Γ. Πέτρου.

ΜΙΝΑ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΥ

Η Μίνα Πολυχρόνου γεννήθηκε στο Βόλο. Είναι κάτοχος διπλώματος Μονωδίας (άριστα παμψηφεί και τιμητική διάκριση) από το Ωδείο Αθηνών, καθώς και πτυχίου Αρμονίας και Αντίστιξης. Με υποτροφία του Ιδρύματος «Αλ. Ωνάσης» συνέχισε τις σπουδές της στο Μιλάνο (Carla Castellani, Maria-Luisa Cioni) και στη Βιέννη (Sena Jurinac, Ileana Cotrubas). Το 1993 κέρδισε το β' βραβείο στο διεθνή διαγωνισμό για νέους λυρικούς καλλιτέχνες στην πόλη Tortona της Ιταλίας. Από το 1993 συνεργάζεται με την Εθνική Λυρική Σκηνή τραγουδώντας πρωταγωνιστικούς ρόλους στις όπερες: *Η Υπηρέτρια Κυρά* του Pergolesi, *Οι Γάμοι του Φίγκαρο, Ντον Τζιοβάννι, Η Αρπαγή από το Σεράι* και *Η Ψευτοπεριβολάρισσα* του Mozart, *Η Παριζιάνικη Ζωή* του Offenbach, *Ο Κουρέας της Σεβίλλης* του Rossini, *Ο Χορός των Μεταμφιεσμένων* του Verdi, *Μποέμ* του Puccini, *Φεντόρα* του Giordano, *Κέρινες Φιγούρες* του K. A. Hartmann, *Ο Τσάρος φωτογραφίζεται* του K. Weil.

Άλλες συμμετοχές σε όπερες σύγχρονων συνθετών: *Τα ξωτικά νερά*, *Ο Πρωτομάστορας* του Μ. Καλομοίρη, *Οι Δραπέτες της Σκακιέρας* του Γ. Κουρουπού, *Μανουέλ Σαλίνας* του Π. Κούκου, *Καρυωτάκης* του Μ. Θεοδωράκη, *Η Μάσκα του Κόκκινου* του Δ. Μαραγκόπουλου, *Οι Δαιμονισμένοι* του Χ. Βρόντου, *Μαραθών-Σαλαμίς* του Π. Καρρέρ, κ.ά. Στις εμφανίσεις της συμπεριλαμβάνονται ακόμη τα έργα: *Ορφέας και Ευρυδίκη* του Gluck, *Ρέκβιεμ* και *Λειτουργία της Στέψης* του Mozart, *Te Deum* του Charpentier, *Lauda Sion* του Mendelssohn, *Μήδεια* του Cherubini, *Ρέκβιεμ* του Fauré, *Ο Θρίαμβος της Ιουδήθ* του Vivaldi, *Stabat Mater* του Pergolesi. Επίσης, έχει ερμηνεύσει σύγχρονα έργα των συνθετών: Δ. Μητρόπουλου, Γ. Κωνσταντινίδη, Γ. Κουρουπού, Ν. Ταίηλορ, Χ. Παπαγεωργίου, Γ. Βασιλαντωνάκη κ.ά.

Έχει συμπράξει ως σολίστ με τις Κρατικές Ορχήστρες Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Σόφιας, τις Συμφωνικές Δημοτικές Ορχήστρες Αθηνών, Πατρών και Βόλου, την Ορ-

χήστρα Mozarteum του Salzburg, την ιταλική ορχήστρα δωματίου I Solisti Veneti, το Composers Ensemble, την Καμεράτα, την Κρατική Ορχήστρα Εγχόρδων, την Feminarte και την Intrarti.
Έχει συνεργασθεί με μαέστρους όπως: Cl. Scimone, H. M. Rabenstein, P. Weigold, S. Lano, Δ. Χωραφάς, Λ. Καρυτινός, Κ. Τρικολίδης, Β. Φιδετζής, Μ. Λογιάδης, Δ. Μυράτ, Ν. Τσούχλος, Α. Μπαλτάς, Θ. Αντωνίου, S. Sondeckis, S. Kogan, Γ. Πέτρου, Μ. Μιχαηλίδης, Η. Βουδούρης, σε διάφορους σημαντικούς χώρους όπως: το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Εθνική Λυρική Σκηνή, Όπερα Θεσσαλονίκης, Semperoper στη Δρέσδη, Royal Festival Hall στο Λονδίνο, Conservatorio Verdi στο Μιλάνο, Congress Saal στο Villach της Αυστρίας, Αρχαίο Στάδιο Δελφών, Θέατρο Επιδαύρου και Ωδείο Ηρώδου του Αττικού.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΘΑΡΙΟΥ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Μελέτησε πιάνο με τον Ά.Γαρουφαλή και στη συνέχεια με τη Ντ.Μπακοπούλου, από την τάξη της οποίας πήρε δίπλωμα με άριστα παμψηφεί το 1993. Τραγούδι σπούδασε στο Ωδείο Athenaeum-Maria Callas (τάξη Μ. Κρίλοβιτς) απ' όπου αποφοίτησε με άριστα παμψηφεί και α΄ βραβείο το 1993. Με υποτροφία του Ιδρύματος "Α. Σ. Ωνάσης" τελειοποίησε την τεχνική της Φωνής στην Ιταλία με τους A. Pola, Ντ. Εγκολφόπουλο και R. Scotto. Έχει παρακολουθήσει μαθήματα και σεμινάρια με τους Ν. Ζαχαρίου, A. Miltcheva, Α. Παπατζιάκου, Κ. Πασχάλη, Ζ. Πηλού, V. Rosza, J. Vinikour.
Το 1997 έκανε το ντεμπούτο της ως Mrs. Quickly δίπλα στο *Falstaff* του Rolando Panerai στο Teatro Ponchielli της Cremona και ακολούθησαν μεταξύ άλλων τα έργα: *Madama Butterfly* (Suzuki), *Rigoletto, Falstaff* (σκηνοθ. Jonathan Miller), *Les larmes de couteau* του Martinu, *Une éducation manquée* του Chabrier, *Mahagonny Songspiel* και *Happy End* (*La Dame en Gris*) του K. Weill, *Olivo e Pasquale* του Donizetti, *L' Euridice* του Peri (Euridice, Tragedia), *Beggar's Opera* (Mrs. Peachum, σκηνοθ. John Cox), *Carmen* (Carmen), *Trouble in Tahiti* του Bernstein (Dinah) καθώς και το *Ρέκβιεμ* του Mozart, η *9η Συμφωνία* του Beethoven, η *Phaedra* του Britten, *Il Tramonto* του Respighi, *Ο Μάγος Έρωτας* του M. da Falla, *Stabat Mater* του Pergolesi, *Συμφωνία Ν. 1* του Γ. Χρήστου.
Η Αγγελική Καθαρίου έχει συνεργασθεί με τα λυρικά θέατρα της Βόρειας Ιταλίας, το Teatro Comunale της Ferrara, Carnegie Hall, Concertgebouw, Κρατική Όπερα του Ρήνου, Ε.Λ.Σ, Konzerthaus του Freiburg, Μέγαρο Μουσικής της Μόσχας, Fondation Royaumont, Culturgest Hall (Λισσαβώνα), The Pharos Trust (Λευκωσία), Ile-de-France Opéra et Ballet, Cité de la Musique (Παρίσι), Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, York National Centre of Early Music και με τα διεθνή Φεστιβάλ Αθηνών, Μασσαλίας, Βουδαπέστης, Roque d'Anthéron.
Ως σολίστ έχει συμπράξει με τις ορχήστρες: Κ.Ο.Α., Κ.Ο.Θ., Ε.Λ.Σ., Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., Καμεράτα, Mahler Chamber Orchestra, I Pomeriggi Musicali, Orchestre Philarmonique de Strasbourg, Manhatan Philharmonic, Ορχήστρα Νέων της Μεσογείου, Orchestre de Picardie, Ορχήστρα των Χρωμάτων υπό τη διεύθυνση των αρχιμουσικών: Cl. Abbado, Θ. Αντωνίου, D. Agiman, St. Bedford, R. Hayrabedian, Jan Latham-Koenig, Μ. Λογιάδη, Α. Μυράτ, M. Plasson, T. Severini, J. Pillement, Β. Συμεωνίδη, A. Zedda.
Οι ερμηνείες της περιλαμβάνουν μερικά από τα σημαντικότερα έργα του 20ού αιώνα: *Le Marteau sans Maître* του P. Boulez, *Pierrot Lunaire* του A. Schoenberg, *Folk Songs* και *Sequenza III* του L. Berio, *Stabat Mater* του A. Pärt , *T. S. Eliot Songs* του Γ. Χρήστου, *Ancient Voices of Children* του G. Crumb, *Miss Donnithorne's Maggot* του P. M. Davies, έργα Ελλήνων συνθετών καθώς και έργα των: P. Amaral, L. Brouwer, D. Blake, J. Cage, S. Gubaidulina, C. Halffter, F. B. Mâche, Ι. Ξενάκη, M. G. Taroncher. Έχει ερμηνεύσει πρωταγωνιστικούς ρόλους στην *Όπερα των Σκιών* του Ν. Μαμαγκάκη και στη *Λυσιστράτη* του Μ. Θεοδωράκη στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Η δισκογραφική της παρουσία περιλαμβάνει τα 16 τραγούδια του Ν. Σκαλκώτα σε πρώτη παγκόσμια παρουσίαση για τη BIS, τη *Messe Es-dur* του Schubert, το *Μάγο Έρωτα* του M. da Falla (Naïve), έργα της Clotilde Rosa (*La Ma de Guido*), τον *Ερωτόκριτο* του Ν. Μαμαγκάκη, έργα των: Γ. Καζάσογλου, Γ. Ιωαννίδη, Γ. Τσουγιόπουλου (Μουσ. Εταιρεία Αθηνών) και Ντ. Κωνσταντινίδη (Magni Publ.) καθώς και τη μουσική του Alexandre Desplat για την ταινία των K. Loach, S. Penn, Cl. Lelouch, "11'09"01 New York September 11".
Η Αγγελική Καθαρίου έχει βραβευθεί με το Premio Leoncavallo στο Locarno της Ελβετίας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Γιάννης Χριστόπουλος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1971.
Από μικρή ηλικία ασχολήθηκε με το τραγούδι, αρχικά σπουδάζοντας Βυζαντινή Μουσική. Στη συνέχεια ξεκίνησε να σπουδάζει κλασικό τραγούδι και το 1998 τιμήθηκε με την υποτροφία «Αλεξάνδρα Τριάντη» από τον Ο.Μ.Μ.Α. και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Cremona της Ιταλίας.
Έχει ερμηνεύσει πρωταγωνιστικούς ρόλους κλασικού και σύγχρονου ρεπερτορίου στο Μεγαρο Μουσικής Αθηνών και Θεσσαλονίκης, στην Εθνική Λυρική Σκηνή, έχει συνεργαστεί με όλες τις σημαντικές ορχήστρες της Ελλάδος. Έχει εμφανιστεί σε διεθνή φεστιβάλ και σε παραγωγές όπερας. (Carnegie Hall, Maggio Musicale Fiorentino, The Cairo Opera)
Δισκογραφία: «Η επιστροφή της Ελένης» όπερα του Θάνου Μικρούτσικου, «Στον τόπο μου τέλεια ξένος» κύκλος τραγουδιών του Θάνου Μικρούτσικου σε ποίηση του Francois Villon, «Αποκάλυψη του Ιωάννου» ορατόριο του Τάσου Ιωαννίδη, «Χρονικό της Αλώσεως» ορατόριο του Γιώργου Χατζηνάσιου βασισμένο στο χρονικό του Γεωργίου Φραντζή.
Από τον Ιανουάριο του 2008 είναι πρόεδρος του Συλλόγου Πρωταγωνιστών Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

ΑΡΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Είναι Μηχανολόγος Μηχανικός και Δρ. Ναυπηγός Μηχανολόγος Μηχανικός του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου. Σπούδασε πιάνο στο Εθνικό Ωδείο και στο Ωδείο του Ε.Μ.Π., ενώ παράλληλα παρακολούθησε θεωρητικά μαθήματα μουσικής. Σπούδασε κλασικό τραγούδι με τη Marina Krilovici, τον Φραγκίσκο Βουτσίνο και τη Λίλιαν Τσατσαρώνη, με την οποία πήρε δίπλωμα μονωδίας από το Ωδείο Kodály. Συνέχισε να εξασκεί την τεχνική του με τη Χριστίνα Γιαννακοπούλου και να μελετά ρεπερτόριο όπερας με τον Άρη Χριστοφέλλη. Έχει ερμηνεύσει έργα J.S. Bach με την Καμεράτα - Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής στα πλαίσια των Ακαδημιών Bach (2002, 2003) που οργανώθηκαν από τον Ο.Μ.Μ.Α. Το 2006 εργάστηκε υποκριτικά και μουσικά στο ρόλο του Ferrando (από την όπερα *Έτσι κάνουν όλες* του Mozart) στα πλαίσια εξάμηνου σεμιναρίου με τους Παναγή Παγουλάτο, Ίων Κεσούλη και Άρη Χριστοφέλλη. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια ερμηνείας και τεχνικής με τους Kurt Equiluz, Δήμητρα Θεοδοσίου, Birgit Nickl, James Taylor, Thomas Cooley. Έχει συνεργαστεί με την Εθνική Λυρική Σκηνή στην όπερα *Ariadne auf Naxos* (Scaramuccio) και στις όπερες-μινιατούρες *Hin und zurück* (Robert) του P. Hindemith και *La délivrance de Thésée* (Thésée) του D. Milhaud. Έχει επίσης ερμηνεύσει το ρόλο του Mengone στην όπερα *Lo speziale* του J. Haydn. Έχει συνεργαστεί με τους μαέστρους Helmut Rilling, Giovanni Pacor, Λουκά Καρυτινό, Νίκο Βασιλείου κ.ά. Οι εμφανίσεις του σε κοντσέρτα περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό τραγουδιών του F. Schubert (ανάμεσά τους και ο κύκλος Winterreise), *Messiah* του F. Handel, *Oratorio de Noël* του C. Saint-Saens, πολυάριθμα έργα των J. S. Bach και W. A. Mozart, τραγούδια και άριες Ιταλών συνθετών του μπαρόκ καθώς και έργα σύγχρονων ελ-

λήνων συνθετών. Ως μέλος του φωνητικού συνόλου παλιάς μουσικής "ΠολυΦωνία" έχει ηχογραφήσει δύο CD με έργα του Έλληνα συνθέτη αναγεννησιακής μουσικής Φραγκίσκου Λεονταρίτη και έχει συμμετάσχει σε πολυάριθμες συναυλίες στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΒΑΓΙΑΣ

Ο τενόρος Βασίλης Καβάγιας γεννήθηκε το 1986 στην Αθήνα. Είναι αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (Σύνθεση). Το 2009 απέκτησε το Δίπλωμα Μονωδίας από το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας από την τάξη της Χριστίνας Γιαννακοπούλου. Παράλληλα μελετάει με τον Άρη Χριστοφέλλη. Από τον Οκτώβριο 2009 παρακολουθεί μεταπτυχιακές σπουδές στην όπερα με την Barbara Bonney στο Mozarteum Universität στο Salzburg ως υπότροφος του Κοινωφελούς Ιδρύματος «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης» και του Ι.Κ.Υ.

Το 2007 απέσπασε το πρώτο βραβείο στο διαγωνισμό λυρικού τραγουδιού της Yamaha (YMFE). Έχει πάρει μέρος σε σημαντικά σεμινάρια με τους Κώστα Πασχάλη, Άρη Χριστοφέλλη, Kurt Equiluz, Μαρινα Κρίλοβιτς και Δάφνη Ευαγγελάτου.

Ως σολίστ έχει εμφανιστεί στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών με την Ορχήστρα των Χρωμάτων, τη Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ. και την Καμεράτα του Σάλτσμπουργκ. Εχει ερμηνεύσει την *Λειτουργία της Στέψης* του W. A. Mozart, τη *Λειτουργία σε Σολ* του F. Schubert και τις *Καντάτες No. 4* και *No.6* του J. S. Bach.

Το 2008 έκανε το ντεμπούτο του στήν όπερα με το ρόλο του Eduardo στην όπερα *La cambiale di matrimonio* του G.Rossini στο Δημοτικό Θέατρο Κέρκυρας. Έχει ερμηνεύσει επίσης Εύανδρο (*Άλκηστη* του Gluck - ΜΜΑ), Brighella (*Αριάδνη στη Νάξο* Strauss - Ε.Λ.Σ.) και Paolino (*Ο Μυστικός Γάμος* του Cimarosa - Mozarteum Salzburg, Marktoberdorf, Landau, Neumünster).

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΟΤΣΙΚΑΣ

Ο μπάσος Κώστας Ντότσικας γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1969. Σπούδασε νομικά και παράλληλα κλασικό τραγούδι στο Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης (τάξη Β. Τσαμπαλή), απ' όπου πήρε το δίπλωμα μονωδίας το 1993, με άριστα παμψηφεί. Πρωτεύοντα ρόλο στη μουσική του εξέλιξη είχε ο διάσημος Έλληνας μπάσος Νίκος Ζαχαρίου με τον οποίο μελέτησε. Παρακολούθησε σεμινάρια των Γ. Παππά, Κ. Πασχάλη, D. Ziegler, G. Ravazzi. Το τελευταίο διάστημα μελετά με τον τενόρο Βαγγέλη Χατζησίμο.

Έκανε το ντεμπούτο του το 1994 στα «ΔΗΜΗΤΡΙΑ» Θεσσαλονίκης και έκτοτε έχει εμφανιστεί σε παραγωγές της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης, της Όπερας Θεσσαλονίκης, του Teatro Mancinelli στο Ορβιέτο της Ιταλίας στα έργα: *Cosi fan tutte, Die Zauberflöte, Le nozze di Figaro, Dido and Aeneas, La Cenerentola, La Traviata, Macbeth, La Gioconda, Carmen, Andrea Chenier, Salome.*

Τραγούδησε σε παγκόσμια πρώτη στις όπερες «Η μάσκα του κόκκινου» του Δ. Μαραγκόπουλου (Εθνική Λυρική Σκηνή) *Πούσκιν* του Φ. Τσαλαχούρη (Ορχήστρα των Χρωμάτων) και στο διαγωνισμό σύνθεσης όπερας στο φεστιβάλ «Παίς όπερα» (Όπερα Θεσσαλονίκης).

Συνεργάστηκε με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Ορχήστρα των Χρωμάτων, τις Συμφωνικές Ορχήστρες Δήμου Αθηναίων και Θεσσαλονίκης, την Ορχήστρα «Amadeus» της Σόφιας και τραγούδησε ορατόρια των Bach, Händel, Mozart, Rossini, Schubert, Bruckner.

Το 2009-2010 εμφανίστηκε ως Colline (*La Boheme*), Leporello (*Don Giovanni*) και Sarastro (*Die Zauberflöte*) σε παραγωγές της Όπερας Θεσσαλονίκης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ

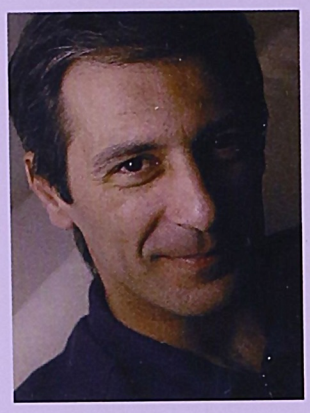
Ο βαρύτονος Δημήτρης Πλατανιάς γεννήθηκε στην Καλαμάτα.
Αποφοίτησε από το Δημοτικό Ωδείο της γενέτειράς του, παίρνοντας πτυχίο κιθάρας από την τάξη του Γιάννη Μαυρέα και δίπλωμα μονωδίας από την τάξη της Μαρίας Μαρκέτου. Το 2000 έλαβε την υποτροφία «Αλεξάνδρα Τριάντη» από το Σύλλογο Φίλων της Μουσικής και συνέχισε τις σπουδές του στην όπερα με την Masako Tanaka Protti στην Κρεμόνα της Ιταλίας. Από το 2004 μελετάει με τον Άρη Χριστοφέλλη.
Έχει συνεργαστεί ως σολίστ με τη Royal Philarmonic Orchestra,την Ορχήστρα των Χρωμάτων, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης και τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων. Το 2003 έκανε το ντεμπούτο του στην κεντρική σκηνή της Ε.Λ.Σ. ερμηνεύοντας το ρόλο του Άλφιο στην όπερα *Καβαλερία Ρουστικάνα* του P. Mascagni. Από τότε συνεργάζεται τακτικά με την Ε.Λ.Σ. (Λεπορέλλο στο *Ντον Τζιοβάννι*, Μαρτσέλλο στη *Μποεμ*, Ξέρξης στο *Μαραθών-Σαλαμίς*, Μπαρνάμπα στη *Τζοκόντα*, Φίγκαρο στους *Γάμους του Φίγκαρο*, Πάολο στο *Σιμόν Μποκανέγκρα*, Άρχοντας στον *Πρωτομάστορα*, Ριγκολέττο στην ομώνυμη όπερα, Τόνιο στους *Παλιάτσους*, κ.ά.), με το Teatro Sociale του Rovigo (Ζεράρ στον *Αντρέα Σενιέ*, Αμονάσρο στην *Αΐντα*), την Fondazione Toscanini (*Ναμπούκο*), την Casa da Musica του Πόρτο (*Ριγκολέττο*), το Teatro Goldoni του Λιβόρνο (Ζεράρ, Αμονάσρο), το Teatro dell' Opera Giocosa της Σαβονας (Ναμπούκο, Αμονάσρο), την Όπερα Θεσσαλονίκης (Αμονάσρο). Στα μελλοντικά του σχέδια συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων συνεργασίες με το Φεστιβάλ του Bregenz (Αΐντα) και το Maggio Musicale Fiorentino (Αντρέα Σενιέ).

ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ Ε.Ρ.Τ.

Η Χορωδία της Ε.Ρ.Τ. ιδρύθηκε το 1977 από το Μάνο Χατζιδάκι, διευθυντή τότε του Τρίτου Προγράμματος της Ραδιοφωνίας, ως «Χορωδία του Τρίτου», σε συνεργασία με τον Αντώνη Κοντογεωργίου, που υπήρξε ο οργανωτής και βασικός διευθυντής της ως σήμερα.
Η Χορωδία, που στο ξεκίνημά της αριθμούσε 18 μέλη και σήμερα αποτελείται από 55 χορωδούς, αναδείχθηκε σύντομα ως το καλύτερο χορωδιακό σύνολο της χώρας. Στο ρεπερτόριό της, που περιλαμβάνει πάνω από 900 συνθέσεις, συγκαταλέγονται μεταξύ άλλων έργα για χορωδία και ορχήστρα των: J. S. Bach, C. P. E. Bach, Bacalof, Beethoven, Berlioz, Bernstein, Brahms, Bruckner, Corette, Debussy, Dvořák, Fauré, Haydn, Jánek, Kancheli, Kodaly, Liszt, Mahler, Mendelssohn, Milhaud, Mozart, Orff, Pergolesi, Prokofiev, Rossini, S. Saens, Schostakovich, Fl. Schmith, Schubert, Schumann, Scriabin, Stravinsky, Verdi, Vivaldi, Αδάμη, Αντωνίου, Αστρινίδη, Βρόντου, Βούκανου, Θεοδωράκη, Καλομοίρη, Κούκου, Κουνάδη, Μαμαγκάκη, Μαραγκόπουλου, Μικρούτσικου, Μπαλτά, Νεζερίτη, Ξενάκη, Ξένου, Τάτση, Τενίδη, Χατζηδάκι, Χρήστου.
Στο ρεπερτόριο της Χορωδίας ανήκουν και οι όπερες: *Αΐντα* (Verdi), *Καπουλέτοι και Μοντέγοι* (Bellini), *Νόρμα* (Bellini), *Κάρμεν* (Bizet), *Λουκρητία Βοργία* (Donizetti), *Οι Τρώες* (Berlioz), *Ορφέας* (Monteverdi), *Ο Μαγικός Αυλός* (Mozart), *Έτσι κάνουν όλες* (Mozart), *Ντον Τζιοβάννι* (Mozart), *Οι Γάμοι του Φίγκαρο* (Mozart), *Λα Τραβιάτα* (Verdi), *Τριστάνος και Ιζόλδη* (Wagner), *Η επιστροφή της Ελένης* (Μικρούτσικος), *Ο γυάλινος κύκλος* (Μαραγκόπουλος), *Μόμο* (Μπαλτάς) και *Ρέα* (Σαμάρας).
Στη διαμόρφωση του ρεπερτορίου της δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα σε πρώτες παγκόσμιες εκτελέσεις ελληνικών έργων, από τα οποία 46 είναι για χορωδία και ορχήστρα.
Η δραστηριότητα της Χορωδίας στο εξωτερικό αυξήθηκε την περίοδο 1993-94, επί Γενικής Διεύθυνσης Μίκη Θεοδωράκη, χάρη στον οποίο πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες από τις 44 εμφανίσεις της εκτός Ελλάδος (Φεστιβάλ Ανόβερου, Φεστιβάλ Καΐρου, Φεστιβάλ Τουλούζης, Φεστιβάλ Κολωνίας, Φεστιβάλ Μονάχου, Φεστι-

βάλ Βελιγραδίου, Φεστιβάλ Φλωρεντίας, Φεστιβάλ Ελσίνκι, Όπερα του Μονπελιέ, Η.Π.Α., Καναδά, Κύπρο, Τουρκία, Τυνησία). Τον Οκτώβριο του 2007, στο Polytheater του Πεκίνου, η Χορωδία πραγματοποίησε την εναρκτήρια συναυλία των εκδηλώσεων για το πολιτιστικό έτος της Ελλάδας στην Κίνα και την ίδια χρονιά στην Alte Oper της Φρανκφούρτης, ερμήνευσε το *Άξιον Εστί* στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Ημέρες Πολιτισμού».
Η Χορωδία έχει κατά καιρούς συνεργαστεί και με άλλους Έλληνες και ξένους μαέστρους.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΥΖΑΝΗΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά και πιάνο στο Εθνικό Ωδείο Αθηνών απ' όπου αποφοίτησε το 1986. Σπούδασε διεύθυνση χορωδίας στην Ουγγαρία με υποτροφία του Ινστιτούτου Kodaly με δίπλωμα το 1989. Στην τριετία που ακολούθησε διετέλεσε λέκτορας μουσικοπαιδαγωγικών συστημάτων στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 1992 συνέχισε τις σπουδές του στην Μουσική Ακαδημία του Μονάχου απ' όπου το 1996 αποφοίτησε με δίπλωμα διεύθυνσης χορωδίας.
Έχει διατελέσει ως βοηθός μαέστρου (Hans Martin Schneidt) στην Bach Chor του Μονάχου και ως μόνιμος μαέστρος με την χορωδία ars musica και τη Συμφωνική Ορχήστρα του Μονάχου.
Έχει δώσει πολλές συναυλίες ως διευθυντής χορωδίας και ορχήστρας σε Γερμανία, Αυστρία και Ιταλία με έργα των Orff, Mozart, Haydn, Bach, Brahms, Szymanowski, Janacek, Stravinsky, κ.ά.
Με τη χορωδία Biblischor κατέκτησε το 1998 Α΄ βραβείο καλύτερης χορωδίας και το 2000 το Α΄ βραβείο καλύτερου μαέστρου στο διαγωνισμό Hessen Chorwettbewerb.
Το 2000 τιμήθηκε με το βραβείο " Händel Ring " στην τελετή λήξης του Bach Festival στο Schwerin για την πρώτη εκτέλεση της *Missa Brevis* του Janos Vaida με την χορωδία ars musica chor.
Από το 2005 συνεργάζεται με την χορωδία της Ε.Ρ.Τ.

ΜΙΚΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Η Μικτή Δημοτική Χορωδία Αθηνών ιδρύθηκε το 1999 και αποτελείται από επαγγελματίες μουσικούς - τραγουδιστές.
Η χορωδία σε συνεργασία με τη Συμφωνική Ορχήστρα και την Ορχήστρα Δωματίου του Δήμου Αθηναίων, καθώς επίσης και ορχήστρες άλλων φορέων όπως η Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., η Λαϊκή Ορχήστρα "Μίκης Θεοδωράκης" κ.ά., έχει παρουσιάσει στην μέχρι τώρα πορεία της τα εξής έργα: *9η Συμφωνία, Fantasia* του L.V. Beethoven, *Requiem, Cosi fan tutte, C minor Messe* του W. A. Mozart, *Deutsches Requiem, Liebeslieder, Nanie, Gesang der Parzen* του J. Brahms, *Βαλπουριανή Νύχτα, Όνειρο Θερινής Νυκτός* του F. Mendelssohn, *Gloria* του Vivaldi, *Stabat Mater* του Pergolesi, *Messiah* του G. Fr. Handel, *Magnificat* του J. S. Bach, *Ιπτάμενος Ολλανδός* του R. Wagner, *Sokrates* του E. Satie, *Δάφνις & Χλόη* του M. Ravel, *Pavane, Requiem* του G. Faure, *Carmina Burana* του C. Orff, *Συμφωνία της Λεβεντιάς* του Μ. Καλομοίρη, *Tres in Unam* του Ελ. Καλκάνη, *Ζορμπάς, Canto General, Άξιον Εστί* του Μ. Θεοδωράκη, *Ελεύθεροι Πολιορκημένοι* του Γ. Μαρκόπουλου, *Αποκάλυψις του Ιωάννου* του Τ. Ιωαννίδη, *Εαρινές Φωνές* του Γ. Παζαΐτη.
Επίσης έχει παρουσιάσει σε a capella συναυλίες έργα των Monteverdi, Palestrina, Banchieri, Schuman, Saint-Saens, Bardos, Brahms, Verdi, Θεοδωράκη, Χατζιδάκι, Σαββόπουλου, Πλέσσα, Ταίηλορ, Λυγνού, Αδάμη, Μπαλτά, Αντωνίου, Ιωαννίδη, Κωνσταντινίδη, Παπακωνσταντίνου.
Επίσης, σε συναυλίες αφιερώματα, έχει παρουσιάσει σε συνεργασία με τα μουσικά

σύνολα του Δήμου, έργα των Verdi, Berstein, Brahms, Strauss, Mozart, κ.ά. Τον Ιούνιο του 2001, συμμετείχε στις συναυλίες του διάσημου Γάλλου συνθέτη Jean Michel Jarre στο θέατρο Ηρώδου του Αττικού. Τέλος η Μ.Δ.Χ.Α. έχει εμφανιστεί σε διάφορα Φεστιβάλ στην Ελλάδα.
Από την ίδρυσή της, τη χορωδία διευθύνει ο μαέστρος Σταύρος Μπερής.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΡΗΣ

Ο Σταύρος Μπερής γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε κλασική κιθάρα με τον Χαράλαμπο Εκμεκτσόγλου, κλασικό τραγούδι με τους Κική Μορφωνιού, Φραγκίσκο Βουτσίνο, Σταμάτη Μπερή και ανώτερα θεωρητικά με τον Μιχάλη Τραυλό. Με υποτροφία του Guildhall School of Music and Drama (Λονδίνο), ειδικεύτηκε στην προκλασική μουσική με τους Thomas Hemsley, David Roblou, Emma Kirkby και Phil Pickett.
Έχει εμφανιστεί στο Λονδίνο με πολλά σύνολα Παληάς Μουσικής και εχει συνεργαστεί με τον David Roblou στις Μπαρόκ Όπερες "The Tempest" του M. Locke, "Venus and Adonis" του J. Blow, "Ballo dell' Ingrate", "L'Incoronazione di Poppea" του C. Monteverdi. Σαν μέλος του Εργαστηρίου Παληάς Μουσικής έχει λάβει μέρος σε πολλές συναυλίες καθώς και τηλεοπτικές εκπομπές, διευθύνοντας επίσης και το φωνητικό σχήμα του συνόλου "Χορωδιακό Εργαστήρι Αθηνών". Είναι ιδρυτικό μέλος του Μουσικού Συνόλου "Τερψιχόρη" που ειδικεύεται στην ερμηνεία της προκλασικής μουσικής. Ως σολίστ συνέπραξε με τη Χορωδία και Ορχήστρα Αθηνών στα ορατόρια "Μεσσίας" του Handel και "Κατά Ιωάννη Πάθη" του Bach.
Από το Νοέμβριο του 1997 έχει αναλάβει την Καλλιτεχνική Διεύθυνση του Χορωδιακού Φεστιβάλ του Δήμου Παπάγου καθώς και τη Διεύθυνση της Μικτής Χορωδίας του Δήμου Παπάγου. Έχει διδάξει τη Χορωδία του Δήμου Αθηναίων στα έργα "9η Συμφωνία" του Beethoven, "Deutsches Requiem" του Brahms, "Requiem", "C Minor Messe", "Cosi fun tutte" του Mozart, "Ιπτάμενος Ολλανδός" του Wagner, "Requiem" του Faure, "Ζορμπάς", "Canto General" του Μίκη Θεοδωράκη, κ.ά. Από το Σεπτέμβριο του 1994 διδάσκει στο Αμερικάνικο Κολέγιο Ελλάδος (Deree College). Τέλος από το Σεπτέμβριο του 1993 έχει αναλάβει τη διεύθυνση της Χορωδίας της Εμπορικής Τράπεζας, με την οποία έχει εμφανιστεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό σε 350 και πλέον συναυλίες καθώς επίσης και πολλές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές.

ΒΥΡΩΝ ΦΙΔΕΤΖΗΣ

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Ξεκίνησε τις σπουδές του στο βιολοντσέλο στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης και, με υποτροφία του Ι.Κ.Υ., συνέχισε στη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης, με τους Βλ. Ορλόφ, Α. Ναβάρρα και Σ. Μπένες, όπου πήρε το δίπλωμά του το 1975. Παράλληλα φοίτησε, στην ίδια σχολή, στην τάξη διεύθυνσης ορχήστρας του Χανς Σβαρόφσκι από το 1973 έως το 1977, οπότε πήρε και το δίπλωμα διεύθυνσης ορχήστρας.
Έχει εμφανιστεί ως σολίστ και ως διευθυντής ορχήστρας με όλες τις ελληνικές συμφωνικές ορχήστρες, καθώς και με ξένα συγκροτήματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Αυστρία, Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία, Μεξικό, Πολωνία, Ρωσία, Τσεχοσλοβακία, Ρουμανία, Αλβανία, Αρμενία, Ισλανδία, Βραζιλία, Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Κύπρο, Τουρκία, Κίνα κ.ά.), προβάλλοντας πάντα τη νεοελληνική δημιουργία.
Συνεργάστηκε επί πολλά χρόνια με την Εθνική Λυρική Σκηνή, όντας από το 1985 έως το 1992 μόνιμος αρχιμουσικός της. Από τον Σεπτέμβριο του 1990 ως το 1992 ήταν επικεφαλής αρχιμουσικός της Κρατικής Φιλαρμονικής του Αικατερινεμπούργκ της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και από το 1992 είναι προσκεκλημένος αρχιμουσικός της «Καπέλα Ρωσία» στη Μόσχα (πρώην ορχήστρας του Υπουργείου Πολιτισμού της ΕΣΣΔ). Υπήρξε, παράλληλα, προσκεκλημένος αρχιμουσικός της

Συμφωνικής Ορχήστρας του Πάζαρτζικ της Βουλγαρίας (1990-1999) και καλλιτεχνικός της διευθυντής (1999-2001). Την περίοδο 2000-2005 είχε την καλλιτεχνική ευθύνη της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Θεσσαλονίκης. Από το 1987 είναι μόνιμος αρχιμουσικός της Κ.Ο.Α. ενώ από το 2004 είναι και ο καλλιτεχνικός της διευθυντής.

Έχει ηχογραφήσει τις όπερες του Σπ. Σαμάρα: *Ρέα, Μάρτυς, Δεσποινίς ντε Μπελίλ*· τις όπερες του Π. Καρρέρ: *Κυρα Φροσύνη, Δέσπω*· την όπερα του Δ. Μητρόπουλου: *Αδελφή Βεατρίκη*· τους *36 Ελληνικούς χορούς* του Ν. Σκαλκώτα στην πρώτη παγκόσμια ηχογράφηση· τις δύο πρώτες συμφωνίες του Μ. Καλομοίρη (*Της Λεβεντιάς* και *Των ανίδεων και των καλών ανθρώπων*), καθώς και τις όπερές του *Ανατολή* και *Κωνσταντίνος Παλαιολόγος*· τα ορχηστρικά άπαντα του Γ. Κωνσταντινίδη και τον *Ύμνο στην Ελευθερία* του Ν. Χ. Μάντζαρου στην πλήρη και πρωτότυπη μορφή του. Επίσης, έργα των Γ. Σισιλιάνου, Δ. Δραγατάκη, Α. Ευαγγελάτου, Δ. Λιάλιου, Δ. Λαυράγκα, Μ. Βάρβογλη, Π. Πετρίδη, Αιμ. Ριάδη, Γ. Αξιώτη, Θ. Αντωνίου, Μ. Θεοδωράκη, Ι. Χαλιάσα, Π. Κούκου, Σ. Ζάννα κ.ά.

Στη μακρόχρονη σταδιοδρομία του, ως σολίστ του βιολοντσέλου και ως διευθυντής ορχήστρας, έχει παρουσιάσει πάνω από 200 ελληνικά έργα, τα περισσότερα από αυτά σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση ή σε παρουσίαση στο κοινό μετά από πολύχρονη σιωπή.

Για την καλλιτεχνική του δράση η Ακαδημία Αθηνών τον τίμησε το 1975 με το βραβείο Σπύρου Μοτσενίγου. Έχει επίσης τιμηθεί από την Εθνική Λυρική Σκηνή, τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης καθώς και από άλλους φορείς. Για την προσφορά του στην ελληνική μουσική εξελέγη ομόφωνα επίτιμο μέλος της Ενώσεως Ελλήνων Μουσουργών, ενώ για το δισκογραφικό του έργο, του απονεμήθηκε τιμητική διάκριση από την Ένωση Ελλήνων Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής. Το 2010 αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την μακροχρόνια και ουσιώδη προσφορά του στη μουσική.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών είναι το αρχαιότερο ορχηστρικό μουσικό σύνολο στην Ελλάδα. Από την εποχή της ίδρυσής της έως σήμερα, η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών προσπαθεί να προσφέρει στους Έλληνες τη δυνατότητα επικοινωνίας με τα αριστουργήματα του παγκόσμιου ρεπερτορίου, ενώ ταυτόχρονα ήταν, είναι και θα παραμείνει ο κορυφαίος εκφραστής της εγχώριας συνθετικής παραγωγής.

Επιφανείς Έλληνες καλλιτέχνες πρόσφεραν το ταλέντο τους στην υπηρεσία της και διαμόρφωσαν την υπάρχουσα στην Ελλάδα συμφωνική παράδοση. Από τις τάξεις της πέρασαν κορυφαίοι μουσικοί που δίδαξαν, τόσο από τα αναλόγιά της, όσο και από τις αίθουσες των Ωδείων όπου εργάστηκαν, γενεές Ελλήνων μουσικών.

Εκτός από την Αθήνα, η Κ.Ο.Α. εμφανίζεται και σε πολλές πόλεις της Ελλάδος έχοντας καθιερώσει συστηματικές και οργανωμένες περιοδείες. Έχει επίσης συμμετάσχει, με μεγάλη επιτυχία, σε διεθνή φεστιβάλ και διοργανώσεις. Τον Ιούνιο του 2009 συμμετείχε στο παγκοσμίου φήμης Φεστιβάλ του Bad Kissingen στη Γερμανία αποσπώντας εγκωμιαστικά σχόλια.

Από το 2005 οργανώνει κάθε χρόνο τις Ελληνικές Μουσικές Γιορτές σε συνεργασία με το Μ.Μ.Α. Παράλληλα συνδιοργάνωσε μουσικολογικά συνέδρια με την Ακαδημία Αθηνών, τα Πανεπιστήμια Αθηνών και Ιονίου, την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών και τη Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη».

Το 2007 κυκλοφόρησε ο πρώτος διεθνής δίσκος της με έργα Μανώλη Καλομοίρη από τη εταιρεία NAXOS, αποσπώντας εγκωμιαστικές κριτικές από τον εγχώριο και το διεθνή τύπο. Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών πρωτοστάτησε με την ηχογράφηση αυτή στη σειρά Greek Classics, η οποία υπήρξε πρωτοβουλία της και έχει ως στόχο τη διεθνή προβολή της ελληνικής μουσικής δημιουργίας διαχρονικά. Ακολούθησε,

από την εταιρία Legend, ακόμη ένας δίσκος με συμφωνικά έργα του Μίκη Θεοδωράκη. Πρόσφατα εξέδωσε τα πρώτα αρχειακά της CD, με ιστορικές ηχογραφήσεις του ιδρυτή και πρώτου Διευθυντή της, του μαέστρου Φιλοκτήτη Οικονομίδη. Διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών είναι ο μόνιμος αρχιμουσικός της, Βύρων Φιδετζής.

Βιογραφικά συντελεστών

ΜΑΡΘΑ ΑΡΑΠΗ

Η Μάρθα Αράπη σπούδασε το λυρικό τραγούδι με τον τενόρο Γιώργο Ζερβάνο, στου οποίου την καθοδήγηση οφείλει την ανάδειξη της καλλιτεχνικής της προσωπικότητας. Έχει δώσει πολλά προσωπικά ρεσιτάλ και μεγάλο αριθμό συναυλιών, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ερμηνεύοντας Ιταλική, Γερμανική, Γαλλική και Ελληνική Μουσική (ορατόριο, όπερα ρεπερτορίου, σύγχρονη όπερα, lied).

Έχει συμπράξει με τη Συμφωνική Ορχήστρα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και Θεσσαλονίκης, την Καμεράτα-Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής, τη Φιλαρμονική της Δρέσδης, τη Συμφωνική της Βουδαπέστης, την Ορχήστρα της Όπερας της Σόφιας, τη Συμφωνική της Πράγας, την Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της E.P.A., την Ορχήστρα των Χρωμάτων, το Capriccio Stravagante, ερμηνεύοντας έργα J. S. Bach, J. Haydn, G. F. Handel, G. B. Pergolesi, G. Faure, C. Monteverdi, A. Vivaldi, C. Orff, H. Purcell, L. V. Beethoven, G. Verdi, R. Strauss, D. Shostakovich, έργα Ελλήνων Συνθετών, ξένη και ελληνική οπερέτα.

Στην Εθνική Λυρική Σκηνή όπου είναι μόνιμη σολίστ έχει ερμηνεύσει πρωταγωνιστικούς ρόλους έργων ρεπερτορίου: *Ντον Πασκουάλε, Ριγκολέττο, Λα Τραβιάτα, Ο Μαγικός Αυλός, Φάλσταφ, Ντον Τζιοβάννι, Ο Κουρέας της Σεβίλλης, Το Ελιξίριο του έρωτα, Νυχτερίδα, Χώρα του Μειδιάματος, Θαΐς, Σιμόν Μποκανέγκρα, Μποέμ, Κάρμεν, Τα Παραμύθια του Χόφμαν, Νόρμα, Άννα Μπολένα, Ο Κουρσάρος, Ο Τροβατόρε, Μαντάμα Μπαρερφλάι, Οι Παλιάτσοι* κ.ά.

Έχει ερμηνεύσει, σε πρώτη εκτέλεση, έργα Σύγχρονων Ελλήνων Συνθετών: Δ. Μαραγκόπουλου, Θ. Μικρούτσικου, Π. Κούκου, Γ. Τσαγκάρη, Μ. Θεοδωράκη, κ.ά.

Έχει επανειλημμένα συνεργαστεί με το Μέγαρο Μουσικής και έχει εμφανιστεί στα πλαίσια του Φεστιβάλ Αθηνών στο Ηρώδειο.

Σημαντική θέση στην καλλιτεχνική της δραστηριότητα έχει η συμμετοχή της στην δισκογραφική καταγραφή έργων Ελλήνων Συνθετών. Έχει ερμηνεύσει τους επώνυμους ρόλους από τις Όπερες: *La Biondinette* και *La Mademoiselle de Belle Isle* του Σπύρου Σαμάρα, *Αδελφή Βεατρίκη* του Δημήτρη Μητρόπουλου, *Η Κυρά Φροσύνη* και *Δέσπω* του Παύλου Καρρέρ με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Pasardjik υπό τη Διεύθυνση του Βύρωνα Φιδετζή αλλά και έργα Μάντζαρου, Καλομοίρη, Λαυράγκα κ.ά.

Έχει ηχογραφήσει προσωπικά ρεσιτάλ για το Γ' Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ

Ο τενόρος Αντώνης Κορωναίος γεννήθηκε στη Νέα Υόρκη. Από πολύ μικρός ξεκίνησε να σπουδάζει μουσική. Έτσι, αρχικά πήρε το πτυχίο του πιάνου και μελέτησε τα θεωρητικά της μουσικής. Στη συνέχεια μαθήτευσε κοντά σε πολλούς σπουδαίους δασκάλους της μονωδίας, αρχικά στην Ελλάδα (Μ. Κρίλοβιτς, Κ. Πασχάλη, Φ. Βουτσίνο) και στη συνέχεια στην Ιταλία (Ρ. Ρέσνικ, Ο. Ματτεούτσι). Τελευταία μελετά με τον Αλμπέρτο Ρινάλντι. Από το 1994 εμφανίζεται τακτικά στην Εθνική Λυρική Σκηνή σε όπερες (*Ο Κουρέας της Σεβίλλης, Άννα Μπολένα, Το Ελιξίριο του έρωτα, Μια Ιταλίδα στο Αλγέρι, Σταχτοπούτα, Ο Μαγικός Αυλός, Η Αρπαγή από το Σεράι, Κόμης Ορύ, Ριγκολέττο, Ρίτα* κ.ά.). Το 2001 πήρε το α' βραβείο Giuseppe di Stefano στον ομώνυμο διαγωνισμό. Επί δύο χρόνια (2002-2004) υπήρξε μόνιμο στέλεχος της Όπερας του Ντύσσελντορφ. Από το 1998 πραγματοποιεί εμφανίσεις σε μεγάλες παραγωγές όπερας στο εξωτερικό (Βιέννη, Βερολίνο, Μόναχο, Λοζάνη, Ζυρίχη, Ρώμη, Τεργέστη, Φλωρεντία, Τρεβίζο, Κατάνια, Τόκιο, Γιοκοχάμα, Μόσχα, Αγία Πετρούπολη, Παρίσι, κ.ά.). Από το 2004 ανήκει και στο καλλιτεχνικό δυναμικό της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε μουσικολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών καθώς επίσης βιολί, ανώτερα θεωρητικά και σύνθεση στο Εθνικό Ωδείο. Λαμβάνοντας πέντε υποτροφίες συνέχισε τις μουσικές του σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης αποκτώντας Master στη διεύθυνση ορχήστρας και Διδακτορικό στη σύνθεση (τάξεις David Hoose, Θόδωρου Αντωνίου και Lukas Foss). Έχει τιμηθεί με έντεκα βραβεία σε πανελλήνιους και διεθνείς διαγωνισμούς μεταξύ των οποίων το Α΄ βραβείο του διεθνούς διαγωνισμού σύνθεσης ALEA III και το Β΄ βραβείο του διεθνούς διαγωνισμού σύνθεσης Δημήτρης Μητρόπουλος.

Έχει διευθύνει τη Φιλαρμονική ορχήστρα της Ταϋλάνδης, την Ορχήστρα του Φεστιβάλ της Σόφιας, την Ορχήστρα ALEA III της Βοστώνης, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Καμεράτα ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής, την Ορχήστρα των Χρωμάτων, την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα και Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της Ε.Ρ.Τ., τη Δημοτική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Ορχήστρα Πατρών, το Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής, και πολλές άλλες ορχήστρες και σύνολα του εξωτερικού.

Παράλληλα, η μουσική του έχει παιχτεί με μεγάλη επιτυχία ανά τον κόσμο: στο ενεργητικό του περιλαμβάνονται τουλάχιστον πενήντα παγκόσμιες εκτελέσεις έργων του, καθώς επίσης παραγγελίες από κορυφαίους φορείς όπως το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και το Carnegie Hall της Νέας Υόρκης.

Ο Μιχάλης Οικονόμου σήμερα είναι μόνιμος αρχιμουσικός της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Αθηναίων, διευθυντής του Μουσικού Τμήματος του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, καθηγητής διεύθυνσης ορχήστρας στο Hellenic American University και το Ωδείο Μουσικοί Ορίζοντες, παραγωγός του Τρίτου Προγράμματος της Ελληνικής Ραδιοφωνίας και μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών.

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Η Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων ιδρύθηκε το 1996 και από τότε διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο στα καλλιτεχνικά δρώμενα της Ελλάδας. Καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας της έχει καταφέρει να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των μουσικών δραστηριοτήτων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Το 2003 η Συμφωνική Ορχήστρα και τα Μουσικά Σύνολα του Δήμου Αθηναίων σχημάτισαν ανεξάρτητο ενιαίο φορέα. Οι τρεις μόνιμοι αρχιμουσικοί της ορχήστρας είναι οι: Ελευθέριος Καλκάνης, Μιχάλης Οικονόμου και Ανδρέας Τσελίκας. Το πλούσιο ρεπερτόριό της περιλαμβάνει τα μεγαλύτερα έργα των σημαντικότερων συνθετών της κλασικής μουσικής: από τα αριστουργήματα της μπαρόκ μουσικής μέχρι τις πρωτοποριακές συνθέσεις των σύγχρονων δημιουργών. Παράλληλα, έχουν ερμηνευθεί οι σημαντικότερες όπερες του διεθνούς ρεπερτορίου σε σύμπραξη με καταξιωμένους σολίστ του μελοδράματος. Επίσης, η καλλιέργεια και η προβολή της ελληνικής μουσικής αποτελεί πρωταρχικό στόχο για την ορχήστρα. Στο πλαίσιο αυτό, έχει ερμηνεύσει πολλά έργα των κύριων εκπροσώπων της ελληνικής λόγιας μουσικής δημιουργίας όπως οι: Ν. Σκαλκώτας, Γ. Κωνσταντινίδης, Μ. Παλλάντιος, Μ. Καλομοίρης, Α. Ευαγγελάτος, Μ. Θεοδωράκης, Θ. Αντωνίου, κ.ά. Παράλληλα, έχουν παρουσιασθεί πολλές συνθέσεις των Μ. Χατζιδάκι, Μ. Θεοδωράκη, Σ. Ξαρχάκου, Δ. Σαββόπουλου, Γ. Μαρκόπουλου, Μ. Πλέσσα, Χ. Λεοντή, Η. Ανδριόπουλου, Γ. Κατσαρού, Γ. Σπανού κ.ά. σε όλα τα μουσικά κέντρα της Ελλάδας. Ανταποκρινόμενη στις σύγχρονες απαιτήσεις αλλά και στα φιλόμουσα αισθήματα του κοινού, η Συμφωνική Ορχήστρα έχει καθιερώσει μια σειρά από τακτικές δημόσιες εμφανίσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό με μεγάλη επιτυχία. Το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, η Εθνική Λυρική Σκηνή, το θέατρο Παλλάς, το Μουσείο Μπενάκη, το Βυζαντινό Μουσείο, το θέατρο Κ. Δανδουλάκη, το θέατρο Ιλίσια, το Αττικό Άλσος, η Ρωμαϊκή Αγορά και ο Εθνικός Κήπος, αποτελούν τους χώρους όπου πραγματοποιούνται οι συναυλίες της ορχήστρας, προβάλλοντας έτσι καθημερινά την πολιτιστική της

προσφορά στο αθηναϊκό κοινό. Παράλληλα, η Συμφωνική Ορχήστρα έχει εμφανιστεί στις μεγαλύτερες μουσικές σκηνές του εξωτερικού, αναδεικνύοντας έτσι την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας και πιστοποιώντας το αστείρευτο ταλέντο των μουσικών της. Μεταξύ των διεθνών εμφανίσεών της, ενδεικτικά αναφέρουμε τις συναυλίες που έχουν πραγματοποιηθεί στη Νέα Υόρκη, στην Ουάσιγκτον, στο Σικάγο, στις Βρυξέλλες, στο Κάιρο, στην Κωνσταντινούπολη, στην Αλικαρνασσό, ενώ παράλληλα έχει κληθεί από μεγάλες πόλεις όπως το Βερολίνο και η Έφεσος. Άλλες εξίσου σημαντικές δραστηριότητες της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Αθηναίων περιλαμβάνουν τη συνεργασία με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, τη στενή συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών όπου παρουσιάζονται πρώτες εκτελέσεις έργων Ελλήνων συνθετών, την πρώτη πανελλήνια εκτέλεση του Συμφωνικού δράματος Σωκράτης του Γάλλου συνθέτη Erik Satie στο Θέατρο Ηρώδη Αττικού σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αθηνών, την παρουσίαση του ανέκδοτου μπαλέτου του Νίκου Σκαλκώτα *Η Λυγερή και ο Χάρος*, την ερμηνεία της *Συμφωνίας της Λεβεντιάς* του Μανώλη Καλομοίρη σε συνεργασία με πέντε ελληνικές χορωδίες, όπως και πολλές εκπαιδευτικές συναυλίες και μουσικά εργαστήρια σε συνεργασία με γυμνάσια, λύκεια και ιδιαίτερα με το Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, καθώς και τη συνεργασία της με Πανεπιστήμια του εξωτερικού. Από τον Ιανουάριο του 2007 και επί Δημαρχίας Νικήτα Κακλαμάνη, Πρόεδρος των Μουσικών Συνόλων του Δήμου Αθηναίων ανέλαβε ο κ. Γιώργος Κατσαρός και ενέταξε στους σκοπούς της Συμφωνικής Ορχήστρας την ανάδειξη νέων σολίστ μέσα από τον κύκλο «Νέοι σολίστ κλασικής μουσικής». Στο πλαίσιο αυτό, δίνεται η δυνατότητα σε μουσικούς που ξεκινούν την καλλιτεχνική τους σταδιοδρομία να κάνουν τα πρώτα τους βήματα στο χώρο των συναυλιακών δραστηριοτήτων μέσα σε ένα ιδανικό γι' αυτούς περιβάλλον που διακρίνεται από τις υψηλού επιπέδου αξιώσεις της ορχήστρας και τον επαγγελματισμό της λειτουργίας της. Παράλληλα, η Συμφωνική Ορχήστρα έχει να επιδείξει πλούσια δισκογραφική δουλειά σε συνεργασία με σημαντικούς καλλιτέχνες. Ορισμένοι από τους δισκογραφικούς τίτλους που κυκλοφορούν στο εμπόριο είναι οι εξής: *Athens Symphony Orchestra: Round dances from the four corners of Hellas* (FM Records), *G. Bregovich: Balkanica* (FM Records), *Πασχάλης: Διαχρονικά και Αγαπημένα* (Mercury), *Χρήστος Ζερμπίνος: The sound of Time (Corifeo)*, *Μίμης Πλέσσας: 50 Χρυσά Χρόνια* (Nitro Music), *Βίκυ Μοσχολιού: Ζωντανά στο Λυκαβηττό* (Victory Music) και συλλογές με γνωστές κλασικές μελωδίες, όπως: *Εν χορδαίς και Ωδαίς αλλαλάξωμεν, Bouquet of Classical Roses* (FM Records). Πρόσφατα, με την Ορχήστρα συνεργάστηκαν διάσημοι καλλιτέχνες όπως η υψίφωνος Δήμητρα Θεοδοσίου, ο τενόρος Andrea Bocceli, ο πιανίστας Άρης Γαρουφαλής, ο τενόρος Γιάννης Χριστόπουλος, οι πιανίστριες Μαρία και Αγγελική Μπόλλα, ο τενόρος Fulvio Oberto και την έχουν διευθύνει διακεκριμένοι αρχιμουσικοί όπως ο Λουκάς Καρυτινός, ο Marcello Rota, ο Νίκος Αθηναίος, ο Άλκης Μπαλτάς κ.ά. Τέλος, ο Πρόεδρος των Μουσικών Συνόλων κ. Γιώργος Κατσαρός δημιούργησε 3 υποσύνολα της Συμφωνικής Ορχήστρας: το Κουαρτέτο Εγχόρδων, το Κουϊντέτο Χάλκινων Πνευστών και το Σύνολο Παλαιάς Μουσικής.

Βιογραφικά συντελεστών

ΑΝΤΩΝΙΑ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Η Αντωνία Καλογήρου, γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε πιάνο με καθηγητή τον Max Hallecker. Πήρε δίπλωμα μονωδίας από το Ελληνικό Ωδείο, με Άριστα Παμψηφεί και Α' Βραβείο (τάξη Γιολάντας ντι Τάσσο). Ταυτόχρονα κέρδισε την υποτροφία Μαρία Κάλλας και συνέχισε τις σπουδές της στο εξωτερικό κοντά στην Jane Berbie, τον Jose van Dam και τον Arrigo Pola.

Έχει παρακολουθήσει Master Classes των Δ. Χωραφά, R. Knoll, Sheryll Milnes, Ghena Dimitrova, Anna Tomowa-Sintow καθώς και το Opera Studio της Ακαδημίας Santa Cecilia στη Ρώμη υπό την επίβλεψη της Renata Scotto.

Έχει συμμετάσχει και διακριθεί σε διεθνείς διαγωνισμούς (G.Verdi της Πάρμας και Tito Schipa). Το 1997, κέρδισε το Α' Βραβείο στο Διεθνή Διαγωνισμό Μαρία Κάλλας στην κατηγορία Oratorio-Lied. 'Εκανε το οπερατικό της ντεμπούτο ερμηνεύοντας τον ρόλο της Διδούς (H. Purcell, *Διδώ και Αινείας*). Έκτοτε έχει πρωταγωνιστήσει σε παραγωγές της Ελληνικής Λυρικής Σκηνής ως Ελιζέτα (*Ο Μυστικός Γάμος*), Παμίνα (*Ο Μαγικός Αυλός*), Μικαέλα (*Κάρμεν*), Μιμί (*Μποέμ*), Νέντα (*Οι Παλιάτσοι*), Άννα (*Ναμπούκο*), Βασίλισσα (*Κώστας Καρυωτάκης*). Έχει ερμηνεύσει την Ανίνα στην παραγωγή της *Τραβιάτα* στο Μ.Μ.Α. υπό την διεύθυνση του Richard Bonynge. Έχει συνεργαστεί με την Όπερα Θεσσαλονίκης ως Μιμί (*Μποέμ*) και με την Όπερα Δωματίου.

Ως σολίστ έχει συνεργαστεί με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Ορχήστρα των Χρωμάτων, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών.

Έχει δώσει ρεσιτάλ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Κύπρο, Βέλγιο, Ελβετία, Νορβηγία) και έχει ασχοληθεί ιδιαίτερα με την μουσική baroque, ερμηνεύοντας μεγάλο αριθμό από καντάτες του J. S. Bach.

ΖΑΧΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

Ο Ζάχος Τερζάκης είναι ο Έλληνας Τενόρος με τη μεγαλύτερη διεθνή καριέρα. Φέτος κλείνει 30 χρόνια καριέρας στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει ερμηνεύσει πάνω από 60 πρωταγωνιστικούς ρόλους όπερας σε περισσότερες από 6 γλώσσες και σε ευρύ ρεπερτόριο σε περισσότερα από 80 ρεσιτάλ. Συνολικά έχει πραγματοποιήσει πάνω από 2000 εμφανίσεις παγκοσμίως.

Αν και αρχικά απεφοίτησε από τη Φυσικομαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, σπούδαζε παράλληλα μουσική και κλασικό τραγούδι, αποκτώντας το Δίπλωμα Μονωδίας με «άριστα παμψηφεί» και με «Χρυσό Μετάλλιο».

Το 1976 κέρδισε σε διαγωνισμό την Υποτροφία Μαρία Κάλλας και από τότε υπηρετεί το Μελόδραμα ως πρωταγωνιστής στα μεγαλύτερα Θέατρα και Αίθουσες του Κόσμου. Βερολίνο, Μόναχο, Βιέννη, Ζυρίχη, Ρώμη, Μαδρίτη, Παρίσι, Βρυξέλλες, Βαρσοβία, Τόκιο, Ταϊβάν, είναι μερικοί από τους πιο σημαντικούς σταθμούς της σταδιοδρομίας του.

Τα τελευταία χρόνια ασχολείται παράλληλα με τη σκηνοθεσία Όπερας (τη *Μήδεια* του Μίκη Θεοδωράκη στο Meiningen της Θουριγγίας, σε δική του γερμανική μετάφραση, τον *Βαρόνο Ατσίγγανο* του J. Strauss στη Ρηνανία κ.λπ.), τη σύνθεση (*Στη Νυρεμβέργη ακόμα βρέχει*, το παιδικό μιούζικαλ *Η Ωραία Κοιμωμένη, Απ΄ το καράβι του Κουρσάρου, Ο Ύμνος των Κουρήτων* κ.ά.) και τη διδασκαλία τραγουδιού (καθηγητής μονωδίας στο Ωδείο Αθηνών), τη Μουσική Θεραπεία κ.ά. Την περίοδο 2002-2003 διετέλεσε Καλλιτεχνικός Υπεύθυνος Σκηνοθεσίας στο Μουσικό Θέατρο του Koblenz της Ρηνανίας.

Από εικοσαετίας συνεργάζεται με τον Πολωνό μαέστρο και μουσικοσυνθέτη Kr. Penderecki, έργα του οποίου έχει επίσης ηχογραφήσει, όπως το Πολωνικό Ρέκβιεμ

(Polish Requiem σε δύο ηχογραφήσεις - Deutsche Grammophon και CHANDOS). Επιπλέον ηχογραφήσεις σε CD, LP και MC: *Το Δαχτυλίδι της Μάνας* του Μ. Καλομοίρη (ΛΥΡΑ), *Missa Solemnis* του Beethoven (Harmonia Mundi), *Εύθυνη Χήρα* του Lehár (BMG-Ariola), *Schön ist die Welt* (Lehár Melodien, BTR- Brussels -EUFODA), η *Λειτουργία του Ορφέα* του Γιάννη Μαρκόπουλου (ΛΥΡΑ), καθώς επίσης και η *Αντιγόνη* του Μίκη Θεοδωράκη (Παραγωγή του Μεγάρου Μουσικής).
Το 2004 ήταν ο καλλιτεχνικός Διευθυντής στη σειρά των εκδηλώσεων Α Φίλολβος Ειρήνα για την υποδοχή της Ολυμπιακής Φλόγας στη Σητεία Κρήτης, τη χώρα των Ετεοκρητών, όπου συνέθεσε τη μουσική για τον πανάρχαιο ύμνο των Κουρητών, που βρέθηκε στο Παλαίκαστρο, σκηνοθέτησε τα δρώμενα στον αρχαιολογικό χώρο με επώνυμους καλλιτέχνες και είχε την καλλιτεχνική ευθύνη για όλες τις εκδηλώσεις των Δήμων της επαρχίας Σητείας.
Τα ενδιαφέροντα του επεκτείνονται στο χώρο της φιλοσοφίας, προϊστορίας, ψυχολογίας και ψυχοσωματικών ερευνών. *Η Αλχημεία του Τραγουδιού* είναι το κεντρικό θέμα μιας σειράς διαλέξεων, που κατά καιρούς παρουσιάζει σε όσους ενδιαφέρονται για τα βαθύτερα μυστικά της Τέχνης του.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΛΗΟΣ

Ο Απόστολος Παληός χαρακτηρίστηκε ως "ένας αληθινός καλλιτέχνης, ένας από τους πλέον συναρπαστικούς πιανίστες, που έχει να επιδείξει η Ελλάδα. Ένας πολύ ιδιαίτερος μουσικός με σπάνιες ποιότητες, αυθεντικότητα, μουσική ευφυΐα και καλλιτεχνική ακεραιότητα" (περιοδικό Μουσικός Τόνος).
Γεννημένος στην Καρδίτσα τον Οκτώβριο του 1979 ξεκίνησε το πιάνο σε μικρή ηλικία. Σπούδασε στο Δημοτικό Ωδείο Λάρισας με καθηγητή τον Τ. Σακελλάριο και το 1997 πήρε δίπλωμα πιάνου με άριστα παμψηφεί, διάκριση και πρώτο βραβείο, καθώς και τα πτυχία αρμονίας, αντίστιξης και φούγκας με άριστα.
Συνέχισε τις πιανιστικές του σπουδές στη Μουσική Ακαδημία Hanns Eisler του Βερολίνου στην τάξη του Georg Sava και στη Μουσική Ακαδημία Felix Mendelssohn Bartholdy της Λειψίας με καθηγητή τον Markus Tomas, από όπου αποφοίτησε το 2006 με σολιστικό δίπλωμα master με άριστα παμψηφεί και διάκριση. Επίσης σπούδασε διεύθυνση ορχήστρας και μουσική δωματίου.
Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου εισήχθη πρώτος και υποψήφιος διδάκτωρ μουσικολογίας με θέμα διδακτορικής διατριβής τη ζωή και το έργο του Έλληνα πιανίστα, παιδαγωγού και συνθέτη Λώρη Μαργαρίτη.
Μελέτησε κοντά σε σημαντικές προσωπικότητες του καλλιτεχνικού στερεώματος, όπως τους Aldo Ciccolini, M. Perahia, Cyprien Katsaris, Yonty Solomon, Roberto Szidon, Γιώργο Χατζηνίκο.
Έχει υπάρξει υπότροφος των Ιδρυμάτων Ι. Κωστόπουλου, Κόσμος εν Αρμονία, του Κρατιδίου της Σαξωνίας, του Friedrich Ebert Stiftung και του Ι.Κ.Υ.
Έχει κερδίσει βραβεία και διακρίσεις σε πολλούς διεθνείς διαγωνισμούς πιάνου, μουσικής δωματίου και σύνθεσης στην Ελλάδα (διαγωνισμοί πιάνου του Συλλόγου Αποφοίτων Ωδείων Θεσσαλονίκης, της Χ.Ο.Ν., διεθνείς διαγωνισμοί Πάτρας, Ε. Σαράτση, Δ. Βικέλα, Μ. Χαιρογιώργου-Σιγάρα), στην Γερμανία (διαγωνισμοί Kuhlau, Wölfenbüttel, διαγωνισμός πιάνου Yamaha στην Λειψία, Βραβείο Hanns Eisler στο Βερολίνο), στην Ιταλία (διαγωνισμός Rovere d' Oro) και στην Ισπανία (διαγωνισμός Ίμπιζα), ενώ τιμήθηκε με τον έπαινο της Ακαδημίας Αθηνών και κέρδισε το Βραβείο Gina Bachauer από το Ίδρυμα World in Harmony. Το Δεκέμβριο του 2007 η Ένωση Ελλήνων Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής τού απένειμε το βραβείο του καλύτερου νέου Έλληνα καλλιτέχνη της χρονιάς.
Έχει εμφανιστεί σε πολλές συναυλίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Γερμανία, Αγγλία, Γαλλία, Ισπανία, Αυστρία, Ρωσία, Νορβηγία, Κύπρο) και σε μερικές από τις σημαντικότερες αίθουσες συναυλιών του κόσμου, όπως στη Φιλαρμονική

(Philharmonie) του Βερολίνου και στο Konzerthaus της Βιέννης. Συμμετέχει τακτικά σε σημαντικά Μουσικά Φεστιβάλ της Ελλάδας και του εξωτερικού (Φεστιβάλ Ναυπλίου, Σάνης, Σύρου, Πεντέλης, Παξών, Φεστιβάλ Caza dei Mezzo, Φεστιβάλ Musicalta Αλσατίας, Φεστιβάλ Νέων Καλλιτεχνών του Loudun, Φεστιβάλ του Κονσερβατορίου της Αγ. Πετρούπολης), έχει εμφανιστεί στην τηλεόραση και φιλοξενήθηκε επανειλημμένα στον τύπο. Έχει συμπράξει ως σολίστ με τις ορχήστρες Symphonie Orchester Berlin, Neue Elbland Philarmonie, Orchester der musikalischen Komödie Leipzig και με τις σημαντικότερες ελληνικές ορχήστρες (Καμεράτα - Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής, Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, Σολίστες της Πάτρας, Δημοτική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, Συμφωνική Ορχήστρα Λάρισας, Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου, Αθηναϊκή Συμφωνική Ορχήστρα Νέων, κ.ά.), συνεργαζόμενος με επιφανείς μαέστρους όπως οι C. Warren Green, R. Koch, S. Kogan. Οι εξαιρετικές καλλιτεχνικές του εμφανίσεις έλαβαν ενθουσιώδους υποδοχής από επιφανείς κριτικούς της Ελλάδος και του εξωτερικού.

Είναι μέλος του γνωστού πιανιστικού κουαρτέτου Aurora Quartet της Γερμανίας και έχει πραγματοποιήσει πρώτες παγκόσμιες εκτελέσεις έργων. Παράλληλα αποτελεί μόνιμο μέλος του νεοσύστατου συγκροτήματος σύγχρονης μουσικής Ergon Ensemble.

Το ρεπερτόριό του καλύπτει ένα ευρύ φάσμα έργων για σόλο πιάνο, μουσικής δωματίου και κονσέρτων για πιάνο και ορχήστρα, που ξεκινά από το πρώιμο μπαρόκ και εκτείνεται μέχρι τον 21ο αιώνα. Η δισκογραφία του περιλαμβάνει ηχογραφήσεις πιανιστικών έργων της ρομαντικής περιόδου, νορβηγική μουσική για πιάνο καθώς και έναν δίσκο για την σειρά Greek Classics της δισκογραφικής εταιρίας Naxos με έργα για πιάνο του Λ. Μαργαρίτη και του F. Petyrek, ο οποίος θα κυκλοφορήσει τον Ιούνιο του 2010.

Πρόσφατα εμφανίστηκε στη Philharmonie του Βερολίνου ερμηνεύοντας το *2ο κονσέρτο* του Brahms με την Berliner Symphony Orchester, ενώ προσεχώς θα πραγματοποιήσει το ντεμπούτο του στο Carnegie Hall της Ν. Υόρκης με ένα ρεσιτάλ αφιερωμένο στη μνήμη του Δ. Μητρόπουλου.

Είναι καθηγητής πιάνου στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Βιογραφικά συντελεστών

ΕΛΕΝΗ ΣΤΑΜΙΔΟΥ

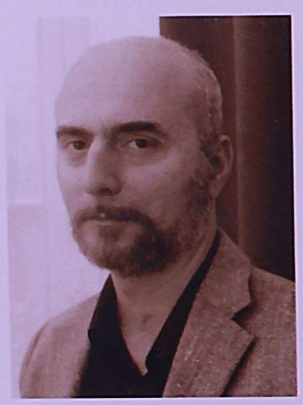
Γεννήθηκε στην Αθήνα. Ξεκίνησε τις μουσικές της σπουδές στο Ωδείο Αθηνών μελετώντας κλασικό τραγούδι με την Κική Μορφονιού. Αποφοίτησε από την τάξη μονωδίας αποκτώντας το δίπλωμα της με Άριστα Παμψηφεί και Διάκριση Παμψηφεί. Παράλληλα πραγματοποίησε Οικονομικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συμπλήρωσε τις σπουδές στο λυρικό τραγούδι παρακολουθώντας μαθήματα στο Μιλάνο με το διακεκριμένο βαρύτονο Roberto Coviello και στο Salzburg με την διεθνούς φήμης σοπράνο Barbara Bonney.

Σημαντικοί έλληνες τραγουδιστές και δάσκαλοι όπως Φ. Βουτσίνος, Β. Γκαβάκου, Κ. Πασχάλης έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη φωνητική και σκηνική της εξέλιξη στον τομέα της όπερας αλλά και της οπερέτας. Η συνεργασία της με την Εθνική Λυρική Σκηνή, περιλαμβάνει ρόλους ρεπερτορίου στις όπερες: *Έτσι κάνουν όλες, Ντον Τζιοβάννι, Ένα καπέλο από ψάθα Ιταλίας, Η Εύθυμη Χήρα, Η Όπερα της πεντάρας, Σταχτοπούτα, Κάρμεν, Ο Μαγικός Αυλός* κ.ά.

Το έτος 2000 ξεκινάει η Νέα Σκηνή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής στο Θέατρο Ακροπόλ με αντικείμενο την ελληνική οπερέτα. Η Ελένη Σταμίδου αποτελεί κύριο στέλεχος και πρωταγωνιστεί σε όλες τις παραγωγές ερμηνεύοντας με μεγάλη επιτυχία επί σειρά ετών πρωταγωνιστικούς ρόλους στις οπερέτες *Οι Απάχηδες των Αθηνών, Φιόρο του Λεβάντε, Το Κορίτσι της Γειτονιάς, Ο Βαφτιστικός, Χριστίνα, Θυμήσου εκείνα τα χρόνια, Γενικός Γραμματεύς.*

Έχει συνεργαστεί με τις περισσότερες ελληνικές ορχήστρες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ερμηνεύοντας έργα ελλήνων και ξένων συνθετών, καθώς επίσης έχει εμφανιστεί επανειλημμένα στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Υπήρξε ιέρεια στην αφή της Ολυμπιακής Φλόγας για δυο συνεχείς Ολυμπιάδες έπειτα από επιλογή της εκλεκτής ελληνίδας χορογράφου Μαρίας Χορς.

ΚΩΣΤΗΣ ΡΑΣΙΔΑΚΙΣ

Γεννήθηκε στη Βραζιλία το 1965 και μεγάλωσε στην Κρήτη.

Μελέτησε λυρικό τραγούδι με το Φραγκίσκο Βουτσίνο, σύνθεση και αυτοσχεδιασμό με το Μάρκο Αλεξίου και υποκριτική με το Δημήτρη Καταλειφό. Δίπλωμα μονωδίας πήρε το 1998 με άριστα παμψηφεί και πρώτο βραβείο.

Συνέχισε σπουδές με την K. S. Olivera Miljacovic στη Βιέννη και την Massako Protti στην Κρεμόνα.

Στο διάστημα 2000-2006 συνεργάστηκε ως σολίστ με την Εθνική Λυρική Σκηνή σε πολλές παραγωγές: «Peter Grimes» του B. Britten, «La Boheme» του G. Puccini, «Le Grand Macabre» του G. Ligeti, «Don Giovanni» του W. A. Mozart, «Carmen» του G. Bizet, «Un Cappello di Paglia di Firenze» του N. Rota και άλλες.

Επίσης συνέπραξε στη «Λυσιστράτη» του Μ. Θεοδωράκη στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στο «Gianni Schicchi» του G. Puccini και στη «Νυχτερίδα» του J. Strauss στην Όπερα Θεσσαλονίκης.

Το 2008 συμμετείχε στο αφιέρωμα στο Θεόφραστο Σακελλαρίδη, το 2009 στους «Απάχηδες των Αθηνών» του Ν. Χατζηαποστόλου από τη σκηνή της Οπερέτας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

Έχει συμπράξει με τα περισσότερα μουσικά σύνολα της Ελλάδας και έχει δώσει πολλά ρεσιτάλ με έργα μουσικής δωματίου.

Το 2010 θα συμμετέχει στις παραγωγές της Εθνικής Λυρικής Σκηνής: «Μικρόβιο του Έρωτα» του Κ. Γιαννίδη και «Emilia di Liverpool» του G. Donitzetti.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΔΩΜΑΤΙΟΥ «ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ»

Το Συγκρότημα Μουσικής Δωματίου «ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ», ένα από τα παλαιότερα μουσικά σχήματα της Ελλάδας, ιδρύθηκε το 1979 από επίλεκτους μουσικούς πνευστών οργάνων, με σκοπό να υπηρετεί στην Ελλάδα και στη διεθνή μουσική σκηνή το χώρο της μουσικής δωματίου και ειδικότερα την Επτανησιακή μουσική και τα έργα μουσικής δωματίου Ελλήνων συνθετών.

Στην συνεχή 29ετή δραστηριότητά του το Συγκρότημα έχει λάβει μέρος σε πάνω από 1000 συναυλίες σε ολόκληρη την Ελλάδα και Κύπρο, την Ευρώπη, τον Καναδά και την Αυστραλία. Ανάμεσα στις συναυλίες του εξωτερικού αναφέρουμε ενδεικτικά τις συναυλίες στην Κύπρο, τη Γερμανία, την Ιταλία με δύο εκτενείς περιοδείες και την Ελβετία, στην έδρα του κέντρου Πυρηνικών ερευνών στο CERN της Γενεύης.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στη μεγάλη επιτυχία της περιοδείας που έγινε στην Αυστραλία την άνοιξη του 1996 και την περιοδεία στον Καναδά τον Μάρτιο του 2005 που έγινε κατόπιν προσκλήσεως από το πανεπιστήμιο Concordia στο Μόντρεαλ και την Ελληνική κοινότητα της Οτάβα για μια σειρά διαλέξεων και συναυλιών για την Επτανησιακή Μουσική.

Το Συγκρότημα "ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ" έχει συμμετάσχει σε πολυάριθμα φεστιβάλ και συναφείς πολιτιστικές και φιλανθρωπικές εκδηλώσεις στην Αθήνα και σε ολόκληρη την Ελλάδα, καθώς και σε εκπαιδευτικές συναυλίες και σεμινάρια για νέους. Έχει πραγματοποιήσει την εναρκτήρια συναυλία στο 1ο Φεστιβάλ Πατρών, την εναρκτήρια συναυλία του Κατσάρειου Ιδρύματος στα Ιωάννινα (1985), την εναρκτήρια συναυλία του 1ου Φεστιβάλ Κερκύρας κ.ά.

Στις 18 Δεκεμβρίου 1990 το συγκρότημα έλαβε μέρος στην πρώτη επίσημη παρουσίαση του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας και της πολιτικής ηγεσίας της Ελλάδας.

Επίσης τον Απρίλιο του 1996 έδωσε συναυλία στην εκδήλωση στην Παλαιά Βουλή με την παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας προς τιμήν των Δημάρχων των πόλεων που είχαν τελεστεί Ολυμπιακοί Αγώνες.

Το συγκρότημα έχει συμπράξει σε συναυλίες με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τη Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ. και την Ελληνική Καμεράτα, ερμηνεύοντας κοντσέρτα για σύνολο πνευστών και ορχήστρα. Επίσης έχει πλήθος συνεργασιών με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (Μουσικό Αναλόγιο, Μουσικές Τετάρτες, εκπαιδευτικές συναυλίες στο χώρο του Μεγάρου, τα Ιωάννινα, την Κέρκυρα κ.ά.)

Το συγκρότημα είχε σταθερή συνεργασία με το Τρίτο Πρόγραμμα της Ε.Ρ.Τ. πραγματοποιώντας συναυλίες και ηχογραφήσεις. Επίσης έχει ηχογραφήσει για την Ελβετική ραδιοφωνία και τηλεόραση.

Έχοντας και την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού, σήμερα κυκλοφορούν πέντε CD με έργα Ελλήνων συνθετών (Ν. Σκαλκώτας, Ν. Μάντζαρος, Π. Καρρέρ, Γ. Κωνσταντινίδης, Δ. Βισβάρδης, Κ. Κυδωνιάτης, Π. Πετρίδης , Τ. Καλογερόπουλος, κ.ά.) όπως επίσης και με το διεθνώς καθιερωμένο *Ολυμπιακό Ύμνο* του Σπ. Σαμάρα με την παιδική χορωδία του Δ. Τυπάλδου σε επτά γλώσσες (Το CD διανεμήθηκε από το ΥΠΠΟ σε όλους τους πολιτικούς ηγέτες στην Ολυμπιάδα του Σύδνευ). Επίσης το CD με τους *Ελληνικούς χορούς* του Ν. Σκαλκώτα αποτελεί την πρώτη δισκογραφική παρουσίαση του έργου.

Για το συγκρότημα ειδικά, έχουν γραφεί πάνω από 150 έργα από διακεκριμένους Έλληνες συνθέτες όπως οι Κ. Κυδωνιάτης, Δ. Βισβάρδης, Α. Μπαλτάς, Μ. Αδάμης, Π. Καλογερόπουλος, Β. Κατσούλης, Κ. Κλάββας, Μπ. Κανάς και άλλοι.

Εκτός από την ερμηνεία έργων κλασικού ρεπερτορίου, πρωταρχικός σκοπός του συγκροτήματος είναι η παρουσία της Ελληνικής δημιουργίας είτε με σύγχρονα έργα, είτε με άλλα που έχουν γραφεί στο παρελθόν και έρχονται τώρα στο προσκήνιο έπειτα από προσωπικές προσπάθειες των μελών του συγκροτήματος για τη συγκέντρωση, ταξινόμηση και άρτια εκτέλεσή τους.

Για τη συνέχιση των δραστηριοτήτων του συγκροτήματος, δηλαδή την παρουσία-

ση και καταγραφή της ελληνικής μουσικής δημιουργίας σε όσο δυνατόν ευρύτερο κοινό και με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, προγραμματίζονται μία σειρά συναυλιών σε όλη τη Ελλάδα αλλά και σε χώρες του απόδημου Ελληνισμού, η ηχογράφηση σημαντικότατων έργων Ελλήνων Συνθετών με σκοπό την καταγραφή τους αλλά και ως κίνητρο για τους νέους συνθέτες να γράφουν έργα μουσικής δωματίου και η έκδοση καταλόγου καταγραφής ανέκδοτων έργων.

Βιογραφικά συντελεστών

ΛΕΝΙΑ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

Η Λένια Ζαφειροπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα. Άρχισε τις μουσικές της σπουδές με μαθήματα βιολιού (Δ. Σειράς, Δ. Τζουμάνης), θεωρίας της μουσικής (Δ. Λιωνής, Μ. Μωυσίδης), πιάνου (Ντ. Μπακοπούλου) και τραγουδιού (Φ. Βουτσίνος). Από το 1998 ως το 2004, σπούδασε στην Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst της Στουτγάρδης, τραγούδι με την Dunja Vejzovic, πιάνο με την Maria Sofianska και ερμηνεία του Lied με τον Konrad Richter. Συνέχισε με σπουδές όπερας ως το 2007, στο Guildhall School of Music & Drama και στο National Opera Studio του Λονδίνου με δασκάλα την Susan McCulloch.

Το 2001 κέρδισε την υποτροφία του Ιδρύματος Μαρία Κάλλας και το 2005 την υποτροφία του Ιδρύματος Αλέξανδρος Ωνάσης. Τη συμμετοχή της στο National Opera Studio χρηματοδότησε το Royal Opera House, Covent Garden. Το 2006 κέρδισε τον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Τραγουδιού της Ε.Ρ.Τ. και εκπροσώπησε την Ελλάδα στο Διεθνή Διαγωνισμό "New Talents" της European Broadcasting Union.

Έχει ερμηνεύσει τους ρόλους Miss Jessel (*Το Στρίψιμο της βίδας*) στο Φεστιβάλ Κιέβου του 2005, Rosina (*Η Ψευτοαφελής*), Alice Ford (*Φάλσταφ*), Giorgetta (*Il Tabarro*) και Queen Mother στην όπερα του Jonathan Dove *L'Augellino Belverde*.

Το Νοέμβριο του 2005 τραγούδησε για το BBC Radio 3 στην εκπομπή IN TUNE. Έχει συμμετάσχει στην τηλεοπτική παραγωγή "How to make an opera" του Performance Channel. Έχει τραγουδήσει με την Welsh National Opera Orchestra, την Royal Ballet Sinfonia, όπως και με την Philharmonia Orchestra για τα εγκαίνια του Royal Festival Hall του Λονδίνου.

Με την Κ.Ο.Α. έχει συνεργαστεί στο πλαίσιο των συναυλιών «Νέοι Σολίστ 2007» και των Ελληνικών Μουσικών Γιορτών 2008. Τον Αύγουστο του 2008 συμμετείχε με την πιανίστα Katrine Gislinge στο Διεθνές Φεστιβάλ Κυκλάδων στη Σύρο. Συνεργάζεται τακτικά με τον πιανίστα Michael Gees. Έχει επίσης συνεργαστεί με το Νέο Ελληνικό Κουαρτέτο (Παρίσι, Hôtel National des Invalides, 2008). Έχει δώσει ρεσιτάλ στην Αθήνα, τη Στουττγάρδη, τη Λυών, το Παρίσι και το Λονδίνο. Εμφανίζεται συχνά σε συναυλίες Ορατορίου στη Γερμανία και έχει τραγουδήσει μεταξύ άλλων έργα των Bach, Rossini, Mahler, Mendelssohn και Franck.

ΜΑΡΙΣΙΑ ΠΑΠΑΛΕΞΙΟΥ

Η μέτζο σοπράνο Μαρισία Παπαλεξίου γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε νομικά στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1996 άρχισε τις μουσικές σπουδές της στο Ωδείο Αθηνών (τάξεις φωνητικής Κικής Μορφονιού και μελοδραματικής Κώστα Πασχάλη), από όπου αποφοίτησε τον Ιούνιο του 2002, με άριστα παμψηφεί και το βραβείο «εις μνήμην Φίλιππου Νάκα».

Από το Μάιο του 2000 έως το Μάιο του 2003 ανήκε στο δυναμικό της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Την περίοδο εκείνη εμφανίστηκε επίσης σε συναυλίες και ρεσιτάλ, ενώ συμμετείχε ως σολίστ στις παραγωγές του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών *Η Γυναίκα χωρίς σκιά* του R. Strauss (Danish Natioonal Symphony Orchestra/DR,conductor Michael Schoenwandt), και του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης *Μαντάμα Μπατερφλάι* του G. Puccini (National Symphony Orchestra of Thessaloniki, conductor Marcello Panni), και συμμετείχε σε σεμινάρια των Ghena Dimitrova και Elisabeth Vidal.

Το 2003 άφησε την Αθήνα για να συνεχίσει τις σπουδές της στο Παρίσι με τους Elisabeth Vidal, Michel Comande, Marie Therese Keller και Gerard Chapuis. Ορόσημο στην περιοδο των σπουδών της και της μουσικής της εξέλιξης αποτελεί η συνάντηση με τη μέτζο σοπράνο Jane Henschel, την οποία ακολούθησε στη Γερμανια (Ντύσσελντορφ) και μελετάει μαζί της μέχρι και σήμερα.

Στη Γαλλία συμμετείχε σε παραστάσεις όπερας (Mozart, *Ο Μαγικός Αυλός*, Ravel, *Το Παιδί και τα μάγια* κ.ά.), έδωσε ρεσιτάλ ερμηνεύοντας λίντερ και συνέπραξε ως σολίστ σε συναυλίες (*Requiem* και *Kroenungsmesse* του Mozart, *The Messiah* του Handel, *Gloria* και *Magnificat* του Vivaldi, *Stabat Mater* του Pergolesi, *Nelsonmesse* του Haydn κ.ά.) και συνεργάστηκε με αρκετούς μαέστρους (Paul Kuentz, Jean-Yves Gaudin, Olivier Grangean κ.ά.).
Τον Ιούνιο και το Σεπτέμβριο του 2006 ερμήνευσε με μεγάλη επιτυχία τον ρόλο της Κάρμεν, στην ομώνυμη όπερα του G. Bizet στη Νότια Γαλλία, στο Φεστιβάλ της Νίκαιας σε μουσική διεύθυνση του Francois Magnier. Το 2008 συνεργάστηκε με την Όπερα Θεσσαλονίκης στην παραγωγή της *Τραβιάτα* ως Flora υπό τη διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού και ερμήνευσε σε πρώτη εκτέλεση τις 7 μονόπρακτες όπερες του διαγωνισμού σύνθεσης και σκηνοθεσίας στα πλαίσια του Φεστιβάλ Παις Όπερα υπό τη διεύθυνση της Κωνσταντίας Γουρζή.
Το 2009 επανέρχεται στην Αθήνα στη Λυρική Σκηνή ερμηνεύοντας το ρόλο της Μανταλένα στον *Ριγκολέττο* του Verdi (μουσική διεύθυνση Ηλίας Βουδούρης) και το ρόλο της Σουζούκι στην *Μαντάμα Μπατερφλάι* του Puccini (μουσική διεύθυνση Λουκάς Καρυτινός).

ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ

Η μεσόφωνος Μαρία Βλαχοπούλου γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη. Πήρε το δίπλωμά της με την Δέσποινα Καλαφάτη στο Εθνικό Ωδείο.
Έχει συνεργαστεί με την Ορχήστρα του Αγ. Μαρτίνου των Αγρών και όλες τις ελληνικές ορχήστρες, τραγουδώντας σε ορατόρια και σε βραδιές όπερας.
Τραγούδησε το ρόλο της Αμπουέλα στην όπερα *La Vida Breve,* τον ρόλο της Μπέρτα στην όπερα *Ο Κουρέας της Σεβίλλης*, της Madama Rosa στην όπερα *Il Campanello,* τον ρόλο της Baba στην όπερα *Το Μέντιουμ*.
Συνεργάστηκε με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών στην *Ηλέκτρα* του Strauss και με το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης στις όπερες *Ριγκολέττο* του Verdi, *Lucia di Lammermoor* του Donizetti (σκηνοθεσία: Renata Scotto) και στον *Τροβατόρε* του Verdi.
Έχει συμμετάσχει στο Φεστιβάλ της Σάμου «Μ. Καλομοίρης», στο Φεστιβάλ Ναυπλίου και στις Ελληνικές Μουσικές Γιορτές της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΧΑΤΖΗΣΙΜΟΣ

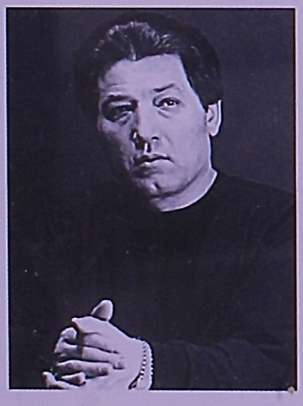
Ο τενόρος Βαγγέλης Χατζησιμος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1963.
Μεγάλωσε και πήρε την εγκύκλιο παιδεία στον Πειραιά, όπου υπήρξε μαθητής του Ζαννείου Προτύπου Γυμνασίου και Λυκείου. Μιλάει Αγγλικά, Γερμανικά και Ιταλικά.
Εκτός από επανειλημμένες ενδοσχολικές διακρίσεις τιμήθηκε το 1980 από τον Ροταριανό Όμιλο Πειραιώς, για τις επιδόσεις του και τη διαγωγή του. Με το τέλος των σχολικών σπουδών στράφηκε στη μελέτη της μουσικής και αποφοίτησε από το Ωδείο του Πειραϊκού Συνδέσμου, τάξη Θάλειας Μοίρα, με άριστα παμψηφεί και πρώτο βραβείο.
Συνέχισε τη μουσική και τεχνική του κατάρτιση παρακολουθώντας σεμινάρια και ιδιαίτερα μαθήματα εκτός Ελλάδος με διάσημους καλλιτέχνες και δασκάλους όπως ο διάσημος Έλληνας βαρύτονος και μετέπειτα Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, Κώστας Πασχάλης, η διεθνούς φήμης υψίφωνος Ileana Cotrubas και ο δάσκαλος πολλών διασήμων (L. Pavarotti, M. Freni), Arrigo Pola.
Από το 1992 είναι τακτικός συνεργάτης της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, έχοντας ερμηνεύσει άνω των είκοσι πρωταγωνιστικών ρόλων του ελληνικού και διεθνούς ρεπερτορίου.
Έχει συνεργαστεί με όλες τις Ελληνικές Συμφωνικές Ορχήστρες και σημαντικούς Έλληνες Αρχιμουσικούς όπως ο Μιλτιάδης Καρύδης, ο Οδυσσέας Δημητριάδης, ο Λουκάς Καρυτινός, ο Μίλτος Λογιάδης και ο Βύρων Φιδετζής, ερμηνεύοντας μεγάλα έργα του συμφωνικού ρεπερτορίου.

Η διεθνής του καλλιτεχνική δραστηριότητα τον έφερε σε θέατρα και αίθουσες συναυλιών όπως: Teatro Comunale di Pavia, Teatro Sociale di Como, Deutsche Oper am Rhein, Oper Frankfurt am Main, Carnegie Hall, Tonnhalle Duesseldorf, δίπλα σε μεγάλα ονόματα καλλιτεχνών όπως η Anna Tomowa Syntow και η Maria Guleghina, ενώ έχει συνεργαστεί με βραβευμένους και γνωστούς σκηνοθέτες όπως ο Christof Loy και ο Dietrich Hillsdorf.
Με τις ταπεινές του δυνάμεις είναι αρωγός της προσπάθειας διάσωσης και ηχογράφησης έργων του Ελληνικού οπερικού ρεπερτορίου, μια προσπάθεια που οργανώνεται και στηρίζεται από τον νυν Καλλιτεχνικό Διευθυντή της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, Βύρωνα Φιδετζή. Σταθμούς της προσπάθειας αυτής θεωρεί την συμμετοχή του ως πρωταγωνιστού στην αναβίωση της όπερας του Δ. Μητρόπουλου *Αδελφή Βεατρίκη*, της μνημειώδους όπερας του Μ. Καλομοίρη, Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, καθώς και την παγκόσμια πρώτη εκτέλεση του ορατόριου του Π. Πετριδη, *Ρέκβιεμ για τον Αυτοκράτορα*.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΥΡΜΠΗΣ

Σπούδασε μονωδία με το Γιώργο Σαμαρτζή (δίπλωμα) και τρομπέτα με τον Διονύσιο Κλάδη στο Ωδείο Άλεξ Τουρνάισσεν. Από το 2005 σπουδάζει πλάι στον Κλωντ Τιολά. Επί δύο συναπτά έτη (2005/7) απέσπασε την υποτροφία Μαρία Κάλλας.
Το ρεπερτόριό του περιλαμβάνει ρόλους όπως Φίγκαρο (*Ο κουρέας της Σεβίλλης*), Σίλβιο (*Παλιάτσοι*), Σωτήρη (*Το δαχτυλίδι της Μάνας*), Φορντ (*Φάλσταφ*), Μαρτσέλλο (*Μποέμ*). Εμφανίστηκε σε συναυλίες στην Ελλάδα (Ε.Λ.Σ., Μ.Μ.Α.) και στο εξωτερικό, στα θέατρα Ακουίλας (Φέρμο), Τσίρκολο ντελλά Λίρικα (Πάντοβα), Περγκολέζι (Γέζι), Μαλιμπράν (Βενετία), Τρεβίζο, Όπερα Ρώμης.
Απέσπασε πολυάριθμα βραβεία σε διεθνείς διαγωνισμούς, όπως Τότι νταλ Μόντε και Ίρις Αντάμι Κορραντέττι.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΒΡΑΚΟΣ

Από τους πιο περιζήτητους μπάσους της όπερας, έκανε το ντεμπούτο του στο ρόλο του Zaccaria (*Nabucco*) στην Εθνική Λυρική Σκηνή. Στην Ιταλία εμφανίστηκε για πρώτη φορά ως μπάσος στη *Messa da Requiem* του Verdi στο Σπολέτο και το 1976 εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην Αμερική, στο Έιβερυ Φίσερ Χολ του Κέντρου Λίνκολν, στο έργο του Licinio Refice, *Cecilia*.
Από το 1980 είναι πρωταγωνιστής της Λυρικής Όπερας του Σικάγου και έχει ερμηνεύσει πρωταγωνιστικούς ρόλους στις όπερες *Aida, Lakmé, Samson et Dalila, Macbeth, Luisa Miller, Les Contes d' Hoffmann, La Sonnambula, La Forza del Destino, Tosca, Roméo et Juliette, Die Meistersinger von Nürnberg, I Capuleti e i Montecchi και Fidelio*. Έχει εμφανιστεί επίσης στη Λυρική Όπερα του Σικάγου ως Timur στη νέα παραγωγή του David Hockney *Turandot*, ως Walton στους *I Puritani* μαζί με την June Anderson και ως Prince Gremin στον *Eugene Onegin*. Στη Metropolitan Opera συνέπραξε στις παραγωγές *Luisa Miller, Don Giovanni, Don Carlo* και *Turandot*. Εμφανίστηκε επίσης μεταξύ άλλων στην *Όπερα της Νάπολης* ως Don Alfonso στη *Lucrezia Borgia*, σε μια συναυλιακή παρουσίαση του *Otello* του Verdi με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Σικάγου και στο Κάρνεγκι Χολ της Νέας Υόρκης υπό τη διεύθυνση του Georg Solti, στην Όπερα του Κολοράντο στον *Don Carlo* και στην έναρξη του Φεστιβάλ Όπερας του Λονδίνου στο *Nabucco* του Verdi. Συνέπραξε με την Ορχήστρα Ραδιοφώνου και Τηλεόρασης της Μαδρίτης στη *Messa da Requiem* του Verdi, υπό το Rafael de Burgos. Συμμετείχε στο Φεστιβάλ της Αιξ-αν-Προβάνς στη *Missa Solemnis* του Beethoven, στο *Stabat Mater* και τη *Messa di Gloria* του Rossini και στο Φεστιβάλ του Ζάλτσμπουργκ στον *Don Giovanni* και τους *Le Nozze di Figaro* του Mozart. Έκανε το ντεμπούτο του στη Metropolitan Opera ως Il grande Inquisitore στον *Don Carlo* και στη συνέχεια ερμήνευσε κεντρικούς ρόλους στις όπερες *Aida,*

Ernani, Il Trovatore, Les Vepres Siciliennes, Roméo et Juliette, Don Giovanni, Turandot και *Simon Boccanegra.*
Εγκαινίασε την περίοδο 1996-97 περιοδεύοντας με το Teatro Comunale της Φλωρεντίας στην Ιαπωνία, όπου τραγούδησε το ρόλο του Ramfis στην *Aida.* Εξαιρετική επιτυχία σημείωσαν οι ερμηνείες του στους ρόλους του Lorenzo *(I Capuleti e i Montecchi)* στη Βαστίλλη, του Pimen *(Boris Godunov)* με τη Μεγάλη Όπερα του Χιούστον και του Samson *(Samson et Dalila)* στο Μπουένος Άιρες. Αξιοσημείωτες εμφανίσεις του κατά την περίοδο 1997-98 υπήρξαν οι ρόλοι του Raimondo στη *Lucia di Lammermoor* στη Σκάλα του Μιλάνου, του Timur στην *Turandot* στο Παρίσι (Βαστίλλη) και τη Σεβίλλη, του Ferrando στον *Il Trovatore* στη Μετροπόλιταν Όπερα. Στο τέλος της περιόδου εμφανίστηκε ως Il grande Inquisitore στον *Don Carlo*, στο Δημοτικό Θέατρο του Ρίο ντε Τζανέιρο. Έχει εμφανιστεί πολλές φορές στη Metropolitan Opera, στη Λυρική Όπερα του Σικάγου, το Κόβεντ Γκάρντεν, την Όπερα του Παρισιού, τη Σκάλα του Μιλάνου, το Teatro Comunale της Φλωρεντίας, την Όπερα της Ρώμης, στην Μπολόνια, το Μπορντώ, τη Μασσαλία, τη Γένοβα και την Κολωνία. Ως πρωταγωνιστής έχει συμπράξει με μεγάλα ευρωπαϊκά Φεστιβάλ όπως αυτά του Ζάλτσμπουργκ, του Μπρέγκεντς, της Αιξ-αν-Προβάνς και του Γκλάιντμπερν. Ως συναυλιακός καλλιτέχνης έχει ερμηνεύσει έργα με τις Συμφωνικές Ορχήστρες του Σικάγου, του Κλήβελαντ, της Μιννεσότας, του Πίτσμπουργκ, του Σινσιννάτι, του Μόντρεαλ, του Άμστερνταμ και του Παρισιού, υπό τη διεύθυνση των Αρχιμουσικών Daniel Barenboim, James Conlon, Sarl Dutois, Bernard Haitink, James Levine, Giuseppe Patanè, Helmut Rilling, Georg Solti και Riccardo Muti.
Εγκαινίασε την περίοδο 1998-99 ερμηνεύοντας τον Timur στην *Turandot* με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Μιλγουόκι, ρόλο που επανέλαβε το φθινόπωρο του 1999 με την Εθνική Όπερα του Παρισιού. Κατόπιν εμφανίστηκε στην *Aida* και στον *Il Trovatore* στη Metropolitan Opera. Επέστρεψε στην Ευρώπη για να ερμηνεύσει το Lorenzo στην όπερα *I Capuleti e i Montecchi,* το Raimondo στη *Lucia di Lammermoor* στην Εθνική Όπερα του Παρισιού και το Ramfis στην *Aida,* που παρουσιάστηκε στο Teatro La Fenice της Βενετίας. Ηχογράφησε τη *Norma* με το VARA Radio τον Ιανουάριο του 1999 και στη συνέχεια επέστρεψε στην Ελλάδα για να ερμηνεύσει και να ηχογραφήσει την Επιστροφή της Ελένης του Θ. Μικρούτσικου στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Η ίδια όπερα παρουσιάστηκε σε συναυλιακή μορφή στο Μονπελλιέ και στο Φεστιβάλ του Φλωρεντινού Μαΐου.
Το Μάρτιο του 2000 ερμήνευσε το ρόλο του Pagano στην όπερα του Verdi *I Lombardi alla prima Crociata* (MMA, υπό τον Angelo Cavallaro), ενώ τον Απρίλιο της ίδιας χρονιάς συμμετείχε στην παρουσίαση του *Stabat Mater* του Rossini (Πασχαλινή Συναυλία Εθνικής Λυρικής Σκηνής στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών). Για το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης ερμήνευσε το Raimondo Bidebent στη *Lucia di Lammermoor* του Donizetti την άνοιξη του 2004 και τον Timur στην *Turandot* του Puccini το Νοέμβριο του 2005.
Στις ηχογραφήσεις του περιλαμβάνονται ρόλοι όπως του Commendatore (*Don Giovanni,* EMI/Angel, υπό τον Bernard Haitink) και του Lodovico (*Otello, Decca/London*, υπό τον Georg Solti). Επίσης ηχογράφησε τις *Les Danaïdes* του Salieri και την *Piccola Messa Solenne* του Rossini (EMI), τη *Norma*, τη *La Vestale* και το *Rigoletto* (SONY, υπό το Riccardo Muti).

ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ Ε.Ρ.Τ.
Βλ. σελίδα 95 του ανά χείρας εντύπου

ΜΙΚΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ
Βλ. σελίδα 96 του ανά χείρας εντύπου

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ «OPUS FEMINA»

Συστάθηκε τον χειμώνα του ΄93 και αποτελεί τμήμα του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Κορινθίων. Το φωνητικό σύνολο έχει πραγματοποιήσει σειρά εμφανίσεων στον Ελλαδικό χώρο. Παρουσιάστηκε σε χορωδιακά φεστιβάλ στην Αθήνα, τη Λάρισα, τη Λαμία, τα Γιάννενα, τη Θεσσαλονίκη, τη Δράμα, την Καλαμάτα, το Μεσολόγγι, τη Ρόδο, τη Χίο,την Πάτμο,το Αγρίνιο κ.ά.

Παρουσιάστηκε στο Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ «Ensembles Polyphoniques en Provence», δίνοντας συναυλίες σε δεκατέσσερις πόλεις της Γαλλίας και της Ιταλίας ενθουσιάζοντας κοινό και κριτικούς.

Επίσης πραγματοποίησε σειρά εμφανίσεων σε πόλεις της Βόρειας Ισπανίας. Το καλοκαίρι του 2003 έλαβε μέρος στο Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ, που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο του Montevideo, παρουσιάζοντας τη δουλειά του στην κρατική τηλεόραση και σε εννέα πόλεις της Ουρουγουάης.

Το ρεπερτόριό του καλύπτει όλο το φάσμα της χορωδιακής τέχνης. Επίσης συχνά παρουσιάζει σε πρώτη εκτέλεση χορωδιακά έργα σύγχρονων ελλήνων συνθετών.

Στον 4ο Διεθνή Διαγωνισμό Χορωδιών που έγινε στην Αθήνα (Νοέμβρης 1994) απέσπασε Αργυρό Μετάλλιο στην Κατηγορία Φωνητικών Συνόλων Δωματίου.

Στον 3ο Διεθνή Διαγωνισμό Χορωδιών (Ρόδος, Απρίλης 2001) απέσπασε Αργυρό Μετάλλιο στην κατηγορία του, καθώς και τον τίτλο της «Καλύτερης Ελληνικής Χορωδίας 2001».

Στον 23ο Διεθνή Διαγωνισμό Χορωδιών (Debrecen Ουγγαρίας, Αύγουστος 2008), απέσπασε το χάλκινο μετάλλιο στην κατηγορία των Γυναικείων Χορωδιών.

Έχει συμπράξει με την ορχήστρα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών σε έργα των Θεοδωράκη, Μουρτζόπουλου, Τσαλαχούρη, Vivaldi, Mahler, Rachmaninov.

Το Σύνολο διευθύνει η Φάλια Παπαγιαννοπούλου.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ

Η Παιδική Χορωδία συστάθηκε το Φθινόπωρο του 1987. Έχει πραγματοποιήσει σειρά εμφανίσεων στον Ελλαδικό χώρο όπως σε Σπάρτη, Άργος, Αθήνα, Κηφισιά, Λευκάδα, Κεφαλονιά. Έχει καταγράψει παιδικά ελληνικά τραγούδια για τα ελληνόφωνα σχολεία του εξωτερικού.

Το Νοέμβριο του ΄94 συνέπραξε με τη Μαθητική Ορχήστρα Νέων της Αθήνας, στην παραγωγή ενός CD με τίτλο «Ελλήνων Κάλαντα» του Γ. Σιωρά.

Έχει εμφανισθεί κατ΄ επανάληψη στην ελληνική τηλεόραση ΕΤ1.

Συμμετείχε με άλλες παιδικές χορωδίες στις εκδηλώσεις που έγιναν στην Ακρόπολη, για την υποδοχή του 2000.

Τον Ιανουάριο του 2000 παρουσίασε μαζί με το Γυναικείο Φωνητικό Σύνολο του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Κορινθίων, τη Χορωδία Ο.Τ.Ε. Αθηνών και την Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων το έργο «Προσανατολισμού» του Ηλία Ανδριόπουλου σε ποίηση Οδ. Ελύτη, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Στο 12ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Χορωδιών που οργάνωσε η Χ.Ο.Ν. (Χορωδία-Ορχήστρα Νέων) τον Απρίλιο του 2002 πήρε το 1ο χρυσό βραβείο συγκεντρώνοντας την υψηλότερη βαθμολογία στην κατηγορία της. Τον Αύγουστο του 2004 συμμετείχε στην τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα.

Έχει εμφανισθεί κατ΄ επανάληψη στο Μέγαρο Μουσικής σε σύμπραξη με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών.

Την Παιδική Χορωδία διευθύνει η Φάλια Παπαγιαννοπούλου.

ΦΑΛΙΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Στην Κόρινθο πήρε τα πρώτα μαθήματα πιάνου (Ελληνικό Ωδείο). Συνέχισε μουσικές σπουδές στην Αθήνα, στο Εθνικό Ωδείο (ανώτερα θεωρητικά, πιάνο, τραγούδι).

Το 1990, με υποτροφία της Ελληνικής Εταιρείας Kódaly, ολοκλήρωσε σπουδές στο Μουσικοπαιδαγωγικό Ινστιτούτο Kódaly. Παράλληλα συμμετείχε ως ενεργό μέλος σε πολλά επιμορφωτικά σεμινάρια στην Αθήνα και την Ουγγαρία.

Το 1987 συγκρότησε την Παιδική Χορωδία του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Κορινθίων, την οποία και διευθύνει. Η χορωδία έχει δώσει πολλές συναυλίες στην Ελλάδα· πήρε το α΄ βραβείο στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Χορωδιών της ΧΟΝ (Αθήνα, 2002) και έχει δισκογραφήσει τα *Ελλήνων κάλαντα*, με την Κλασική Ορχήστρα Νέων της Αθήνας.

Το 1993 συγκρότησε το Γυναικείο Φωνητικό Σύνολο «Opus Femina», με το οποίο έχει δώσει πολλές συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, έχει συμπράξει στην παρουσίαση ελληνικών έργων κι έχει βραβευτεί σε διεθνείς διαγωνισμούς.

ANGELO CAVALLARO

Ο Angelo Cavallaro γεννήθηκε στη Λούκα της Ιταλίας. Ξεκίνησε τις μουσικές του σπουδές στο Ωδείο Boccherini της Λούκα, από όπου απέκτησε δίπλωμά στο βιολί το 1963. Αργότερα, σπούδασε σύνθεση στο ωδείο Cherubini της Φλωρεντίας υπό τους Carlo Prosperi, Roberto Lupi και Luigi Dallapiccola.

Την ίδια εποχή, ειδικεύτηκε στη διεύθυνση ορχήστρας με τον Piero Bellugi του Ωδείου Cherubini της Φλωρεντίας, όπου το 1967 απέκτησε το δίπλωμά του μετ' επαίνων.

Έλαβε υποτροφία για σπουδές ορχηστρικής τεχνικής στη Βενετία, καθώς και για σπουδές διεύθυνσης ορχήστρας και οπερατικής ερμηνείας στη Μουσική Ακαδημία Chigiana της Σιένα. Αργότερα, εργάστηκε με τον Bruno Maderna σε διάφορες παραστάσεις σύγχρονης μουσικής στη Σκάλα του Μιλάνου.

Έχει διευθύνει πολλές σημαντικές ορχήστρες, μεταξύ των οποίων η Συμφωνική της Βόρειας Καρολίνας, η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και η Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ. Στην Ιταλία έχει διευθύνει την Ορχήστρα Teatro Regio του Τορίνο, την Ορχήστρα Teatro Communale της Μπολόνια, την Ορχήστρα Teatro Massimo του Κάλιαρι, την Ορχήστρα Haydn του Μπολζάνο, τις Ορχήστρες της Κρατικής Ιταλικής Τηλεόρασης της Ρώμης και της Νάπολης, την Ορχήστρα "Pomeriggi Musicali" του Μιλάνου, την Ορχήστρα "Maggio Musicale Fiorentino", καθώς και την Ορχήστρα του Palazzo Pitti.

Κατά περιόδους συνεργάστηκε με την Ορχήστρα της Ρώμης για την ιταλική τηλεόραση. Επίσης, για τον εορτασμό των εκατό χρόνων από τη γέννηση του Arnold Schonberg, εγκαινίασε μια σειρά συναυλιών προς τιμήν του στη Σκάλα του Μιλάνο.

Έχει εμφανιστεί σε μεγάλα θέατρα της Γαλλίας, όπως το «Μεγάλο Θέατρο του Μπορντό» το 1986, την Όπερα της Μασσαλίας το 1985-86 και ξανά το 1990 για μια νέα παραγωγή της Lucia.

Το 1987, διηύθυνε με επιτυχία τη Madame Butterfly στο Πουέρτο Ρίκο. Τον επόμενο χρόνο άνοιξε το Φεστιβάλ Αθηνών στο Θέατρο του Ηρώδου του Αττικού, με μια νέα παραγωγή της όπερας Maria Stuarda του Donizetti. Αργότερα, τον Οκτώβριο του 1991, διηύθυνε τη Συμφωνική Ορχήστρα του Τόκιο σε μια σειρά παραστάσεων του Rigoletto στο Τόκιο και την Οζάκα. Το Σεπτέμβριο του 2001, διηύθυνε την όπερα Macbeth του Verdi στο Φεστιβάλ Tivoli της Κοπεγχάγης, ενώ αργότερα περιόδευσε με το Θέατρο Pergolesi του Τζέζι με μια νέα παραγωγή της La Boheme του Puccini. Το Φεβρουάριο της ίδιας χρονιάς, διηύθυνε μια νέα εκτέλεση της Lucia di Lammermoor στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, με τους June Anderson, Ramon Vargas και Roberto Frontali. Το Νοέμβριο του 2002, διηύθυνε τη διασκευή της Madame Butterfly από την Lindsey Kemp στο Θέατρο Santander

της Βαλένθια και στην Κόρδοβα. Η παραγωγή αυτή ανέβηκε επίσης το καλοκαίρι του 2004 στο Φεστιβάλ Verano in Villa της Μαδρίτης, καθώς και στο Νέο Θέατρο Baluarte της Παμπλόνα και στο Θέατρο Villamarta της Χερές δε λα Φροντέρα.
Στην Ισπανία έχει διευθύνει τη Συμφωνική Ορχήστρα της Κόρδοβα και της Μάλαγα, τη Φιλαρμονική του Μπιλμπάο και την Ορχήστρα του Pablo Sarasate της Παμπλόνα.
Το χειμώνα του 2003 διηύθυνε μια διασκευή της όπερας Andrea Chenier στο Θέατρο Stadt της Βέρνης, ενώ το καλοκαίρι της ίδιας χρονιάς συμμετείχε στο Φεστιβάλ Classic Open Air με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Βερολίνου και τους Marcelo Alvarez και Christina Gallardo Domas.
Υπήρξε καλλιτεχνικός διευθυντής των Θεάτρων της Πίζα και του Λιβόρνο, καθώς και του Φεστιβάλ Puccini στο Torre del Lago. Από το 1995 κι έπειτα εργάζεται για το ιστορικό Θέατρο Pergolesi του Τζέζι, το οποίο είναι γνωστό στην Ιταλία για την ποιότητα των λυρικών παραγωγών του και για μια επιτυχημένη σειρά αναγέννησης διαφόρων έργων της ιταλικής όπερας από το 19ο αιώνα. Οι παρουσιάσεις αυτές έτυχαν εξαιρετικής αποδοχής από το μουσικό κόσμο και κυκλοφόρησαν σε CD από το στούντιο ηχογράφησης Bongiovanni.
Πέρυσι, διηύθυνε μια σειρά από κονσέρτα στο Αμβούργο, το Βερολίνο (με τη Φιλαρμονική), τη Χαϊδελβέργη και τη Φρανκφούρτη (Alter Oper) με τη Φιλαρμονική της Βορειοδυτικής Γερμανίας και με το διάσημο τενόρο Marcelo Alvarez, με τον οποίο συνεργάζεται συχνά.
Πρόσφατα διηύθυνε την όπερα *Don Pasquale* στο Θέατρο Chieti, τη *Madama Butterfly* στο Θέατρο Stadt της Βέρνης. Καθώς και την όπερα *Manon Lescaut* στο νέο μεγάλο θέατρο της Όπερας του Μαϊάμι.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης είναι ένα από τα δύο σημαντικότερα συμφωνικά σχήματα της Ελλάδας. Το ρεπερτόριο που περιλαμβάνεται στο πρόγραμμά της ξεκινά από τη μουσική μπαρόκ και φθάνει μέχρι τις πρωτοποριακές συνθέσεις του 21ου αιώνα.
Ιδρύθηκε το 1959 από τον Έλληνα μουσουργό Σόλωνα Μιχαηλίδη και κρατικοποιήθηκε το 1966. Πολλοί και σημαντικοί Έλληνες καλλιτέχνες ανέλαβαν τη διευθυντική «σκυτάλη» της. Πρώτος ο ιδρυτής της και στη συνέχεια ο Γεώργιος Θυμής, ο Άλκης Μπαλτάς, ο Κάρολος Τρικολίδης, ο Κοσμάς Γαλιλαίας, ο Κωνσταντίνος Πατσαλίδης, ο Λεωνίδας Καβάκος και ο Μίκης Μιχαηλίδης. Σήμερα ο αριθμός των μελών της ορχήστρας ανέρχεται σε περίπου εκατόν είκοσι μουσικούς, με διευθυντή τον αρχιμουσικό Μύρωνα Μιχαηλίδη.
Πέρα από τις τακτικές συμφωνικές της συναυλίες, καλύπτει ένα ευρύ φάσμα καινοτόμων καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, πραγματοποιώντας τακτικά παραστάσεις όπερας, μπαλέτου, με συνοδεία βωβού κινηματογράφου και άλλες δραστηριότητες που έχουν προσελκύσει νέο κοινό στην ορχήστρα κατά τα τελευταία χρόνια. Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης του μελλοντικού φιλόμουσου κοινού εντάσσεται η έντονη δραστηριότητά της με εκπαιδευτικές συναυλίες για παιδιά, νέους και όλη την οικογένεια.
Ένας από τους βασικούς στόχους της ορχήστρας είναι η προβολή της ελληνικής μουσικής παρακαταθήκης με την παρουσίαση πολλών πρώτων εκτελέσεων πανελληνίως και παγκοσμίως. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η προώθηση νέων καλλιτεχνών, πολλοί από τους οποίους σήμερα είναι καταξιωμένοι στην ελληνική και διεθνή μουσική σκηνή. Πρωτοπορώντας στον ελληνικό μουσικό χώρο, ηχογραφεί με διεθνούς κύρους δισκογραφικές εταιρείες, όπως η BIS και η NAXOS. Στις πρόσφατές της παραγωγές εντάσσεται η ηχογράφηση των Κοντσέρτων αρ. 3 και 4 του Μπετόβεν με σολίστα τον Aldo Ciccolini (EMI Classics).
Στον κατάλογο των Ελλήνων και ξένων αρχιμουσικών και σολίστ που έχουν συ-

μπράξει με την Κ.Ο.Θ. συμπεριλαμβάνεται ένας μεγάλος αριθμός διάσημων προσωπικοτήτων: P. Domingo, J. Carreras, L. Pavarotti, S. Accardo, J. Anderson, V. Ashkenazy, P. Badura-Skoda, L. Berman, P. Fournier, B. L. Gelber, N. Gutman, J. Horenstein, A. Khatchaturian, L. Kogan, E. Kurtz, N. Magalov, M. Maisky, Ch. Mandeal, S. Mintz, W. Nelson, I. Pogorelich, R. Ricci, M. Rostropovich, G. Shaham, Y. Simonov, V. Spinakov, V. Tretjakov, Οδ. Δημητριάδης, Λ. Καβάκος, Κ. Κατσαρής, Θ. Κερκέζος, Κ. Πασχάλης, Δ. Σγούρος, Μ. Τιρίμος κ.ά.

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης πραγματοποιεί τις συναυλίες της στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης. Πέρα από τη συχνή και συστηματική παρουσία της σε πόλεις ολόκληρης της Βόρειας Ελλάδας, περιοδεύει σε όλο τον ελλαδικό χώρο. Εμφανίζεται ετησίως στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και συμπράττει στα σημαντικότερα φεστιβάλ τόσο της χώρας όσο και του εξωτερικού (Φεστιβάλ Αθηνών-Ηρώδειο, Δημήτρια, Φιλίππων, Διεθνές Φεστιβάλ «Κύπρια»-Κύπρος, International Festival Zino Francescatti-Μασσαλία, Φεστιβάλ Ecléctic-Βαλένθια κ.ά.).

Το Φεβρουάριο του 2007 η παραγωγή της ΚΟΘ «Impressions for saxophone and orchestra», με σολίστα τον Θεόδωρο Κερκέζο, απέσπασε το βραβείο ποιοτικής δισκογραφίας Pizzicato Supersonic και προτάθηκε από τη NAXOS για δύο υποψηφιότητες βραβείων Grammy. Το Δεκέμβριο του 2007 πραγματοποίησε μια ιστορική συναυλία στην Αίθουσα Συναυλιών της Απαγορευμένης Πόλης του Πεκίνου, αφιερωμένη στο Ν. Καζαντζάκη, στο πλαίσιο του πολιτιστικού έτους της Ελλάδας στην Κίνα.

Τον Ιούνιο του 2008 κυκλοφόρησε στη διεθνή αγορά το νέο CD της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης με έργα του Ν. Σκαλκώτα, σε συνεργασία με τη δισκογραφική εταιρεία BIS, το οποίο περιλαμβάνει και πρώτες παγκόσμιες ηχογραφήσεις. Επίσης, τον Απρίλιο του 2009 κυκλοφόρησε το τρίτο CD της ορχήστρας με έργα του Ildebrando Pizzetti από την εταιρεία NAXOS, το οποίο αποτελεί παγκόσμια πρώτη ηχογράφηση έργων του Ιταλού συνθέτη. Το CD, με έργα εμπνευσμένα από την ελληνική θεματολογία, απέσπασε την τιμητική διάκριση σε δισκογραφική εργασία ελληνικού ενδιαφέροντος που απένειμε τον Δεκέμβριο του 2009 η Ένωση Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών.

Τον Απρίλιο του 2009 η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης πραγματοποίησε μια ιστορική εμφάνιση στην αίθουσα Smetana Hall της τσεχικής πρωτεύουσας, συμπράττοντας με τη Φιλαρμονική Χορωδία της Πράγας και ερμηνεύοντας το *Requiem* του Verdi. Το Νοέμβριο του 2009 εμφανίστηκε στην Ιταλία, στο Θέατρο Μαντσόνι στην Πιστόια και στο Θέατρο Βέρντι στη Φλωρεντία, ενώ εμφανίστηκε στη Γερμανία την άνοιξη του 2010.

Βιογραφικά συντελεστών

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΤΑΜΠΟΓΛΗΣ

Γεννήθηκε και σπούδασε τραγούδι στην Αθήνα. Με υποτροφία Μαρία Κάλλας συνέχισε τις σπουδές του στο Λονδίνο με την Vera Rozsa στο Guildhall School of Music and Drama και στην Νέα Υόρκη με τον A. Boyajian. Ουσιαστική για τη μουσική και τεχνική του διαμόρφωση υπήρξε η συμβολή του Χρ. Λαμπράκη, του Δ. Καβράκου και του Κ. Πασχάλη με τον οποίο μελέτησε συστηματικά από το 1994 μέχρι το 2007. Έκανε το ντεμπούτο του το 1987 τραγουδώντας το ρόλο του Φίγκαρο σε παραγωγή της όπερας του Μότσαρτ *Οι Γάμοι του Φίγκαρο* της Pimlico Opera στο Λονδίνο. Έκτοτε, υπήρξε για περισσότερα από δέκα χρόνια μόνιμος συνεργάτης της Εθνικής Λυρικής Σκηνής ερμηνεύοντας ρόλους ρεπερτορίου όπως, Leporello (*Ντον Τζιοβάννι*), Don Basilio (*Ο Κουρέας της Σεβίλλης*), Silva (*Ερνάνι*), Fiesco (*Σιμόν Μποκανέγκρα*), Maometto II (*Η Πολιορκία της Κορίνθου*), Enrico VIII (*Άννα Μπολένα*), κ.ά. Η μακρόχρονη συνεργασία του με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών ξεκινά με τη συμμετοχή του στην εναρκτήρια συναυλία της Κ.Ο.Α. το 1991. Ακολούθησαν πολυάριθμες εμφανίσεις του σε περισσότερες από 25 παραγωγές όπερας και συναυλίες ορατορίου στις οποίες συνεργάστηκε με κορυφαίους αρχιμουσικούς και σολίστες, ανάμεσά τους οι Weikert, Plasson, Bonynge, Viotti, Baltsa, Bumbry, Cura, Anderson κ.ά. Ως μέλος της Accademia Rossiniana μελέτησε τους ρόλους για μπάσο κολορατούρα και για κωμικό μπάσο στα έργα του Rossini, ενώ πρωταγωνίστησε σε ιταλικά θέατρα ως Lord Sydney (*Ταξίδι στη Ρεμς*), Alidoro και Don Magnifico (*Σταχτοπούτα*), Don Pasquale στην ομώνυμη όπερα, κ.ά. Από το 2002 ως το 2007, ως μέλος της Κρατικής όπερας του Ρήνου (Γερμανία, Ντύσσελντορφ) έχει ερμηνεύσει τους ρόλους του Oroveso (*Νόρμα*), Mustafa (*Μια Ιταλίδα στο Αλγέρι*), Don Alfonso (*Έτσι κάνουν όλες*), Raimondo (*Lucia di Lammerloor*), Crespel (*Τα Παραμύθια του Χόφμαν*) κ.ά. Έχει ηχογραφήσει για τη Lyra, την Bongiovanni, τη Fondazione Rossini και την EMI classics. Σημαντική στιγμή στην καριέρα του είναι το ντεμπούτο του στο ρόλο του Filippo II (*Ντον Κάρλο*) στην αίθουσα Αλεξάνδρα Τριάντη του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών σε αναβίωση της σκηνοθεσίας του 1965 του L. Visconti. Τον Οκτώβριο του 2008 έκανε το ντεμπούτο του στη Νέα Υόρκη, ερμηνεύοντας το Sobakin (*Η Μνηστή του Τσάρου*) σε παραγωγή της ΟΟΝΥ στο Carnegie Hall. Τον Οκτώβριο του 2009 εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Μητροπολιτική όπερα της Νέας Υόρκης ως Don Basilio (*Ο Κουρέας της Σεβίλλης*) και στη συνέχεια ως Don Bartolo (*Οι Γάμοι του Φίγκαρο*) με ιδιαίτερη επιτυχία.

ΝΙΚΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Ο τενόρος Νίκος Στεφάνου γεννήθηκε στην Αθήνα.
Σπούδασε τραγούδι με τον τενόρο Γιώργο Ζερβάνο και στο εργαστήρι υποκριτικής για την όπερα και το θέατρο του Σπύρου Ευαγγελάτου.
Ξεκίνησε την καριέρα του ερμηνεύοντας το έργο *Στην όχθη της καρδιάς μου* για κιθάρα και τενόρο του Νότη Μαυρουδή.
Ερμήνευσε τους ρόλους: Μπελμόντε (*Απαγωγή απ' το Σεράϊ*), Κόντε Αλμαβίβα (*Ο Κουρές της Σεβίλλης*), Φεράντο (*Έτσι κάνουν όλες*), Αλμπέρτο (*Η ευκαιρία κάνει τον κλέφτη*), Παολίνο (*Ο Μυστικός γάμος*), Ντον Ραμίρο (*Σταχτοπούτα*), Μεγκόνε (*Ο Φαρμοκοτρίφτης*), Κοντίνο Μπελφιόρε (*Ψευτοπεριβολάρισσα*), Ορόντε (*Αλτσίνα*), Ντον Οττάβιο (*Ντον Τζιοβάννι*), Νεμορίνο (*Το Ελιξίριο του έρωτα*) καθώς και έργα των Barber, Hindemith, κ.ά.
Στο ρεπερτόριό του από την ελληνική και ξένη οπερέττα περιλαμβάνονται οι ρό-

λοι: Αλφρέντο (*Η Νυχτερίδα*), Γκαρντεφέ (*Η Παριζιάνικη ζωή*), Ροσιγιόν (*Η Εύθυμη χήρα*), Γκιγιό (*Γάμος μετά φανών*), Χαρμίδης (*Βαφτιστικός*), Πρίγκιπας στους (*Οι Απάχηδες των Αθηνών*), Τάκης (*Κορίτσι της γειτονιάς*), Αιμίλιος (*Χριστίνα*).
Έχει ερμηνεύσει πολυάριθμα έργα ελλήνων συνθετών, ανάμεσα σε άλλους των Γ. Βώκου, Μ. Κανά, Ι. Παπαδάτου, Μ. Σοφιανοπουλου. Επίσης έχει τραγουδήσει στις παραγωγές: *Το ταγκό των σκουπιδιών* του Δ. Μαραγκόπουλου, *Μόμο* του Α. Μπαλτά, *Το Δάκρυ του Φεγγαριού* του Ν. Ξανθούλη, *Μαέστρο Κονμπραβούρα* του Γ. Δροσίτη.
Έχει συμπράξει ως σολίστ στα έργα θρησκευτικής μουσικής: Mozat, *Ρέκβιεμ*, J. S. Bach, *Magnificat*, Boccherini, *Stabat Mater.*
Έχει συμμετάσχει σε συναυλίες λόγιας μουσικής και έχει δώσει ρεσιτάλ σε πολλές πόλεις της Ελλάδας. Είναι μόνιμος συνεργάτης της Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

ΧΑΡΗΣ ΑΝΔΡΙΑΝΟΣ

Γεννήθηκε στο Σύδνευ. Σπούδασε τραγούδι στο Ωδείο Athenaeum και χημεία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Στα 22 του χρόνια κέρδισε την υποτροφία Μαρία Κάλλας και συνέχισε τις σπουδές του στη Βαρκελώνη και το Μιλάνο καθώς επίσης στη μουσική ακαδημία As.Li.Co. Πρωτοεμφανίστηκε στην Εθνική Λυρική Σκηνή σε ηλικία 23 ετών ερμηνεύοντας το ρόλο του Παπαγκένο στον *Μαγικό αυλό* του Mozart.
Έκτοτε συνεργάζεται με την Ε.Λ.Σ , ερμηνεύοντας πρωταγωνιστικούς ρόλους σε όπερες όπως *Ο Κουρέας της Σεβίλλης, Σταχτοπούτα, Μια Ιταλίδα στο Αλγέρι, Ντον Πασκουάλε, Μποέμ,* κ.ά.
Έχει επανειλλημένα συνεργαστεί με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Θεσσαλονίκης (*Οι Γάμοι του Φίγκαρο, Ο Μαγικός Αυλός, Τουραντότ*, κ.ά.).
Έχει τραγουδήσει έργα των Μ. Θεοδωράκη, Θ. Μικρούτσικου, Ν. Μαμαγκάκη, Π. Κούκου, Α. Μπαλτά, Φ. Τσαλαχούρη, Γ. Κουρουπού σε πρώτη εκτέλεση.
Έχει εμφανιστεί στην Ιταλία (Μιλάνο, Τράπανι, Πίζα, Ρέτζο κ.ά.), στην Γαλλία (όπερα του Βισσύ), και την Ιαπωνία (Τόκυο). Το 2008 ήταν μόνιμο στέλεχος της όπερας της Βόννης και συνεργάστηκε επίσης με την όπερα της Κολονίας. Το καλοκαίρι του 2008 ήταν ο τραγουδιστής στην παράσταση της κωμωδίας του Αριστοφάνη *Όρνιθες* από το Θεάτρου Τέχνης.

ΑΝΔΡΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

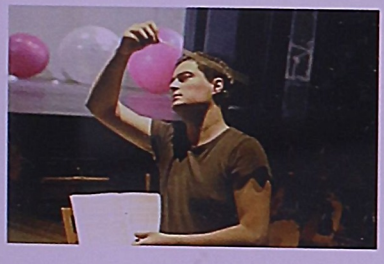
Το 1964 η Εμπορική Τράπεζα, στο πλαίσιο της γενικότερης πολιτικής της για ενεργό συμμετοχή στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου, δημιούργησε ανδρική χορωδία από υπαλλήλους της Τράπεζας. Από τις πρώτες εμφανίσεις της διακρίθηκε για την ποιότητα των παραστάσεών της, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίστηκε το γεγονός ότι ένας μεγάλος οικονομικός οργανισμός, όπως είναι η Εμπορική Τράπεζα, μπορεί, παράλληλα με το κύριο έργο του, να προσφέρει στον πολιτισμό.
Το 1965 η Χορωδία έκανε την πρώτη της εμφάνιση στο εξωτερικό συμμετέχοντας στο Διεθνή Πολυφωνικό Διαγωνισμό Χορωδιών στο Arezzo της Ιταλίας. Από τότε έχει συμμετάσχει στα μεγαλύτερα χορωδιακά φεστιβάλ της Ευρώπης. Πολλές είναι και οι εμφανίσεις της στην ευρωπαϊκή τηλεόραση (ιταλική, γερμανική, αγγλική, γαλλική, βελγική και ελβετική). Η Χορωδία, μέχρι σήμερα, έχει δώσει πάνω από 900 συναυλίες στα μεγαλύτερα θέατρα της χώρας εξυπηρετώντας συχνά και κοινωφελείς σκοπούς.
Έχει συνεργαστεί με την Ελληνική και Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή, τις Ορχήστρες της Ε.Ρ.Τ., την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, τη Συμφωνική του Δήμου Αθηναίων, κ.ά. Ως ιδρυτικό μέλος της Στέγης Ελληνικών Χορωδιών, έχει συνεργαστεί, με τις περισσότερες ελληνικές χορωδίες. Το ρεπερτόριο της Χορωδίας περιλαμβάνει κοσμική και θρησκευτική μουσική από τη Βυζαντινή εποχή και το Μεσαίωνα μέχρι και πρώτες εκτελέσεις Συγχρόνων Συνθετών.

Διακρίσεις:
Α' Βραβείο Παγκόσμιου Μουσικού Φεστιβάλ Llangollen Μεγάλης Βρετανίας (1977)
Β' Βραβείο Διεθνούς Διαγωνισμού Χορωδιών στο Arezzo της Ιταλίας (1971)
Γ' Βραβείο Παγκόσμιου Μουσικού Φεστιβάλ Llangollen Μεγάλης Βρετανίας (1975)

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΡΗΣ
Βλ. σελίδα 97 του ανά χείρας εντύπου

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΓΟΥΛΑΣ
Ο βαθύφωνος Πέτρος Μαγουλάς γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά και μονωδία κοντά στους Φραγκίσκο Βουτσίνο και Κώστα Πασχάλη.
Έχει ερμηνεύσει ρόλους σε περισσότερες από 50 διαφορετικές παραγωγές όπερας στην Εθνική Λυρική Σκηνή, την Welsh National Opera, το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, την Όπερα Θεσσαλονίκης, το Φεστιβάλ Αθηνών, το Φεστιβάλ Όπερας Αρχαίας Κορίνθου και την Όπερα Δωματίου Αθηνών.
Συμμετέχει στη διεθνή δισκογραφική σκηνή με τις εκδόσεις σε CD των έργων *Oreste*, *Arianna in Creta* και *Tamerlano* του G. F. Handel για τη εταιρία MDG, όλες υπό τη διεύθυνση του Γιώργου Πέτρου, οι οποίες έχουν αποσπάσει θεαματικές κριτικές αλλά και βραβεία από τον ξένο ειδικό τύπο.
Κατά την τρέχουσα σαιζόν ερμήνευσε μεταξύ άλλων, το ρόλο του Osmin στην νέα παραγωγή της Εθνικής Όπερας της Ουαλίας της *Απαγωγής απ' το Σεράι* του Mozart, σε περιοδεία σε επτά θέατρα της Μεγάλης Βρετανίας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΥ
Μοιράζοντας τις δραστηριότητές του ανάμεσα στη διεύθυνση ορχήστρας και το πιάνο, ο Γιώργος Πέτρου, έχει ακολουθήσει μία διεθνή σταδιοδρομία με εμφανίσεις σε σημαντικά θέατρα και αίθουσες συναυλιών, έχοντας επίσης και δυναμική παρουσία στη διεθνή δισκογραφία.
Η δραστηριότητά του ως διευθυντής ορχήστρας επικεντρώνεται σε ρεπερτόριο από την εποχή του μπαρόκ έως και το ρομαντισμό με έμφαση στις ιστορικές πρακτικές ερμηνείας και την όπερα. Έχει διευθύνει τις όπερες «Άλκηστη» του Γκλουκ και «Θεοδώρα» του Χαίντελ σε παραγωγές του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, τον «Ιούλιο Καίσαρα» του Χαίντελ σε παραγωγή του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης, τον «Ταμερλάνο» του Χαίντελ σε παραγωγή του Φεστιβάλ Αθηνών.
Σε συνεργασία με την Εθνική Λυρική Σκηνή έχει διευθύνει νέες παραγωγές των έργων «Ορφέας» του Γκλουκ, «Άννα Μπολένα» του Ντονιτσέτι. Την Άνοιξη του 2009 διηύθυνε την πρώτη Γερμανική εκτέλεση της όπερας του Α. Σκαρλάττι «Il Tigrane» στο Saarlaendisches Staatstheater. Έχει παρουσιάσει για πρώτη φορά στην Ελλάδα σημαντικά έργα, μεταξύ των οποίων τις όπερες «Ορέστης», «Αριάδνη στην Κρήτη» του Γκ. Φ. Χαΐντελ, την «Ολυμπιάδα» του Τζ. Παϊζιέλλο (πρώτη παγκόσμια αναβίωση σε δική του κριτική έκδοση από το χειρόγραφο), το ορατόριο «Juditha Triumphans» και την όπερα «Ιουστίνος» του Βιβάλντι. Έχει επίσης διευθύνει τις όπερες «Η Επιστροφή του Οδυσσέα στην πατρίδα» και «Η στέψη της Ποπαίας» του Μοντεβέρντι. Με δική του πρωτοβουλία δημιουργήθηκε το πρώτο ορχηστρικό σύνολο με όργανα εποχής στην Ελλάδα με βάση την Ορχήστρα Πατρών.
Έχει ηχογραφήσει τις όπερες του Χαίντελ «Ιούλιος Καίσαρας», «Ταμερλάνος», «Αριάδνη στην Κρήτη» (με συμμετοχή της Ορχήστρας Πατρών σε όργανα εποχής) και «Ορέστης» (με συμμετοχή της Καμεράτας της Στουτγάρδης). Οι ηχογραφήσεις αυτές έχουν αποσπάσει διεθνείς διακρίσεις όπως το βραβείο ECHO 2008 για την καλύτερη ηχογράφηση όπερας της χρονιάς από τη Γερμανική Ακαδημία Δίσκου, τις δια-

κρίσεις EDITOR'S CHOICE από το περιοδικό Gramophone, CHOCK από το περιοδικό «Le Monde de la Musique», EXCEPCIONAL από το περιοδικό SCHERZO, DIAPASON 5 καθώς και το βραβείο της Ένωσης Ελλήνων Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής. Το Gramophone χαρακτήρισε τη διεύθυνσή του «ιδεώδη» ενώ το περιοδικό Early Music Review χαρακτήρισε την ηχογράφηση του «Ορέστη» ως «μία από τις πιο επιτυχημένες ηχογραφήσεις έργων Χαίντελ των τελευταίων ετών». Η ηχογράφηση του Ταμερλάνου, προτάθηκε από την εφημερίδα Times του Λονδίνου ως ο δίσκος της εβδομάδας.

Μαζί με τον πιανίστα Χ. Παπαγεωργίου έχει ηχογραφήσει σε CD τα έργα για δύο πιάνα του Ραχμάνινωφ (Paradisum Records, London).

Έχει συμπράξει ως σολίστ με γνωστές ορχήστρες, όπως η Ορχήστρα Philharmonia του Λονδίνου, η Εθνική Ορχήστρα Καπιτολίου της Τουλούζης, η Ορχήστρα «Τσαϊκόφσκι» της Ραδιοφωνίας της Μόσχας, η London Soloists Chamber Orchestra, η Ορχήστρα της Τσεχικής Ραδιοφωνίας, η Συμφωνική Ορχήστρα της Neuchatel, την Camerata Stuttgart, η Basel Sinfonietta, έχοντας συνεργαστεί με διάσημους αρχιμουσικούς, όπως ο Μισέλ Πλασσόν και ο Βλαντιμίρ Φεντοσέγιεφ.

Στην Ελλάδα έχει εμφανιστεί επανειλημμένα στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (συμπεριλαμβανομένου και του κύκλου «Μεγάλοι Ερμηνευτές»), στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης και στο Ηρώδειο ενώ συνεργάζεται τακτικά ως μαέστρος ή σολίστ με τις Κρατικές Ορχήστρες Αθηνών και Θεσσαλονίκης, την Καμεράτα - Ορχήστρα Φίλων της Μουσικής, την Ορχήστρα Πατρών, την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων κ.ά.

Έχει ηχογραφήσει για σημαντικές Ευρωπαϊκές ραδιοφωνίες όπως το BBC3, το SDR, το Deutschland Radio, το Radio Swisse Romande, την Τσεχική Ραδιοφωνία, το Τρίτο Πρόγραμμα της Ε.Ρ.Α.

Γεννημένος στη Αθήνα, σπούδασε πιάνο στο Ωδείο Αθηνών με τη Μαρία Χαιρογεώργου-Σιγάρα, από όπου αποφοίτησε με άριστα και α' βραβείο παμψηφεί.

Συνέχισε τις σπουδές του στο Royal College of Music του Λονδίνου και την Royal Academy of Music του Λονδίνου με υποτροφίες της ίδιας της Βασιλικής Ακαδημίας και του Ιδρύματος Ωνάση. Τελείωσε τις σπουδές του με τον τίτλο MMus του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

Έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία σε διεθνείς διαγωνισμούς, με το «Βραβείο Νέου Καλλιτέχνη 1998» από την Ένωση Ελλήνων Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής, καθώς και με το διεθνές βραβείο Sebetia Ter στη Νάπολη της Ιταλίας.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

Βλ. σελίδα 98 του ανά χείρας εντύπου

Απαγορεύεται η χρήση του υλικού του Β' Μέρους του εντύπου χωρίς την έγκριση και τη γραπτή άδεια του συγγραφέα

Β΄ μέρος

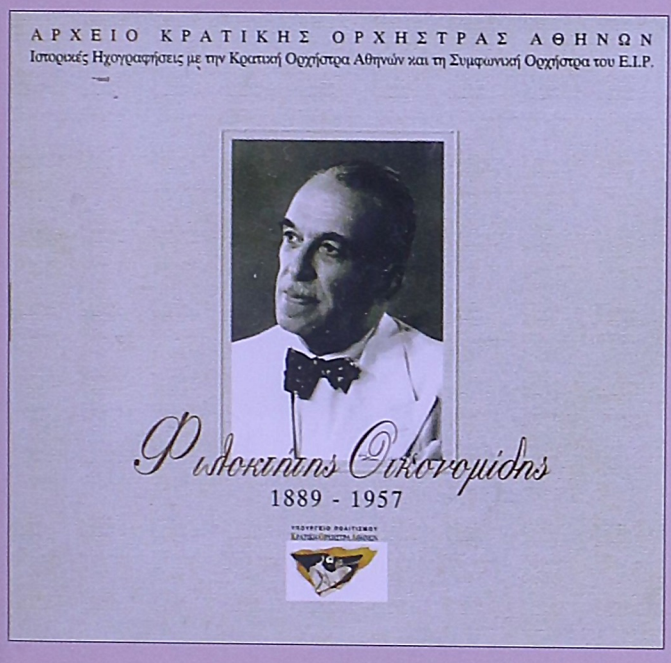
Πλήρης κατάλογος ηχογραφημάτων μουσουργών, των οποίων τα έργα παρουσιάζονται στις Ελληνικές Μουσικές Γιορτές (Έκτος Κύκλος)

Αρχείο Ελλήνων Μουσουργών Θωμά Ταμβάκου (ΑΕΜΘΤ)

Μνήμη Τάκη Καλογερόπουλου (1946-2009)
Η εργασία αφιερώνεται επίσης στους αείμνηστους Δημήτρη Δραγατάκη, Αλέξη Ζακυθηνό, Σταύρο Νιάρχο, Δημήτρη Νικολάου και Αλέξανδρο Συμεωνίδη

Για τη δισκογραφία των 12 Ελλήνων μουσουργών του 6ου Κύκλου των Ελληνικών Μουσικών Γιορτών

Η πλήρης και τεκμηριωμένη καταχώριση των φωνογραφικών εκδόσεων ήχου και εικόνας (εφεξής φ.ε.), σε όλες τις εκδοτικές μορφές τους, με περιεχόμενο: μουσικά έργα των Ελλήνων και ελληνικής καταγωγής μουσουργών λόγιας μουσικής, εντάσσεται στους πρωταρχικούς στόχους του **Αρχείου Ελλήνων Μουσουργών Θωμά Ταμβάκου** (εφεξής ΑΕΜΘΤ. Περισσότερες πληροφορίες για το ΑΕΜΘΤ στους διαδικτυακούς ιστοτόπους:
http://www.tamvakosarchive.blogspot.com
και **http://www.eem.org.gr/members_detail_g.asp?id=210**
Η επίτευξη του στόχου συνδυάζεται με την απόκτηση των φ.ε. με κάθε θεμιτό μέσο (αγορά, παραχώρηση, δωρεά, κ.λπ.) ή την ανεύρεση των στοιχείων τους για όσες αυτή δεν καθίσταται εφικτή. Αναφέρομαι κυρίως στις φ.ε. των: α) δεκαετιών του '50 και του '60, και β) εκτός εμπορίου. Για την φυσική και ηλεκτρονική (ψηφιακή) ταξινόμηση/τοποθέτηση/καταχώριση των φ.ε. στο ΑΕΜΘΤ έχει δημιουργηθεί ο **Τομέας Δισκογραφίας «Αλέξης Ζακυθηνός»** (εφεξής ΤΔ).
Η έκδοση τού ανεκτίμητης αξίας πονήματος «Δισκογραφία Ελληνικής Κλασικής Μουσικής» του σπουδαίου ερευνητή Αλέξη Ζακυθηνού (εκδόσεις «Δωδώνη», 3η έκδοση, 1993) το οποίο καλύπτει τη χρονική περίοδο 1950-1991, αποτέλεσε βασικό εργαλείο για το ερευνητικό έργο στον ΤΔ του ΑΕΜΘΤ. Το 2000 ολοκληρώθηκε από τον γράφοντα η πολύχρονη εργασία της συμπληρώσεως, των παραλείψεων και της διορθώσεως των λαθών του ανωτέρω έξοχου πονήματος. Με τις συμπληρώσεις των νέων φ.ε. (έως τον Ιανουάριο του τ.ε.) η ήδη καταχωρημένη και τεκμηριωμένη δισκογραφία –σε ψηφιακή μορφή Word file των Windows- αγγίζει τις 1700 σελίδες. Όταν ολοκληρωθεί, το φιλόδοξο αυτό συγγραφικό πόνημα (και βεβαίως άνευ υπολογισμού των νέων εφεξής φ.ε.) θ' αγγίζει –κατά προσέγγιση- τις 2500 σελίδες μεγέθους Α4. Και βεβαίως στόχος είναι η έντυπη έκδοσή του –σε συνδυασμό με την ανεύρεση χορηγίας- με τίτλο: .
Ιδιαίτερο βάρος στον ΤΔ του ΑΕΜΘΤ δόθηκε στις ιδιωτικές ή συλλεκτικές (εκτός εμπορίου) φ.ε. διαφόρων φορέων, συλλόγων, ωδείων, μουσικών ερμηνευτών, φιλαρμονικών, χορωδιών, κ.λπ., οι περισσότερες των οποίων είναι άγνωστες ακόμη και σε ειδικούς (ερευνητές και συλλέκτες) λόγω της ελλείψεως πληροφοριών για την ύπαρξή τους. Επίσης στις φ.ε.: α) των Ελλήνων και ελληνικής καταγωγής μουσουργών της διασποράς, β) των γυναικών μουσουργών, και γ) στην δισκογραφία των Επτανησίων μουσουργών στους οποίους ο παρών Κύκλος Ε.Μ.Γ. είναι αφιερωμένος. Η εργασία της ανευρέσεως/καταχωρίσεως πραγματοποιείται με τη συνεργασία των μουσουργών ή συγγενικών προσώπων τους και των δισκογραφικών/εκδοτικών εταιρειών ή άλλων μουσικών/καλλιτεχνικών ιδρυμάτων και φορέων. Δεν καταχωρούνται οι φ.ε. των 78στρ. (δίσκοι γραμμοφώνου) οι οποίες –ιδιαιτέρως για τους Επτανησίους μουσουργούς- υπερβαίνουν τις 300.
Ο συνολικός αριθμός των καταχωρημένων φωνογραφήσεων στο ΑΕΜΘΤ είναι όντως εντυπωσιακός. Έχουν εντοπισθεί συνολικώς 4270 εκδόσεις (οι 72 εντός του 2009 και 12 το α' δίμηνο του 2010), σε 47 χώρες, με μουσικά έργα 1045 Ελλήνων και ελληνικής καταγωγής μουσουργών (περίοδος: 1950-10.2.2010). Οι 4060 (3710 αυθεντικές και 350 ανατυπωμένες σε μορφή CD-R) ευρίσκονται ήδη στο ΑΕΜΘΤ.
Στο ΑΕΜΘΤ, εκτός των προαναγραφέντων φ.ε., υπάρχουν επίσης και οι 2200 ψηφιοποιημένες εκδόσεις του (CD-R, CD-ROM, DVD-ROM, DVD-Audio, HD, BD-Ray), καθώς επίσης και 9000 περίπου ιδιωτικές εκδόσεις σε CD-R και κασέτες (**Τομέας Ηχογραφήσεων «Αλέκος Ξένος»**). Επίσης, έχουν δημοσιευθεί από τον γράφοντα σε διάφορα μουσικά περιοδικά περισσότερα από 50 άρθρα τα οποία αφορούν τη δισκογραφία συγκεκριμένων μουσουργών (Αντωνίου, Γιαννάτος, Δραγατάκης, Ντ. Κωνσταντινίδης, Ξένος, Γ.Α. Παπαϊωάννου, Πλακίδης, Σκαλκώτας, Τερζάκης, κ.α.) ή μουσικών έργων (Ψάπφα του Ξενάκη).
Ο τρόπος της καταχωρίσεως των φ.ε., μετά την τεκμηρίωσή τους, είναι ψηφιακός με τη δημιουργία βάσεων δεδομένων (databases) σε Η/Υ. Έχουν δημιουργηθεί 90 διαφορετικές βάσεις δεδομένων για τη δισκογραφία οι οποίες ενημερώνονται συνεχώς με τα νέα στοιχεία. Από αυτές προήλθαν, και δημοσιεύονται στην συνέχεια, οι δισκογραφικοί κατάλογοι των 12 μουσουργών των οποίων έργα ερμηνεύονται στον 6ο Κύκλο των Ε.Μ.Γ. Δυστυχώς, οι προηγούμενες εργασίες για: α) τους 41 μουσουργούς του 1ου Κύκλου, β) τους 30 του 2ου Κύκλου, γ) τους 29 του 3ου Κύκλου, δ) τους 19 του 4ου Κύκλου και ε) τους 21 του 5ου Κύκλου, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στα αντίστοιχα έντυπα προγράμματα, δεν ήταν άμοιρες λαθών, για διαφόρους λόγους (κυρίως για τους 2 πρώτους κύκλους). Τα εντοπισμένα λάθη (κυρίως κωδικοί εταιρειών, χρονολογίες εκδόσεων, ονοματεπώνυμα συντελεστών, αναγραμματισμοί και εκείνα τα οποία προκύπτουν από την ασυμβατότητα μεταξύ των διαφορετικών λογισμικών: των γνωστών προβληματικών Windows των οικιακών Η/Υ και των McIntosh των Η/Υ των επαγγελματικών σχεδιαστηρίων. Δεν αναφέρομαι σε λάθη με τα σημεία στίξεως) διορθώθηκαν χάρις στην ακάματη και ενεργό συνδρομή της Αμαλίας Π. Παπαδοπούλου, υπεύθυνης για την έκδοση των προγραμμάτων των 3 πρώτων Κύκλων (και εμπνεύστρια για την προσθήκη του Β΄μέρους τους με τις επίσημες δισκογραφίες στα έντυπα προγράμματα των Ε.Μ.Γ.). Την ευχαριστώ και επίσης όσους συνέδραμαν προς αυτή την κατεύθυνση, όπως –και βεβαίως- την Αλίκη Φιδετζή, γραμματέα της Κ.Ο.Α. για την άριστη συνεργασία μας. Ελπίζω η παρούσα εργασία (για τους Επτανησίους μουσουργούς) να στερείται κραυγαλέων σφαλμάτων ή παραλείψεων. Σε αντίθετη περίπτωση παρακαλώ επικοινωνήστε μαζί μου.

Χαλάνδρι 20.3.2010
Θωμάς Ταμβάκος
ttamvakos@yahoo.gr

CORFU
ΕΛΛΑΣ 1992
MUNICIPALITE
DE CORFOU
OUEVRES POUR PIANO
DES COMPOSITEURS DE CORFOU
Paul Ventouras
Piano
Phormigx

Γενικές παρατηρήσεις για την ανάγνωση και χρήση των καταλόγων με τις φωνογραφικές εκδόσεις (ηχογραφήματα) των 12 μουσουργών του 6ου Κύκλου των Ε.Μ.Γ.:

1. *Ο τρόπος παραθέσεως των στοιχείων των ηχογραφημάτων ακολουθεί τα πρότυπα ανάλογων καταχωρίσεων των φωνογραφικών εκδόσεων (εφεξής φ.ε.) από φορείς/ιδιώτες του εξωτερικού (π.χ. Κατάλογοι Δισκογραφίας A. Schoenberg από το 'A. Schoenberg Centrum', Πολωνών Συνθετών από το 'Κέντρο Πολωνικής Μουσικής' και Τσέχων Συνθετών από την αρμόδια Γραμματεία Τσεχικής Μουσικής)*
2. *Οι φ.ε. παρατίθενται κατ' αύξουσα χρονολογική σειρά εκδόσεως ή κυκλοφορίας. Ως αρχή αυτής της χρονολογήσεως λαμβάνεται το 1950 με τις πρώτες φ.ε. 33στρ. διαφόρων ιντσών*
3. *Δεν συμπεριλαμβάνεται η πλούσια δισκογραφία (ιδίως του «Εθνικού Ύμνου», τραγουδιών του Αλβάνα [«Η Εικών σου»], του Βισβάρδη [εμβατήριο «Περνάει ο Στρατός»], του Ν. Λαμπελέτ, του Καρρέρ [«Ο Γερο-Δήμος»], του Λαυράγκα και του Σαμάρα) σε φ.ε. 78στρ. (1905-1950). Γι' αυτές ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ανατρέξει στο σπουδαίο πόνημα «Η εκ περάτων δισκογραφία του γραμμοφώνου» του Διονύση Μανιάτη και φυσικά στο πολυτιμώτατο/μοναδικής αξίας Αρχείο Στάθη Αρφάνη, καθώς επίσης και στο Αρχείο Γιώργου Κουσουρή (στο Μόναχο Γερμανίας)*
4. *Συμπεριλαμβάνονται και οι ιδιωτικές φ.ε. φορέων, συλλόγων και ιδρυμάτων, σε μορφή CD-R, οι οποίες διετέθησαν εκτός εμπορίου και με διαφόρους τρόπους (σε συναυλίες, εκδηλώσεις, κ.α.), σε ποσότητα άνω των 100 (κατά προσέγγιση) τεμαχίων ανά φ.ε.*
5. *Συμπεριλαμβάνονται και οι φ.ε. οι οποίες διατίθενται μόνον μέσω διαδικτύου ή είναι διαδραστικές*
6. *Συμπεριλαμβάνονται και οι φ.ε. οι οποίες θα κυκλοφορήσουν τους προσεχείς μήνες του τρέχοντος έτους (π.χ. «Mademoiselle de Belle Isle» του Σπ. Σαμάρα)*
7. *Οι φ.ε. του ιδίου έτους παρατίθενται με βάση το πρώτο γράμμα του αλφαβήτου της παραγωγού δισκογραφικής εταιρείας. Η δε σειρά παραθέσεως έχει ως εξής: α) ελληνικό, β) λατινικό αλφάβητο (δηλαδή η φ.ε. ελληνικής εταιρείας με πρώτο γράμμα της επωνυμίας από Ω προηγείται της αντίστοιχης ελληνικής με πρώτο γράμμα από D, ασχέτως αν η φ.ε. της δεύτερης εταιρείας κυκλοφόρησε αρκετούς μήνες πριν από τη φ.ε. της πρώτης)*
8. *Αντί για «Αγγλία» ή «Μεγάλη Βρεττανία», ως χώρα εκδόσεως, προτιμήθηκε ο επίσημος κρατικός προσδιορισμός «Ηνωμένο Βασίλειο»*
9. *Οι ταυτόχρονες φ.ε. (του ιδίου δίσκου και έτους) σε διαφορετικές χώρες και δισκογραφικές εταιρείες, παρατίθενται με τα μικρά γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου (π.χ. 1α, 1β, 1γ, κ.ο.κ.)*
10. *Το αυτό ισχύει (όπως στην παρατήρηση με αρ.8) και για διαφορετικού τύπου ταυτόχρονες φ.ε. συνήθως της ίδιας εταιρείας (π.χ. δίσκος επαφής και κασέτα)*
11. *Τα επώνυμα ξένων μουσουργών και ερμηνευτών με προέλευση από χώρες με διαφορετικό από το λατινικό αλφάβητο (όπως το κυριλλικό [Ρωσία, Βουλγαρία], αρμενικό, κινεζικό, ιαπωνικό κ.λπ.), αναγράφονται στην ελληνική με τον απλούστερο τρόπο (π.χ. Ραχμάνινοβ, Σκριάμπιν, Τσαϊκόφσκι), έπονται δε των επωνύμων των Ελλήνων μουσουργών. Ακολουθούν όμως την ίδια αύξουσα σειρά παραθέσεως με τα λατινικά επώνυμα (π.χ. Berg, Ραχμάνινοβ, Σκριάμπιν, Wagner)*
12. *Τα περισσότερα του ενός έργα του μουσουργού στην ίδια φ.ε. παρατίθενται με αύξουσα χρονολογική σειρά συνθέσεώς τους, με προηγούμενα τα αχρονολόγητα ή άγνωστης χρονολογίας συνθέσεως και επόμενα τα αντίστοιχα γνωστής χρονολογίας*
13. *Αν συνυπάρχουν έργα περισσοτέρων του ενός άλλων μουσουργών στην ίδια φ.ε. αναγράφονται (ως σημείωση) τα ονόματα των μουσουργών με τη σειρά, η οποία περιγράφεται στις παρατηρήσεις 10 και 11*
14. *Η παράθεση του αρχικού του μικρού ονόματος του Έλληνος μουσουργού κρίνεται ως αναγκαία προς αποφυγήν συγχύσεως με –γνωστούς- συγγενείς ή μη μουσουργούς/μουσικούς με το ίδιο επώνυμο (π.χ. Γ. [Γιάννης] Κωνσταντινίδης, Ι.Θ. Σακελλαρίδης, Θ. Σπάθης, οικογένεια Λαμπελέτ [Ναπολέων, Γεώργιος, κ.λπ.], λόγω υπάρξεως αντιστοίχως των Ντίνου Κωνσταντινίδη, Ιωάννη Σακελλαρίδη και Θεόφραστου Σακελλαρίδη, Σπυρίδωνος και Μενελάου Σπάθη, επίσης μουσουργών)*
15. *Τα ονόματα των ξένων λατινογενών ορχηστρών και μουσικών συνόλων πόλεων ή περιοχών αποδίδονται μεταφρασμένα στην ελληνική (π.χ. Ορχήστρα του Βερολίνου, Φιλαρμονική της Σλοβακικής Ραδιοφωνίας, Σύνολο, Κουαρτέτο κ.ο.κ.)*
16. *Τα ονόματα των ξένων λατινογενών ορχηστρών και μουσικών συνόλων που δεν αναφέρονται σε πόλεις παραμένουν ως έχουν*
17. *Αναφέρονται όλες οι επανεκδόσεις των φ.ε., αν διαφέρουν μεταξύ τους χρονικώς, είτε είναι ακριβώς ίδιες με την πρώτη ή τη 2η ή τη 3η έκδοση κ.ο.κ. (π.χ. οι επανεκδόσεις του «Ύμνου εις Ελευθερίαν» του Ν. Χαλικιόπουλου-Μάντζαρου)*
18. *Παρατίθενται για πρώτη φορά –σε σύγκριση με τους 5 προηγηθέντες κύκλους- όλοι οι τίτλοι των γνωστών φ.ε. από τα εξώφυλλά τους ή τη 'ράχη' αυτών*
19. *Δεν παρατίθενται εκδόσεις υπουργείων και άλλων κρατικών φορέων για αμιγώς εκπαιδευτικούς σκοπούς οι οποίες απευθύνονται σε μαθητές στην Κατώτερη και τη Μέση Εκπαίδευση, όπως η πρόσφατη έκδοση από το ΥΠ.ΠΟ. κασετίνας 54 φ.ε. ηχητικού-οπτικού υλικού με τίτλο «Ταξίδι στον πολιτισμό. Ανάδειξη του Ελληνικού Πολιτισμού - Ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παραγωγή πολυμεσικών, διαδραστικών & διαδικτυακών εφαρμογών» η οποία περιέχει βιογραφικά και μουσική Ελλήνων μουσουργών*

Δεν παρατίθενται 7 γνωστές κακέκτυπες ελληνικές εκδόσεις προηγηθεισών ηχογραφήσεων του εμβατηρίου «Περνάει ο Στρατός» του Βισβάρδη και του «Εθνικού Ύμνου» του Ν. Χαλικιόπουλου-Μάντζαρου λόγω παντελούς ελλείψεως αναγραφής οιασδήποτε πληροφορίας (αρχική πηγή, ενοργάνωση, μεταγραφή/διασκευή)

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΛΒΑΝΑΣ (1823-1881)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 2, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1989). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έντεχνα επτανησιακά τραγούδια του ΙΘ' αιώνα»***
«Κοιμάται η αγάπη μου» για φωνή και πιάνο σε ποίηση Λεωνίδα Αλβάνα (α.χ.)
Κική Μορφονιού (μεσόφωνος), Μπήλιω Μωραΐτου-Καβαλλιεράτου (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Καμηλιέρη, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Μάντζαρου, Ξύνδα και Σαμάρα

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΒΙΣΒΑΡΔΗΣ (28.10.1910-1999)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. PHILIPS (κωδικός: 427 108 PE, μονοφωνικός δίσκος επαφής 7″ 45στρ., 1961). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικοί χοροί»***
i. «Μακεδονία Ξακουστή», 8ο μέρος του κύκλου «Ελληνικοί Χοροί και Τραγούδια για Ορχήστρα» (1941)
ii. «Μακεδονικοί Χοροί», 13ο μέρος του κύκλου «Ελληνικοί Χοροί και Τραγούδια για Ορχήστρα» (1941)
ορχήστρα αγνώστων μελών / Διονύσης Βισβάρδης

2. PHILIPS (κωδικός: 332 033 PF, μονοφωνικός δίσκος επαφής 7″ 45στρ., 1961). ***Ηχογράφημα άνευ τίτλου.*** **Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 1, με διαφορετικό εξώφυλλο**

3. CBS (κωδικός: CBS1 45115, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1987). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Του μαντολίνου»***
«Προσμένοντας την αγαπημένη» (αναγράφεται ως «Στην αγαπημένη που είναι μακρυά») για βιολί και πιάνο (1949), σε μεταγραφή Δ. Βισβάρδη για μαντολίνο και πιάνο (1986)
Δημήτρης Μαρίνος (μαντολίνο), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα ανωνύμου, Καρρέρ, Λάγιου, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Ξένου, Σαμάρα και Σφέτσα

4. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 4, διπλός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1990). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγουδούσε η Ζάκυνθος»***
«Το Νησάκι» για χορωδία και μαντολινάτα (1951). Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
Χορωδία και Μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη / Σπύρος Καψάσκης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Δελλαπόρτα, Καρρέρ, Καψάσκη, Μάντζαρου, Πανταζή, Τσακασιάνου και λαϊκά-έντεχνα τραγούδια Κατσίγιαλου, Καψοκέφαλου και της Ζακύνθου

5α. MOTIVO (κωδικός: NM 1033, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1991)
5β. MOTIVO (κωδικός: NM 1033, κασέτα, 1991). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικοί συμφωνικοί χοροί»***
i. *«Γαργυττό – Ζακυνθινός Χορός»* για σεξτέτο πνευστών (1979)
ii. *«Κοζανίτικος Χορός»* για πιάνο 4 χέρια (1984), σε μεταγραφή Τάκη Καλογερόπουλου για σύνολο πνευστών (1990)
Συγκρότημα Μουσικής Δωματίου 'Νικόλαος Μάντζαρος'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα για πνευστά των Καλογερόπουλου και Γ. Κωνσταντινίδη

6. MBI (κωδικός: PAN 103, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1993). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρυθμοί και Χρώματα»***
12 μέρη του κύκλου *«Ελληνικοί Χοροί και Τραγούδια για Ορχήστρα»* (1941). Το 8ο μέρος («Μακεδονία Ξακουστή») σε επανέκδοση από τον δίσκο με αρ. 1
ορχήστρα αγνώστων μελών / Διονύσης Βισβάρδης

7. MBI (κωδικός: CD-PAN 103, δίσκος ακτίνος/CD, 1993). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρυθμοί και Χρώματα»***

«Ελληνικοί Χοροί και Τραγούδια για Ορχήστρα» (1941). **Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 6, με την προσθήκη 2 μερών: «Μακεδονικοί Χοροί» (επανέκδοση της φωνογραφήσεως από τον δίσκο με αρ. 1) και «Ρυθμοί και Χρώματα»**

8. MOTIVO (κωδικός: NM 1040, δίσκος ακτίνος/CD 1993). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Greek Symphonic Dances for Wind Instruments»***
i. *«Γαργυττό – Ζακυνθινός Χορός»* για σεξτέτο πνευστών (1979)
ii. *«Κοζανίτικος Χορός»* για πιάνο 4 χέρια (1984), σε μεταγραφή Τάκη Καλογερόπουλου για σύνολο πνευστών (1990). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως των έργων από τον δίσκο με αρ. 5α
Σημ.: περιέχει επίσης έργα για πνευστά των Καλογερόπουλου, Γ. Κωνσταντινίδη και Σκαλκώτα.

9. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD.PAN 101, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Απλά Μαθήματα Πατριδογνωσίας»***
«Περνάει ο Στρατός», εμβατήριο για ανδρική χορωδία και μπάντα πνευστών, σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935)
Χορωδία και Μπάντα Γ' Σώματος Στρατού / Δ. Βισβάρδης
Σημ.: περιέχει επίσης εμβατήρια και εθνικούς-πατριωτικούς ύμνους ανωνύμου, Θεοδωράκη, Σπ. Καίσαρη, Καζάσογλου, Καλομοίρη, Μάντζαρου, Ξένου, Θ. Σακελλαρίδη, Σαμάρα, Φρεν και ηχητικά ντοκουμέντα

10. UNIVERSAL (κωδικός: 731452952226, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα Ελληνικά εμβατήρια και ο Εθνικός μας Ύμνος»***
***«Περνάει ο Στρατός»*, εμβατήριο για ανδρική χορωδία και μπάντα πνευστών, σε στίχους Κων.**

Γκικόπουλου (1935), σε μεταγραφή Δημήτρη Μπουκουβάλα για μπάντα πνευστών (α.χ.)
Μπάντα Αστυνομίας Πόλεων / Δημήτρης Μπουκουβάλας
Σημ.: περιέχει επίσης 23 εμβατήρια

11. SAKKARIS RECORDS (κωδικός: PR.SR 210, δίσκος ακτίνος/CD, 1997). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Αθηναϊκή Φιλαρμονία»*
«Περνάει ο Στρατός» (αναγράφεται ως «Στατός»), εμβατήριο για ανδρική χορωδία[1] και μπάντα πνευστών[2], σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα και εμβατήρια των Ι. Αθανασιάδη, Καζαντζή, Καστέλλη, Μάντζαρου, Ελευθ. Μαυρομμάτη, Ρηγίδη, Σαμάρα και Χατζιδάκι (δεν αναγράφονται)

[1] Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Σταύρος Μπερής
[2] Αθηναϊκή Φιλαρμονία / Σπύρος Αλεξανδράτος

12. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ 'ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ' (διμηνιαία περιοδική έκδοση των Εκδόσεων 'ΝΕΜΕΣΙΣ Α.Ε.') (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 1998). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα τραγούδια και τα εμβατήρια των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων»*
«Περνάει ο Στρατός», εμβατήριο για ανδρική χορωδία και μπάντα πνευστών, σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935)
Χορωδία Ανδρών και Φιλαρμονική Δήμου Αθηναίων / άγνωστος αρχιμουσικός (δεν αναγράφεται)
Σημ. περιέχει επίσης τραγούδια και εμβατήρια των Σπ. Καίσαρη, Λυκόρτα, Μάντζαρου, Μπουκουβάλα, Ρεμούνδου, Ρηγίδη και Μπορτνιάσκυ

13. SAKKARIS RECORDS (κωδικός: PR.SR 295, δίσκος ακτίνος/CD, 1998). Τίτλος ηχογραφήματος: «Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει»
«Περνάει ο Στρατός» (αναγράφεται ως «Στατός»), εμβατήριο για ανδρική χορωδία[1] και μπάντα πνευστών[2], σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935).

Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 11
Σημ.: περιέχει επίσης έργα και εμβατήρια των Ι. Αθανασιάδη, Αλκαίου, Καζαντζή, Σ. Καίσαρη, Καστέλλη, Μάντζαρου, Ελευθ. Μαυρομμάτη, Μεντέ, Ρεμούνδου, Ρηγίδη, Σαμάρα, Σκαλκώτα, Σωζόπουλου, Χατζιδάκι και Φρεν

[1] Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Σταύρος Μπερής
[2] Αθηναϊκή Φιλαρμονία / Σπύρος Αλεξανδράτος

14. SAKKARIS RECORDS (κωδικός: MR.2078, δίσκος ακτίνος/CD, 1999). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Αθηναϊκή Φιλαρμονία»*. Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 13, με διαφορετικό εξώφυλλο

15. ΑΡΧΕΙΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ (κωδικός: EPA CD 004, δίσκος ακτίνος/CD, 2000)
«Τρία Ελληνικά Σκίτσα» για συμφωνική ορχήστρα (1978)
Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ. / Στέλιος Καφαντάρης
Σημ.: περιέχει επίσης ορχηστρικά έργα των Καζάσογλου, Καρυωτάκη, Σ. Μιχαηλίδη και Γ. Πλάτωνος

16. MELOS BRASS (κωδικός: 004, δίσκος ακτίνος/CD, 2000). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανήσιοι συνθέτες»*
«Συρτός Ζακύνθου» για μπάντα ή σύνολο πνευστών (1957)
Κουιντέτο 'Melos Brass'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα (σε μεταγραφή για κουιντέτο πνευστών) των Α. Λιβεράλλη, Μάντζαρου, Μαυρόπουλου, Ξύνδα, Σαμάρα, Στέλιου και παραδοσιακό

17. MINOS-EMI (κωδικός: 7243 5 30370 2 4, δίσκος ακτίνος/CD, 2000). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικά εμβατήρια»*
«Περνάει ο Στρατός», εμβατήριο για ανδρική χορωδία και μπάντα πνευστών, σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935)
Χορωδία και Στρατιωτική Μπάντα Αθηνών (ΑΣΔΕΝ. Αναγράφεται ως: Συμφωνική Μπάντα της Αστυνομίας Πόλεων) / Δημήτρης Μπουκουβάλας
Σημ.: περιέχει επίσης 14 εμβατήρια

18. HARMI PRESS/AGYRA (άνευ κωδικού, βιβλίο[«Ιστορία της Ελληνικής Μουσικής, 2000π.Χ-2000μ.Χ» της Λίντας Λεούση]+ δίσκος ακτίνος/CD, 2003). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών»*
i. *«Αμάρανθος»* για πιάνο (α.χ.)
ii. *«Φεγγαρόφωτο σε ζακυνθινό ακρογιάλι»*, πρελούδιο για πιάνο (1954)
Λίντα Λεούση (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Καρρέρ, Γ. Λαμπελέτ, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Μάντζαρου, Σαμάρα και Σκαρλάτου

19. PANIVAR (κωδικός: PA 55957, δίσκος ακτίνος/CD, 2003). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανησιακά Πεσσαδιάνα, No.2»*
«Το Νησάκι» για χορωδία και μαντολινάτα (1951)
Χορωδία και Μαντολινάτα Διονύση Αποστολάτου / Διονύσης Αποστολάτος
Σημ.: περιέχει επίσης καντάδες Δελλαπόρτα, Κουνάδη, Λαυράγκα, Μαρκάτου, Χωραφά και επτανησιακά παραδοσιακά τραγούδια σε διασκευή Δ. Αποστολάτου

20. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD 11030, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα εμβατήρια. Σπάνια ηχητικά ντοκουμέντα».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 9, με διαφορετικό εξώφυλλο και με την προσθήκη του *«Ύμνου του Ε.Λ.Α.Σ.»* και 2 εμβατηρίων της 'Απριλιανής' στρατιωτικής δικτατορίας
«Περνάει ο Στρατός», εμβατήριο για ανδρική χορωδία και μπάντα πνευστών, σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο

21. MUSIC BOX INTERNATIONAL (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 18, με το ίδιο εξώφυλλο

22. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΟΓΧΗ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2005). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα Εμβατήρια της Μεγάλης Ιδέας»***
i. *«Περνάει ο Στρατός»*, εμβατήριο για ανδρική χορωδία και μπάντα πνευστών, σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 12
ii. *«Περνάει ο Στρατός»*, εμβατήριο για ανδρική χορωδία και μπάντα πνευστών, σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935), σε μεταγραφή Δημήτρη Μπουκουβάλα για μπάντα πνευστών (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 10
Σημ.: περιέχει επίσης 10 εμβατήρια (τα 6 σε διπλές ερμηνείες)

23. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (άνευ κωδικού, κασετίνα 3 δίσκων/CD σε έκδοση βιβλίου, 2008). ***Έκδοση με τίτλο: «Σολωμός Ιονία Μουσικός»***
i. *«Ανάμνησις»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1982) Δήμος Φλεμοτόμος (τενόρος), Φρίξος-Διονύσης Μόρτζος (πιάνο)
ii. *«Ανάμνησις»* για τρομπόνι ή τούμπα και πιάνο (1987), σε μεταγραφή Δ. Βισβάρδη (1989) για βιολοντσέλο και πιάνο Όλγα Μπακμανίδη (βιολοντσέλο), Φρίξος-Διονύσης Μόρτζος (πιάνο)
iii. *«Γαλήνη»* για φωνή και πιάνο ή βιολοντσέλο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού. Ευρίσκονται στον 3ο δίσκο Αλεξάνδρα Ματθαιουδάκη (υψίφωνος), Όλγα Μπακμανίδη (βιολοντσέλο)
Σημ.: περιέχει επίσης: α) λόγιες μελοποιήσεις ποιημάτων Σολωμού από τους Βασιλάκη, Καζάσογλου, Ξύνδα, Θ. Σπάθη, Χαλικιόπουλο-Μάντζαρο και Χυτήρη β) καντάδες και μελοποιήσεις στα μουσικά ιδιώματα Κέρκυρας, Κεφαλλονιάς και Ζακύνθου

24. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΣΚΟΣ (κωδικός: C1202, δίσκος ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικά εμβατήρια»***
«Περνάει ο Στρατός», εμβατήριο για ανδρική χορωδία και μπάντα πνευστών, σε στίχους Κων. Γκικόπουλου (1935). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 9
Σημ.: περιέχει επίσης εμβατήρια των Ν. Δεληγιαννάκη, Σπ. Καίσαρη, Μάντζαρου, Ελ. Μαυρομμάτη, Ρηγίδη, Σταθερού, Φασιανού, Scheiler και εναρμονίσεις παραδοσιακών για ορχ. πνευστών

25. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 2201659810, δίσκος ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρυθμοί και Χρώματα».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 7,
με το ίδιο εξώφυλλο

26. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 2201659752/53, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έργα Ελλήνων συνθετών για χάλκινα πνευστά».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 16, με διαφορετικό εξώφυλλο

27. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 2201159894, κασετίνα 3 δίσκων ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Classical 2010»***
«Ρυθμοί και Χρώματα», 14ο μέρος του κύκλου «Ελληνικοί Χοροί και Τραγούδια για Ορχήστρα» (1941). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 7. Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
Σημ.: περιέχει επίσης μέρη και αποσπάσματα έργων Ελλήνων και ξένων μουσουργών από 23 εκδόσεις και επανεκδόσεις της εταιρείας

28. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: MBI 3301173306/3301173307, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα εμβατήρια.*** Σπάνια ηχητικά ντοκουμέντα». Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 20, με το ίδιο εξώφυλλο και ένθετο
Επίσης
Ως αρχιμουσικός:
1. Δίσκος με αρ. 1
2. Δίσκος με αρ. 2
3. Δίσκος με αρ. 6
4. Δίσκος με αρ. 7
5. Δίσκος με αρ. 9
6. Δίσκος με αρ. 20
7. Δίσκος με αρ. 24

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΡΡΕΡ(ΗΣ) (12.5.1829-1896)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. FIDELITY (κωδικός: EP 8904, μονοφωνικός δίσκος επαφής 7" 45στρ., 1959). ***Ηχογράφημα άνευ τίτλου***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», άρια της Α' Πράξεως της όπερας «Μάρκος Μπότσαρης» για βαρύτονο και ορχήστρα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58)
Νίκος Μοσχονάς (βαρύτονος) / άγνωστη ορχήστρα / Γιάννης Κωνσταντινίδης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Θ. Σπάθη (σε διασκευή Γ. Κωνσταντινίδη) και Στρουμπούλη

2α. PAN-VOX (κωδικός: X33SPV 16174, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1976). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Σχολικά Τραγούδια No. 1»***
2β. PAN-VOX (κωδικός: TC-CPV 16174, κασέτα, 1976)
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»* για βαρύτονο και ορχήστρα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου, για βαρύτονο, χορωδία και μαντολινάτα
Λευτέρης Λιγνός (βαρύτονος) / μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη / Αγγελική Καψάσκη-Λάμπρου
Σημ.: περιέχει επίσης τον Εθνικό Ύμνο του Μάντζαρου, σχολικά τραγούδια των Σπ. Καψάσκη, Κωτσόπουλου, Αλέκ. Παναγιωτόπουλου και διασκευές παραδοσιακών τραγουδιών του Α. Καψάσκη-Λάμπρου

3. PARTHENA (κωδικός: TR-520620, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1981, Η.Π.Α.). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Theodore Lambrinos sings Hellenic Songs»***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)»,

άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»* για βαρύτονο και ορχήστρα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58), σε διασκευή Τζέϊμς Φαγά Θεόδωρος Λαμπρινός (Theodore Lambrinos) (βαρύτονος) / άγνωστη ορχήστρα / Κωνσταντίνος Αναγνώστου
Σημ.: περιέχει επίσης έργα και τραγούδια των Γρ. Κωνσταντινίδη, Τ. Ξανθόπουλου, Περιστέρη, Σαμάρα, Θ. Σπάθη και Ν. Χατζηαποστόλου

4. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (κωδικός: GPI CP 998, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1985). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανησιακή Μουσική»*
i. *«L' Albanese (Η Αλβανίτισσα)»*, Πόλκα για πιάνο, σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη, για σύνολο πνευστών (α.χ.)
ii. *«Validé»*, Πόλκα αρ.1 της συλλογής «Les Belles Armènes (Οι Ωραίες Αρμένισσες)» για πιάνο, έργο 9, σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη, για σύνολο πνευστών (π.1868)
iii. *«Melitza»*, Πόλκα αρ.2 της συλλογής *«Les Belles Armènes (Οι Ωραίες Αρμένισσες)»* για πιάνο, έργο 9, σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη, για σύνολο πνευστών (π.1868)
iv. *«Alexandra»*, Πόλκα-Μαζούρκα για πιάνο, σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη, για σύνολο πνευστών (π.1870)
v. *«Furia (Ορμή)»*, Brillante Gallop αρ.5 για πιάνο, σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη, για σύνολο πνευστών (π.1871-72;)
vi. *«La Pettergola (Η Φλύαρη)»*, Πόλκα αρ.6 για πιάνο, σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη, για σύνολο πνευστών (π.1871-72;)
Συγκρότημα Μουσικής Δωματίου 'Νικόλαος Μάντζαρος'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα (σε μεταγραφή για πνευστά) των Ν. Λαμπελέτ και Μάντζαρου

5. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (κωδικός: 14564-6, κασετίνα 3 δίσκων επαφής 33στρ./LP, 1987). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικό λυρικό θέατρο: 100 χρόνια 1888-1988»*
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: POLYDOR V 45133, 4667ar. Ηχογράφηση: Αθήνα, μ.1927
Μιχάλης Βλαχόπουλος (βαθύφωνος), Άγγελος Μαρτίνο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα και άριες από όπερες των Καλομοίρη, Ν. Λάβδα, Λαυράγκα, Ξύνδα, Ροδίου, Ρουμπάνη, Θ. Σακελλαρίδη, Σαμάρα, Σκαλκώτα, Ν. Χατζηαποστόλου, Bizet, Giordano, Leoncavallo, Massenet, Puccini, Rossini, Verdi και δημώδη

6. CBS (κωδικός: CBS1 45115, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1987). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Του μαντολίνου»*
«Λάβε ένα ρόδο αγάπη μου» (αναγράφεται ως «Το ρόδον της αγάπης») για φωνή και ορχήστρα ή πιάνο, σε ποίηση αγνώστου (α.χ.), σε μεταγραφή Δημήτρη Λάγιου, για μαντολίνο και πιάνο (1859,
Δημήτρης Μαρίνος (μαντολίνο), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα ανωνύμου, Βισβάρδη, Λάγιου, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Ξένου, Σαμάρα και Σφέτσα

7. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 1, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1988). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Δέσπω. Μάρκος Μπότσαρης»*
i. *«Δέσπω, η ηρωίς του Σουλίου. Μονόπρακτον Ελληνικόν Μελόδραμα»* για υψίφωνο, για μεσόφωνο, τενόρο, βαρύτονο, χορωδία και ορχήστρα, σε κείμενο Αντωνίου Μανούσου (1875)
Γεωργία Δήμου (υψίφωνος, 'Δέσπω'), Άγλα Ζησιάδου (μεσόφωνος, 'Κώστας'), Χρόνης Νότας (τενόρος, 'Λάμπρος'), Σάκης Αραμπατζής (βαρύτονος, 'Μάρκος')
ii. αποσπάσματα (δεν αναγράφονται) της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»*, σε ενορχήστρωση Νίκου Αστρινίδη και σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη και Giovanni Caccialupi (1857-58)
Αθανάσιος Γεωργίου ('Μάρκος'), Βασίλειος Κοκκαλιάρης ('Γερμανός'), Αλέκα Συνδίκα ('Σοφία'), Αθηνά Αρχοντή ('Χρύσα')
Χορωδία Όπερας 'Η Θεσσαλονίκη' / Φιλαρμονική του Δήμου Θεσσαλονίκης / Νίκος Αστρινίδης

8. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 4, διπλός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1990). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγουδούσε η Ζάκυνθος»*
i. Εκλαϊκευμένο απόσπασμα (δεν αναγράφεται) της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»*, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη και Giovanni Caccialupi (1857-58)
ii. *«Το Φεγγάρι. Διατί γλυκό Φεγγάρι μου»*, αρ.4 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Αντωνίου Μανούσου (αναγράφεται ως Παύλου Καρρέρ) (1859), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για χορωδία και μαντολινάτα
iii. *«Η Μαρία»*, αρ.5 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Τυπάλδου (1859), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για χορωδία και μαντολινάτα
iv. *«Ο Ανθός και η Αυγούλα»* για φωνή και πιάνο σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1859), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για τενόρο, χορωδία και μαντολινάτα
v. *«Η Φυγή. Ξύπνα Γλυκειά μου Αγάπη»*, αρ.2 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Τυπάλδου (1887;), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για χορωδία και μαντολινάτα. Ευρίσκονται στον 1ο δίσκο
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Βισβάρδη, Δελλαπόρτα, Καψάσκη, Μάντζαρου, Πανταζή, Τσακασιάνου και λαϊκά-έντεχνα τραγούδια Κατσίγιαλου, Καψοκέφαλου και της Ζακύνθου

[1]Βασίλης Δημητρόπουλος (τενόρος) / Χορωδία και Μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη / Σπύρος Καψάσκης

9. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: 10513/14, διπλός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1992). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα Τραγούδια του Μεσοπολέμου[1]»*
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών*

Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον» για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: COLUMBIA CO E-7752. Ηχογράφηση/έκδοση: Αμερική, 1923 (δεν αναγράφεται)
Κώστας Πετρόπουλος (βαθύφωνος), άγνωστος πιανίστας (δεν αναγράφεται)

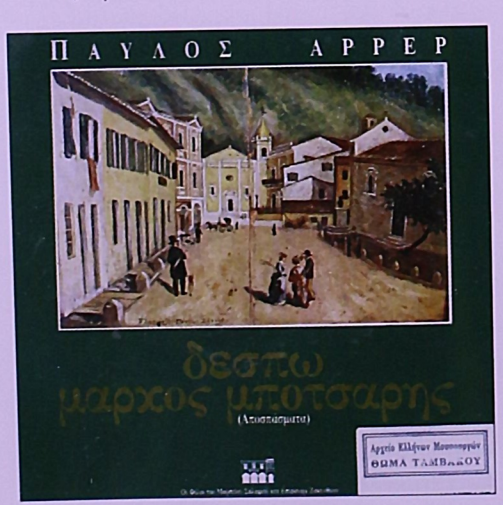
10. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: 10513/14, δίσκος ακτίνος/CD, 1992). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα Τραγούδια του Μεσοπολέμου***[1]**».** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 9, με το ίδιο εξώφυλλο και με 24 έργα αντί των 28 του αρχικού

11α. ΠΑΠΑΔΑΣ-ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ (κωδικός: ΠΜΕ 111, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1994)

11β. ΠΑΠΑΔΑΣ-ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ (κωδικός: ΠΜΕ 111, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ερωτικές Καντάδες των Επτανήσων»***. Ταυτόχρονη έκδοση διαφορετικών τύπων φωνογραφήσεως, με διαφορετικό εξώφυλλο
«Ξανθούλα» για φωνή (ές) και ορχήστρα, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.), σε διασκευή Γιώργου Θεοχαρόπουλου, για φωνή[1], 4φωνη χορωδία και συνοδεία ενόργανου συνόλου,
Σημ.: περιέχει επίσης καντάδες των Κουνάδη, Λαυράγκα, Μακρή και παραδοσιακές Ζακύνθου

[1]Γιώργος Μπαγιώκης (φωνή) / φωνητικό και ενόργανο σύνολο / Γιώργος Θεοχαρόπουλος

12. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD.PAN 88, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Σχολικά Τραγούδια No. 1»***. Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 2, με το ίδιο εξώφυλλο

13. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 10, διπλός δίσκος ακτίνος/CD , 1995). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Μουσική για σαλόνι και μπαλκόνι (Η 'Επτανησιακή Σχολή' του ΙΘ΄ αιώνα)»***
i. *«Μάνα και παιδί»*, διωδία για υψίφωνο, βαρύτονο και πιάνο[1], σε ποίηση αγνώστου (α.χ.)
Αλεξάνδρα Καμπουροπούλου (υψίφωνος), Βασίλειος Κουντούρης-Φλαμπουριάρης (βαθύφωνος)
ii. *«Ξανθούλα»* για τενόρο, βαθύφωνο και ανδρική χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", ODEON, 28.101, αγνώστων λοιπών στοιχείων. Ηχογράφηση: ;, 1910-20
iii. *«Η Φαρμακωμένη»* για τενόρο, βαθύφωνο και ανδρική χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", ODEON, 28.101, αγνώστων λοιπών στοιχείων. Ηχογράφηση: ;, 1910-20
Δημήτρης Κριωνάς (τενόρος), Μιχαήλ Βλαχόπουλος (βαθύφωνος) / μονωδοί του θιάσου του 'Ελληνικού Μελοδράματος'
iv. «I Masnadieri» του G. Verdi, Σειρά 8η (δεν αναγράφεται) του κύκλου «Giardino Musicale», 20 Fantasie sopra I Migliori Motive delle Opera Moderne (20 Φαντασίες πάνω στα καλύτερα μοτίβα των σύγχρονων οπερών)» για φλάουτο και πιάνο[1]
Μαρία Μακροπόδη (φλάουτο)
v. *«Η Φυγή»* για πιάνο[1] (α.χ.)
vi. «Λάβε ένα ρόδο αγάπη μου» (αναγράφεται ως «Το ρόδον της αγάπης») για φωνή[2] και πιάνο[1], σε ποίηση αγνώστου (α.χ.)
vii. *«Πες μου, θυμάσαι αγάπη μου»* για φωνή[2] και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.)
viii. *«Marie Antoinette»*, Quadrilles (Καντρίλλιες. Δεν αναγράφεται) για πιάνο[1] (α.χ.)

ix. *«Luisa Miller»*, Πόλκα για πιάνο[1], έργο 4 (π.1849)
x. *«Le Grand Parthénon* (αναγράφεται ως «Παρθενών»)», Βάλς για πιάνο[1], έργο 7 (π.1851)
xi. *«Sathaniel»*, Πόλκα αρ.1 και *«Zuleika»*, Μαζούρκα αρ.3 της συλλογής *«Le trios Grâces Orientales (Οι 3 Χάριτες της Ανατολής)»* για πιάνο[1], έργο 8 (π.1851)
xii. *Άρια 'Γερμανού'* και *«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)»*, άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»* για βαθύφωνο[3] και πιάνο[1], σε κείμενο Αριστοτέλη Βαλαωρίτη και Giovanni Caccialupi (1857-58)
xiii. *«Άνθη»* για φωνή[2] και πιάνο[1], σε ποίηση Γεωργίου Κανδιάνου-Ρώμα (1859)
xiv. *«Η Καταδίκη του Κλέπτου»*, αρ.1 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για φωνή[3] και πιάνο[1], σε ποίηση Ιωάννη Τυπάλδου (1859)
xv. *«Η Μαρία»* για φωνή[2] και πιάνο[1], σε ποίηση Ιωάννη Τυπάλδου (1859)
xvi. *«Ο Ανθός και η Αυγούλα»* για φωνή[2] και πιάνο[1], σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1859)
xvii. *«Ο Στρατιώτης»* για φωνή[2] και πιάνο[1], σε ποίηση Αντωνίου Μανούσου (1859)
xviii. *«Το Φεγγάρι. Διατί γλυκό Φεγγάρι μου»*, αρ.4 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για φωνή[2] και πιάνο[1], σε ποίηση Αντωνίου Μανούσου (1859)
xix. *«Melitza»*, Πόλκα αρ.2 της συλλογής *«Les Belles Armènes (Οι Ωραίες Αρμένισσες)»* για πιάνο[1], έργο 9 (π.1868)
xx. *«Το Ορφανό»* για φωνή[2] και πιάνο[1], σε ποίηση Αχιλλέως Παράσχου (π.1875)
xxi. Ντουέτο 'Τόνη'-'Μαρίνας' από την κωμική όπερα *«Ο Κόντε Σπουργίτης»* για υψίφωνο[2], τενόρο και πιάνο[1], σε ποίηση ΙωάννηΤσακασιάνου (1888)
[2]Αλεξάνδρα Καμπουροπούλου (υψίφωνος) / Ιωάννης Μανωλάκης (τενόρος) / [3]Κώστας Καμπουρόπουλος (βαθύφωνος) / [1]Φρίξος-Διονύσιος Μόρτζος (πιάνο)

14. MOTIVO (κωδικός: NM 1049, δίσκος ακτίνος/CD , 1995). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανησιακή Μουσική»***. Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 4, με διαφορετικό εξώφυλλο

15. LYRA (κωδικός: ML 0199, δίσκος ακτίνος/CD, 1996). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγούδια της Πατρίδας μου»***
i. *«Λάβε ένα ρόδο αγάπη μου»* (αναγράφεται ως «Το ρόδον της αγάπης») για φωνή και πιάνο, σε ποίηση αγνώστου (α.χ.)
ii. *«Ξανθούλα»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.)
Λίλα Αδαμάκη (υψίφωνος), Γιάννης Παπαδόπουλος (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των

Α. Ευαγγελάτου, Θεοδωράκη, Καζάσογλου, Καλογρίδου, Καλομοίρη, Γ. Κωνσταντινίδη, Ν. Λαμπελέτ, Μάντζαρου, Πετρίδη, Ριάδη, Σαμάρα, Θ. Σπάθη και Χατζιδάκι

16. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD , 1998). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρήγας Φεραίος: 200 χρόνια από το θάνατό του – Διονύσιος Σολωμός: 200 χρόνια από τη γέννησή του»***
«Η Φαρμακωμένη» για 4φωνη ανδρική χορωδία και μαντολινάτα, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.)
Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Φρίξος-Διονύσιος Μόρτζος (πιάνο) / μαντολινάτα / Σταύρος Μπερής
Σημ.: περιέχει επίσης χορωδιακά έργα των Μάντζαρου, Ξύνδα, Nägely, πατριωτικούς ύμνους και παραδοσιακά τραγούδια

17. Ιδιωτική έκδοση (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD , 1998). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρεσιτάλ του μπάσσου Ευθυμίου Μιχαλόπουλου»***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58).
Ευθύμιος Μιχαλόπουλος (βαθύφωνος), Νέλλη Μυροθέου (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης τραγούδια των Αττίκ, Ν. Λάβδα, Ροδίου, Στρουμπούλη (αναγράφεται ως Σταμούλη) και Ν. Χατζηαποστόλου

18. LYRA (κωδικός: ML 0662, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 1998). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Γιώργος Παππάς: 40 χρόνια λυρικό τραγούδι»***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»* για βαθύφωνο και ορχήστρα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
Γιώργος Παππάς (βαθύφωνος) / Συμφωνική Ορχήστρα της Τεχεράνης / Jean Popper
Σημ.: περιέχει επίσης τραγούδια των Ν. Λάβδα, Σπ. Σπάθη, Στρουμπούλη, Ν. Χατζηαποστόλου, Tosti και άριες από όπερες 11 ξένων μουσουργών

19. LYRA (κωδικός: ML 0669/70, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 1999). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Η Κυρά Φροσύνη»***
«Η Κυρά Φροσύνη», τραγικό μελόδραμα σε 4 πράξεις, σε ελληνικό κείμενο Ελισσαβέτιου Μαρτινέγκου (1868)
Μάρθα Αράπη ('Φροσύνη'), Τάσης Χριστογιαννόπουλος ('Αλή Πασάς'), Βαγγέλης Χατζησίμος ('Μουχτάρ'), Γιώργος Παππάς ('Ιγνάτιος'), Ελένη Λιώνα ('Χάμκω' και 'Ειρήνη'), Χάρης Ανδριανός ('Ταχήρ') / Χορωδία 'Φεστιβάλ Σόφιας' / Συμφωνική Ορχήστρα του Πάζαρτζικ / Βύρων Φιδετζής

20. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (άνευ κωδικού, βιβλίο[«Ζάκυνθος: Μουσική και Έθιμα»]+δίσκος ακτίνος/CD, 2001). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ζάκυνθος, μούσα μουσική»***
«Η Φυγή» για πιάνο (α.χ.)
Διονύσης Μπουκουβάλας (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Βίτσου, Καρμαλίκη, Κονιτόπουλου, Κωστή, Νεράτζη-Κλάδου, Πλανήτερου, Τσακασιάνου και ζακυνθινές αρέκιες

21. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD 10874, δίσκος ακτίνος/CD, 2001). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Πατριωτικά τραγούδια»***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»*, σε διασκευή Κικής Καψάσκη (Αγγελική Καψάσκη-Λάμπρου), για βαρύτονο χορωδία και μαντολινάτα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 2

22. MUSIC CORNER ΚΑΙ ΤΗΝΕΛΛΑ (άνευ κωδικού, βιβλίο[«Σμύρνη. Η μουσική ζωή 1900-1922: Η διασκέδαση, τα μουσικά καταστήματα, οι ηχογραφήσεις δίσκων» του Αριστομένη Καλυβιώτη]+ δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Η Σμύρνη. Η μουσική ζωή 1900-1922»***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: The Grammophone Co, 6-12440, 12526B. Ηχογράφηση: ;, 1909 (δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης 17 ηχογραφήσεις πριν από το 1922 αστικών, λαϊκών, παραδοσιακών και ρεμπέτικων της μουσικής ζωής της Σμύρνης

23. LYRA (κωδικός: 0792, δίσκος ακτίνος/CD, 2002). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Παύλου Καρρέρ: Δέσπω»***
i. *«Η Ανθοπωλήτρα»* για υψίφωνο[1] και ορχήστρα, σε ποίηση Γεωργίου Καρβελλά (α.χ.)
ii. *«Λάβε ένα ρόδο αγάπη μου»* για υψίφωνο[1] και ορχήστρα, σε ποίηση αγνώστου (α.χ.)
iii. *Πρελούδιο από την όπερα «Isabella d' Aspeno (Ισαβέλλα του Άσπεν)» (1854)*
iv. *«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)»*, άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»*, σε αποκατάσταση Βύρωνα Φιδετζή, για φωνή τενόρου[2] και ορχήστρα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58)
v. *«Άνθη (Γύρισε εδώ, ψυχή μου αγαπημένη)»* για υψίφωνο[1] και ορχήστρα, σε ποίηση Γεωργίου Κανδιάνου-Ρώμα (1859)
vi. Εισαγωγή από την όπερα *«Μαρία Αντωνιέττα»* για ορχήστρα, σε κείμενο Γεωργίου Ρώμα (1873)
vii. *«Δέσπω, η ηρωίς του Σουλίου. Μονόπρακτον Ελληνικόν Μελόδραμα»* για υψίφωνο[1], για μεσόφωνο, τενόρο[2], βαρύτονο[3], χορωδία και ορχήστρα, σε κείμενο Αντωνίου Μανούσου (1875)
vii. *«Ο Ψωμοζήτης: μεγάλη μελοδραματική μονωδία»* για βαρύτονο[3], υψίφωνο (παιδική φωνή) και ορχήστρα, σε ποίηση Αλεξάνδρου Σούτσου (1875)
viii. *«1885. 'Din-Don' Polka»* για ορχήστρα (1885)
[1]Μάρθα Αράπη (υψίφωνος, 'Δέσπω'), Ελένη Λιώνα (μεσόφωνος, 'Κώστας'), [2]Βαγγέλης Χατζησίμος (τενόρος, 'Λάμπρος'), [3]Τάσης Χριστογιαννόπουλος (βαρύτονος, 'Μάρκος'), Αλέξιος Φιδετζής (παιδική φωνή) / Χορωδία 'Φεστιβάλ Σόφιας' / Συμφωνική Ορχήστρα του Πάζαρτζικ / Βύρων Φιδετζής

24. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: MBI 5202482703584, κασετίνα 4 δίσκων ακτίνος/CD, 2002). ***Τίτλος ηχογραφήματος «67 παιδικά τραγούδια και παραμύθια»***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»*, σε διασκευή Κικής Καψάσκη, για βαρύτονο χορωδία και μαντολινάτα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58).

Ο 1ος δίσκος είναι επανέκδοση του δίσκου με αρ. 21, με διαφορετικό εξώφυλλο

25. HARMI PRESS/AGYRA (άνευ κωδικού, βιβλίο[«Ιστορία της Ελληνικής Μουσικής, 2000π.Χ-2000μ.Χ» της Λίντας Λεούση]+ δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών»***

i. *«Η Φυγή»* για πιάνο (α.χ. Αναγράφεται ως *«Ξανθούλα»*)

ii. *«Le Grand Parthénon* (αναγράφεται ως *«Παρθενών: εισαγωγή»)»*, Βάλς για πιάνο, έργο 7 (π.1851)

Λίντα Λεούση (πιάνο)

Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βισβάρδη, Γ. Λαμπελέτ, Ν. Λαμπελέτ, Μάντζαρου, Σαμάρα και Σκαρλάτου

26. SYMPOSIUM RECORDS (κωδικός: 1318, δίσκος ακτίνος/CD, 2002, Ηνωμένο Βασίλειο). ***Τίτλος ηχογραφήματος «The First Opera Recordings, 1895-1902»***

«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο (αναγράφεται ως «Marco-Botsaris». Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 7", άγνωστη εταιρεία, 12123, 5514W. Ηχογράφηση: Μιλάνο, 12/1902

Ιωάννης Αποστόλου (τενόρος), άγνωστος πιανίστας (δεν αναγράφεται)

Σημ.: περιέχει επίσης το «Γιατί» του Ξανθόπουλου (δεν αναγράφεται), την άρια «Tra voi belle» από την όπερα «Manon Lescaut» του Puccini σε ερμηνεία Ι. Αποστόλου. Επίσης 35 άριες από όπερες σε ηχογραφήσεις 23 λυρικών τραγουδιστών της περιόδου 1895-1902

27. MUSIC BANK RECORDS (κωδικός: MT-0032-2, δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Λαϊκά Κεφαλονίτικα Μελίσματα»***

«Ξανθούλα» για για φωνή (ές) και ορχήστρα, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.), σε διασκευή αγνώστου για 4φωνη χορωδία και μαντολινάτα, Χορωδία και μαντολινάτα Αργοστολίου / Βασίλης Μουντάκης

Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα, αριέτες και καντάδες των Δελλαπόρτα, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Μαρκάτου, De Santis και Κεφαλλονιάς

28. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: 5202482101533, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος «Καντάδες / 32 μεγάλες επιτυχίες»***

«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: COLUMBIA CO E-7752. Ηχογράφηση: Αθήνα, 1923 (δεν αναγράφεται). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο Κώστας Πετρόπουλος (βαθύφωνος), άγνωστος πιανίστας (δεν αναγράφεται)

Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα (καντάδες) των Βώττη, Λαυράγκα, Μάστορα, Ριτσιάρδη, Θ. Σακελλαρίδη, Χατζηαποστόλου και παραδοσιακά τραγούδια

29α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

29β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek Composers. 19th-20th Century»***

i. *«Εισαγωγική Περιγραφική: το Ξημέρωμα»* για ορχήστρα, από το 4ο μέρος της όπερας *«Μαραθών-Σαλαμίς»* (1888). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο

Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου / Συμεών Κόγκαν

ii. *«Το Ορφανό»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Αχιλλέως Παράσχου (π.1875). Ευρίσκεται στον 12ο δίσκο

Τάσης Χριστογιαννόπουλος (φωνή), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)

Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

30. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD 11022, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Σχολικά Τραγούδια No. 1»***. Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 12, με το ίδιο εξώφυλλο

31. MUSIC BOX INTERNATIONAL (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 25, με το ίδιο εξώφυλλο

32. Edizioni del TIMAClub (κωδικός: CLAMA CD-48, δίσκος ακτίνος/CD, 2004, Ιταλία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ulisse Lappas»***

«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: COLUMBIA AX-1079-1 (D-14654, L-1703. Ηχογράφηση/έκδοση: Λονδίνο, 1925

Οδυσσεύς Λάππας (τενόρος) / άγνωστη ορχήστρα / Albert Ketelbey

Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα και άριες από όπερες των Λάβδα, Τ. Ξανθοπούλου, Σαμάρα, Κλ. Τριανταφύλλου, Χατζηαποστόλου, Ψαρούδα, Bizet, Cardillo, Denza, Giordano, Leoncavallo, Ponchielli, Puccini και Verdi

33. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: 5202482704888, κασετίνα 4 δίσκων ακτίνος/CD, 2005). ***Τίτλος ηχογραφήματος «Σαν να ήταν χθες. 64 τραγούδια που άντεξαν στο χρόνο»***

«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: COLUMBIA CO E-7752. Ηχογράφηση: Αθήνα, 1923 (δεν αναγράφεται). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο Κώστας Πετρόπουλος (βαθύφωνος), άγνωστος πιανίστας (δεν αναγράφεται)

Σημ.: περιέχει 63 τραγούδια ελαφράς μουσικής και καντάδες

34. MINOS-EMI+Εφημερίδα 'ΒΗΜΑ' (άνευ κωδικού, κασετίνα αρ.1 5 δίσκων ακτίνος/CD, 2007). ***Τίτλος ηχογραφήματος «50 Χρόνια Ελληνικό Ελαφρό Τραγούδι, 1920-1970»)***

«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: COLUMBIA CO

E-7752. Ηχογράφηση: Αθήνα, 1923 (δεν αναγράφεται).
Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
Κώστας Πετρόπουλος (βαθύφωνος), άγνωστος πιανίστας (δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης τραγούδια ελαφράς μουσικής Ελλήνων και ξένων μουσουργών

35. ΔΗΜΟΣ +ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ 'ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ' ΚΕΡΑΤΕΑΣ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2008). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «ΚΩΣΤΑΣ ΜΥΛΩΝΑΣ: Έντεχνα Τραγούδια»***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»* για τενόρο και ορχήστρα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 12", με κωδικό: PARLOPHON B 21.519-II. Ηχογράφηση: Βερολίνο, 1929
Κώστας Μυλωνάς / άγνωστη ορχήστρα / Νίκος Σκαλκώτας (ορχήστρα και αρχιμουσικός δεν αναγράφονται)
Σημ.: περιέχει επίσης τραγούδια των Θάνου, Λαυράγκα, Ξανθόπουλου, Σαμάρα, Σκαλκώτα, Σταθερού, Χαιρόπουλου, Χατζηαποστόλου, δημοτικά, ξένων μουσουργών και άριες Verdi

36. ΑΡΧΕΙΟ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ (κωδικός: 1001, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2008). *Η 1η έκδοση της σειράς «Ιστορικές ηχογραφήσεις με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και τη Συμφωνική Ορχήστρα του Ε.Ι.Ρ.» με τίτλο «Φιλοκτήτης Οικονομίδης (1889-1957)» αφιερωμένος στον αρχιμουσικό*
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», άρια της Α' Πράξεως της όπερας *«Μάρκος Μπότσαρης»* για βαρύτονο και ορχήστρα, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58)
Νίκος Ζαχαρίου (βαρύτονος) / Συμφωνική Ορχήστρα του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας / Φιλοκτήτης Οικονομίδης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Καλομοίρη, Κουνάδη, Γ. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Σκλάβου και Θ. Σπάθη

37. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (άνευ κωδικού, κασετίνα 3 δίσκων/CD σε έκδοση βιβλίου, 2008). ***Τίτλος: «Σολωμός Ιονία Μουσικός»***
i. *«Ξανθούλα»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Τυπάλδου (α.χ.), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για χορωδία και μαντολινάτα.
Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
Χορωδία και μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη / Σπύρος Καψάσκης
ii. *«Ξανθούλα»* για τενόρο, βαθύφωνο και ανδρική χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", ODEON, 28.101, αγνώστων λοιπών στοιχείων. Ηχογράφηση: ;, 1910-20.
Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
iii. *«Η Φαρμακωμένη»* για τενόρο, βαθύφωνο και ανδρική χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", ODEON, 28.101, αγνώστων λοιπών στοιχείων. Ηχογράφηση: ;, 1910-20.
Ευρίσκεται στον 3ο δίσκο
Δημήτρης Κριωνάς (τενόρος), Μιχαήλ Βλαχόπουλος (βαθύφωνος) / μονωδοί του θιάσου του 'Ελληνικού Μελοδράματος'
iv. *«Ο Ανθός και η Αυγούλα»* για φωνή και πιάνο σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1859), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για τενόρο, χορωδία και μαντολινάτα. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 8.
Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
v. *«Ο Ανθός και η Αυγούλα»* για φωνή και πιάνο σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1859). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 13.
Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
vi. *«Η Φυγή. Ξύπνα Γλυκειά μου Αγάπη»*, αρ.2 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Τυπάλδου (1887;), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για χορωδία και μαντολινάτα. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 8. Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
Σημ.: περιέχει επίσης τις καντάδες «Η Αγνώριστη» και «Ποια είν' εκείνη» (σε 2 εκδοχές) και: α) λόγιες μελοποιήσεις ποιημάτων Σολωμού από τους Βασιλάκη, Βισβάρδη, Καζάσογλου, Ξένο, Ξύνδα, Θ. Σπάθη, Χαλικιόπουλο-Μάντζαρο και Χυτήρη β) καντάδες και μελοποιήσεις στα μουσικά ιδιώματα Κέρκυρας, Κεφαλλονιάς και Ζακύνθου

38. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 2201159858, κασετίνα 4 δίσκων ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Το παλιό γραμμόφωνο»***
«Ο Γέρο-Δήμος (Εγέρασα μωρές παιδιά)», αρ.3 της σειράς *«Ανθοδέσμη Ελληνικών Μελωδιών δι' Άσμα και Κλειδοκύμβαλον»* για βαθύφωνο και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (1857-58). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: COLUMBIA AX-1079-1 (D-14654, L-1703. Ηχογράφηση/έκδοση: Λονδίνο, 1925. Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο.
Οδυσσεύς Λάππας (τενόρος) / άγνωστη ορχήστρα / Albert Ketelbey (δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης επανεκδόσεις φωνογραφήσεων από δίσκους γραμμοφώνου φωνητικών έργων των Ξανθόπουλου, Ν. Λάβδα, Σαμάρα, αποσπασμάτων οπερετών των Θ. Σακελλαρίδη Ν. Χατζηαποστόλου. Επίσης επανεκδόσεις ελαφρών, λαϊκών και ρεμπέτικων τραγουδιών

Επίσης
Έχουν εντοπισθεί 3 φωνογραφικές εκδόσεις δίσκων επαφής και 9 (5 επανεκδόσεις δίσκων ή φωνογραφήσεων των έργων) εκδόσεις δίσκων ακτίνος (όλες ελληνικές) οι οποίες περιέχουν καντάδες (όπως η «Ποια είν' εκείνη» για φωνές, χορωδία και [ή με] μαντολινάτα)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΕΛΕΤ (1875-1945)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. GREEK EMBASSY IN SOFIA (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 1993. ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Works by Greek composers»*****.** Δίσκος εκτός εμπορίου)
«Γιορτή» για ορχήστρα (π.1907)
Συμφωνική Ορχήστρα της Σόφιας / Άλκης Παναγιωτόπουλος
Σημ.: περιέχει επίσης ορχηστρικά έργα των Λαυράγκα, Αλκ. Παναγιωτόπουλου και Φυλακτού

2. ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ (κωδικός: 010694, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έργα για πιάνο Κερκυραίων συνθετών»***
«Σκέρτσο» για πιάνο (α.χ.)
Παύλος Βεντούρας (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βεντούρα, Α. Γκρέκ, Μάζη, Μάντζαρου και Σαμάρα

3. FM RECORDS
(κωδικός: FM 798, δίσκος ακτίνος/CD, 1998)
«Τα Ευζωνάκια» για 2φωνη χορωδία, σε ποίηση Ζαχαρία Παπαντωνίου (α.χ.)
μέλη της χορωδίας Αγίου Ευθυμίου Κερατσινίου / Δημήτρης Κανάρης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Καλομοίρη, Μαυρουδή, Νούσια και παραδοσιακά

4. VAI AUDIO
(κωδικός: VAIA 1167, δίσκος ακτίνος/CD, 1998). ***Τίτλος ηχογραφήματος «With Flowers Crowned (Η Ανθωστεφάνοτη)» (διατηρήθηκε η ορθογραφία)***
i. *«Ανθοστεφάνωτη»* για φωνή και πιάνο, σε μεταγραφή Μαρίας Ζουβή, Peter Lingen και John Goodin για φωνή, κιθάρα και μαντολίνο, σε ποίηση Μιλτιάδη Μαλακάση (α.χ.)
ii. *«Γιασεμί»*, σε μεταγραφή Μαρίας Ζουβή, Peter Lingen και John Goodin για φωνή, κιθάρα και μαντολίνο, σε ποίηση αγνώστου (α.χ.)
iii. *«Ποταμός»*, σε μεταγραφή Peter Lingen και John Goodin για φωνή, κιθάρα και μαντολίνο, σε ποίηση αγνώστου (α.χ.)
Μαρία Ζουβή (Maria Zouves) (υψίφωνος), Peter Lingen (κιθάρα), John Goodin (μαντολίνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα (σε μεταγραφή) των Ζώρα, Θεοδωράκη, Καλομοίρη, Ξαρχάκου, Χατζιδάκι και Ravel

5. UNIVERSITÄT FÜR MUSIK UND DARSTELLENDE KUNST IN WIEN (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2002, Αυστρία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Kaleidoskop der Nationen: Griechenland»***
«Ανθοστεφάνωτη» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Μιλτιάδη Μαλακάση (α.χ.)
Χριστίνα Γιαννακοπούλου (υψίφωνος), Γιάννης Καραγιάννης (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Θέμελη, Λιακάκη, Ριάδη, Σκαλκώτα, Debussy, Handel, Montsalvatge, Mozart, Ravel και 3 ντουέτα από οπερέτες των Σακελλαρίδη και Χατζηαποστόλου σε ηχογραφήσεις συναυλιών της περιόδου 1998-2000

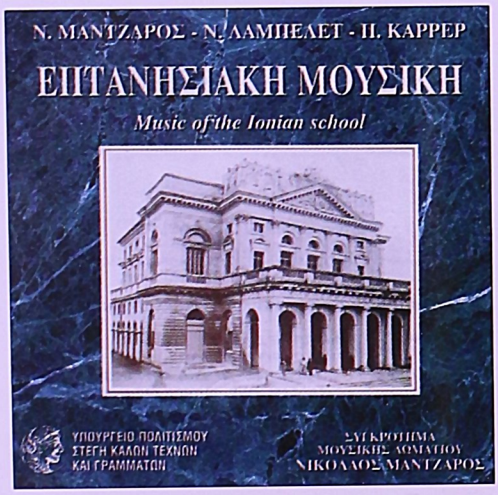
6. HARMI PRESS/AGYRA (άνευ κωδικού, βιβλίο[«Ιστορία της Ελληνικής Μουσικής, 2000π.Χ-2000μ.Χ» της Λίντας Λεούση]+ δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών»***
i. *«Ανθοστεφάνωτη»* για φωνή[1] και πιάνο, σε ποίηση Μιλτιάδη Μαλακάση (α.χ.)
ii. *«Σκέρτσο»* για πιάνο (α.χ.)
[1]Φώφη Σαραντοπούλου (υψίφωνος) / Λίντα Λεούση (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βισβάρδη, Καρρέρ, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Μάντζαρου, Σαμάρα και Σκαρλάτου

7α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

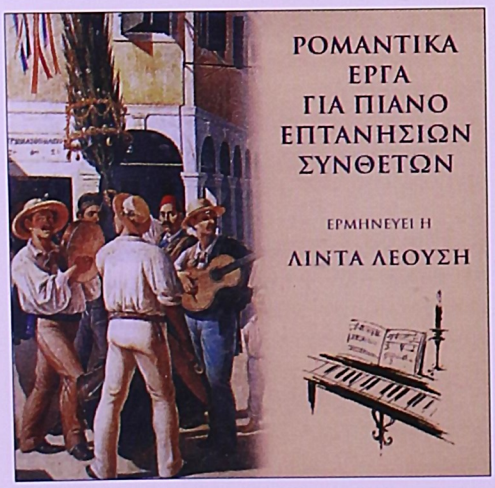
7β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek Composers. 19th-20th Century»***
i. *«Ανθοστεφάνωτη»* για φωνή[1] και πιάνο, σε ποίηση Μιλτιάδη Μαλακάση (α.χ.)
ii. *«Το Όνειρο»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ζαχαρία Παπαντωνίου (α.χ.).
Ευρίσκονται στον 12ο δίσκο
Μαρίνα Βουλογιάννη (φωνή), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

8. MUSIC BOX INTERNATIONAL (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών».***
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 6, με το ίδιο εξώφυλλο

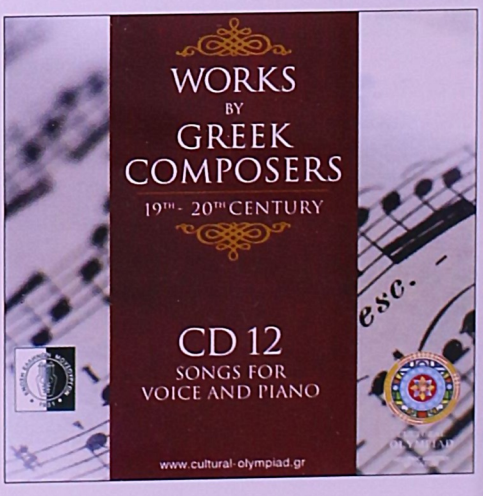
9. ΑΡΧΕΙΟ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ (κωδικός: 1001, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2008). Η 1η έκδοση της σειράς «Ιστορικές ηχογραφήσεις με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και τη Συμφωνική Ορχήστρα του Ε.Ι.Ρ.» με τίτλο *«Φιλοκτήτης Οικονομίδης (1889-1957)»* αφιερωμένος στον αρχιμουσικό
«Γιορτή» για ορχήστρα (π.1907).
Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
Συμφωνική Ορχήστρα του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας / Φιλοκτήτης Οικονομίδης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Καλομοίρη, Καρρέρ, Κουνάδη, Λαυράγκα, Σκλάβου και Θ. Σπάθη

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΜΠΕΛΕΤ (1864-1932)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (κωδικός: GPI CP 998, δίσκος επαφής 33στρ./ LP, 1985). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανησιακή Μουσική»***
i. *«Gavotte»* για πιάνο, σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη, για σύνολο πνευστών (α.χ.)
ii. *«Menuet»* για πιάνο, σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη, για σύνολο πνευστών (α.χ.)
Συγκρότημα Μουσικής Δωματίου 'Νικόλαος Μάντζαρος'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα (σε μεταγραφή για πνευστά) των Καρρέρ και Μάντζαρου

2. CBS (κωδικός: CBS1 45115, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1987). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Του μαντολίνου»***
«Serenade d' Arlequin a Colombine» για μαντολίνο ή βιολί και πιάνο (1915;)
Δημήτρης Μαρίνος (μαντολίνο), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα ανωνύμου, Βισβάρδη, Καρρέρ, Λάγιου, Λαυράγκα, Ξένου, Σαμάρα και Σφέτσα

3. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 2, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1989). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έντεχνα επτανησιακά τραγούδια του ΙΘ' αιώνα»***
«Ο Νυκτομπάτης» για φωνή και πιάνο σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (π.1890)
Κική Μορφονιού (μεσόφωνος), Μπήλιω Μωραΐτου-Καβαλλιεράτου (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Αλβάνα, Καμηλιέρη, Λαυράγκα, Μάντζαρου, Ξύνδα και Σαμάρα

4. MOTIVO (κωδικός: NM 1049, δίσκος ακτίνος/CD , 1995). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανησιακή Μουσική».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 1, με διαφορετικό εξώφυλλο

5. LYRA (κωδικός: ML 0199, δίσκος ακτίνος/CD, 1996). Τίτλος ηχογραφήματος: ***«Τραγούδια της Πατρίδας μου»***
i. *«Άνοιξις»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (α.χ.)
ii. *«Τριανταφυλλιά-Κυπαρίσσι»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Κώστα Παπαδόπουλου (α.χ.)
Λίλα Αδαμάκη (υψίφωνος), Γιάννης Παπαδόπουλος (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Α. Ευαγγελάτου, Θεοδωράκη, Καζάσογλου, Καλογρίδου, Καλομοίρη, Καρρέρ, Γ. Κωνσταντινίδη, Μάντζαρου, Πετρίδη, Ριάδη, Σαμάρα, Θ. Σπάθη και Χατζιδάκι

6. Ιδιωτική έκδοση (κωδικός: TSZCD-2, δίσκος ακτίνος/CD, 2001). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγουδιστάδες τση Ζάκυνθος ΙΙ»***
«Ο Νυκτομπάτης» για φωνή και πιάνο σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (π.1890), σε μεταγραφή Ανδρέα Σταμίρη για ανδρική χορωδία και συνοδεία νυκτών εγχόρδων και κοντραμπάσου
Σύνολο 'Τραγουδιστάδες τση Ζάκυνθος' / Ανδρέας Σταμίρης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Κατσίγιαλου, Ν. Κόκκινου, Ξύνδα, Τσακασιάνου, λαϊκά Κεφαλλονιάς και λαϊκές μελοποιήσεις στίχων

Διονυσίου Σολωμού

7. HARMI PRESS/AGYRA (άνευ κωδικού, βιβλίο[«Ιστορία της Ελληνικής Μουσικής, 2000π.Χ-2000μ.Χ» της Λίντας Λεούση]+ δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών»***
«Je veux toujours t' aimer» για πιάνο (α.χ.). Αναγράφεται ως «Θέλω να σ' αγαπώ πάντα»
Λίντα Λεούση (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βισβάρδη, Καρρέρ, Γ. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Μάντζαρου, Σαμάρα και Σκαρλάτου

8α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

8β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek Composers. 19th-20th Century»***
i. *«Αρβανίτισσα»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Αλέξανδρου Πάλλη (1910)
ii. *«Χωρισμός»* για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Αλέξανδρου Πάλλη (1912).
Ευρίσκονται στον 12ο δίσκο
Τάσης Χριστογιαννόπουλος (φωνή), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

9. MUSIC BANK RECORDS (κωδικός: MT-0032-2, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Λαϊκά Κεφαλονίτικα Μελίσματα»***
«Ο Νυκτομπάτης», σε διασκευή Βασιλείου Μουντάκη για χορωδία, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (π.1890. Αναγράφεται –λανθασμένα- με τίτλο: «Οι Νεράιδες»)
Χορωδία Αργοστολίου / Βασίλειος Μουντάκης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα, αριέτες και καντάδες των Δελλαπόρτα,

Καρρέρ, Λαυράγκα, Μαρκάτου, De Santis και Κεφαλλονιάς

10. MUSIC BOX INTERNATIONAL (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών».*
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 7, με το ίδιο εξώφυλλο

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΙΡΗΣ (14.7.1833-13.7.1889)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

Δεν υπάρχει.
Σημ.: η μοναδική φωνογράφηση έργου του («Φύσα Βοριά μου», ναυτικό τραγούδι για χορωδία ή φωνή και πιάνο [α.χ.] απαντά σε δίσκο 78στρ. του 1905 με την Εστουδιαντίνα Κωνσταντινουπόλεως (Favorit Records, 1-55015, 1905)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ (17.10.1860-18.7.1941)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. ODEON MARGOPHONE (κωδικός: OMCG43, μονοφωνικός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1967). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Καντάδες»*
«Η Ψαρόβαρκα», αρ.1 σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη, του κύκλου *«14 Ελληνικά Τραγούδια»* για τενόρο και χορωδία (α.χ.)
Ορέστης Δαόπουλος (τενόρος) / Χορωδία και Μαντολινάτα του Μουσικού Συλλόγου Λαρίσης / Αθανάσιος Βαλακώστας
Σημ.: περιέχει επίσης καντάδες των Ν. Κόκκινου και Ροδίου

2. RCA VICTOR (κωδικός: LPMG-X 42, μονοφωνικός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1968). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Παληά Αθήνα»*
«Η Ψαρόβαρκα», αρ.1 σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη, του κύκλου *«14 Ελληνικά Τραγούδια»* για τενόρο και χορωδία (α.χ.)
Γιάννης Μανωλάκης (τενόρος) / Χορωδία Διονυσίου Αποστολάτου / Διονύσιος Αποστολάτος
Σημ.: περιέχει επίσης χορωδιακά έργα και καντάδες των Επιτροπάκη, Ξηρέλλη, Πολυκράτους, Ροδίου και Στρουμπούλη

3. ΧΟΡΩΔΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ (κωδικός: ΕΤΕ 1001, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1981). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Χορωδιακά τραγούδια με τη Χορωδία της Εμπορικής Τράπεζας»*
«Η Ψαρόβαρκα», αρ.1 σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη, του κύκλου *«14 Ελληνικά Τραγούδια»* για τενόρο και χορωδία (α.χ.) Γιώργος Ψαρουδάκης (τενόρος) / Χορωδία της Εμπορικής Τραπέζης / Θρασύβουλος Κάβουρας
Σημ.: περιέχει επίσης χορωδιακά έργα ανωνύμου, Perosi, Schubert, Weber, ζακυνθινές καντάδες, κεφαλλονίτικες αριέτες, διασκευές και λαϊκά τραγούδια Ελλάδος, Ιταλίας, Λατινικής Αμερικής και Ρωσίας

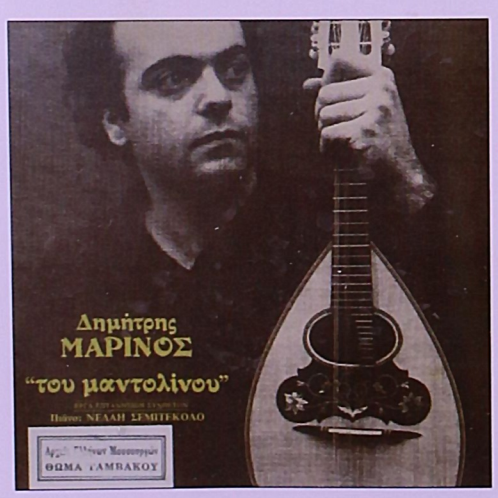
4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (κωδικός: 14564-6, κασετίνα 3 δίσκων επαφής 33στρ./LP, 1987). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικό λυρικό θέατρο: 100 χρόνια 1888-1988»*
«Κλέφτικη Πατινάδα»: το 3ο μέρος του έργου *«Πρώτη Ελληνική Σουΐτα»* για ορχήστρα (1903). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 12", με κωδικό: ODEON AA 176500a, XX Go427. Ηχογράφηση: Βερολίνο, π.1930
Ορχήστρα της Όπερας του Βερολίνου / άγνωστος αρχιμουσικός
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα και άριες από όπερες των Καλομοίρη, Καρρέρ, Ν. Λάβδα, Ξύνδα, Ροδίου, Ρουμπάνη, Θ. Σακελλαρίδη, Σαμάρα, Σκαλκώτα, Ν. Χατζηαποστόλου, Bizet, Giordano, Leoncavallo, Massenet, Puccini, Rossini, Verdi και δημώδη

5. CBS (κωδικός: CBS1 45115, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1987). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Του μαντολίνου»*
«Ελληνική Σερενάτα» για πιάνο, σε μεταγραφή Δημήτρη Λάγιου, για μαντολίνο και πιάνο (1937)
Δημήτρης Μαρίνος (μαντολίνο), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα ανωνύμου, Βισβάρδη, Καρρέρ, Λάγιου, Ν. Λαμπελέτ, Ξένου, Σαμάρα και Σφέτσα

6. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 2, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1989). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Έντεχνα επτανησιακά τραγούδια του ΙΘ' αιώνα»*
«Η Ψαρόβαρκα», αρ.1 σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη, του κύκλου *«14 Ελληνικά Τραγούδια»* για φωνή και πιάνο (α.χ.)
Κική Μορφονιού (μεσόφωνος), Μπήλιω Μωραΐτου-Καβαλλιεράτου (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Αλβάνα, Καμηλιέρη, Ν. Λαμπελέτ, Μάντζαρου, Ξύνδα και Σαμάρα

7α. LYRA (κωδικός: 0284, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1989)

7β. LYRA (κωδικός: 0284, κασέτα, 1989). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Πέτρου Πετρίδη – Διονυσίου Σ. Λαυράγκα»*
i. *«Primo Intermezzo Lirico (Λυρικό Ιντερμέτζο αρ.1)»* για έγχορδα με τόξο και άρπα (1885. Αναθ. 1924)
ii. *«Λυρικό Ιντερμετζο αρ.1 'Duetto d' Amore'»* για έγχορδα με τόξο και άρπα (1885)
έγχορδα της Συμφωνικής Ορχήστρας της Ε.ΡΑ. / Βύρων Φιδετζής
Σημ.: περιέχει επίσης έργα για πνευστά Πετρίδη

8. MINOS-EMI (κωδικός: 7243 4 80101 2 4, δίσκος ακτίνος/CD, 1992). Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 1, με το ίδιο εξώφυλλο

9. GREEK EMBASSY IN SOFIA (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 1993). ***Τίτλος ηχογραφήματος:*** ***«Works by Greek composers»***. Δίσκος εκτός εμπορίου
«Πρώτη Ελληνική Σουίτα» για ορχήστρα (1903)
Συμφωνική Ορχήστρα της Σόφιας / Αλύπιος Ναϋντένοβ
Σημ.: περιέχει επίσης ορχηστρικά έργα των Γ. Λαμπελέτ, Αλκ. Παναγιωτόπουλου και Φυλακτού

10. O.R.F. (κωδικός: CD30, δίσκος ακτίνος/CD, 1993). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Elena Nikolaidi»***
«Τραγουδιστής» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (α.χ.)
Έλενα Νικολαΐδη (υψίφωνος), Carl Cerne (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Bittner, de Falla και Haydn και άριες από όπερες των Bizet, Verdi και Weber

11α. ΠΑΠΑΔΑΣ-ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ (κωδικός: ΠΜΕ 111, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1994)

11β. ΠΑΠΑΔΑΣ-ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ (κωδικός: ΠΜΕ 111, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ερωτικές Καντάδες των Επτανήσων»***
«Η Ψαρόβαρκα», αρ.1 σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη, του κύκλου *«14 Ελληνικά Τραγούδια»*, σε διασκευή Γιώργου Θεοχαρόπουλου, για φωνή[1], 4φωνη χορωδία και συνοδεία ενόργανου συνόλου (α.χ.)
[1]Διατσέντα Γονή (φωνή) / φωνητικό και ενόργανο σύνολο / Γιώργος Θεοχαρόπουλος
Σημ.: περιέχει επίσης καντάδες των Καρρέρ, Κουνάδη, Λαυράγκα, Μακρή και παραδοσιακές Ζακύνθου

2α. FIDELITY (κωδικός: 529 522-1, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1995)

12β. FIDELITY (κωδικός: 529 522-2, δίσκος ακτίνος/CD, 1994)

12γ. FIDELITY (κωδικός: 529 522-4, κασέτα, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα Ελληνικά εμβατήρια και ο Εθνικός μας Ύμνος»***
«Στα κανόνια», εμβατήριο για ορχήστρα πνευστών (α.χ.)
Στρατιωτική Μπάντα Αθηνών (Α.Σ.Δ.Ε.Ν.) / Αναστάσιος Ρεμούνδος
Σημ.: περιέχει επίσης τον εθνικό ύμνο του Μάντζαρου, εμβατήρια και διασκευές εμβατηρίων των Καστέλλη, Μπουκουβάλα, Γ. Παππά, Ρεμούνδου, Σωζόπουλου και Φρεν

13. MELOS BRASS (κωδικός: 001, δίσκος ακτίνος/CD, 1995). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Melos Brass»***
i. *«Τραγουδάκι»:* το 1ο μέρος (δεν αναγράφεται) του έργου *«Πρώτη Ελληνική Σουίτα»* για ορχήστρα, σε διασκευή Βασίλη Τενίδη, για κουιντέτο πνευστών (α.χ.)
ii. *«Χωριάτικος Χορός»:* το 2ο μέρος (δεν αναγράφεται) του έργου «Πρώτη Ελληνική Σουίτα» για ορχήστρα, σε διασκευή Βασίλη Τενίδη, για κουιντέτο πνευστών (1903)
Κουιντέτο 'Melos Brass'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα για πνευστά των Ζουγανέλη, Μαυρόπουλου, Barboteu και αγγλικό παραδοσιακό

14. HARMI PRESS/AGYRA (άνευ κωδικού, βιβλίο[«Ιστορία της Ελληνικής Μουσικής, 2000π.Χ-2000μ.Χ» της Λίντας Λεούση]+ δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών»***
i. *«Λαλούν τ' Αηδόνια»* για πιάνο (το μέρος του πιάνου της ομώνυμης καντάδας) (α.χ.)
ii. *«Μάγισσα»* για πιάνο (το μέρος του πιάνου από το σπαρτίτο της ομώνυμης όπερας) (1901;)
Λίντα Λεούση (πιάνο)

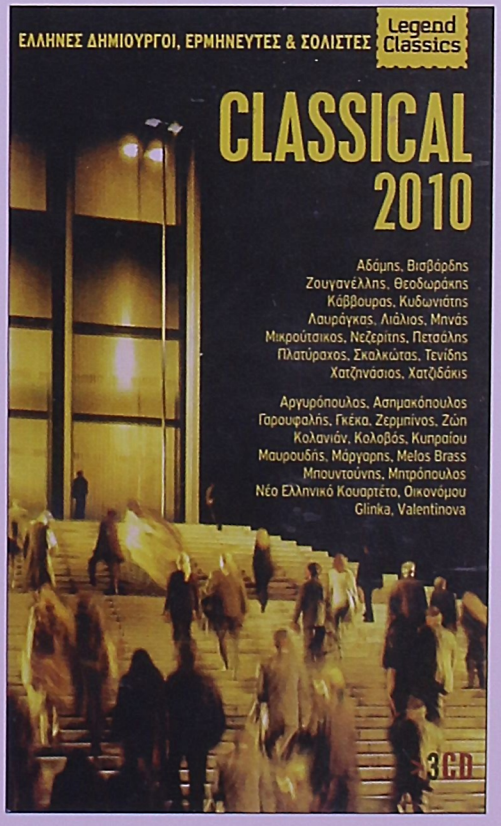

Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βισβάρδη, Καρρέρ, Γ. Λαμπελέτ, Ν. Λαμπελέτ, Μάντζαρου, Σαμάρα και Σκαρλάτου

15. MUSIC BANK RECORDS (κωδικός: MT-0032-2, δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Λαϊκά Κεφαλονίτικα Μελίσματα»***
«Η Ψαρόβαρκα», αρ.1 σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη, του κύκλου *«14 Ελληνικά Τραγούδια»* για 4φωνη χορωδία και μαντολινάτα (α.χ.)
Χορωδία και μαντολινάτα Αργοστολίου / Βασίλης Μουντάκης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα, αριέτες και καντάδες των Δελλαπόρτα, Καρρέρ, Ν. Λαμπελέτ, Μαρκάτου, De Santis και Κεφαλλονιάς

16α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

16β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek Composers. 19th-20th Century»***
«Τραγουδιστής» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (α.χ.). Ευρίσκεται στον 12ο δίσκο
Τάσης Χριστογιαννόπουλος (βαρύτονος), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

17. MUSIC BOX INTERNATIONAL (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 14, με το ίδιο εξώφυλλο

18. ΑΡΧΕΙΟ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ (κωδικός: 1001, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2008). ***Η 1η έκδοση της σειράς «Ιστορικές ηχογραφήσεις με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και τη Συμφωνική Ορχήστρα του Ε.Ι.Ρ.» με τίτλο «Φιλοκτήτης Οικονομίδης (1889-1957)» αφιερωμένος στον αρχιμουσικό***
«Πρελούδιο και Φούγκα επί Ελληνικών Θεμάτων» (α.χ.). Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο Συμφωνική Ορχήστρα του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας / Φιλοκτήτης Οικονομίδης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Καλομοίρη, Καρρέρ, Κουνάδη, Γ. Λαμπελέτ, Σκλάβου και Θ. Σπάθη

19. LEGENG CLASSICS (κωδικός: 2201659752/53, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έργα Ελλήνων συνθετών για χάλκινα πνευστά».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 13, με διαφορετικό εξώφυλλο

20. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 2201159894, κασετίνα 3 δίσκων ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Classical 2010»***
«Τραγουδάκι»: το 1ο μέρος (δεν αναγράφεται) του έργου «Πρώτη Ελληνική Σουίτα» για ορχήστρα, σε διασκευή Βασίλη Τενίδη, για κουιντέτο πνευστών (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 13. Ευρίσκεται στον 3ο δίσκο
Σημ.: περιέχει επίσης μέρη και αποσπάσματα έργων Ελλήνων και ξένων μουσουργών από 23 εκδόσεις και επανεκδόσεις της εταιρείας

Επίσης
Έχουν εντοπισθεί 22 ελληνικές φωνογραφικές εκδόσεις δίσκων επαφής και 36 ελληνικές + 3 μη ελληνικές (23 επανεκδόσεις δίσκων ή φωνογραφήσεων των έργων) εκδόσεις δίσκων ακτίνος οι οποίες περιέχουν τις καντάδες «Αμυγδαλιά», «Κελαηδήστε Ωραία μου Πουλάκια», «Λαλούν τα' Αηδόνια», «Όλα τα' Απρίλη τα Λουλούδια» και «Στης Εκκλησιάς τα Σκαλοπιάτια» για χορωδία και (ή με) μαντολινάτα.
Ερμηνευτές (ενδεικτικώς): Χορωδία και Μαντολινάτα Φ. Αλέπορου, Χορωδία Δ. Αποστολάτου, Χορωδία Δ. Παππά, Χορωδία Ζωγράφου, Επτανησιακή Χορωδία και Μαντολινάτα αδελφών Καραβιώτη, Χορωδία και Μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη, Αθηναϊκή Χορωδία και Μαντολινάτα 'Δ. Λαυράγκας', Χορωδία και Μαντολινάτα Ν. Τσιλίφη

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΞΥΝΔΑΣ (8.7.1810 ή 12 ή 14-12.11.1896)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΖΩΗ (κωδικός: 33 ΥΑΖ 1258, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1971)
«Σαν τη σπίθα κρυμμένη στη στάχτη», σε εναρμόνιση Αποστόλου Βαλληνδρά για 4φωνη μεικτή χορωδία με συνοδεία πιάνου, πατριωτικό άσμα για την 25η Μαρτίου, σε στίχους Α. Κουτούβαλη (α.χ.) μεικτή χορωδία (δεν αναγράφεται) / Απόστολος Βαλληνδράς
Σημ.: περιέχει επίσης πατριωτικά χορωδιακά άσματα των Αργυρόπουλου, Βαλληνδρά, Π. Γεωργίου, Γλυκοφρύδη, Καμηλιέρη, Ν. Κόκκινου, Ι. Μαργαζιώτη, Ι. Σακελλαρίδη και Zölner

2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (κωδικός: 14564-6, κασετίνα 3 δίσκων επαφής 33στρ./LP, 1987).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικό λυρικό θέατρο: 100 χρόνια 1888-1988»
«Καλώς το Γιώργη… Πάντα ενθυμούμαι», ρετσιτατίβο και άρια του 'Γιώργη', από την 1η Πράξη της όπερας «Υποψήφιος Βουλευτής», σε κείμενο Ιωάννη Ρινοπούλου (1867). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 12", με κωδικό: HMV CS 243. Ηχογράφηση: ;, π.1921. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο.
Δημήτρης Κριωνάς (τενόρος) / χορωδία και ορχήστρα (δεν αναγράφονται) / Διονύσιος Λαυράγκας
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα και άριες από όπερες των Καλομοίρη, Καρρέρ, Ν. Λάβδα, Λαυράγκα, Ροδίου, Ρουμπάνη, Θ. Σακελλαρίδη, Σαμάρα, Σκαλκώτα, Ν. Χατζηαποστόλου, Bizet, Giordano, Leoncavallo, Massenet, Puccini, Rossini, Verdi και δημώδη

3. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 2, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1989). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έντεχνα επτανησιακά τραγούδια του ΙΘ' αιώνα»***
«Άθλια ψυχή καθήμενη» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.) Κική Μορφονιού (μεσόφωνος), Μπήλιω Μωραΐτου-Καβαλλιεράτου (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Αλβάνα, Καμηλιέρη, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Μάντζαρου και Σαμάρα

4. MOTIVO (κωδικός: ΔΚ 1031, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1990). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας» αποσπάσματα (δεν αναγράφονται) για ορχήστρα πνευστών από την όπερα***
«Υποψήφιος Βουλευτής», σε κείμενο Ιωάννη Ρινοπούλου (1867)
Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας / Δημήτριος Κάφυρης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Κάφυρη, Μάντζαρου, Σαμάρα, Albinoni και Faccio

5. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 8, διπλός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1993). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγουδούσε η Επτάνησος»***
i. «Σαν τη σπίθα κρυμμένη στη στάχτη» για 4φωνη μεικτή χορωδία με συνοδεία πιάνου, πατριωτικό άσμα για την 25η Μαρτίου, σε στίχους Α. Κουτούβαλη (α.χ.)
ii. «Η αυγούλα που να' ναι», αρ.1 του κύκλου «12 Άσματα Ελληνικά» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (π.1862), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για ανδρική χορωδία και συνοδεία μαντολινάτας
iii. «Καλώς το Γιώργη… Πάντα ενθυμούμαι», ρετσιτατίβο και άρια του 'Γιώργη'[1], σε λαϊκή-επτανησιακή εκδοχή

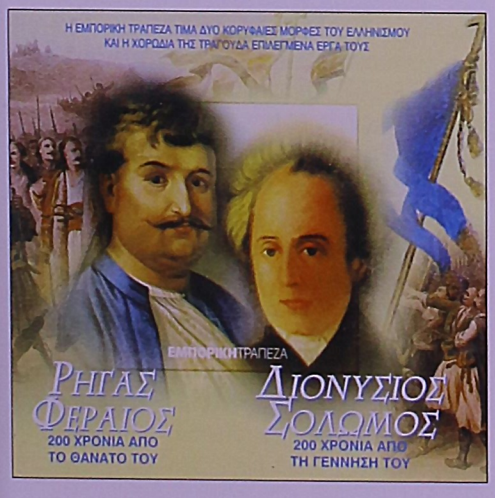

(ντουέτο τενόρου-βαρύτονου) με συνοδεία μαντολινάτας, από την 1η Πράξη της όπερας «Υποψήφιος Βουλευτής», σε κείμενο Ιωάννη Ρινοπούλου (1867)
[1]Χρήστος Ρεβεζούλης (τενόρος), Λευτέρης Λυγνός (βαρύτονος) / Χορωδία και Μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη / Σπύρος Καψάσκης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Δελλαπόρτα, Καψάσκη, Μάντζαρου, Τζανή-Μεταξά, Τσακασιάνου και λαϊκά-έντεχνα τραγούδια Κωστή, Λαυράγκα, Μπουχάγιερ και των Επτανήσων

6. MUSIC BOX INTERNATIONAL (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 1, με το ίδιο εξώφυλλο

7. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 1998). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρήγας Φεραίος: 200 χρόνια από το θάνατό του – Διονύσιος Σολωμός: 200 χρόνια από τη γέννησή του»***
«Η αυγούλα που να' ναι», αρ.1 του κύκλου «12 Άσματα Ελληνικά» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (π.1862), σε μεταγραφή για ανδρική χορωδία (με πιάνο και συνοδεία μαντολινάτας)
Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Φρίξος-Διονύσιος Μόρτζος (πιάνο) / μαντολινάτα / Σταύρος Μπερής
Σημ.: περιέχει επίσης χορωδιακά έργα των Καρρέρ, Μάντζαρου, Nägely, πατριωτικούς ύμνους και παραδοσιακά τραγούδια

8. LYRA (κωδικός: CD 0672, δίσκος ακτίνος/CD, 1999)
«Η αυγούλα που να' ναι», αρ.1 του κύκλου «12 Άσματα Ελληνικά» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (π.1862), σε μεταγραφή για ανδρική χορωδία (με συνοδεία μαντολινάτας) (π.1862)
Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Δημοτική Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Αθηναίων / Γιώργος Τσαγκάρης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα αγνώστων, Λάγιου, Μάντζαρου, Τσαγκάρη,

πατριωτικούς ύμνους και απαγγελίες ποιημάτων Ρήγα και Σολωμού

9. MELOS BRASS (κωδικός: 004, δίσκος ακτίνος/CD, 2000). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανήσιοι συνθέτες»***
«Η Ξανθούλα», σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου, για υψίφωνο, βαρύτονο και κουιντέτο πνευστών, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;)
Ρόζα Πουλημένου (υψίφωνος), Παντελής Κοντός (βαρύτονος), Κουιντέτο 'Melos Brass'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα (σε μεταγραφή για κουιντέτο πνευστών) των Βισβάρδη, Α. Λιβεράλλη, Μάντζαρου, Μαυρόπουλου, Σαμάρα, Στέλιου και παραδοσιακό

10. Ιδιωτική έκδοση (κωδικός: TSZCD-2, δίσκος ακτίνος/CD, 2001). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγουδιστάδες τση Ζάκυνθος II»***
«Η αυγούλα που να' ναι», αρ.1 του κύκλου «12 Άσματα Ελληνικά» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (π.1862), σε μεταγραφή για ανδρική χορωδία και συνοδεία νυκτών εγχόρδων και κοντραμπάσου
Σύνολο 'Τραγουδιστάδες τση Ζάκυνθος' / Ανδρέας Σταμίρης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Κατσίγιαλου, Ν. Κόκκινου, Ν. Λαμπελέτ, Τσακασιάνου, λαϊκά Κεφαλλονιάς και λαϊκές μελοποιήσεις στίχων Διονυσίου Σολωμού

11α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

11β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek Composers. 19th-20th Century»***
i. «Η αυγούλα που να' ναι», αρ.1 του κύκλου «12 Άσματα Ελληνικά» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (π.1862), σε μεταγραφή για 3φωνη ανδρική χορωδία (π.1862). Ευρίσκεται στον 11ο δίσκο
Χορωδία της Ε.Ρ.Τ. / Αντώνης Κοντογεωργίου
ii. «Νάνι-νάνι» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Αριστοτέλη Βαλαωρίτη (α.χ.)
iii. «Το όνειρον» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Αχιλλέως Παράσχου (α.χ.).
Ευρίσκονται στον 12ο δίσκο
Μαρίνα Βουλογιάννη (φωνή), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
iv. «Άθλια ψυχή καθήμενη» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Ευρίσκεται στον 12ο δίσκο
Τάσης Χριστογιαννόπουλος (φωνή), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

12. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (άνευ κωδικού, κασετίνα 3 δίσκων/CD σε έκδοση βιβλίου, 2008). ***Τίτλος: «Σολωμός Ξένο, Μουσικός»***
i. «Άθλια ψυχή καθήμενη» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ. Αναγράφεται ως «Μίμηση του τραγουδιού της Δεσδεμόνας»). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 3. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
ii. «Η αυγούλα που να' ναι», αρ.1 του κύκλου «12 Άσματα Ελληνικά» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (π.1862), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη για ανδρική χορωδία και συνοδεία μαντολινάτας. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 5. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
Σημ.: περιέχει επίσης α) λόγιες μελοποιήσεις ποιημάτων Σολωμού από τους Βασιλάκη, Βισβάρδη, Καζάσογλου, Καρρέρ, Θ. Σπάθη, Χαλικιόπουλο-Μάντζαρο και Χυτήρη β) μελοποιήσεις στα μουσικά ιδιώματα Κέρκυρας, Κεφαλλονιάς και Ζακύνθου

13. LEGENG CLASSICS (κωδικός: 2201659752/53, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2009). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έργα Ελλήνων συνθετών για χάλκινα πνευστά».***
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 9, με διαφορετικό εξώφυλλο

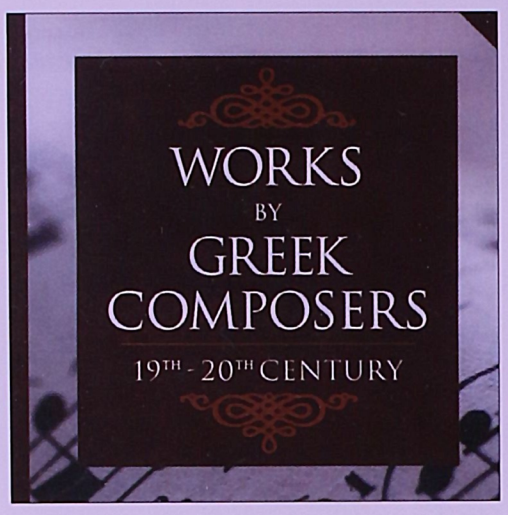
ΔΟΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΔΟΒΑ(ΝΗ)Σ (14.7.1817-9/21.3.1892)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

1β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek***

Composers. 19th-20th Century»
«Sinfonia a Piena Orchestra (Συμφωνία [Εισαγωγή]) για πλήρη ορχήστρα σε ντο μείζονα». Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου / Συμεών Κόγκαν
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΡΟΔΟΘΕΑΤΟΣ (1849-1892)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

1β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek Composers. 19th-20th Century»***
«Lo Cid (Ο Σίντ)», συμφωνικό ποίημα για ορχήστρα (α.χ.). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου / Συμεών Κόγκαν
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΦΙΛΙΣΚΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ (17.12.1861-25.3.1917)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. INTERCORD (κωδικός: 705-08U, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1968, Γερμανία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Michael Theodore»***
«Berceuse (Νανούρισμα)» για φωνή και πιάνο , σε ποίηση Γεωργίου Τσοκοπούλου (1914), σε μεταγραφή Harry Pleva, για τενόρο και ορχήστρα (1968)
Μιχαήλ Θεοδώρου (Michael Theodore) (τενόρος) / μέλη της Ορχήστρας της Κρατικής Όπερας της Βυρτεμβέργης / Joseph Dünwald
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Βούρτση, Bizet, Cilea, Gounod, Lara, Mozart, Puccini, Rossini και Τσαϊκόφσκι

2. MUSICAL HERITAGE SOCIETY (κωδικός: MHS 1008, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1968, Η.Π.Α./Γαλλία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «The Official Music of the Tenth Winter Olympiad Grenoble, 1968»***
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Désiré Dondeyne, για ορχήστρα πνευστών (1968)
Ορχήστρα 'Musique des Gardiens de la Paix de Paris' / Désiré Dondeyne
Σημ.: περιέχει τη μουσική της τελετής ενάρξεως των X Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων της Grenoble (έργα Bondon και Boutry)

3α. ARIOLA (κωδικός: VER-5024, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1969)

3β. ARIOLA (κωδικός: MC 5024, κασέτα, 1969). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Michael Theodore».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 1, με διαφορετικό εξώφυλλο

4. POLYDOR (κωδικός: 2424 124, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1976, Καναδάς). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Jeux de la XXIe Olympiade, Montreal 1976. Piste sonore originale»***
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Victor Vogel, για μεικτή χορωδία και ορχήστρα (1976)
Χορωδία 'Orheus' / Ορχήστρα 'Marc Bélanger' / Denis Koustsis
Σημ.: περιέχει τη μουσική της τελετής ενάρξεως των XXI Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Montreal

5. MELODIA (κωδικός: 33 C 60-14423-24, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1980, Ρωσία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «The Olympic Fanfares resound in Moscow»***
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896) (ρωσική μετάφραση: Ρ. Ροζντεστβένσκοβ)
Χορωδία της Μόσχας / Ακαδημαϊκή Μεγάλη Χορωδία της Κρατικής Ραδιοτηλεοράσεως της Ε.Σ.Σ.Δ. / Ορχήστρα Πνευστών του Υπουργείου Αμύνης / Κρατική Ορχήστρα της Κινηματογραφίας της Ε.Σ.Σ.Δ. / Οδυσσέας Δημητριάδης
Σημ.: περιέχει επίσης την «Εορταστική Ουβερτούρα» του Σοστακόβιτς και έργα

των Αρτέμιεβ, Μπόϊκο, Παχμούτοβα και Σολοβιόβ, γραμμένα για τους XXII Θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες της Μόσχας

6. MELODIA (κωδικός: C10 14469-72, διπλός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1980, Ρωσία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Olympic Souvenir»***
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896) (ρωσική μετάφραση: Ρ. Ροζντεστβένσκοβ)
Χορωδία και Ορχήστρα Θεάτρου Μπολσόι / Γιούρι Σίμονοβ
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 14 μουσουργών και παραδοσιακά ρωσικά τραγούδια

7. PARTHENA (κωδικός: TR-520620, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1981, Η.Π.Α.). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Theodore Lambrinos sings Hellenic Songs»***
«Berceuse (Νανούρισμα)» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Τσοκοπούλου (1914), σε μεταγραφή Τζέιμς Φαγά, για βαρύτονο και ορχήστρα
Θεόδωρος Λαμπρινός (Theodore Lambrinos) (βαρύτονος) / άγνωστη ορχήστρα / Dino Anagnost (ψευδώνυμο του Κωνσταντίνου Αναγνώστου)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα και τραγούδια των Καρρέρ, Γρ. Κωνσταντινίδη, Τ. Ξανθόπουλου, Περιστέρη, Θ. Σπάθη και Ν. Χατζηαποστόλου

8. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (κωδικός: ΥΠ 1-3, κασετίνα 3 δίσκων επαφής 33στρ./LP, 1985). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρέα»***
i. «Rhea (Ρέα)», μουσικό δράμα σε 3 μέρη, σε ιταλικό κείμενο Paul Milliet (π.1908)
ii. «Ολυμπιακός Ύμνος» για ανδρική χορωδία και ορχήστρα[1], σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896)
Φραγκίσκος Βουτσίνος ('Σπίνολας'), Δημήτρης Στεφάνου ('Λυσίας'), Ανδρέας Κουλουμπής ('Γουάρχης'), Ιουλία Τρούσα

('Ρέα'), Μαρία Κορομάντζου ('Δάφνη'), Σταμάτης Μπερής (ένας ναύτης) / [1]Συμφωνική Ορχήστρα και Χορωδία Ραδιοφωνίας της Σόφιας / Βύρων Φιδετζής

9. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (κωδικός: 14564-6, κασετίνα 3 δίσκων επαφής 33στρ./LP, 1987). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικό λυρικό θέατρο: 100 χρόνια 1888-1988»***

«Berceuse (Νανούρισμα)» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Τσοκοπούλου (1914), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για τενόρο και ορχήστρα. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: HMV AO 533, BF 1796. Ηχογράφηση: Αθήνα, 1928. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο.
Πέτρος Επιτροπάκης (τενόρος) / άγνωστη ορχήστρα (δεν αναγράφεται) / Ιωσήφ Ριτσιάρδης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα και άριες από όπερες των Καλομοίρη, Καρρέρ, Ν. Λάβδα, Λαυράγκα, Ξύνδα, Ροδίου, Ρουμπάνη, Θ. Σακελλαρίδη, Σκαλκώτα, Ν. Χατζηαποστόλου, Bizet, Giordano, Leoncavallo, Massenet, Puccini, Rossini, Verdi και δημώδη

10. CBS (κωδικός: CBS1 45115, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1987). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Του μαντολίνου»***

«Danse Espagnole (Ισπανικός Χορός)» για πιάνο (π.1904), σε μεταγραφή Δημήτρη Λάγιου, για μαντολίνο (1986)
Δημήτρης Μαρίνος (μαντολίνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα ανωνύμου, Βισβάρδη, Καρρέρ, Λάγιου, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Ξένου και Σφέτσα

11. ΕΡΤ/ΕΡΑ (κωδικός: Ζ1/191-4/89, κασετίνα 4 δίσκων επαφής 33στρ./LP, 1989). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνική Ραδιοφωνία. 50 χρόνια: 1938-1988»***

«Εξομολόγησις» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό His Masters Voice, AO-2021, OW-305. Ηχογράφηση: Αθήνα, 1931 (δεν αναγράφεται). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
Γιάννης Αγγελόπουλος (βαρύτονος), άγνωστος πιανίστας (δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα του Verdi, τραγούδια των Αττίκ, Βέμπο, Γούναρη, Θεοδωράκη, Χατζιδάκι και ιστορικά ηχητικά ντοκουμέντα

12. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 2, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1989). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έντεχνα επτανησιακά τραγούδια του ΙΘ' αιώνα»***

i. «Της κοπέλλας το νερό» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Δροσίνη (α.χ.)
ii. «Σερενάτα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση αγνώστου (1876 ή '77)
iii. «Η Άνοιξις» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (1914;)
iv. «Berceuse (Νανούρισμα)» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Τσοκοπούλου (1914)
Κική Μορφονιού (μεσόφωνος), Μπήλιω Μωραϊτου-Καβαλλιεράτου (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Αλβάνα, Καμηλιέρη, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Μάντζαρου και Ξύνδα

13. ΜΟΤΙVΟ (κωδικός: ΔΚ 1031, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1990). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας»***

«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Δημητρίου Κάφυρη, για ορχήστρα πνευστών
Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας / Δημήτριος Κάφυρης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Κάφυρη, Μάντζαρου, Ξύνδα, Albinoni και Faccio

14. PREISER RECORDS (κωδικός: MONO 89998, δίσκος ακτίνος/CD, 1991, Αυστρία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Antonio Paoli»***

«So, io t'amo», άρια από την όπερα «Mademoiselle de Belle Isle», σε μεταγραφή για φωνή και πιάνο (1905). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10" της Red Gramophone & Typewriters, με κωδικό: 2-52.5(ή 3;)95 [10650b]. Ηχογράφηση: ;, 1907
Antonio Paoli (τενόρος), Carlo Sabajno (πιάνο. Δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης άριες από όπερες των Giordano, Leoncavallo, Massenet, Meyerbeer, Saint-Saëns και Verdi

15. ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ (κωδικός: 010694, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Έργα για πιάνο Κερκυραίων συνθετών»***

«Serenade Française (Γαλλική Σερενάτα)», αρ.1 του κύκλου «6 Sérénades composées par Spiro Samara» για πιάνο (π.1903)
Παύλος Βεντούρας (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βεντούρα, Α. Γκρέκ, Γ. Λαμπελέτ, Μάζη και Μάντζαρου

16. LYRA (κωδικός: CD 0156, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Η Μάρτυς»***

«La Martire (Η Μάρτυς), μελόδραμα (σκηνική νουβέλλα) σε 3 πράξεις, σε ιταλικό κείμενο Luigi Illica (π.1894)
Μαρίνα Κρίλοβιτς ('Ναταλία'), Ανδρέας Κουλουμπής ('Τριστάνος Πέτροβιτς'), Παύλος Ράπτης ('Μιχάλης Τάντσιτς'), Μαρία Θωμά ('Νίνα Φλερέτ'), Σταμάτης Μπερής ('Αρθούρος Μπατσιατσέλης'), Νίκος Καπέτας ('Χρυσόστομος Βαϊσχάϊτ') / Χορωδία 'Αγγελ Μπουκουρεστλίεβ' της Φιλιππούπολης / Συμφωνική Ορχήστρα του Πάζαρτζικ / Βύρων Φιδετζής

17. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD.PAN 101, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Απλά μαθήματα πατριδογνωσίας»***
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896)
Χορωδία και Ορχήστρα (;) της Εθνικής Λυρικής Σκηνής / άγνωστος αρχιμουσικός (δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης εμβατήρια και εθνικούς-πατριωτικούς ύμνους ανωνύμου, Βισβάρδη, Θεοδωράκη, Καζάσογλου, Σπ. Καίσαρη, Καλομοίρη, Μάντζαρου, Ξένου, Θ. Σακελλαρίδη, Φρεν και ηχητικά ντοκουμέντα

18. LYRA (κωδικός: ML 0199, δίσκος ακτίνος/CD, 1996). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγούδια της Πατρίδας μου»***
«Η Άνοιξις» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννου Πολέμη (1914;)
Λίλα Αδαμάκη (υψίφωνος), Γιάννης Παπαδόπουλος (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Α. Ευαγγελάτου, Θεοδωράκη, Καζάσογλου, Καλογρίδου, Καλομοίρη, Καρρέρ, Γ. Κωνσταντινίδη, Ν. Λαμπελέτ, Μάντζαρου, Πετρίδη, Ριάδη, Θ. Σπάθη και Χατζιδάκι

19. THE INTERNATIONAL RECORD COLLECTOR'S CLUB (IRCC) (κωδικός: CD 815, δίσκος ακτίνος/CD, 1996, Η.Π.Α.). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Souvenirs from Verismo Operas, Vol.3»***
«So, io t'amo», άρια από την όπερα «Mademoiselle de Belle Isle», σε μεταγραφή για φωνή και πιάνο (1905). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10" της Red Gramophone & Typewriters, με κωδικό: 2-52.5(ή 3;)95 [10650b]. Ηχογράφηση: ;, 1907
Σημ.: περιέχει επίσης άριες και ντουέτα από όπερες των Dupont, Leoncavallo, Mascheroni και Parelli

20. SAKKARIS RECORDS (κωδικός: PR.SR 210, δίσκος

ακτίνος/CD, 1997). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Αθηναϊκή Φιλαρμονία»***
i. «Ολυμπιακός Ύμνος» για ανδρική χορωδία[1] και ορχήστρα πνευστών[2] σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896)
ii. «Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για ορχήστρα πνευστών[2]
[1]Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Σταύρος Μπερής
[2]Αθηναϊκή Φιλαρμονία / Σπύρος Αλεξανδράτος
Σημ.: περιέχει επίσης έργα και εμβατήρια των Ι. Αθανασιάδη, Βισβάρδη, Καζαντζή, Καστέλλη, Μάντζαρου, Ελευθ. Μαυρομμάτη, Ρηγίδη και Χατζιδάκι (δεν αναγράφονται)

21. LYRA (κωδικός: ML 0654/5, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 1998). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «La Biondinetta»***
«La Biondinetta (Η Ξανθούλα)», λυρικό δράμα σε 3 πράξεις, σε γαλλικό κείμενο Paul Milliet (1906)
Μάρθα Αράπη ('Ξανθούλα'), Σταμάτης Μπερής ('Αντρέας'), Ανδρέας Κουλουμπής ('Τζάννι'), Χριστόφορος Σταμπόγλης ('Εφημέριος'), Λυδία Αγγελοπούλου ('Κλάουντια'), Τάσης Χριστογιαννόπουλος ('Μάσσιμο'), Βαγγέλης Χατζησίμος (ένας γονδολιέρης) / Χορωδία Ραδιοφωνίας της Σόφιας / Συμφωνική Ορχήστρα του Πάζαρτζικ / Βύρων Φιδετζής

22. SAKKARIS RECORDS (κωδικός: PR.SR 295, δίσκος ακτίνος/CD, 1998). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει»***
i. «Ολυμπιακός Ύμνος» για ανδρική χορωδία και ορχήστρα πνευστών σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 20
ii. «Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 20
Σημ.: περιέχει επίσης έργα και εμβατήρια των Ι. Αθανασιάδη, Αλκαίου, Βισβάρδη, Καζαντζή, Σ. Καίσαρη, Καστέλλη, Μάντζαρου, Ελευθ. Μαυρομμάτη, Μεντέ, Ρεμούνδου, Ρηγίδη, Σκαλκώτα, Σωζόπουλου, Χατζιδάκι και Φρεν

23. PEARL RECORDS (κωδικός: GEM0028, δίσκος ακτίνος/CD, 1998, Ηνωμένο Βασίλειο). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Antonio Paoli in arias from Otello, etc»***
«So, io t'amo», άρια από την όπερα «Mademoiselle de Belle Isle», σε μεταγραφή για φωνή και πιάνο (1905). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10" της Red Gramophone & Typewriters, με κωδικό: 2-52.5(ή 3;)95 [10650b]. Ηχογράφηση: ;, 1907
Σημ.: περιέχει επίσης άριες και ντουέτα από όπερες των Bizet, Donizetti, Giordano, Leoncavallo, Meyerbeer, Rossini, Saint-Saëns και Verdi

24. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ (κωδικός: Π.Ε.Κ. 11, δίσκος ακτίνος/CD, 1999). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Λύχνος υπό τον μόδιον»***
i. Sérénade (Σερενάτα) για πιάνο[1] (1877)
ii. «Scènes Orientales. 4 Suites caractéristiques pour piano à 4 mains (Ανατολικές Σκηνές. 4 Χαρακτηριστικές Σουίτες για πιάνο με 4 χέρια)»: (Αρ.1: Marche Religieuse [Θρησκευτικό Εμβατήριο], Αρ.2: Danse [Χορός], Αρ.3: Barcarolle [Βαρκαρόλα] και Αρ.4: Marche [Εμβατήριο])[1 2] (1883;)
iii. «Bohémienne (Τσιγγάνα)» για πιάνο[2] (1886)
[1]Ναταλία Μιροσνίκοβα και [2]Αλέξις Μιρόσνικοβ (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Καλομοίρη, Καμηλιέρη, Λεβίδη, Ι. Λιβεράλλη και Σπινέλλη

25. MOTIVO (κωδικός: NM 1055, δίσκος ακτίνος/CD, 1999). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Olympic Anthem. Ολυμπιακός Ύμνος»***
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Δημήτρη Τυπάλδου:
i. για παιδική χορωδία[1] και σύνολο πνευστών[2]
ii. για σύνολο πνευστών[2]
iii. για παιδική χορωδία[1]
[1]Παιδική Χορωδία Δημήτρη Τυπάλδου / [2]Συγκρότημα Μουσικής Δωματίου 'Νικόλαος Μάντζαρος'
Σημ.: περιέχει επίσης απαγγελίες του «Ολυμπιακού Ύμνου», σε 5 γλώσσες, με μουσική υπόκρουση[2] του ομώνυμου έργου

26. SAKKARIS RECORDS (κωδικός: MR.2078, δίσκος ακτίνος/CD, 1999). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Αθηναϊκή Φιλαρμονία».***
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 20, με διαφορετικό εξώφυλλο

27. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2000). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Στο φως της Ακρόπολης». Επετειακή έκδοση η οποία διανεμήθηκε στους παρευρισκομένους του καλλιτεχνικού συμβάντος «Υποδεχόμαστε το 2000 στο Φως της Ακρόπολης» το οποίο έλαβε χώρα στην Ακρόπολη***

«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Περικλή Κούκου, για μεικτή χορωδία
Μεικτή Χορωδία της Ε.Ρ.Τ. / Μεικτή Χορωδία 'Μακεδονία' / Αντώνης Κοντογεωργίου
Σημ.: περιέχει επίσης τον «Ύμνον εις την Ελευθερίαν» του Μάντζαρου και τον εκκλησιαστικό ύμνο «Φως Ιλαρόν»

28. MELOS BRASS
(κωδικός: 004, δίσκος ακτίνος/CD, 2000).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανήσιοι συνθέτες»
i. «Ειδύλλιον» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννου Πολέμη (α.χ.), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1998) για υψίφωνο[1], βαρύτονο[2] και κουιντέτο πνευστών
ii. «Της κοπέλλας το νερό» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Δροσίνη (α.χ.), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1999) για βαρύτονο[2] και κουιντέτο πνευστών,
iii. «Σερενάτα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση αγνώστου (1876 ή '77), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1999) για υψίφωνο[1] και κουιντέτο πνευστών
iv. «Για την ένδοξη πατρίδα», εμβατήριο από την οπερέτα «Πόλεμος εν Πολέμω» (1914), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1997) για κουιντέτο πνευστών
v. «Berceuse (Νανούρισμα)» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Τσοκοπούλου (1914), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1999) για βαρύτονο[2] και κουιντέτο πνευστών
[1]Ρόζα Πουλημένου (υψίφωνος), [2]Παντελής Κοντός (βαρύτονος), Κουιντέτο 'Melos Brass'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα (σε μεταγραφή για κουιντέτο πνευστών) των Βισβάρδη, Α. Λιβεράλλη, Μάντζαρου, Μαυρόπουλου, Ξύνδα, Στέλιου και παραδοσιακό

29. SONY MUSIC (κωδικός: 5005345000, δίσκος ακτίνος/CD, 2000, Αυστραλία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «The Games of the XVII Olympiad. Official Music from the Opening Ceremony»***
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Georg Ellis, για χορωδία και μεγάλη συμφωνική ορχήστρα (2000)
Χορωδία 'Millenium' της Ελληνικής Αρχιεπισκοπής της Αυστραλίας / Συμφωνική Ορχήστρα του Σύδνεϋ / Georg Ellis
Σημ.: περιέχει επίσης 17 έργα ξένων μουσουργών (κυρίως Αυστραλών) από την τελετή ενάρξεως των XVII Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του Sydney

30. ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΠΟΛΥΦΩΝΙΑ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2002). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Αθηναϊκή Πολυφωνία»***
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Μάρκου Σοφιανόπουλου, για χορωδία και μεγάλη συμφωνική ορχήστρα (2001)
Χορωδία Θεσσαλονίκης / Συμφωνική Ορχήστρα 'Τρανσυλβάνια' / Θρασύβουλος Κάββουρας
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Γ. Γεωργιάδη, Σπ. Παππά, Τριάντη, Banchieri, Lasso, Poulenc και Victoria

31. SALT LAKE 2002 (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2002, Η.Π.Α.). Περιορισμένη έκδοση του Οργανισμού Διεξαγωγής των XIX Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων.
Τίτλος ηχογραφήματος: «Music of the Games»
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896)
άγνωστοι ερμηνευτές (δεν αναγράφονται)
Σημ.: περιέχει επίσης τη μουσική της τελετής ενάρξεως των XIX Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων της Salt Lake των Η.Π.Α.

32. HARMI PRESS/AGYRA
(άνευ κωδικού, βιβλίο[«Ιστορία της Ελληνικής Μουσικής, 2000π.Χ-2000μ.Χ» της Λίντας Λεούση]+ δίσκος ακτίνος/CD, 2003).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών»
i. «Ένα Καράβι απ' τη Χιό», σε μεταγραφή Βασίλη Δέλλιου, για πιάνο (α.χ. Είναι ενσωματωμένο στην «Ρέα»)
ii. «Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Λίντας Λεούση, για πιάνο
iii. «Sérénade Française (Γαλλική Σερενάτα)», αρ.1 του κύκλου «6 Sérénades composées par Spiro Samara» για πιάνο (π.1903)
Λίντα Λεούση (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βισβάρδη, Καρρέρ, Γ. Λαμπελέτ, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Μάντζαρου και Σκαρλάτου

33. MARSTON RECORDS
(κωδικός: 52027-2, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2003, Η.Π.Α.). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Three American Sopranos: Lillian Nordica, Olive Fremstad and Ada Adini»***
«Grand Air (Μεγάλη Άρια)», απόσπασμα άριας υψιφώνου από την όπερα «Storia d' Amore», σε γαλλικό κείμενο Paul Milliet (1903), σε μεταγραφή για φωνή και πιάνο. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο κυλίνδρου της Ιταλικής Εταιρείας Φωνοτυπίας (Società Italiana di Fonotypia) με κωδικό: XPh 581 (39215). Ηχογράφηση: Μιλάνο, 1905.
Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
Alda Adini (ψευδώνυμο της Addie Chapman) (υψίφωνος), άγνωστος-η (πιάνο. Δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης άριες και τραγούδια των Bizet, Cadman, Debussy, Douglas-Scott, Massenet, Nevin, Ponchielli, Puccini, Thomas, Verdi και Wagner

34α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

34β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση).
Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek Composers. 19th-20th Century»
i. «Σ' αγαπώ» για φωνή[1] και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννου Καμπούρογλου (1888)
ii. «Της κοπέλλας το νερό» για φωνή[1] και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Δροσίνη (α.χ.)
iii. «Μάνα και γιος» για φωνή[2] και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Δροσίνη (α.χ.)
iv. «Εξομολόγησις» για φωνή[2] και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (α.χ.). Ευρίσκονται στον 12ο δίσκο
[1]Μαρίνα Βουλογιάννη (υψίφωνος), [2]Τάσης Χριστογιαννόπουλος (βαρύτονος), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

35. EROS+ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ, ΑΘΗΝΑ 2004 (κωδικός: 90322, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Athens 2004».***
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 25, με διαφορετικό εξώφυλλο (το λογότυπο των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004) και άνευ της ιταλικής απαγγελίας.

36. LYRA (κωδικός: CD 1053, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρέα».***
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 8, με διαφορετικό εξώφυλλο και χωρίς τον «Ολυμπιακό Ύμνο»

37. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD 11030, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα εμβατήρια. Σπάνια ηχητικά ντοκουμέντα».***
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 17, με διαφορετικό εξώφυλλο και με την προσθήκη του «Ύμνου του Ε.Λ.Α.Σ.» και 2 εμβατηρίων της 'Απριλιανής' στρατιωτικής δικτατορίας

38. MUSIC BOX INTERNATIONAL (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών».***
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 32, με το ίδιο εξώφυλλο

39. UNIVERSITÄT FÜR MUSIK UND DARSTELLENDE KUNST IN WIEN (κωδικός: CD 1053, δίσκος ακτίνος/CD, 2004, Αυστρία). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Kaleidoskop highlights 2004»***
«Berceuse (Νανούρισμα)» (αναγράφεται ως «Wiegenlied») για φωνή και πιάνο , σε ποίηση Γεωργίου Τσοκοπούλου (1914) Σοφία Κυρανίδου (υψίφωνος), Γιάννης Καραγιάννης (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης αποσπάσματα έργων των Δ. Θέμελη και 15 ξένων μουσουργών

40. VICTORY (κωδικός: 7034.9, κασετίνα 4 οπτικών δίσκων ακτίνος/DVD, 2005. Το 1ο [με την τελετή ενάρξεως] από τα 'Επίσημα DVD των Ολυμπιακών Αγώνων, Αθήνα 2004')
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Γιάννη Ψαθά, για χορωδία και 2 συμφωνικές ορχήστρες (2004)
Χορωδία της E.P.T. / Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της E.P.T. / Βασιλική Φιλαρμονική Ορχήστρα του Λονδίνου / Μίλτος Λογιάδης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Θεοδωράκη, Κουμεντάκη, Κυπουργού, Μάντζαρου, Ψαθά, Debussy, Mahler, Σοστακόβιτς και Verdi. Επίσης μουσική jazz/ethnic/pop/electronica και διασκευές ελληνικής λαϊκής και παραδοσιακής μουσικής

41. GRAMOPHONE EMPORIUM (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2005, Ηνωμένο Βασίλειο).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Collectors' Treasures, Volume 2»
«Grand Air (Μεγάλη Άρια)», απόσπασμα άριας υψιφώνου από την όπερα «Storia d' Amore», σε γαλλικό κείμενο Paul Milliet (1903), σε μεταγραφή για φωνή και πιάνο. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο κυλίνδρου της Ιταλικής Εταιρείας Φωνοτυπίας (Società Italiana di Fonotypia) με κωδικό: XPh 581 (39215). Ηχογράφηση: Μιλάνο, 1905
Σημ.: περιέχει επίσης άριες και τραγούδια ξένων μουσουργών

42. Edizioni del TIMAClub (κωδικός: CLAMA CD-48, δίσκος ακτίνος/CD, 2005, Ιταλία).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Ulisse Lappas»
i. «Εξομολόγησις» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", COLUMBIA A-2269 (D-1531 778). Ηχογράφηση/έκδοση: ;, 1925
ii. «Μάνα και γιός» για φωνή και πιάνο, σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για τενόρο και σύνολο δωματίου, σε ποίηση Γεωργίου Δροσίνη (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", COLUMBIA W-98194 (L-1762 7106-M). Ηχογράφηση/έκδοση: ;, 1926
Οδυσσεύς Λάππας (τενόρος), άγνωστοι (πιάνο. Δεν αναγράφονται)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα και άριες από όπερες των Καρρέρ, Λάβδα, Τ. Ξανθοπούλου, Κλ. Τριανταφύλλου, Χατζηαποστόλου, Ψαρούδα, Bizet, Cardillo, Denza, Giordano, Leoncavallo, Ponchielli, Puccini και Verdi

43. MARCO POLO (κωδικός: 8.225296, δίσκος ακτίνος/CD, 2005, Γερμανία).
Τίτλος ηχογραφήματος: «National Anthems of the World, Vol. 1»
«Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναφέρεται), για μεγάλη συμφωνική ορχήστρα
Συμφωνική Ορχήστρα της Σλοβακικής Ραδιοφωνίας / Peter Breiner
Σημ.: περιέχει επίσης τους εθνικούς ύμνους 49 χωρών

44. VOCAL CLASSICS (κωδικός: 10375, δίσκος ακτίνος/CD, 2005, Γερμανία).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Mireille Flery.
Radio Broadcast recordings». Η 3η έκδοση της σειράς «GREEK CLASSICS» από το HAMBURGER ARCHIV FÜR GESANGKUNST
i. «Aria di Flora», από την όπερα «Flora Mirabilis», σε ιταλικό κείμενο Ferdinardo Fontana (1885-86), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για φωνή και πιάνο
ii. «Quale tormento», άρια της 3ης Πράξεως από την «Rhea (Ρέα)», μουσικό δράμα σε 3 μέρη, σε ιταλικό κείμενο Paul Milliet (π.1908), σε ελληνική απόδοση Ν. Ποριώτη και μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για φωνή και πιάνο
Μιρέιγ Φλερύ (υψίφωνος), Δέσποινα Χέλμη-Καραμαούνα (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης την «Ελλάδα» του Βούρτση, τραγούδια του Faure και άριες από όπερες των Puccini, Spontini, Verdi και Wagner

45. VOCAL CLASSICS (κωδικός: 10336, δίσκος ακτίνος/CD, 2005, Γερμανία).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Costa Milona.
Radio Broadcast recordings». Η 9η έκδοση

της σειράς «GREEK CLASSICS» από το HAMBURGER ARCHIV FÜR GESANGKUNST
i. «Μάνα και γιος» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Δροσίνη (α.χ.), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για τενόρο και ορχήστρα. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: PARLOPHON 21218-II [αρ. μήτρας: 101003]. Ηχογράφηση: Βερολίνο, 1929
ii. «Berceuse (Νανούρισμα)» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Τσοκοπούλου (1914), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για τενόρο και ορχήστρα. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: PARLOPHON 21524-I [αρ. μήτρας: 101018]. Ηχογράφηση: Βερολίνο, 1929
Κώστας Μυλωνάς / άγνωστη ορχήστρα (δεν αναγράφεται) / Νίκος Σκαλκώτας
Σημ.: περιέχει επίσης τραγούδια των Godard, Kahn, Pennino, Tosti και άριες από όπερες των Bizet, Flotow, Leoncavallo, Mascagni, Puccini και Verdi

46. MARCO POLO (κωδικός: 8.225324, δίσκος ακτίνος/CD, 2006, Γερμανία).
Τίτλος ηχογραφήματος: «National Anthems of the World, Vol. 6».
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 43, με διαφορετικό εξώφυλλο και τους ύμνους εθνικούς ύμνους 42 χωρών

47. ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΚΟΡΑΚΙΑΝΑΣ 'Ο ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ' (άνευ κωδικού, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2007).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Φιλαρμονική Κορακιάνας»
i. «Σερενάτα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση αγνώστου (1876 ή '77), σε διασκευή για ορχήστρα πνευστών
ii. απόσπασμα από τη «La Martire (Η Μάρτυς), μελόδραμα (σκηνική νουβέλλα) σε 3 πράξεις, σε ιταλικό κείμενο Luigi Illica (π.1894), σε διασκευή Ν. Κοσκινά για ορχήστρα πνευστών
iii. «Ολυμπιακός Ύμνος» για χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Κωστή Παλαμά (1896), σε μεταγραφή Νίκου Κοσκινά για ορχήστρα πνευστών
iv. «Για την ένδοξη πατρίδα», εμβατήριο από την οπερέτα «Πόλεμος εν Πολέμω» (1914). Ευρίσκονται στον 1ο δίσκο
Φιλαρμονική Κορακιάνας Κέρκυρας 'Ο Σπύρος Σαμάρας' / Ματθαίος Θυμής
Σημ.: περιέχει επίσης εμβατήρια των Σπ. Καίσαρη, Κασφίκη, Μποντετζάγια, Κ. Σαββανή και εμβατήρια των De Michelis, Facio, Orsomando και Pucci, σε διασκευή Ν. Κοσκινά. Ο 2ος δίσκος περιέχει παραδοσιακούς χορούς της Κέρκυρας σε διασκευές Ν. Κοσκινά για ορχήστρα πνευστών

48. ΔΗΜΟΣ +ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ 'ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ' ΚΕΡΑΤΕΑΣ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2008).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Κώστας Μυλωνάς: Έντεχνα Τραγούδια»
i. «Μάνα και γιος» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Δροσίνη (α.χ.), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για τενόρο και ορχήστρα. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: PARLOPHON 21218-II [αρ. μήτρας: 101003]. Ηχογράφηση/έκδοση: Βερολίνο, 1929
ii. «Berceuse (Νανούρισμα)» για φωνή και πιάνο, σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για τενόρο και ορχήστρα, σε ποίηση Γεωργίου Τσοκοπούλου (1914). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: PARLOPHON 21524-I [αρ. μήτρας: 101018]. Ηχογράφηση/έκδοση: Βερολίνο, 1929
Κώστας Μυλωνάς / άγνωστη ορχήστρα / Νίκος Σκαλκώτας (ορχήστρα και αρχιμουσικός δεν αναγράφονται)
Σημ.: περιέχει επίσης τραγούδια των Θάνου, Καρρέρ, Λαυράγκα, Ξανθόπουλου, Σκαλκώτα, Σταθερού, Χαιρόπουλου, Χατζηαποστόλου, δημοτικά, ξένων μουσουργών και άριες Verdi

49. SYMPOSIUM RECORDS (κωδικός: 1368, δίσκος ακτίνος/CD, 2008, Ηνωμένο Βασίλειο).
Τίτλος ηχογραφήματος: «The Great Tenors, Vol.2»
«So, io t'amo», άρια από την όπερα «Mademoiselle de Belle Isle», σε μεταγραφή για φωνή και πιάνο (1905). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10" της Red Gramophone & Typewriters, με κωδικό: 2-52.5(ή 3;)95 [10650b]. Ηχογράφηση: ;, 1907
Σημ.: περιέχει επίσης άριες και ντουέτα από όπερες των Adam, Alfano, Bizet, Flotow, Gounod, Halévy, Leoncavallo, Meyerbeer, Mozart, Rossini, Smetana, Thomas, Verdi και Wagner

50. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 2201159858, κασετίνα 4 δίσκων ακτίνος/CD, 2009).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Το παλιό γραμμόφωνο»
i. «Εξομολόγησις» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό His Masters Voice, AO-2021, OW-305. Ηχογράφηση: Αθήνα, 1931 (δεν αναγράφεται). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
ii. «Μάνα και γιος» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Γεωργίου Δροσίνη (α.χ.), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για τενόρο και ορχήστρα. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό His Masters Voice, AO-2021, OW-306. Ηχογράφηση: Αθήνα, 1931 (δεν αναγράφεται). Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
Γιάννης Αγγελόπουλος (βαρύτονος), άγνωστος πιανίστας (δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης επανεκδόσεις φωνογραφήσεων από δίσκους γραμμοφώνου φωνητικών έργων των Καρρέρ, Ξανθόπουλου, Ν. Λάβδα, αποσπασμάτων οπερετών των Θ. Σακελλαρίδη Ν. Χατζηαποστόλου. Επίσης επανεκδόσεις ελαφρών, λαϊκών και ρεμπέτικων τραγουδιών

51. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 2201659752/53, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2009).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Έργα Ελλήνων συνθετών για χάλκινα πνευστά».
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 28, με διαφορετικό εξώφυλλο

52. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 202846598917, κασετίνα 3 δίσκων ακτίνος/CD, 2009).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Των αγγέλων οι φωνές II»
«Σερενάτα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση αγνώστου (1876 ή '77), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1999) για υψίφωνο και κουιντέτο πνευστών. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 51, Ρόζα Πουλημένου (υψίφωνος), Κουιντέτο 'Melos Brass'
Σημ.: περιέχει επίσης 31 αποσπάσματα από προηγηθείσες εκδόσεις και επανεκδόσεις της εταιρείας

53. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: MBI 3301173306/3301173307, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2009).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα εμβατήρια. Σπάνια ηχητικά ντοκουμέντα».
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 37, με το ίδιο εξώφυλλο και ένθετο

Υπό έκδοση

54. LYRA (κωδικός: CD 1105, διπλός δίσκος ακτίνος/ CD, 2010)
«Mademoiselle de Belle Isle (Δεσποινίς ντε Μπελίλ)», λυρικό δράμα σε 4 πράξεις, σε γαλλικό κείμενο Paul Milliet βασισμένο στο ομώνυμο δράμα του Αλεξάνδρου Δουμά πατρός (1905)
Μάρθα Αράπη ('Δεσποινίς ντε Μπελιλ'), Βαγγέλης Χατζησίμος ('Ιππότης Ντ' Ομπινύ'), Τάσης Χριστογιαννόπουλος ('Δούκας Ντε Ρισελιέ'), Παύλος Μαρόπουλος ('Δούκας Ντ' Ομόν' + ένας υπηρέτης), Παντελής Κοντός ('Ιππότης Ντ' Οβρέ'), Μαρίνα Κρίλοβιτς ('Μαρκησία ντε Πρι'), μέλος της χορωδίας ('Κυρία ντ' Ανκούρ') / Χορωδία 'Καβάλ' / Συμφωνική Ορχήστρα του Πάζαρτζικ / Βύρων Φιδετζής

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ-ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ (26.10.1795-31.3.1872)

ΕΠΙΣΗΜΗ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑ

1. MINOS (κωδικός: 5618, δίσκος επαφής 7" 45στρ., 1972).
Ηχογράφημα άνευ τίτλου
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Βασιλείου Σωζόπουλου (π.1938) για ανδρική χορωδία και ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: COLUMBIA DG-6406. Ηχογράφηση/ έκδοση: Αθήνα, 1938 (δεν αναγράφεται)
Χορωδία και Μπάντα Βασιλικού Ναυτικού / Σπυρίδων Αργαλιάς
Σημ.: περιέχει επίσης το εμβατήριο της 25ης Μαρτίου του Σταθερού

2α. PAN-VOX
(κωδικός: X33SPV 16174, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1976).

2β. PAN-VOX
(κωδικός: TC-CPV 16174, κασέτα, 1976). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Σχολικά Τραγούδια No. 1»*
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (1975;) για σχολική χορωδία με συνοδεία πιάνου, Χορωδία Καψάσκη-Λάμπρου / Αγγελική Καψάσκη-Λάμπρου
Σημ.: περιέχει επίσης τον «Γέρο-Δήμο» του Καρρέρ και 12 σχολικά τραγούδια

3. CBS (κωδικός: 85517, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1981). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Νικόλαος Μάντζαρος: 4 Συμφωνίες»*
i. Εισαγωγή: Συμφωνία αρ.1 «Di Genere Orientale (Ανατολικού Γένους)» (μ.1832), σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη (1980) για σύνολο πνευστών
ii. Εισαγωγή: Συμφωνία αρ.2 (μ.1832), σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη (1979) για σύνολο πνευστών
iii. Εισαγωγή: Συμφωνία αρ.4 «La Tempesta e la Caccia» (μ.1832), σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη (1979) για σύνολο πνευστών
iv. Εισαγωγή: Συμφωνία αρ.5 (μ.1832), σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη (1980), για σύνολο πνευστών
Συγκρότημα Μουσικής Δωματίου 'Νικόλαος Μάντζαρος'

4. ΝΗΣΟΣ (κωδικός: Νήσος 3, 1984). Περιοδικό + κασέτα (συνοδευτική του 3ου τεύχους του περιοδικού). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Νήσος. Μουσική και Ποίηση 3»*
Εισαγωγή: Συμφωνία αρ.1 «Di Genere Orientale (Ανατολικού Γένους)» (μ.1832), σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη (1980) για σύνολο πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 3
Σημ.: περιέχει επίσης έργα μουσικής δωματίου των Πυλαρινού, Σφέτσα και απαγγελίες ποιημάτων

5. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (κωδικός: GPI CP 998, δίσκος επαφής 33στρ./ LP, 1985). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανησιακή Μουσική»*
Εισαγωγή: Συμφωνία αρ.6 (μ.1832), σε μεταγραφή Κώστα Σαμοΐλη (1984) για σύνολο πνευστών
Συγκρότημα Μουσικής Δωματίου 'Νικόλαος Μάντζαρος'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα (σε μεταγραφή για πνευστά) των Καρρέρ και Ν. Λαμπελέτ

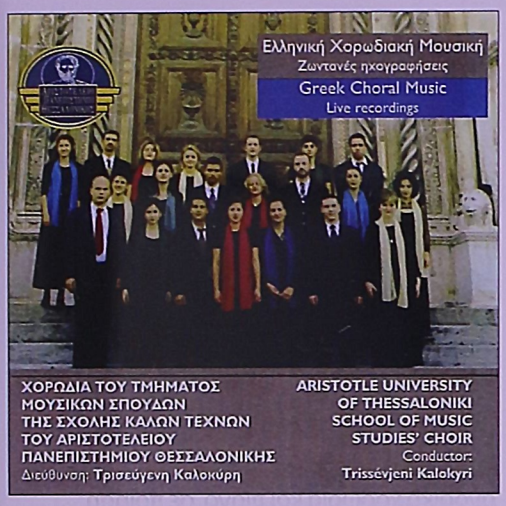
6. CONCERT ATHENS (κωδικός: 91114, δίσκος επαφής/33στρ./LP, 1988). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ύμνος εις την Ελευθερίαν»*
«Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43)
Χορωδία του Εργαστηρίου Παλιάς Μουσικής / Άρης Γαρουφαλής (πιάνο) / Βύρων Φιδετζής

7. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 2, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1989).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Εντεχνα επτανησιακά τραγούδια του ΙΘ' αιώνα»
i. «Η Αυγούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.)
ii. «Η Ξανθούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;)
iii. «Η στιγμή τώρα προβαίνει» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση αγνώστου (1824-26;)
Κική Μορφονιού (μεσόφωνος), Μπήλιω Μωραΐτου-Καβαλλιεράτου (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Αλβάνα, Καμηλιέρη, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Σαμάρα και Ξύνδα

8. ΣΕΙΡΙΟΣ (κωδικός: SMH-90.007, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1990). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελλάς. Η χώρα των εμβατηρίων»*
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Μαργαρίτη Καστέλλη (1968) για ανδρική χορωδία και ορχήστρα πνευστών
Χορωδία και Στρατιωτική Μπάντα Αθηνών (ΑΣΔΕΝ) / άγνωστος αρχιμουσικός (δεν αναγράφεται)
Σημ.: περιέχει επίσης εμβατήρια και διάφορους ύμνους εθνικοπατριωτικού περιεχομένου των Βέλλα, Γαβριήλ, Γκρουέζα, Θεοδωράκη, Καλομοίρη, Κατσαρού, Κουντουρά, Μαριόλα, Ελευθ. Μαυρομμάτη, Ρηγίδη και ηχητικά ντοκουμέντα

9. MOTIVO (κωδικός: ΔΚ 1031, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1990). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας»*
Εισαγωγή: Συμφωνία αρ.1 «Di Genere Orientale (Ανατολικού Γένους)» (μ.1832), σε μεταγραφή Δημητρίου Κάφυρη (1980;) για ορχήστρα πνευστών
Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας / Δημήτριος Κάφυρης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα για πνευστά των Κάφυρη, Ξύνδα, Σαμάρα, Albinoni και Faccio

10. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 4, διπλός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1990).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγουδούσε η Ζάκυνθος»
i. «Ύμνος εις τον Θάνατον του Λόρδου Βύρωνος» για μεικτή χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
ii. Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη (1970;) για μεικτή χορωδία και μαντολινάτα. Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο
Χορωδία και Μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη / Σπύρος Καψάσκης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Βισβάρδη, Δελλαπόρτα, Καρρέρ, Καψάσκη, Πανταζή, Τσακασιάνου και λαϊκά-έντεχνα

τραγούδια Κατσίγιαλου, Καψοκέφαλου και της Ζακύνθου

11. LYRA (κωδικός: CD 0064, δίσκος ακτίνος/CD, 1991). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ύμνος εις την Ελευθερίαν»***. Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 6, με το ίδιο εξώφυλλο

12. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (κωδικός: ΦΜΣΕΖ 8, διπλός δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1993).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγουδούσε η Επτάνησος»
i. «Άνθια θυμούμαι, πέφτανε» (αναγράφεται ως «Ωδή του Πετράρχη») για μεικτή χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Petrarca (α.χ.), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη (α.χ.), για τενόρο[1], βαρύτονο[2], μεικτή χορωδία και συνοδεία μαντολινάτας. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
ii. «Η Φαρμακωμένη» για μεικτή χορωδία και πιάνο (α.χ.), σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού, σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη (α.χ.) για μεικτή χορωδία και συνοδεία μαντολινάτας. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
iii. «Η Ξανθούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη (α.χ.) για μεικτή χορωδία και συνοδεία μαντολινάτας. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο
[1]Βασίλης Δημητρόπουλος (τενόρος), [2]Λευτέρης Λιγνός (βαρύτονος) / Χορωδία και Μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη / Σπύρος Καψάσκης
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Δελλαπόρτα, Καψάσκη, Ξύνδα, Τζανή-Μεταξά, Τσακασιάνου και λαϊκά-έντεχνα τραγούδια Κωστή, Λαυράγκα, Μπουχάγιερ και των Επτανήσων

13. D.P.I.-ATHENAEUM (κωδικός: 064, δίσκος ακτίνος/CD, 1993)
«Η Ξανθούλα» για φωνή και πιάνο σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;), σε μεταγραφή Γιώργου Θεοφιλόπουλου (1992) για 4φωνη ανδρική χορωδία και συνοδεία ενόργανου συνόλου
Αθηναϊκή Χορωδία και Ορχήστρα / Γιώργος Θεοφιλόπουλος
Σημ.: περιέχει επίσης διασκευές και καντάδες των Θεοφιλόπουλου, Λαυράγκα, Μαρίνου, Πόγγη, Πολυκράτους και Ν. Χατζηαποστόλου

14. ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΩΝ (κωδικός: 010694, δίσκος ακτίνος/CD, 1994).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Έργα για πιάνο Κερκυραίων συνθετών»
«Redowa Mazurka (Οφηλία)» για πιάνο (α.χ.) Παύλος Βεντούρας (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βεντούρα, Α. Γκρέκ, Γ. Λαμπελέτ, Μάζη και Σαμάρα

15. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD.PAN 88, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Σχολικά Τραγούδια Νο. 1»***. Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 2, με το ίδιο εξώφυλλο

16. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD.PAN 101, δίσκος ακτίνος/CD, 1994).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Απλά μαθήματα πατριδογνωσίας»
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε μεταγραφή αγνώστου (δεν αναγράφεται) για απαγγελία και ορχήστρα
Δημήτρης Μυράτ (απαγγελία) / άγνωστη ορχήστρα και διευθυντής (δεν αναγράφονται)
Σημ.: περιέχει επίσης εμβατήρια και εθνικούς-πατριωτικούς ύμνους ανωνύμου, Βισβάρδη, Θεοδωράκη, Καζάσογλου, Σπ. Καίσαρη, Καλομοίρη, Ξένου, Θ. Σακελλαρίδη, Σαμάρα, Φρεν και ηχητικά ντοκουμέντα

17. UNIVERSAL (κωδικός: 731452952226, δίσκος ακτίνος/CD, 1994). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα Ελληνικά εμβατήρια και ο Εθνικός μας Ύμνος»*** Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Δημήτρη Μπουκουβάλα (α.χ.) για ορχήστρα πνευστών
Μπάντα της Αστυνομίας Πόλεων / Βασίλης Σωζόπουλος
Σημ.: περιέχει επίσης 23 εμβατήρια

18α. FIDELITY (κωδικός: 529 522-1, δίσκος επαφής 33στρ./LP, 1995)

18β. FIDELITY (κωδικός: 529 522-2, δίσκος ακτίνος/CD, 1994)

18γ. FIDELITY (κωδικός: 529 522-4, κασέτα, 1994).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα Ελληνικά εμβατήρια και ο Εθνικός μας Ύμνος»
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Δημήτρη Μπουκουβάλα (α.χ.) για ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 17
Σημ.: περιέχει επίσης 23 εμβατήρια και διασκευές εμβατηρίων των Καστέλλη, Λαυράγκα, Μπουκουβάλα, Γ. Παππά, Ρεμούνδου, Σωζόπουλου και Φρεν

19. MOTIVO (κωδικός: NM 1049, δίσκος ακτίνος/CD, 1995). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανησιακή Μουσική»***.
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 5, με διαφορετικό εξώφυλλο

20. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: 90007, δίσκος ακτίνος/CD, 1995). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελλάς. Η χώρα των εμβατηρίων»***. Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 8, με το ίδιο εξώφυλλο

21. LYRA (κωδικός: ML 0199, δίσκος ακτίνος/CD, 1996). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγούδια της Πατρίδας μου»***

«Η Αυγούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.)
Λίλα Αδαμάκη (υψίφωνος), Γιάννης Παπαδόπουλος (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Α. Ευαγγελάτου, Θεοδωράκη, Καζάσογλου, Καλογρίδου, Καλομοίρη, Καρρέρ, Γ. Κωνσταντινίδη, Ν. Λαμπελέτ, Πετρίδη, Ριάδη, Σαμάρα, Θ. Σπάθη και Χατζιδάκι

22. LYRA (κωδικός: CD 0064, δίσκος ακτίνος/CD, 1997). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ύμνος εις την Ελευθερίαν».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 11, με το ίδιο εξώφυλλο, σε διαφορετική συσκευασία

23. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: MBI 10673, δίσκος ακτίνος/CD, 1997)
i. «Ύμνος εις τον Θάνατον του Λόρδου Βύρωνος» για μεικτή χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου
ii. 3 αποσπάσματα του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου
Παιδική Χορωδία Σπύρου Λάμπρου / Αγγελική Καψάσκη-Λάμπρου (συνοδεία πιάνου) / Σπύρος Λάμπρου
Σημ.: περιέχει επίσης σχολικά τραγούδια των Αρβανιτάκη, Καψάσκη-Λάμπρου, Λάμπρου, Λεοντή, Τσακασιάνου και παραδοσιακά

24. SAKKARIS RECORDS (κωδικός: PR.SR 210, δίσκος ακτίνος/CD, 1997). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Αθηναϊκή Φιλαρμονία»***
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Μαργαρίτη Καστέλλη (1968) για ανδρική χορωδία[1] και ορχήστρα πνευστών[2]

[1]Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Σταύρος Μπερής
[2]Αθηναϊκή Φιλαρμονία / Σπύρος Αλεξανδράτος
Σημ.: περιέχει επίσης έργα και εμβατήρια των Ι. Αθανασιάδη, Βισβάρδη, Καζαντζή, Καστέλλη, Ελευθ. Μαυρομμάτη, Ρεμούνδου, Ρηγίδη, Σαμάρα, Σκαλκώτα και Χατζιδάκι

25. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
(άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD , 1998).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρήγας Φεραίος: 200 χρόνια από το θάνατό του – Διονύσιος Σολωμός: 200 χρόνια από τη γέννησή του» αποσπάσματα του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43)
Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Φρίξος-Διονύσιος Μόρτζος (πιάνο) / Σταύρος Μπερής
Σημ.: περιέχει επίσης χορωδιακά έργα των Καρρέρ, Ξύνδα, Nägely, πατριωτικούς ύμνους και παραδοσιακά τραγούδια

26. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ 'ΑΜΥΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ'
(διμηνιαία περιοδική έκδοση των Εκδόσεων 'ΝΕΜΕΣΙΣ Α.Ε.') (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 1998. Παραγωγή σε συνεργασία με το Α.Ε.Μ.Θ.Τ.).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα τραγούδια και τα εμβατήρια των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων» Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Μαργαρίτη Καστέλλη (1968) για ανδρική χορωδία και ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 8
Σημ. περιέχει επίσης τραγούδια και εμβατήρια των Βισβάρδη, Σπ. Καίσαρη, Λυκόρτα, Μπουκουβάλα, Ρεμούνδου, Ρηγίδη και Μπορτνιάσκυ

27. ALFA MI RECORDS (κωδικός: άγνωστος, δίσκος ακτίνος/CD, 1998). ***Ηχογράφημα άνευ τίτλου***
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Βασιλείου Σωζόπουλου (π.1940) για ανδρική χορωδία και ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 1
Σημ.: περιέχει επίσης 13 εμβατήρια και τραγούδια

28. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΚΟΥΤΛΟΥΜΟΥΣΙΟΥ
(άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 1998).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Διονύσιος Σολωμός. Αφιέρωμα» αποσπάσματα του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, με απαγγελία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43)
Άννα Συνοδινού και Κώστας Καστανάς (απαγγελία) / μέλη του μουσικού συνόλου 'Πολυφωνία' / Σμαρώ Γρίβα (πιάνο) / Νίκος Κοτροκόης
Σημ.: περιέχει επίσης βυζαντινά μέλη και απαγγελίες ποιημάτων Σολωμού

29. SAKKARIS RECORDS
(κωδικός: PR.SR 295, δίσκος ακτίνος/CD, 1998).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Αθηναϊκή Φιλαρμονία» Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Μαργαρίτη Καστέλλη (1968) για ανδρική χορωδία και ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 24
Σημ.: περιέχει επίσης έργα και εμβατήρια των Ι. Αθανασιάδη, Αλκαίου, Βισβάρδη, Καζαντζή, Σ. Καίσαρη, Καστέλλη, Ελευθ. Μαυρομμάτη, Μεντέ, Ρεμούνδου, Ρηγίδη, Σαμάρα, Σκαλκώτα, Σωζόπουλου, Χατζιδάκι και Φρεν

30. SAKKARIS RECORDS (κωδικός: MR.2078, δίσκος ακτίνος/CD, 1999). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Αθηναϊκή Φιλαρμονία».***
Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 29, με διαφορετικό εξώφυλλο

31. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΚΟΥΤΛΟΥΜΟΥΣΙΟΥ
(άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD+CD-ROM, 2000).
Τίτλος ηχογραφήματος: «D. Solomos. Hymn to Liberty» Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43)
Χορωδία Εμπορικής Τραπέζης / Σταύρος Μπερής

Σημ.: περιέχει επίσης βυζαντινά μέλη και απαγγελίες ποιημάτων Σολωμού στα αγγλικά

32. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2000). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Στο φως της Ακρόπολης».*** Επετειακή έκδοση η οποία διανεμήθηκε στους παρευρισκομένους του καλλιτεχνικού συμβάντος «Υποδεχόμαστε το 2000 στο Φως της Ακρόπολης» το οποίο έλαβε χώρα στην Ακρόπολη
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε μεταγραφή Περικλή Κούκου (1999) για 4 παιδικές χορωδίες
Παιδική Χορωδία Αγίας Τριάδος Θεσσαλονίκης / Παιδική Χορωδία Αμερικανικού Κολλεγίου 'Ανατόλια' / Παιδική Χορωδία Δημοτικού Ωδείου Λάρισας / Παιδική Χορωδία Πολυγύρου / Αντώνης Κοντογεωργίου
Σημ.: περιέχει επίσης τον «Ολυμπιακόν Ύμνο» του Σαμάρα και τον εκκλησιαστικό ύμνο «Φως Ιλαρόν»

33. MELOS BRASS (κωδικός: 004, δίσκος ακτίνος/CD, 2000). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Επτανήσιοι συνθέτες»***
«Η Ξανθούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1998) για υψίφωνο και κουιντέτο πνευστών Ρόζα Πουλημένου (υψίφωνος), Κουιντέτο 'Melos Brass'
Σημ.: περιέχει επίσης έργα (σε μεταγραφή για κουιντέτο πνευστών) των Βισβάρδη, Α. Λιβεράλλη, Μαυρόπουλου, Ξύνδα, Σαμάρα, Στέλιου και παραδοσιακό

34. MINOS-EMI (κωδικός: 7243 5 30370 2 4, δίσκος ακτίνος/CD, 2000). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικά εμβατήρια»*** Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση αγνώστου (δεν αναγράφεται) για ορχήστρα πνευστών Στρατιωτική Μπάντα Αθηνών (ΑΣΔΕΝ. Αναγράφεται ως: Συμφωνική Μπάντα της Αστυνομίας Πόλεων) / Δημήτρης Μπουκουβάλας
Σημ.: περιέχει επίσης 14 εμβατήρια

35. ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ (κωδικός: ΙΠ001, δίσκος ακτίνος/CD, 2001). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Συναυλίες του Τμήματος Μουσικών Σπουδών»*** Φούγκα από την «2η Λατινική Λειτουργία» (π.1825), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1994-96) για σύνολο χάλκινων πνευστών
Σύνολο Χάλκινων Πνευστών Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου / Σωκράτης Άνθης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Λιάλιου, Μαυρόπουλου, Ξανθουδάκη, Ν. Παπαδημητρίου, Ρομποτή, Χρήστου, Cima, Eisler, Gabrielli, Hindemith, Liszt, Piazzolla, Purcel, Vivaldi και παραδοσιακό Μακεδονίας

36. ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΩΔΙΑΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2001). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ύμνος εις την Ελευθερίαν»*** «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενορχήστρωση και χορωδιακή επεξεργασία Άλκη Μπαλτά (2000) για 4φωνη και παιδική χορωδία και ορχήστρα
Χορωδία της Ε.Ρ.Τ. / Παιδική Χορωδία, Πολυφωνική Χορωδία της Πάτρας / Παιδική Χορωδία και Χορωδία 'Αρμονία' της Πρέβεζας / Παιδική, Γυναικεία Χορωδία Αργοστολίου / Παιδική Χορωδία Δήμου Ροδίων / Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της Ε.Ρ.Τ. / Άλκης Μπαλτάς

37. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD 10874, δίσκος ακτίνος/CD, 2001). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Πατριωτικά τραγούδια»***
i. «Ύμνος εις τον Θάνατον του Λόρδου Βύρωνος» για μεικτή χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 22
ii. 3 αποσπάσματα του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 23
Σημ.: περιέχει επίσης πατριωτικά, κλέφτικα και σχολικά τραγούδια των Αρβανιτάκη, Κατσαρού, Σπ. Καψάσκη, Κωτσόπουλου, Λάμπρου, Λεοντή, Αλέκ. Παναγιωτόπουλου, λαϊκά και παραδοσιακά σε διασκευή Κ. Καψάσκη (Αγγελική Καψάσκη-Λάμπρου)

38. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: MBI 5202482703584, κασετίνα 4 δίσκων ακτίνος/CD, 2002). ***Τίτλος ηχογραφήματος «67 παιδικά τραγούδια και παραμύθια»***
3 αποσπάσματα του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 23. Ευρίσκεται στον 4ο δίσκο
Σημ.: περιέχει επίσης σχολικά τραγούδια των Αρβανιτάκη, Καρρέρ, Καψάσκη-Λάμπρου, Λάμπρου, Λεοντή, Τσακασιάνου, λαϊκά και παραδοσιακά

39. PANIVAR (κωδικός: PA 33102, δίσκος ακτίνος/CD, 2002). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Έμμετρη Μουσική Εποποιΐα»***
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Διομήδους Αυλωνίτη (π.1929) για ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο γραμμοφώνου 78στρ. 10", με κωδικό: COLUMBIA CO-56184F. Ηχογράφηση: Η.Π.Α.:, 1929 άγνωστη ορχήστρα πνευστών / Διομήδης Αυλωνίτης
Σημ.: περιέχει επίσης αποσπάσματα λόγων του Ελ. Βενιζέλου, ριζίτικα τραγούδια της Κρήτης και εμβατήρια

40. HARMI PRESS/AGYRA (άνευ κωδικού, βιβλίο[«Ιστορία της Ελληνικής Μουσικής, 2000π.Χ-

2000μ.Χ» της Λίντας Λεούση]+ δίσκος ακτίνος/CD, 2003). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών»***
Η Εισαγωγή, το 2ο («Ερωτας») και το 4ο («Οι Αναμνήσεις της Οφηλίας») μέρη από την «Redowa Mazurka (Οφηλία)» για πιάνο (δεν αναγράφονται) (α.χ.)
Λίντα Λεούση (πιάνο)
Σημ.: περιέχει επίσης πιανιστικά έργα των Βισβάρδη, Καρρέρ, Γ. Λαμπελέτ, Ν. Λαμπελέτ, Λαυράγκα, Σαμάρα και Σκαρλάτου

41. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνική Χορωδιακή Μουσική: Ζωντανές Ηχογραφήσεις»*** «Άγιος ο Θεός», μέρος του έργου «Λειτουργία της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας» για χορωδία (1834)
Χορωδία Τμήματος Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ. / Τρισεύγενη Καλοκύρη
Σημ.: περιέχει επίσης χορωδιακά έργα των Αδάμη, Αντωνίου, Θεοδωράκη, Κουρουπού, Γ. Κωνσταντινίδη, Σ. Μιχαηλίδη, Μπαλτά, Ξενάκη, Γ.Α. Παπαϊωάννου, Ι. Σακελλαρίδη, Ν. Σπανού και αρχαιοελληνικά των Μεσομήδη και Σεικίλου

42. ΜΙΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Η 25η Μαρτίου στα σχολεία της πατρίδας μας»***
i. «Ύμνος εις τον Θάνατον του Λόρδου Βύρωνος» για μεικτή χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου
ii. 4 αποσπάσματα του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε μεταγραφή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου
Παιδική Χορωδία Σπύρου Λάμπρου / Γιώργος Νιάρχος (συνοδεία πιάνου) / Σπύρος Λάμπρου
Σημ.: περιέχει επίσης φωνητικά έργα των Σπ. Λάμπρου, Ι. Σακελλαρίδη και δημοτικά. Επίσης και πιανιστικές εκδοχές αυτών

43α. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Ελληνική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Αντίς για όνειρο»***

43β. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ (άνευ κωδικού, κασετίνα 12 δίσκων ακτίνος/CD, 2004. Αγγλική έκδοση). ***Τίτλος εκδόσεως: «Works by Greek Composers. 19th-20th Century»***
i. «4 partimenti του Fedele Fenarolli» για κουαρτέτο εγχόρδων (π.1856). Ευρίσκεται στον 7ο δίσκο
Κουαρτέτο Ιονίου Πανεπιστημίου
ii. «Η στιγμή τώρα προβαίνει» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση αγνώστου (1824-26;). Ευρίσκεται στον 12ο δίσκο
Τάσης Χριστογιαννόπουλος (φωνή), Νέλλη Σεμιτέκολο (πιάνο).
Σημ.: περιέχει επίσης έργα 38 Ελλήνων μουσουργών

44. FM RECORDS (κωδικός: FM 1502, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα πατριωτικά μας»***
i. «Ύμνος εις τον Θάνατον του Λόρδου Βύρωνος» για μεικτή χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 23
ii. 3 αποσπάσματα του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου (α.χ.) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 23 με διαφορετικά σημεία τέλους (cut-offs)
Σημ.: περιέχει επίσης 13 εμβατήρια από τον δίσκο με αρ. 23

45. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD 11022, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Σχολικά Τραγούδια No. 1».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 15, με το ίδιο εξώφυλλο

46. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: CD 11030, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα εμβατήρια. Σπάνια ηχητικά ντοκουμέντα».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 16, με διαφορετικό εξώφυλλο και με την προσθήκη του «Ύμνου του Ε.Λ.Α.Σ.» και 2 εμβατηρίων της 'Απριλιανής' στρατιωτικής δικτατορίας

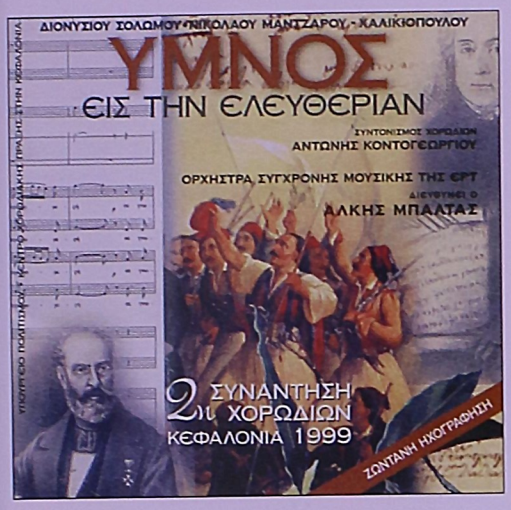
47. MUSIC BOX INTERNATIONAL (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2004). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Ρομαντικά έργα για πιάνο Επτανησίων συνθετών».*** Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 39, με το ίδιο εξώφυλλο

48. VICTORY (κωδικός: 7034.9, κασετίνα 4 οπτικών δίσκων ακτίνος/DVD, 2005). Το 1ο [με την τελετή ενάρξεως] από τα 'Επίσημα DVD των Ολυμπιακών Αγώνων, Αθήνα 2004' Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε μεταγραφή/ενοργάνωση Γιώργου Κουμεντάκη (2003) για μεγάλη ορχήστρα
Βασιλική Φιλαρμονική Ορχήστρα του Λονδίνου / Μίλτος Λογιάδης
Σημ.: περιέχει επίσης έργα των Θεοδωράκη, Κουμεντάκη, Κυπουργού, Σαμάρα, Ψαθά, Debussy, Mahler, Σοστακόβιτς και Verdi. Επίσης μουσική jazz/ethnic/pop/electronica και διασκευές ελληνικής λαϊκής και παραδοσιακής μουσικής

49. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΟΓΧΗ (άνευ κωδικού, δίσκος ακτίνος/CD, 2005). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα Εμβατήρια της Μεγάλης Ιδέας»***
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση Μαργαρίτη Καστέλλη (1968) για ανδρική χορωδία και ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 8
Σημ.: περιέχει επίσης 10 εμβατήρια (τα 6 σε διπλές ερμηνείες)

50. ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ-ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (κωδικός: ΙΠ008, δίσκος ακτίνος/CD, 2006). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Νικόλαος Χαλικιόπουλος Μάντζαρος. Νεανικά έργα»***
i. «Aria cantata dall' ombra di Patroclo nell sogno di Achille», άρια για τενόρο (α.χ.)
ii. «Come augellin che canta», άρια για υψίφωνο (1815)
ii. «Sono inquieto ed agitato», άρια για βαρύτονο (1815)
iv. «L' aurora», καντάτα για υψίφωνο (1818)
v. «Aria Greca», άρια για κοντράλτο (1827)
Ρόζα Πουλημένου (υψίφωνος) / Μαρίνα Φιδέλη (κοντράλτο) / Γιάννης Χριστόπουλος (τενόρος) / Άρης Αργύρης (βαρύτονος) / Ορχήστρα Τμήματος Μουσικών Σπουδών Ιονίου Πανεπιστημίου / Μίλτος Λογιάδης

51. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΨΑΣΚΗ-ΜΕΛΩΔΙΑ (κωδικός: audio CD No 12, δίσκος ακτίνος/CD, 2007). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Εμβατήρια. Μουσική μπάντας για μαθητικές παρελάσεις»***
Ο Εθνικός Ύμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ύμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή/ενοργάνωση Θ. Ι. Ντζούφρα (2008) για 6μελές παιδικό σύνολο πνευστών και κρουστών
Γιώργος Λασκαρίδης (τρομπέτα), Πραξιτέλης Μπόχαλης (κορνέτα), Ηλίας Πρεβεζάνος (αλτικόρνο), Γιάννης Αρβανιτάκης (τρομπόνι ατίρο), Νίκος Τσιλιμπάρης (ταμπούρο, κάσα), Κωνσταντίνος Πατρίκιος (πιάτα) / Θανάσης Ι. Ντζούφρας
Σημ.: περιέχει επίσης 7 εμβατήρια σε διασκευή/ενοργάνωση Θ. Ι. Ντζούφρα

για δμελές παιδικό σύνολο πνευστών και κρουστών

52. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΨΑΣΚΗ-ΜΕΛΩΔΙΑ (κωδικός: audio CD No 13, δίσκος ακτίνος/CD, 2008). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Τραγούδια 25ης Μαρτίου»***

«Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή και ενορχήστρωση Σπύρου Λάμπρου (2004) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου Παιδική Χορωδία Σπύρου Λάμπρου / Δημήτρης Σιβρής (συνοδεία πιάνου) / Σπύρος Λάμπρου

Σημ.: περιέχει επίσης τραγούδια για την 25η Μαρτίου των Λάμπρου, Ντζούφρα και παραδοσιακά

53. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ 'ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ' (άνευ κωδικού, κασετίνα 3 δίσκων/CD σε έκδοση βιβλίου, 2008). ***Τίτλος εκδόσεως: «Σολωμός Ιονία Μουσικός»***

i. «Ἀνθια θυμούμαι, πέφτανε» (αναγράφεται ως «Ωδή του Πετράρχη») για μεικτή χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Petrarca (α.χ.), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη (α.χ.), για τενόρο, βαρύτονο, μεικτή χορωδία και συνοδεία μαντολινάτας. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 12. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο

ii. «Η Αυγούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 7. Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο

iii. «Η Αυγούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Ευρίσκεται στον 3ο δίσκο Μιρέϊγ Φλερύ (υψίφωνος), Δέσποινα Χέλμη-Καραμαούνα (πιάνο)

iv. απόσπασμα του έργου «Ὕμνος εις τον Θάνατον του Λόρδου Μπάυρον» για μεικτή χορωδία, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 10. Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο

v. «Η Ευρυκόμη» για μεικτή χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο Χορωδία Σπύρου Καψάσκη / Συμφωνική Ορχήστρα του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας / Αντίοχος Ευαγγελάτος

vi. «Η Φαρμακωμένη» για μεικτή χορωδία και ορχήστρα, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (α.χ.). Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο Χορωδία Σπύρου Καψάσκη / Συμφωνική Ορχήστρα του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας / Αντίοχος Ευαγγελάτος

vii. «Η Ξανθούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 7. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο

viii. «Η Ξανθούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη (α.χ.) για μεικτή χορωδία και συνοδεία μαντολινάτας. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 12. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο

ix. «Η Ξανθούλα» για φωνή και ορχήστρα, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;). Ευρίσκεται στον 3ο δίσκο Μιρέϊγ Φλερύ (υψίφωνος) / Συμφωνική Ορχήστρα του Εθνικού Ιδρύματος Ραδιοφωνίας / Αντίοχος Ευαγγελάτος

x. 4 αποσπάσματα (στροφές 1-4, 38-41, 74-79, 151-158) του έργου «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για 4 ανδρικές φωνές και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1829-30. Α' γραφή) Σταύρος Μπερής (α' τενόρος, διεύθυνση), Τάσος Αλούπης (β' τενόρος), Κώστας Γεωργαλής (βαρύτονος), Γιώργος Κωστάντζος (βαθύφωνος) / Δημήτρης Γιάκας (πιάνο). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο

xi. Ο Εθνικός Ὕμνος, Στροφή 2η του έργου «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη (1970;. Παραλλαγή 1η) για μεικτή χορωδία και μαντολινάτα. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 10. Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο

xii. Ο Εθνικός Ὕμνος, Στροφή 2η του έργου «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε μεταγραφή Σπύρου Καψάσκη (1970;. Παραλλαγή 2η) για μεικτή χορωδία και μαντολινάτα. Ευρίσκεται στον 3ο δίσκο Χορωδία και Μαντολινάτα Σπύρου Καψάσκη / Σπύρος Καψάσκης

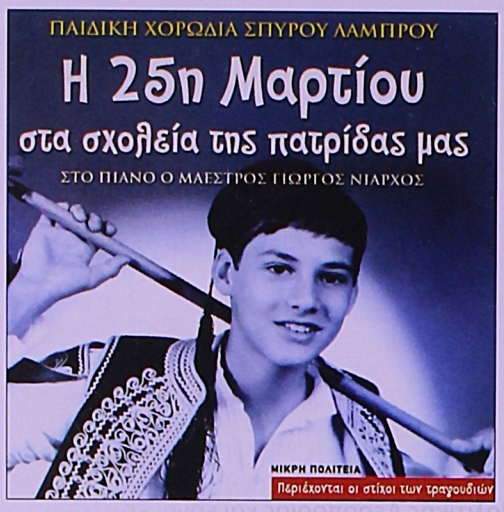
xiii. απόσπασμα (στροφές 118-121) του έργου «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43. Β' γραφή). Ευρίσκεται στον 1ο δίσκο φωνητικό σύνολο / Πάνος Βεντούρας (διεύθυνση, πιάνο)

xiv. 4 αποσπάσματα (στροφές 1-4, 9-12, 26-30) του έργου «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 6. Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο

Σημ.: περιέχει επίσης: α) λόγιες μελοποιήσεις ποιημάτων Σολωμού από τους Βασιλάκη, Βισβάρδη, Καζάσογλου, Καρρέρ, Ξένο, Ξύνδα, Θ. Σπάθη και Χυτήρη β) καντάδες και μελοποιήσεις στα μουσικά ιδιώματα Κέρκυρας, Κεφαλλονιάς και Ζακύνθου

54. ACOUSTIC ART PRODUCTIONS (κωδικός: AR03, δίσκος ακτίνος/CD, 2008). ***Τίτλος ηχογραφήματος: «Μουσικό Ανθολόγιο Σχολικών Εορτών: 25 Μαρτίου»***

«Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή και ενορχήστρωση Σπύρου Λάμπρου (2004)

για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 51
Σημ.: περιέχει 20 εμβατήρια και παραδοσιακά τραγούδια, επανεκδόσεις των δίσκων με αρ. 44, 51 και 52

55. ACOUSTIC ART PRODUCTIONS (κωδικός: AR10, δίσκος ακτίνος/CD, 2008).
Τίτλος ηχογραφήματος: «Μουσικό Ανθολόγιο Σχολικών Εορτών: 28 Οκτωβρίου»
«Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε διασκευή και ενορχήστρωση Σπύρου Λάμπρου (2004) για παιδική χορωδία με συνοδεία πιάνου. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 52
Σημ.: περιέχει 19 πατριωτικά τραγούδια

56. LYRA (κωδικός: 3401176076, δίσκος ακτίνος/CD, 2008). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν».* Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 22, με το διαφορετικό εξώφυλλο, στην ίδια συσκευασία

57. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΣΚΟΣ (κωδικός: C1202, δίσκος ακτίνος/CD, 2009). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Ελληνικά εμβατήρια»* Ο Εθνικός Ὕμνος, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» για ανδρική χορωδία και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1842-43), σε ενοργάνωση αγνώστου (δεν αναγράφεται) για ορχήστρα πνευστών. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 34
Σημ.: περιέχει επίσης εμβατήρια των Βισβάρδη, Ν. Δεληγιαννάκη, Σπ. Καίσαρη, Ελ. Μαυρομμάτη, Ρηγίδη, Σταθερού, Φασιανού, Scheiler και εναρμονίσεις παραδοσιακών για ορχ. πνευστών

58. LEGENG CLASSICS (κωδικός: 2201659752/53, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2009). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Έργα Ελλήνων*

συνθετών για χάλκινα πνευστά». Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 33, με διαφορετικό εξώφυλλο

59. LEGEND CLASSICS (κωδικός: 202846598917, κασετίνα 3 δίσκων ακτίνος/CD, 2009). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Των αγγέλων οι φωνές ΙΙ»*
«Η Ξανθούλα» για φωνή και πιάνο, σε ποίηση Διονυσίου Σολωμού (1821; 1822;), σε μεταγραφή Σπύρου Μαυρόπουλου (1998) για υψίφωνο και κουιντέτο πνευστών. Ευρίσκεται στον 2ο δίσκο. Επανέκδοση της φωνογραφήσεως του έργου από τον δίσκο με αρ. 58
Ρόζα Πουλημένου (υψίφωνος), Κουιντέτο 'Melos Brass'
Σημ.: περιέχει επίσης 31 αποσπάσματα από προηγηθείσες εκδόσεις και επανεκδόσεις της εταιρείας

60. MUSIC BOX INTERNATIONAL (κωδικός: MBI 3301173306/3301173307, διπλός δίσκος ακτίνος/CD, 2009). *Τίτλος ηχογραφήματος: «Τα εμβατήρια. Σπάνια ηχητικά ντοκουμέντα».* Επανέκδοση του δίσκου με αρ. 46, με το ίδιο εξώφυλλο και ένθετο

<u>Επίσης:</u>
Στο ΑΕΜΘΤ υπάρχουν οι κάτωθι 63 καταχωρήσεις –μη ελληνικών- φωνογραφήσεων του Εθνικού Ὑμνου, Στροφές 1η και 2η του έργου «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν»:
ΕΥ1. 10 δίσκοι επαφής 33στρ./LP (1976-1987),
ΕΥ2. 2 κασέτες (1984-88),
ΕΥ3. 51 (45 μονοί, 4 διπλοί, 2 τριπλοί) δίσκοι ακτίνος/CD, με 6 επανεκδόσεις (από δίσκους ακτίνος επίσης) (1987-2010)
Στις 15 εκδόσεις καταγράφεται ενοργάνωση για συμφωνική ορχήστρα, στις 41 για ορχήστρα πνευστών, στις 5 για μικρή ορχήστρα ή ενόργανο σύνολο και στις υπόλοιπες 2 διασκευή για: πιάνο (διασκευή: George Skaroulis) και συνθετητές (synthesizers, samplers). Και στις 63 εκδόσεις

καταγράφεται η απουσία χορωδίας.
Α. στις 12 εκδόσεις αναγράφονται: το επώνυμο του Μάντζαρου και ο τίτλος «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν»,
Β. στις 49: ο τίτλος «Εθνικός Ὕμνος της Ελλάδος»
Γ. στις 18: ο τίτλος «Ὕμνος εις την Ελευθερίαν»
Δ. στις 12: ο τίτλος «Σε γνωρίζω από την κόψη»
Ε. στις 7: ο τίτλος «Ελλάς»
Ζ. σε 1: οι τίτλοι «Ελλάς: Ὕμνος εις την Ελευθερίαν» και «Κύπρος: Ὕμνος εις την Ελευθερίαν»
Όλες οι εκδόσεις περιέχουν επίσης τους εθνικούς ύμνους διαφόρων χωρών της υφηλίου. Οι 6 σημαντικώτερες εκδόσεις (με βάση την ποιότητα της ερμηνείας και της φωνογραφήσεως, και την ευμενή κριτική υποδοχή) είναι:

1. LASERLIGHT (κωδικός: 15 155, δίσκος ακτίνος/CD, 1989)
Ορχήστρα 'American Brass'

2. MARCO POLO (κωδικός: 8.223388, δίσκος ακτίνος/CD, 1998)
Συμφωνική Ορχήστρα της Σλοβακικής Ραδιοφωνίας / Peter Breiner

3. PHILIPS (κωδικός: CD 028945665627, δίσκος ακτίνος/CD, 1998)
Φιλαρμονική Ορχήστρα Νέας Ιαπωνίας / Σέϊτζι Οζάουα

4. RCA (κωδικός: 63231, δίσκος ακτίνος/CD, 1998)
Αγγλική Ορχήστρα Δωματίου / Donald Fraser

5. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (κωδικός: 0602498181584, δίσκος ακτίνος/CD, 2004)
Ορχήστρα 'Swarowski Musik Wattens'

6. DG (κωδικός: 00289 477 5957, δίσκος ακτίνος/CD, 2006). Επανέκδοση της φωνογραφήσεως δίσκου επαφής (1972)
Φιλαρμονική του Βερολίνου / Herbert von Karajan

Θωμάς Ταμβάκος

Γεννήθηκε στα Ιωάννινα (1955). Είναι προϊστάμενος ηλεκτρονικός-μηχανικός Συστημάτων Αεροναυτιλίας της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας και εργάζεται στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών.
Παρακολούθησε σεμινάρια, συμπόσια και διαλέξεις Μουσικολογίας και Ιστορίας της Τέχνης στην Αθήνα και στο Open University του Λονδίνου.
Έλαβε μέρος ως εισηγητής σε μουσικολογικά συνέδρια των Τμημάτων Μουσικών Σπουδών των πανεπιστημίων Ιονίου και Αθηνών.
Είναι επίσης:

- μουσικογράφος-ερευνητής,
- δημιουργός/κάτοχος του ΑΡΧΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ ΘΩΜΑ ΤΑΜΒΑΚΟΥ (ΑΕΜΘΤ), από το 1980, με υλικό καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων για τους 3.300 Έλληνες και ελληνικής καταγωγής μουσουργούς λόγιας/σοβαρής μουσικής, από τον 9ο αιώνα και εντεύθεν. Το υλικό χρησιμοποιείται ποικιλοτρόπως από διάφορους πολιτιστικούς φορείς (Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Ελληνική Ραδιοφωνία, Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, ωδεία, εκδοτικοί οίκοι, κλπ.),
- παραγωγός-επιμελητής δισκογραφικών εκδόσεων με έργα λόγιας μουσικής,
- βασικός συνεργάτης στο 7τομο ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ του αείμνηστου μουσικολόγου-μουσουργού Τάκη Καλογερόπουλου,
- βασικός συνεργάτης των καλλιτεχνικών περιοδικών JAZZ ΚΑΙ ΤΖΑΖ, ΕΞΑΝΤΑΣ, CLASSICAL MUSIC REVIEW, ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΦΥΛΛΑ και ΠΟΛΥΤΟΝΟΝ (πρ. ΑΝΤΙΦΩΝΟΝ),
- συνεργάτης της Καλλιτεχνικής Εστίας Συνθετών, της Ενώσεως Ελλήνων Μουσουργών, διαφόρων μουσικών συνόλων και μουσικών,
- συν-ιδρυτής και υπεύθυνος των Μουσικών Συνόλων: 'ΦΙΛΩΔΟΣ' (φωνητικό κουαρτέτο), 'ΦΙΛΩΔΟΣ ΙΙ' (γυναικείο φωνητικό σεπτέτο) και 'ΚΕΛΑΔΟΣ' (φωνή-ενόργανο σύνολο)
- επίτιμο μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών (από το 2003) και της Καλλιτεχνικής Εστίας Συνθετών (από το 2000),
- ιδρυτικό μέλος και μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου Φίλων Δραγατάκη
- μέλος άλλων καλλιτεχνικών φορέων και ενώσεων,
- οργανωτής-επιμελητής μουσικών εκδηλώσεων, συναυλιών και εκθέσεων με υλικό από το ΑΕΜΘΤ,
- παραγωγός ραδιοφωνικών εκπομπών,

συγγραφέας 2000 περίπου άρθρων/μελετών/ερευνών/κριτικών για τους Έλληνες και ελληνικής καταγωγής μουσουργούς, μικρό μέρος από τα οποία έχουν εκδοθεί σε 2 τόμους (1995-96).

Πηγές

Α. Βασικές

1. Αρχείο Ελλήνων Μουσουργών Θωμά Ταμβάκου (ΤΔ/ΑΕΜΘΤ)
2. 'Δισκογραφία Ελληνικής Κλασικής Μουσικής' του Αλέξη Ζακυθηνού (εκδ. Δωδώνη, 1993)

Β. Επί μέρους

1. Άρθρα του Θωμά Ταμβάκου στα περιοδικά 'Jazz και Τζάζ', 'Μουσικός Τόνος', 'Εν Βόλω', 'Εξάντας', 'Δίφωνο', 'Μουσικής Αντίφωνον/Πολύτονον' και στην εφημερίδα 'Νέοι Αγώνες Ηπείρου'
2. Αρχείο Δισκογραφίας Ιουλίου Κέρπη
3. Αρχείο Δισκογραφίας Ζαφείρη Σαρδελή
4. Αρχείο Γιώργου Κουσουρή
5. Μουσικό Αρχείο ερευνητή Γιώργου Κωστάντζου
6. Περιοδικά 'Μουσικός Ελληνομνήμων', 'Μουσικολογία' και 'Μουσική και Λόγος'
7. Έκδοση «Φιλαρμονικά Ζακύνθου (1816-1960)» του Στέλιου Τζερμπίνου (Ζάκυνθος 1996)
8. Έκδοση «200 χρόνια μουσικής ζωής στη Ζάκυνθο» του Στέλιου Τζερμπίνου (Ζάκυνθος 2000)
9. Έκδοση «Η εκ περάτων δισκογραφία γραμμοφώνου» του Διονύση Μανιάτη (Αθήνα, 2006)
10. Διάφοροι διαδικτυακοί τόποι

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ πρωτίστως τους βασικούς συνεργάτες του ΑΕΜΘΤ:
τον φιλόλογο/ερευνητή Ιούλιο Κέρπη, τον μουσουργό Κωνσταντίνο
Λυγνό, τη μουσικολόγο/πιανίστα Αυγή Κοζάκη και τον ερευνητή
Ζαφείρη Σαρδελή. Επίσης την Ε.Ε.Μ, το Μουσείο Σολωμού και
Επιφανών Ζακυνθίων, τη Φιλαρμονική Κορακιάνας 'Σπ΄. Σαμάρας',
το 'MELOS BRASS', τον μουσικολόγο/ερευνητή Κώστα Καρδάμη,
τον ερευνητή/ραδιοφωνικό παραγωγό της Γερμαν. Ραδιοφωνίας
Μονάχου Γιώργο Κουσουρή, τον μουσικό/ερευνητή Γιώργο
Κωστάντζο, τον μουσικολόγο/ερευνητή Γιώργο Λεωτσάκο,
τον κριτικό μουσικής Γιώργο Μονεμβασίτη,
τον ερευνητή/συγγραφέα Νικία Λούντζη, τον ιστοριοδίφη Στέλιο
Τζερμπίνο, τη γραμματέα της Κ.Ο.Α. Αλίκη Φιδετζή και, τέλος,
τη μουσικό Αμαλία Π. Παπαδοπούλου.

Θωμάς Ταμβάκος
ttamvakos@yahoo.gr

Τιμή 5,00€